

FAKULTET ISLAMSKIH NAUKA UNIVERZITETA U SARAJEVU

NASTAVNI PLAN I PROGRAM I CIKLUSA STUDIJA

Studijski program *Islamske teologije* (str. 2)

Studijski program *Islamske vjeronauke i religijske pedagogije* (str. 95)

Maj 2016. godine

STUDIJSKI PROGRAM ISLAMSKE TEOLOGIJE

NASTAVNI PLAN I PROGRAM PRVOG CIKLUSA STUDIJA

Ovaj studij omogućava studentima stručno obrazovanje u islamskim naukama te uvođenje u naučno istraživanje u toj oblasti. Studij je koncipiran na taj način da studentu, pored stručne formacije u islamskim naukama, daje uvid u najvažnije humanističke discipline. Ovaj studij osposobljava studente za vršenje vjersko-prosvjetnih službi u Islamskoj zajednici te različitih kulturnih, obrazovnih i društvenih djelatnosti koje podrazumijeva humanističko obrazovanje. Nakon završenog I ciklusa studenti stiču naziv: bečeler islamske teologije.

Studijski program Islamske teologije

	1. SEMESTAR	Šifra	Sati	ECTS
			20	30
1.	Terminologija tefsira	INTE 1111	2+1	5
2.	Terminologija hadisa	INHA 1111	2+1	5
3.	Osnovi islamskog vjerovanja (usuluddin)	INAK 1111	2+1	5
4.	Etika	INIF 1111	2+1	5
5.	Učenje Kur'ana (Kiraet) I	INKI 1111	2+1	5
6.	Arapski jezik I	INAR 1111	2+2+1	5
	2. SEMESTAR		20	30
1.	Historija šerijatskog prava	INFI 1121	2+1	5
2.	Uvod u studij religije	INAK 1121	2+1	5
3.	Uvod u filozofiju	INIF 1121	2+1+1	5
4.	Uvod u metodologiju istraživanja	INOP 1121	2+1+1	5
5.	Učenje Kur'ana (Kiraet) II	INKI 1121	2+1	5
6.	Arapski jezik II	INAR 1121	2+1+1	5
	3. SEMESTAR		20	30
1.	Rane škole kelama	INAK 1211	2+1	5
2.	Historija i metodologija tefsira	INTE 1211	2+1	5
3.	Uvod u studije islamske civilizacije	INIC 1211	2+1	5
4.	Učenje Kur'ana (Kiraet) III	INKI 1211	2+1	5
5.	Arapski jezik III	INAR 1211	2+1+1	5
6.	Engleski jezik	INOP 1211	2+1+1	5

	4. SEMESTAR		20	30
1.	Uvod u sufizam (Tesavvuf)	INAK 1221	2+1	5
2.	Dimenzije Sunneta	INHA 1221	2+1	5
3.	Metodologija šerijatskog prava (Usuli fikih)	INFI 1221	2+1+1	5
4.	Historija islamske civilizacije I	INIC 1221	2+1	5
5.	Učenje Kur'ana (Kiraet) IV	INKI 1221	2+1	5
6.	Arapski jezik IV	INAR 1221	2+1+1	5
	5. SEMESTAR		21	30
1.	Klasične škole tefsira	INTE 1311	2+1+1	5
2.	Hermeneutika hadisa	INHA 1311	2+1	5
3.	Teološka epistemologija	INAK 1311	2+1	5
4.	Islamsko obredoslovlje (Ibadat)	INFI 1311	3+1	5
5.	Kulturna historija Bosne i Hercegovine	INIC 1311	2+1+1	5
6.	Izborni predmet		2+1	5
	6. SEMESTAR		20	30
1.	Savremene škole tefsira	INTE 1321	2+1	5
2.	Šerijatsko personalno pravo	INFI 1321	2+1+1	5
3.	Historija islamske civilizacije II	INIC 1321	2+1	5
4.	Pedagogija	INRP 1321	2+1+1	5
5.	Klasična islamska filozofija	INIF 1321	2+1+1	5
6.	Izborni predmet		2+1	5
	7. SEMESTAR		20	30
1.	Šiizam	INAK 1411	2+1	5
2.	Šerijatsko građansko i vakufsko pravo	INFI 1411	2+1	5
3.	Islamsko vodstvo i govorništvo (Imamet i hatabet)	INIM 1411	2+1+1	5
4.	Moderna i savremena islamska filozofija	INIF 1411	2+1+1	5
5.	Socijalna psihologija	INRP 1411	2+1	5
6.	Rječnik Kur'ana	INTE 1411	2+1	5
	8. SEMESTAR		20	30

1.	Islamsko djelovanje (Da'va)	INIM 1421	2+1	5
2.	Metodologija hadisa	INHA 1421	2+1	5
3.	Osnovi učenja judaizma i kršćanstva	INAK 1421	2+1+1	5
4.	Islamska umjetnost	INIC 1421	2+1	5
5.	Didaktika sa metodikom vjerske nastave	INRP 1421	2+1+1	5
6.	Izborni predmet		2+1	5
IZBORNI				
1.	Savremene akademske teme	INAK 1301	2+1	5
2.	Savremeni religijski pokreti	INAK 1302	2+1	5
3.	Uvod u arabistiku	INAR 1301	2+1	5
4.	Konverzacija na arapskom jeziku	INAR 1302	2+1	5
5.	Religija i pravo	INFI 1301	2+1	5
6.	Filozofija kulture	INIF 1301	2+1	5
7.	Moderna i savremena zapadna filozofija	INIF 1302	2+1	5
8.	Starogrčka i srednjovjekovna filozofija	INIF 1303	2+1	5
9.	Hadiski tekstovi	INHA 1301	2+1	5
10.	Metodologija pronalaženja i evaluacije hadisa	INHA 1302	2+1	5
11.	Pedagoško djelovanje Muhammeda, a.s	INHA 1303	2+1	5
12.	Životopis Muhammeda a.s. (Sira)	INHA 1304	2+1	5
13.	Historija Osmanske države	INIC 1301	2+1	5
14.	Islamska kultura na Balkanu	INIC 1302	2+1	5
15.	Islamske institucije	INIC 1303	2+1	5
16.	Muslimanski doprinos civilizaciji	INIC 1304	2+1	5
17.	Studije genocida	INIC 1305	2+1	5
18.	Domski odgoj	INRP 1301	2+1	5
19.	Porodični odgoj	INRP 1302	2+1	5
20.	Pedagoška komunikologija	INRP 1303	2+1	5
21.	Razvojna psihologija	INRP 1304	2+1	5
22.	Psihologija komunikacija	INRP 1305	2+1	5
23.	Historija kur'anskoga teksta	INTE 1301	2+1	5
24.	Kur'anski pravopis	INKI 1301	2+1	5
25.	Povijest tumačenja Kur'ana u BiH	INTE 1302	2+1	5

SILABUSI NA STUDIJU ZA ISLAMSKU TEOLOGIJU

I SEMESTAR

Predmet:	Terminologija tefsira		
Godina:	I	Sati:	2+1
Semestar:	I	ECTS:	5
Program:	Teološki	Status:	Obavezni
Nastavnik:	Doc. dr. Almir Fatić		

Sadržaj predmeta: U okviru *Terminologije tefsira* studentima će se prezentirati najvažniji termini iz područja tefsira, te glavne informacije o formi i sadržaju Kur'ana, predočit će im se njihova značenja tefsirske terminologije, te egzegetska uloga u odgonetanju poruke i značenja Kur'anskog teksta; studenti će se, također, podučavati glavnim tefsirskim terminima u svome unutarnjem suodnosu, bit će upućivani u sadržaje većine *terminusa technicusa* tefsira i njegovih grana: *te'vila*, *kešfa*, *tefhima*, itd.

Ciljevi predmeta:

- da studenti ovladaju glavnim terminima tefsirskih disciplina, da ih shvate u svome suodnosu spram cjeline tumačenja kur'anskog teksta;
- da se studenti upoznaju s arapskim definicijama tefsirskih termina, te da se tefsirski termini stave unutar povijesnog konteksta škola tumačenja Kur'ana.

Oblik nastave: 2 sata predavanja, 1 sat vježbi

Obaveze studenata: uredno pohađanje nastave, marljiva izrada i predaja eseja, izrada testa, čitanje primarne literature (*obavezno*) i sekundarne literature (*optimalno*), te polaganje završnog ispita.

Način ocjenjivanja i rezultati: Esej čini 20%, test 30%, a završni ispit 50% konačne ocjene. Za pozitivnu ocjenu student je dužan ispuniti sve elemente kontinuirane provjere znanja.

Plan predmeta po sedmicama:

1. Opći uvod u područja tefsirskog instrumentarija/*istilahat tafsiriyyah*.
2. Tefsirski pristup razinama svetog/odabranog govora u islamu.
3. Formalni dijelovi Kur'ana: riječ/*kalimah*, rečenica/*ayat*, poglavlje/*surah*.
4. Podjela rečenica/ayata Kur'ana.
5. Počeci sura/*awailu s-suwar*, završeci sura/*hawatimu s-suwar*.
6. Egzegeza/*tafsir*, hermeneutika/*ta'wil*, kontempliranje/*tafhim*.
7. Alegorijsko/*madžaz*, semantičko/*ma'ani*; doslovno/*haqiqi*.

8. Tekst/*nass*, objašnjenje/*šarh*, tumačenje stila/ *bayan*, natkomentari/*hawaši*.
9. Iskazi Kur'ana: opći/*'am*, posebni/*hass*, sažeti/*mudžmal*, detaljni/*mufassal*.
10. Vanjski smisao/*zahir*, unutarnje značenje/*batin*, propis, granica/*hadd*.
11. Povodi objave Kur'ana/*asbabu n-nuzul*.
12. Čitanja Kur'ana u tafsiru/*qira'atu l-qur'an*, odnos značenja i čitanja.
13. Osnovni tipovi tumačenja: tradicionalna i racionalna tumačenja.
14. Pravna, filozofska, mistička, aluzivna tumačenja.
15. Terminologija tefsira kao svojevrsno tumačenje Kur'ana.

Obavezna literatura:

1. Džemal Latić, *Terminologija tefsira*, Fakultet islamskih nauka, Sarajevo, 2005.

Dopunska literatura:

1. Enes Karić, *Uvod u tefsirske znanosti*, Islamski teološki fakultet, Sarajevo, 1988.
2. Enes Karić, *Tefsir*, Bosanska knjiga, Sarajevo, 1995.
3. Dželaluddin Sujuti, *Itqan*, I dio (preveo s arapskog Almir Fatić), Sova Publishing, Sarajevo, 2012.

Predmet:	Terminologija hadisa		
Godina:	I	Sati:	2+1
Semestar:	I	ECTS:	5
Program:	Teološki	Status:	Obavezni
Nastavnik:	Doc. dr. Kenan Musić		

Sadržaj predmeta: Unutar ovog predmeta studenti će se upoznati s najosnovnijom hadiskom terminologijom kao što su termini: sunnet, hadis, haber, eser, hadisi kudsî, metn, sened, ravi i rivaja te više saznati o mjestu hadisa u islamskom učenju i steći uvid u historijski razvoj hadiskih znanosti. Pored navedenog, studenti će dobiti uvid u temeljnu podjelu hadiskih znanosti, predmet i metodologiju njihovih istraživanja, kao i u osnovnu podjelu hadisa po različitim osnovama. Konačno, studenti će moći više saznati o najeminentnijim hadiskim učenicima i njihovim ostvarenjima na polju hadiske znanosti.

Ciljevi predmeta su da:

- studenti budu upoznati s temeljnom hadiskom terminologijom, povijesnim razvojem hadiske znanosti i najrenomiranijim hadiskim znanstvenicima u BiH i svijetu;
- osposobi studente za pravilno razumijevanje i korištenje hadiske terminologije.

Oblik nastave: 2 sata predavanja, jedan sat vježbi

Obaveze studenta: Ispunjavanje elemenata kontinuirane provjere znanja, koja se sastoji od: redovnog pohađanja nastave, pripreme za nastavu, pravovremene izrade i odbrane eseja, izrade testa, čitanja obavezne i dopunske literature i polaganje završnog ispita.

Način ocjenjivanja i rezultati: Esej čini 20%, test 30%, a završni ispit 50% ocjene. Za prolaznu ocjenu nužno je ispuniti sve elemente kontinuirane provjere znanja.

Plan predmeta / predmeta po sedmicama:

1. Općenito o tradiciji, njenom značaju, pojmovima hadis, sunnet, haber, eser, hadisi kudsî. Mjesto hadisa u islamskom učenju.
2. Izučavanje hadisa u vrijeme Božijeg Poslanika, s.a.v.s. Odnos ashaba prema hadisu Božijeg Poslanika. Opreznost ashaba u prihvatanju i prenošenju hadisa.
3. Najpoznatije zbirke hadisa iz vremena ashaba. Hadis u vrijeme tabi'ina i posttabi'ina.
4. Hadis u 3. stoljeću po Hidžri. Hadiske zbirke nastale nakon 3. stoljeća po Hidžri.
5. Putovanja u potrazi za hadisom. Stručne škole za izučavanje hadisa.
6. Metode primopredaje hadisa. Doslovno i prenošenje hadisa po smislu. Zvanja hadiskih znanstvenika.
7. Izučavanje hadisa na našim prostorima.
8. Rekapitulacija/Test
9. Podjele hadiske znanosti. Znanost o pozitivnoj i negativnoj kritici prenosilaca.
10. Znanost o biografijama prenosilaca. Znanost o prividno kontradiktornim hadisima.

11. Znanost o derogaciji u hadisu. Znanost o nepoznatim riječima u hadisu. Znanost o povodima izricanja hadisa. Znanost o skrivenim mahanama u hadisu.
12. Podjela hadisa s obzirom na vjerodostojnost. Slabi hadisi zbog prekinutosti seneda. Slabi hadisi zbog suprotstavljanja vjerodostojnim predajama.
13. Slabi hadisi zbog nepreciznosti prenosilaca. Prenošenje i primjena slabih hadisa. Metruk hadisi i apokrifne predaje. Uzroci apokrifnosti u hadisu. Načini otkrivanja apokrifnosti.
14. Podjela hadisa s obzirom na kraj seneda. Podjela hadisa s obzirom na broj prenosilaca u jednoj generaciji. Hadiski učenjaci.
15. Rekapitulacija svih tema.

Obavezna literatura

Terminologija hadisa (hrestomatija), priredio: hfz. Aid Smajić, Fakultet islamskih nauka u Sarajevu, Sarajevo, 2006.

Dopunska literatura

Handžić Mehmed, *Uvod u tefsirsku i hadisku nauku*, III izdanje, Gazi Husrev-begova medresa, Sarajevo, 1972.

Mahmutović Mirsad, *Povodi nastanka Vjerovjesnikovih hadisa*, II dopunjeno izdanje, IC El-Kalem, Sarajevo, 2011.

Karalić Mahmut, *Hadis i hadiske znanosti*, El-Kelimeh, Novi Pazar, 2010.

Kurdić Šefik, *Velikani hadiskih znanosti*, Islamska pedagoška akademija, Zenica, 2003.

Nakičević Omer, *Arapsko-islamske znanosti i glavne škole od XV do XVII vijeka (Sarajevo, Mostar, Prusac)*, Gazi Husrev-begova biblioteka, Sarajevo, 1988.

, *Uvod u hadiske znanosti: Hadis I*, Islamski teološki fakultet, Sarajevo, 1986.

Okić Muhammed Tajib, *Islamska tradicija: prilog izučavanju izvora šeriatskog prava*, Sarajevo, 1936.

Tufo, Muhammed, "Temelji hadiskih nauka", *Glasnik IVZ*, Sarajevo, 1938., br. 1-8.

Predmet:	Osnovi islamskog vjerovanja (Usuluddin)		
Godina:	I	Sati:	2+1
Semestar:	I	ECTS:	5
Program:	Teološki	Status:	Obavezni
Nastavnik:	Prof. dr. Rešid Hafizović		

Sadržaj predmeta: U okviru ovog predmeta izučavat će se osnovi i stupovi islamskoga vjerovanja, definicija temeljnih pojmova i ponuditi relevantna teološka analiza svakog od njih.

Cilj predmeta je da:

- ponudi studentima potrebna znanja i predodžbe o sadržinskom opsegu islamske vjerujuće tradicije;
- ponudi punovažne uvide u teološku interpretaciju istih koju je razvilo fundamentalno religijsko mišljenje islama.

Oblik nastave: 2 sata predavanja, 1 sat vježbi

Obaveze studenata: Studenti su dužni redovno prisustvovati nastavi, pisati eseje i seminarske radove, čitati predloženu literaturu i pristupati polaganju završnog ispita.

Način ocjenjivanja i rezultati: Esej čini 20%, test 30%, završni ispit 50%.

Plan predmeta po sedmicama:

1. Sadržaj tradicionalnog obrasca islamskog vjerovanja.
2. Izvori islamskog vjerovanja.
3. Temeljno pojmovlje islamskog vjerovanja.
4. Bog u islamu.
5. Meleki u islamu.
6. Objava u islamu.
7. Poslanstvo u islamu.
8. Eshatologija u islamu.
9. Sloboda volje u islamu.
10. Svjedočanstvo islamskog vjerovanja.
11. Molitva u islamu.
12. Zekjat – obavezno udjeljivanje dijela imovine za siromašne i uboge.
13. Post u islamu.
14. Hodočašće i sveta geografija islama.
15. Džihad u islamu.

Obavezna literatura

1. Rešid Hafizović, *Teološko razviđanje načela islamskog vjerovanja*, Sarajevo, 1996.
2. Rešid Hafizović, *Stubovi islama i džihad*, Sarajevo, 2015.

Dopunska literatura:

1. Muhammed Hamidullah, *Uvod u islam*, El-Kalem, Sarajevo, 1977.

Predmet:	Etika		
Godina:	I	Sati:	2+1
Semestar:	I	ECTS:	5
Program:	Teološki	Status:	Obavezni
Nastavnik:	Doc. dr. Dževad Hodžić		

Sadržaj predmeta:

U okviru predmeta Etika izučavaju se osnovne etičke teorije antičke filozofije, istočnih kultura, islamske filozofske i teološke misli, srednjovjekovne, moderne i suvremene filozofije.

Ciljevi predmeta:

- Sticanje uvida u osnovne pojmove etike i u osnovne etičke teorije i argumentativne koncepcije u povijesti etičke misli u grčkoj filozofskoj tradiciji, drevnim istočnim filozofijama, u islamskoj teološkoj i filozofskoj tradiciji, u srednjovjekovnoj i kršćanskoj filozofskoj i teološkoj tradiciji i u novovjekovnoj, modernoj i suvremenoj zapadnoj etičkoj tradiciji.
- Osposobljavanje studenata za suočavanje s etičkim pitanjima, temama i izazovima u suvremenom svijetu na temeljima kritičkog povijesnog razumijevanja i prepoznavanja različitih etičkih koncepcija i mogućnosti njihovog dijaloškog, dijalektičkog i pluriperspektivističkog povezivanja.

Način izvođenja nastave: predavanja, razgovor i diskusije, prezentacije.

Način ocjenjivanja studenata: Parcijalni test čini 30%, esej 20%, završni ispit 50% ukupne ocjene.

Plan predmeta po sedmicama:

1. Etika kao filozofijska grana, osnovni etički pojmovi i discipline, religijsko značenje etike, suvremeni značaj etike.
2. Osnovne odrednice drevnih istočnih etičkih tradicija (Kina, Indija i Iran).
3. Antička etika (Sokrat, Epikur, Platon, Aristotel, stoici).
4. Islamska etika: osnovni pojmovi i odrednice, etički plan Kur'ana i Sunneta
5. Osnovni povijesni tokovi islamske etičke misli i osnovne koncepcije moralnosti (tradicionalna etika, ilmu-l-kelam, filozofska etika, sufijska etika, moderna (reformistička) etika; taqwa, muruwwa, se'ada, adab i fana)
6. Al-Birunijeva etika, Gazalijeva etika, najvažniji predstavnici moderne islamske etičke misli.
7. Kršćanska etika (Prvobitno kršćanstvo, Pavle, Pelagije i Augustin, Abelar, Toma Akvinski, nominalizam, humanizam i reformacija).
8. Test.
9. Najvažnije etičke koncepcije u modernoj zapadnoj filozofskoj tradiciji (tradicija kreposne etike, tradicija deontološke moralnosti, tradicija posljedične etike).

10. Kantova dužnosna etika, Schellerova etika materijalnih vrijednosti.
11. Zapadna etička misao u 20. stoljeću (Max Weber, Martin Buber, J. P. Sartr, E. Levinas, K. O. Apel, J. Habermas, H. Jonas, Alasdair MacIntyre, J. Rawls, P. Singer).
12. Bosanskohercegovačka etička misao u 20. stoljeću.
13. Suvremeni moralni izazovi i etičke teme (biotehnologija, ekološka etika, bioetika); etika i politika, socijalna etika, medijska etika...
14. Ponavljanje i rekapitulacija.
15. Završni pismeni ispit.

Obavezna literatura:

Etika – uvod u islamsko i zapadno etičko mišljenje (hrestomatija)

Dopunska literatura:

1. F. Jodl, *Istorija etike I i II*, Sarajevo, 1963.
2. Dževad Hodžić, *Odgovornost u znanstvenotehnološkom dobu*, Sarajevo, 2008.

Predmet:	Učenje Kur'ana (Kiraet) I		
Godina:	I	Sati:	2+1
Semestar:	I	ECTS:	5
Program:	Teološki	Status:	Obavezni
Nastavnik:	Doc. dr. Dževad Šošić		

Sadržaj predmeta: U okviru ovog predmeta izučavat će se definicije tedžvida, ciljevi i zadaci, nastanak i razvoj tedžvidske nauke, artikulacija i svojstva kur'anskih harfova, tedžvidska pravila kao što su: dužine, idgami, ihfai i dr.

Ciljevi predmeta:

- da se studenti teoretski i praktično usavrše u oblasti učenja Kur'ana;
- da savladaju metodologiju ove discipline kako bi mogli što uspješnije druge podučavati i na njih svoje znanje prenositi.

Oblik nastave: 2 sata predavanja, 1 sat vježbi

Obaveze studenata: redovna pohađanja nastave, pripreme za nastavu, pravovremene izrade i odbrane eseja, izrade testa, čitanje zadane literature, vježbanje obrađenih tedžvidskih pravila (čitanje Kur'ana od 1. do 6. džuzi) i memoriranje kur'anskog teksta (od 1. do 76. ajeta *sureel-Bekare*).

Način ocjenjivanja i rezultati: Esej čini 20%, test 30%, usmeni 50% ukupne ocjene.

Plan predmeta po sedmicama:

1. Uvod u tedžvidsku nauku (definicija, ciljevi, znanstveno utemeljenje, šerijatski status, oblasti izučavanja i dr.).
2. Melodioznost i ritamski nivoi u kiraetu.
3. Značenje termina: kiraet, rivajet, tarik, vedžh i tilavet; biografija imama Asima b. Ebi En-Nedžuda; biografija Hafsa b. Sulejmana.
4. Kur'anski konsonanti – tvorba vokala i grlenih konsonanata.
5. Artikulacija preostalih konsonanata; nazalizacija.
6. Svojstva konsonanata; realizacija kalkale.
7. Pravila u vezi s krupnim i tankim izgovorom konsonanata; artikulacija konsonanta *l* i *r*.
8. Rekapitulacija/test.
9. Definicija idgama – podjela, vrste i način realizacije.
10. sedmica Pravila u vezi s artikulacijom konsonanta *n* i nunacije (*nun sakin* i *tenvin*).
11. Pravila u vezi s artikulacijom konsonanta *m* (*mim sakin*).
12. Dužine – definicija, podjela i način realizacije.
13. Specifična pravila/termini u Hafsovom predanju.
14. Pravila u vezi s Istiazom i Besmelom.
15. Rekapitulacija svih oblasti.

Obavezna literatura

1. Hfz. Fadil Fazlić: *Tedžvid I – Pravila o učenju Kur'ana*, a. š., El-Kalem i FIN, Sarajevo, 1997.

Predmet: Arapski jezik I

Godina:	I	Sati:	2+2+1
Semestar:	I	ECTS:	5
Program:	Teološki	Status:	Obavezni
Nastavnik:	Doc. dr. Zehra Alispahić		

Sadržaj predmeta: U sklopu predviđenog plana izučavaju se opća obilježja arapskog jezika, pismo i latinična transkripcija, pravopisna pravila; uvod u morfologiju; podjela riječi po vrstama; padeži i njihove funkcije; naravi i funkcije glagola; osobnosti proste imenske rečenice; subjekat i njegovi dodaci; glagolska rečenica, glagolski predikat i dodaci.

Ciljevi predmeta:

- upoznati studente s osnovama iz historije arapskog jezika
- pružiti osnovna znanja iz arapske fonetike;
- upoznati studente s naravima arapske leksike.

Oblik nastave: 2 sata predavanja, 1 sat vježbe iz gramatike i rada na tekstovima, 1 sat lektorske vježbe.

Obaveze studenata: Priprema i redovno pohađanje nastave, izrada zadataka i pisanje kraćih eseja, polaganje ispita iz konverzacije sa gostujućim lektorom, izrada semestralnog testa iz gramatike, čitanje primarne (obavezno) i sekundarne literature (poželjno), te polaganje završnog ispita.

Način ocjenjivanja: Ispit iz konverzacije 20%, test 30%, a završni 50% konačne ocjene. Za prolaznu ocjenu potrebno je ispuniti sve elemente kontinuirane provjere znanja.

Plan predmeta po sedmicama:

1. Osvrt na arapski jezik sa stanovišta lingvistike i različitih tipologizacija. Arapsko pismo i njegovo grafičko predstavljanje. Osvrt na transkripciju i transliteraciju.
2. Riječi i podjela po vrstama; Determinirani i nedeterminirani vid imena i njihova podjela.
3. Rod u arapskom jeziku: osobnosti muškog i ženskog roda; Vrste ženskog roda u arapskom jeziku.
4. Deklinacija, vrste deklinacije, padeži i njihove funkcije; Uvod u imensku rečenicu, struktura, vrste imenskog predikata.
5. Zamjenice: lične i pokazne zamjenice, pokazna sintagma.
6. Broj u arapskom jeziku, specifičnosti dvojine u arapskom jeziku; pravilna množina muškog i pravilna množina ženskog roda.

7. Opće naravi glagola, pomoćni glagol *kanai* njemu srodni glagoli i njihova refleksija na imensku rečenicu; Osobnosti nepravilne množine u arapskom jeziku.
8. Sistematizacija gradiva i izrada semestralnog testa
9. Pridjevi, vrste i funkcija, određena i neodređena pridjevska sintagma, pridjevi koji označavaju boje i kvalifikacije ljudskog tijela, odnosni pridjevi.
10. Zamjenice: spojene i odnosne; Genitiv i funkcije genitiva; Prijedlozi i genitiv sa prijedlozima; Uvod u genitivnu vezu.
11. Dijelovi genitivne veze i njihovi dodaci, višečlana genitivna veza, imenice produžene deklinacije, kvazigenitivna veza.
12. Podjela pridjeva prema tipovima komparacije; Brojevi – podjela po vrstama, glavni i redni brojevi od 1-10, Izražavanje posjedovanja u arapskom jeziku.
13. Glagoli – uvod, glagolski razredi, perfekat konjugacija, afirmativni i negativni oblik perfekta; Osobnosti glagolske rečenice u arapskom jeziku; Glagolska i imenska rečenica u arapskom jeziku.
14. Glavni i redni brojevi od 11 – 100, računanje vremena, izražavanje starosti, upitne zamjenice. Čestica *innai* njoj srodne čestice i njihova refleksija na imensku rečenicu.
15. Rekapituliranje gradiva

Obavezna literatura:

1. Sikirić, Šaćir: Muhamed Pašić, Mehmed Handžić: *Gramatika arapskog jezika*, I-II, Sarajevo, 1936.
2. *Arapski tekstovi* 1. i 2., Priredile: Zehra Alispahić i Amira Trnka, Hrestomatija, Fakultet islamskih nauka, Sarajevo, 2008.

Dopunska literatura:

1. Attar, Samar: *Modern Arabic – Grammar In Context*, Bejrut, 1998.
2. Božović, dr. Rade: *Udžbenik arapskog jezika sa vježbankom i rječnikom*, Sarajevo, 1984.
3. Kico, Mehmed: *Arapska gramatika u vremenu*, Dobra knjiga, Sarajevo, 2013.
4. Kovalev, A. A. – G. Š. Šarbatov: *Učbenik arapskoga jezika*, Moskva, 1969.
5. Muftić, Teufik: *Gramatika arapskog jezika*, Sarajevo, 1998.
6. Tanasković, Darko – Anđelka Mitrović, *Gramatika arapskog jezika*, Beograd, 2005.

II SEMESTAR

Predmet:	<i>Historija šerijatskog prava</i>		
Godina:	I	Sati:	2 +1
Semestar:	II	ECTS:	5
Studijski program:	Islamska teologija	Status:	Obavezni predmet
Nastavnik:	Doc. dr. Nedim Begović		

Sadržaj predmeta: U okviru ovog predmeta izučavat će se historijski proces objave Šerijata, formiranje islamskoga pravnog sistema i razvoja islamske pravne nauke tokom 14 vijekova muslimanske historije. Posebna pažnja se posvećuje glavnim fikhskim mezhebima i njihovim osnivačima. Razmatraju se, također, procesi i mehanizmi primjene šerijatskog prava u muslimanskim društvima te izgradnja islamskih institucija, s posebnim osvrtom na Balkan i Bosnu i Hercegovinu. Pažnja se daje i glavnim predstavnicima islamske pravne nauke u pojedinim historijskim periodima.

Ciljevi predmeta:

- upoznati studente s historijskim procesom nastanka i razvoja islamskog prava i islamske pravne nauke, glavnim fikhskim mezhebima, temeljnim ustanovama i mehanizmima primjene šerijatskog prava,
- upoznati studente s historijom, naukom i primjenom šerijatskog prava u Bosni i Hercegovini.

Oblik nastave: 2 sata predavanja, 1 sat seminara

Obaveze studenata: Pripreme za nastavu iščitavanjem preporučene literature, redovno pohađanje nastave (90 %), izrada i prezentiranje referata, učešće u radionicama i diskusijama, izrada i odbrana seminarškog rada, polaganje polusemestralnog i završnog ispita.

Način ocjenjivanja studenata:

Redovni studenti

- Aktivnost na predavanjima - 10 bodova
- Seminarški rad – 20 bodova (**pisanje i odbrana eseja je uvjet za izlazak na završni ispit**)
- Polusemestralni ispit - 20 bodova (student mora zaraditi minimalno 15 bodova da bi bio oslobođen polaganja dijela gradiva na završnom ispitu)
- Završni ispit - 50 bodova (student mora zaraditi minimalno 25 bodova da bi položio završni ispit).
- Konačna ocjena formira se sabiranjem rezultata iz svih navedenih oblika provjere znanja.

Vanredni studenti

- Seminarski rad – 20 bodova (**pisanje eseja je uvjet za izlazak na završni ispit**)
- Polusemestralni ispit – 30 bodova (student mora zaraditi minimalno 25 bodova da bi bio oslobođen polaganja dijela gradiva na završnom ispitu)
- Završni ispit – 50 bodova (student mora zaraditi minimalno 25 bodova da bi položio završni ispit)
- Konačna ocjena formira se sabiranjem rezultata iz navedenih oblika provjere znanja.

Položena Historija šerijatskog prava je uvjet za polaganje predmeta: Islamsko obredoslovlje (ibadat), Šerijatsko personalno pravo, Šerijatsko građansko i vakufsko pravo i Savremene fihške teme.

Plan predmeta po sedmicama:

1. Predmet, metod i ciljevi pravne historije.
2. Doba zakonodavstva i doba hulefa-i rašidina.
3. Doba ranih škola šerijatskog prava. Hanefijski mezheb.
4. Doba klasičnih škola šerijatskog prava. Malikijski, šafijski i hanbelijski mezheb.
5. Išezle sunijske pravne škole. Fikh ši'ija i haridžija.
6. Doba zaokruženja pravnog tumačenja.
7. Doba slijeđenja pravnih škola (taklid).
8. Priprema za polusemestralni ispit.
9. Doba recepcije stranih prava i pokušaja obnove islamske pravne misli.
10. Doba recepcije stranih prava i pokušaja obnove islamske pravne misli.
11. Historija šerijatskog prava na prostoru Balkana – osmanski i austrougarski period.
12. Historija šerijatskog prava na prostoru Zapadnog Balkana – period između dva svjetska rata.
13. Šerijatsko pravo u sekularnoj državi nakon 1946.
14. Primjena šerijatskog prava u modernim nacionalnim državama. Značaj Šerijata za muslimanske manjine.
15. Rezime.

Obavezna literatura

1. Fikret Karčić, *Historija šerijatskog prava*, Fakultet islamskih nauka, Sarajevo, 2005.
2. *Usuli-fikh(hrestomatija)*, priredio: Enes Ljevaković, Fakultet islamskih nauka, Sarajevo, 2005., str. 27-75, 111-264, 315-337, 347-370.

Dopunska literatura:

1. Ibrahim Džananović, *Idžtihad u prva četiri stoljeća islama*, Fakultet islamskih nauka, Sarajevo, 1999.
2. Mohammad Hashim Kamali, *Uvod u šerijatsko pravo*, prevela: Azra Mulović, CNS i El-Kalem, Sarajevo, 2015.
3. Fikret Karčić, *Društvenopravni aspekt islamskog reformizma*, Islamski teološki fakultet, Sarajevo, 1990.
4. Fikret Karčić, *Studije o šerijatskom pravu i institucijama*, El-Kalem i CNS, Sarajevo, 2011.
5. Fikret Karčić, *Šerijatski sudovi u Jugoslaviji 1918-1941.*, El-Kalem, Sarajevo.
6. Džasir Avde, *Intencije Šerijata kao filozofija islamskog prava: sistemski pristup*, preveo: Nedim Begović, CNS i El-Kalem, Sarajevo, 2012.
7. Nedim Begović, „Inkluzivni pristup mezhebima: primjena metoda selekcije (tehajjur) i eklekticizma (telfik) u tumačenju Šerijata”, *Glasnik*, Rijaset Islamske zajednice u BiH, Sarajevo, LXXIII/2011., br. 1-2, str. 33-50.

Predmet: Uvod u studij religije

Godina:	I	Sati:	2+1
Semestar:	II	ECTS:	5
Program:	Teološki	Status:	Obavezni
Nastavnik:	Prof. dr Adnan Silajdžić		

Sadržaj predmeta: Prateći sadržaj ovoga predmeta, studenti će se upoznati s osnovnom terminologijom iz oblasti izučavanja religija, poput pojmova: religija, vjera, religioznost, vjerovanje, magija, okultno, mistično, i sl. Jednako tako, studenti će se upoznati s osnovnim suvremenim znanstvenim pristupima izučavanju fenomena religije: filozofija religije, teologija religije, fenomenologija religije, itd. Stekavši osnovni uvid u znanstveni pristup izučavanju religije i religioznosti, studenti će se potom upoznati i sa angažiranim pristupom izučavanju religije, kroz tretiranje pitanja odnosa ideologije i religije, religije i rata, te posljedica krize religijskoga identiteta u suvremenome svijetu.

Ciljevi predmeta:

- da studenti steknu osnovna saznanja iz oblasti znanstvenoga razumijevanja religijskoga fenomena
- da se studenti osposobe adekvatno prezentirati fenomen religije, napose islama, u suvremenom javnom diskursu

Oblik nastave: 2 sata predavanja, 1 sat vježbi

Obaveze studenata: priprema i redovno pohađanje nastave, pravovremena izrada i predaja eseja, izrada testa, čitanje primarne literature (*obavezno*) i sekundarne literature (*optimalno*) i polaganje završnog ispita.

Način ocjenjivanja i rezultati: Esej čini 20%, test 30%, a završni ispit 50% konačne ocjene. Za prolaznu ocjenu nužno je ispuniti sve elemente kontinuirane provjere znanja.

Plan predmeta po sedmicama:

1. Znanost o religijama (povijest religija, komparativna povijest religija, fenomenologija religije, filozofija religije, teologija religije)
2. Pojam, definicija i klasifikacija religije
3. Vjera i religija (filozofsko-teološki pristup)
4. Znanstveni pristup porijeklu religije (M. Muller, J. Tylor, J. G. Frazer, E. Duerkheim, S. Freud)
5. Univerzalnost i kulturna relevantnost religije
6. Religija i geografija (međusobni utjecaji)
7. Zajedničke dimenzije religija
8. Ideologija i religija, religije i rat
9. Test
10. Osnovne karakteristike dalekoistočnih religija (hinduizam, budizam, konfucijanizam, taoizam)
11. Osnovne karakteristike monoteističkih religija (judaizam, kršćanstvo i islam)

12. Komparativne teme povijesti religija (molitva, knjiga, smrt, reinkarnacija, sveta mjesta, hodočašća)
13. Religija u modernoj i postmodernoj epohi
14. Religioznost New Age-a i kriza religijskog identiteta u današnjem svijetu
15. Religije i iskustvo dijaloga

Primarna literatura:

1. *Religije svijeta*, KS, Zagreb, 1987.
2. Aldo Natale Terrin, *Uvod u komparativni studij religija*, KS, Zagreb, 2006., str. 15-27; 39-51; 79-87)
3. Hrvoje Lasić, *Fenomenologija i filozofija religije*, Filozofski niz, Zagreb, 2011., str. 23-36.
4. Jakov Jukić, *Lica i maske svetog*, KS, zagreb, 1997., str. 21-65; 67-159; 197-216; 217-257.
5. Mijo Škvorc, *Vjera i nevjera*, Zagreb, 1982., str. 27-29; 43-57.
6. Hrvoje Lasić, „New Age-Nova religija modernog doba“, *Novi religijski pokreti*, Zagreb, 1997., str. 181-200. (priređio M. Nikić)
7. Adnan Silajdžić, *Kriza religijskog identiteta u današnjem svijetu*, Fakultet islamskih nauka, Sarajevo, 2004.

Predmet: Uvod u filozofiju

Godina:	I	Sati:	2+1+1
Semestar:	III	ECTS:	5
Program:	Teološki	Status:	Obavezni
Nastavnik:	Prof. dr. Dževad Hodžić		

Cilj i sadržaj predmeta: Cilj predmeta je uvođenje u filozofsko odnošenje prema Stvarnosti u istočnim duhovnim tradicijama, u grčkom određenju filozofije, u islamskom odnosu prema filozofijskom iskustvu, u srednjovjekovnoj i modernoj zapadnoj filozofskoj misli.

Rezultati učenja. Upoznavanje s pojmom, značenjima i ciljevima filozofije u razumijevanju i određenju filozofije najznačajnijih mislilaca u klasičnim kulturama i epohama, u srednjem vijeku i u modernom dobu

Oblik nastave: 2 sata predavanja, 1 sat vježbi

Obaveze studenata: priprema i redovno pohađanje nastave, pravovremena izrada i predaja eseja, izrada testa, čitanje primarne literature (*obavezno*) i sekundarne literature (*optimalno*) i polaganje završnog ispita.

Način ocjenjivanja i rezultati: Esej čini 20%, test 30%, a završni ispit 50% konačne ocjene. Za prolaznu ocjenu nužno je ispuniti sve elemente kontinuirane provjere znanja.

Plan predmeta po sedmicama:

1. Pojam 'uvoda' i 'uvođenja' u filozofiju; specifični karakter predmeta; važnost i značaj filozofije
2. Ime i pojam filozofije i izvori filozofija
3. Grčko određenje filozofije
4. Filozofija i povijest, povijest filozofije, filozofija povijesti
5. Filozofija i religija
6. Geohistorijski likovi filozofije: Grčka,
7. Test
8. Geohistorijski likovi filozofije: Indija i Kina
9. Geohistorijski likovi filozofije: Judaizam i Kršćanstvo
10. Geohistorijski likovi filozofije: Islam
11. Geohistorijski likovi filozofije: Zapad
12. Filozofija u modernim razmatranjima
13. Filozofija u postmodernim razmatranjima
14. Ponavljanje i rekapitulacija
15. Test

Obavezna literatura: *Uvod u filozofiju*, priredio: dr. Hilmo Neimarlija, hrestomatija

Predmet:	Uvod u metodologiju istraživanja		
Godina:	I	ECTS:	5
Semestar:	II	Status:	Obavezni
Program:	Teološki	Broj sati:	2+1+1
Nastavnik:	doc. dr. Asim Zubčević		

Cilj i sadržaj

Ovaj kurs uvodi studente u teoriju i tehniku akademskog istraživanja, s posebnim naglaskom na oblast religijskih studija. Uključuje teme: istraživanje i metoda; najčešće korišćene metode u društvenim naukama i religijskim studijama; istraživanje i teorija: naučne činjenice i naučna teorija; faze istraživačkog procesa: izbor teme, istraživačka pitanja, definiranje hipoteze, sakupljanje podataka, analiza i raspored građe, pisanje istraživačkog izvještaja; redigiranje završne verzije rukopisa; kompozicija različitih pisanih sastava; pisanje eseja, seminarskog i diplomskog rada; pregledni rad i izvorni naučni rad; dokumentarna podloga rukopisa; pravopisna i gramatička korektnost te stilske odlike naučnog rada.

Rezultati učenja: Sposobnost pisanja seminarskih radova u islamskim naukama i religijskoj pedagogiji

Osnovne tematske jedinice

1. Uvod: osnovna svojstva naučnoistraživačkog rada i metoda; najčešće korišćene metode u društvenim naukama i religijskim studijama
2. Istraživanje i teorija: naučne činjenice i naučna teorija
3. Faze istraživačkog procesa: izbor teme, izrada plana, definiranje hipoteze, sakupljanje podataka, analiza i raspored građe, pisanje istraživačkog izvještaja
4. Ustaljeni dijelovi naučnog članka (ili radnje): naslov, (predgovor), uvod, razrada, zaključak, (bibliografija), sažetak, (indeks), (dodatak), (sadržaj)
5. Kompozicija različitih pisanih sastava: pisanje stručnih, preglednih i naučnih radova; esej, seminarski i diplomski rad; pisanje teze (magistarske i doktorske)
6. Dokumentarna podloga rukopisa: citati i podnožne napomene; ilustracije
7. Sastavljanje radne bibliografije: za pisanje članka; za pisanje knjige. Priprema konačne bibliografije.
8. Prikupljanje građe; Organizacija i raspored prikupljene građe; Struktura rada: odjeljci, pododjeljci, paragrafi; Označavanje planom predviđenih dijelova rada
9. Redigiranje završne verzije rukopisa
10. Lektura i korektura rukopisa; Pravopisna i gramatička korektnost rukopisa
11. Odlike naučnog stila. Poželjne stilske odlike naučnog rada
12. Forma rada: tehnička obrada i korigiranje rukopisa
13. Usmeno prikazivanje rezultata naučnog rada. Odbrana rada. Odbrana teze. Kritičke primjedbe.
14. Procjena naučnoistraživačkog rada: ocjena eseja, ocjena seminarskog ili diplomskog rada, ocjena teze.
15. Rekapitulacija svih oblasti

Nastava / ocjenjivanje

		<i>Opis aktivnosti (%)</i>
Način izvođenja nastave	1. Predavanja	80%
	2. Prezentacije	20%
		<i>Učešće u ocjeni (%)</i>
Način vrednovanja znanja	Učešće u nastavi	10%
	Test	15%
	Esej / Test	35%
	Završni ispit	40%

Obavezna literatura

Srebren Dizdar, *Oblici i umijeća akademskog pisanja*, Sarajevo, University Press, 2015.

Predmet:	Učenje Kur'ana (Kiraet) II		
Godina:	I	Sati:	2+1
Semestar:	II	ECTS:	5
Program:	Teološki	Status:	Obavezni
Nastavnik:	Doc. dr. Dževad Šošić		

Sadržaj predmeta: U okviru ovog predmeta izučavat će se definicije, podjele i vrste pauzalnih i početnih formi, propisi i načini njihove primjene, mushafski znakovi za stajanje, definicija i primjena sekte te pravila u vezi sa sedždom-tilaveta.

Cilj predmeta: da se studenti teorijski upoznaju s problematikom pauzalnih i početnih formi u toku učenja Kur'ana te da se osposobe za praktičnu primjenu usvojenih načela.

Oblik nastave: 2 sata predavanja, 1 sat vježbi

Obaveze studenata: redovna pohađanja nastave, pripreme za nastavu, pravovremene izrade i odbrane eseja, izrade testa, čitanje zadane literature, vježbanje obrađenih tedžvidskih pravila (čitanje Kur'ana od 6. do 12. džuzua) i memoriranje kur'anskog teksta (od 76. do 141. ajetasureel-*BekareisuraJa-sin*).

Način ocjenjivanja i rezultati: Esej čini 20%, test 30%, usmeni 50% ukupne ocjene.

Plan predmeta po sedmicama:

1. Važnost pauzalne forme (vakf).
2. Podjela pauzalne forme prema mogućnostima i namjeri učača.
3. Podjela pauzalne forme prema kriteriju značenja kur'anskog teksta.
4. Izborna, obavezujuća, pokusna i očekivana pauzalna forma.
5. Prikladna, potpuna, zadovoljavajuća i dobra pauzalna forma.
6. Neprikladne pauzalne forme.
7. Funkcije i značenja znakova za pauzalne forme.
8. Rekapitulacija/test.
9. Sekta – funkcija, mjesto i način primjene. Pozicija elifa u pauzalnoj i kontekstualnoj formi.
10. Početne forme – definicija i vrste.
11. Tedžvidska pravila u kur'anskim skraćenicama.
12. Spojeno i rastavljeno hemze.
13. Stajanje sa išmamom i revmom. Stajanje na riječima specifične pravopisne forme.
14. Sedžda- tilavet, uvjeti i sastavni dijelovi sedžde.
15. Rekapitulacija svih oblasti.

Obavezna literatura

1. Fadil Fazlić, *Tedžvid I – Pravila o učenju Kur'ana*, a. š. El-Kalem i FIN, Sarajevo, 1997.
2. Dževad Šošić, *Veza između kiraeta i Osmanove ortografije Kur'ana*, FIN i El-Kalem, Sarajevo, 2005.

Predmet: Arapski jezik II

Godina:	I	Sati:	2+1+1
Semestar:	II	ECTS:	5
Program:	Teološki	Status:	Obavezni
Nastavnik:	Doc.dr. Zehra Alispahić		

Sadržaj predmeta: U sklopu predviđenog plana izučavaju se glagolska vremena prosta i složena; osobenosti glagolske rečenice; glagolski načini prezenta, konjuktiv, jusiv, imperativ, prohibitiv; glagolski participi, aktivni i pasivni; komparacija pridjeva; proširene glagolske vrste; specifična značenja glagolskih vrsta; specifičnosti nepromjenljivih vrsta riječi.

Ciljevi predmeta: pružiti osnovna znanja iz arapske sintakse.

Obaveze studenata: Priprema i redovno pohađanje nastave, izrada zadaća i pisanje kraćih eseja, polaganje ispita iz konverzacije sa gostujućim lektorom, izrada semestralnog testa iz gramatike, čitanje primarne (obavezno) i sekundarne literature (poželjno), te polaganje završnog ispita.

Način ocjenjivanja: Ispit iz konverzacije 20%, test 30%, a završni 50% konačne ocjene. Za prolaznu ocjenu potrebno je ispuniti sve elemente kontinuirane provjere znanja.

Plan predmeta po sedmicama:

1. Osvrt na perfekat i glagolsku rečenicu; Neodređene zamjenice *neko, neki, nekoliko*.
2. Present, konjugacija, značenja; Načini prezenta: indikativ, konjuktiv, jusiv; Pridjevi *isti, ista*.
3. Načini prezenta: imperativ, prohibitiv; Vokativ; Futur I i II; Složena glagolska vremena.
4. Pasiv perfekta; pasiv prezenta; Particip aktivni i particip pasivni; Zamjenica *svi i svaki*.
5. Pregled proširenih glagolskih vrsta. Glagolske vrste proširene sa jednim konsonantom: Druga proširena glagolska vrsta, paradigma, značenja; Deminutiv.
6. Glagolske vrste proširene sa jednim konsonantom: Treća proširena glagolska vrsta, paradigma, značenja; Apsolutna negacija.
7. Glagolske vrste proširene sa jednim konsonantom: Četvrta proširena glagolska vrsta, paradigma, značenja.
8. Sistematizacija gradiva i izrada semestralnog testa
9. Glagoli prošireni sa dva konsonanta: Peta proširena glagolska vrsta, paradigma, značenja.
10. Glagoli prošireni sa dva konsonanta: Šesta proširena glagolska vrsta, paradigma, značenja; Sedma proširena glagolska vrsta, paradigma, značenja.
11. Glagoli prošireni sa dva konsonanta: Osmo proširena glagolska vrsta, paradigma, značenja; Deveta proširena glagolska vrsta, paradigma, značenja.
12. Glagoli prošireni sa tri konsonanta: Deseta proširena glagolska vrsta, paradigma, značenja; Ostale proširene glagolske vrste: jedanaesta, dvanaesta i trinaesta.
13. Glagoli sa četiri i više korijenskih konsonanata.
14. Distributivni i priloški brojevi. Izražavanje datuma i upotreba brojeva.
15. Rekapituliranje gradiva.

Obavezna literatura:

1. Sikirić, Šaćir: Muhamed Pašić, Mehmed Handžić: *Gramatika arapskog jezika*, I-II, Sarajevo, 1936.
2. *Arapski tekstovi* 1. i 2., priredile: Zehra Alispahić i Amira Trnka, Hrestomatija, Fakultet islamskih nauka, Sarajevo, 2008.

Dopunska literatura:

1. Attar, Samar: *Modern Arabic – Gramamar In Context*, Bejrut, 1998.
2. Božović, Dr. Rade: *Udžbenik arapskog jezika sa vježbankom i rječnikom*, Sarajevo, 1984.
3. Kico, Mehmed: *Arapska gramatika u vremenu*, Dobra knjiga, Sarajevo, 2013.
4. Kovalev, A. A. – G. Š. Šarbatov: *Učbenik arabskogo jazika*, Moskva, 1969.
5. Muftić, Teufik: *Gramatika arapskog jezika*, Sarajevo, 1998.
6. Tanasković, Darko – Anđelka Mitrović, *Gramatika arapskog jezika*, Beograd, 2005.

III SEMESTAR

Predmet:	Rane škole kelama		
Godina:	II	Sati:	2+1
Semestar:	III	ECTS:	5
Program:	Teološki	Status:	Obavezni
Nastavnik:	Prof. dr Adnan Silajdžić		

Sadržaj predmeta: Predmet je koncipiran na način da studentima pruži osnovna saznanja vezana za nastanak i razvoj ranih i klasičnih muslimanskih škola mišljenja. Osim toga, sadržaj će studente upoznati s razlozima nastanka mu'tezilijske, eš'arijske, maturidijske i tahavijske škole, te najvažnijim temama njihove teologije (kelam).

Ciljevi predmeta:

- studente upoznati s ranim i klasičnim školama teologije (*ilmul kelâm*)
- studente upoznati s osnovnim teološkim problemima raspravljanim u ranim i klasičnim školama

Oblik nastave: 2 sata predavanja, 1 sat vježbi

Obaveze studenata: priprema i redovno pohađanje nastave, pravovremena izrada i predaja eseja, izrada testa, čitanje primarne literature (*obavezno*) i sekundarne literature (*optimalno*), te polaganje završnog ispita.

Način ocjenjivanja i rezultati: Esej čini 20%, test 30%, a završni ispit 50% konačne ocjene. Za prolaznu ocjenu nužno je ispuniti sve elemente kontinuirane provjere znanja.

Plan predmeta po sedmicama:

1. Definicija i uzroci nastanka *ilmul kelama*
2. Historijski razvoj
3. Rane teološke škole (I/VII i II/VIII st.) (haridžije, kaderije, džebrijje, murdžije, sifatijje)
4. Nastanak i razvoj mu'tezilijske teološke škole
5. Osnovni principi mu'tezilijske teologije
6. Živo i djelo Ebul Hasana el-Eš'arija
7. Teološki metod
8. Glavne teme eš'arijske teologije
9. Život i djelo Ebul Mensura Maturidija

10. Teološki metod
11. Test
12. Glavne teme maturidijske teologije
13. Život, djelo i nauk Ebu Džafera Muhammeda Tahavija
14. Zahirizam-Davud ibn Ata' Ali
15. Rane škole kelama u radovima bosanskomuslimanskih autora

Primarna literatura

Rane škole kelama, Fakultet islamskih nauka, Sarajevo, 2004.(priredio Adnan Silajdžić)

Sekundarna literatura:

1. Ebu al-Hasan al-Aš'ari, *Bit polemike sa otpadnicima i inovatorima*, El-Kalem, Sarajevo, 2000. (preveo Adnan Silajdžić)
2. Mustafa Cerić, *Korijeni sintetičke teologije u islamu-Ebu Mensur el-Maturidi (853-944).*, Sarajevo, 2013.
3. Zuhdija Adilović, *Hasan Kafija Pruščak (1544.-1615.) i njegovo djelo 'Svjetlost istinske spoznaje o temeljima vjere:komentar Tahavijeve poslanice iz Akaida*, Zenica, 2004.

Predmet:	Historija i metodologija tefsira		
Godina:	II	Sati:	2 + 1
Semestar:	III	ECTS:	5
Program:	Teološki	Status:	Obavezni
Nastavnik:	Doc. dr. Almir Fatić		

Sadržaj predmeta: U okviru *Historije i metodologije tefsira* studenti će se uputiti u najvažnije historijske dionice tefsira i njegove metodologije, pružit će im se osnovne informacije o formi i sadržaju komentara Kur'ana, predstaviti će im se tipovi komentara Kur'ana, njihova unutarnja struktura, ponudit će im se naučna aparatura koja je domišljena u razvrstavanju različitih metoda tumačenja Kur'ana, zatim njihov historijski razvoj i formiranje.

Ciljevi predmeta:

- *Historija i metodologija tefsira* ima u zadatku da opiše, objasni i predstavi validne metodološke načine i sredstva u tumačenju Kur'ana.
- *Historija i metodologijatefsira* bavi se metodološkim postupcima, putevima, kao i instrumentima/sredstvima valjanog deriviranja poruke Kur'ana iz samog Kur'ana kroz različite povijesne epohe. *Historija i metodologijatefsira* je, stoga, važna disciplina tefsirske nauke i na određeni način pomaže nam da razumijemo razvoj tefsira kroz povijest.

Oblik nastave: 2 sata predavanja, 1 sat vježbi

Obaveze studenata: redovno pohađanje nastave, marljiva izrada i predaja eseja, izrada testa, čitanje primarne literature (*obavezno*) i sekundarne literature (*optimalno*), te polaganje završnog ispita.

Način ocjenjivanja i rezultati: Esej čini 20%, test 30%, a završni ispit 50% konačne ocjene. Za pozitivnu ocjenu student je dužan ispuniti sve elemente kontinuirane provjere znanja.

Plan predmeta po sedmicama:

1. Metoda (*maslak, tarikah, manhadž*) u nauci; metoda u tefsiru.
2. Metodologija ranog tumačenja Kur'ana.
3. Hadis i Sunnet kao verbalni i praktični aspekt tumačenja Kur'ana.
4. Tumačenjski krug Pobožnih Predaka (Poslanikovi Drugovi, njihovi sljedbenici).
5. Forme u kojima su pobožni preci (*as-salafu s-salihu*) tumačili Kur'an.
6. Metodologija *tradicionalnog* i *racionalnog* tumačenja.
7. Racionalni komentari Kur'ana "umjerene" metode.
8. Komentiranje Kur'ana metodama tzv. "pokuđenog razuma".
9. Tzv. mu'tezilijski "te'vil", njegova metodologija tumačenja Kur'ana.
10. Tefsir duodecimalnog ši'izma, tefsir septimalnog šiizma.

11. Tumačenje i metodologija tefsira od sekti (*haridžije, murdžije, babilje*)
12. Metodologija pravnog tumačenja Kur'ana (*tafsiru l-fuqaha'i*).
13. Metodologija sufijskog tumačenja Kur'ana (*tafsiru s-sufiyah*).
14. Metodologija tumačenja Kur'ana u XIX i XX stoljeću.
15. Metodologija tematskog tumačenja Kur'ana.

Obavezna literatura

Džemal Latić, *Metodologija tefsira*, Fakultet islamskih nauka, Sarajevo, 2005.

Dopunska literatura:

1. Džemal Latić, *Klasične škole tefsira*, Fakultet islamskih nauka, Sarajevo, 2008.
2. Almir Fatić, *Klasični tefsirski tekstovi*, Fakultet islamskih nauka, Sarajevo, 2006.

Predmet:	Uvod u studije islamske civilizacije		
Godina:	II	ECTS:	5
Semestar:	III	Status:	Obavezni
Program:	Teološki	Broj sati sedmično:	2+1
Nastavnik:	doc. dr. Ahmet Alibašić		

Cilj predmeta

Ovaj kurs počinje definicijama pojmova kulture i civilizacije. Nakon kratkih napomena o historiji ljudske civilizacije kurs govori o mjestu islamske civilizacije među drugim civilizacijama, njenoj suštini i stanju muslimanskog svijeta danas. Kurs zatim obrađuje podsisteme islamske civilizacije, te odnose između nje i savremenog Zapada. Cilj predmeta je uvesti studente u glavne teme studija islamske kulture i civilizacije.

Rezultati učenja

Student bi nakon odslušanog predmeta trebao biti sposoban pratiti i konstruktivno učestvovati u razgovorima o islamskoj civilizaciji, njenoj prošlosti, stanju i perspektivama te odnosima među civilizacijama.

Osnovne tematske jedinice

1. Definicije pojmova kultura i civilizacija; Odnos vjere i kulture
2. Mjesto islamske civilizacije među svjetskim civilizacijama
3. Svijet islama danas: pregled osnovnih društvenih pokazatelja
4. Temelji i suština islamske civilizacije
5. Podsistemi islamske civilizacije: političko-administrativni sistem
6. Podsistemi islamske civilizacije: ekonomski sistem
7. Žena u muslimanskim društvima; Nemuslimani u islamskoj civilizaciji
8. Rekapitulacija/Test
9. Kriza islamske civilizacije: tradicionalistička i modernistička perspektiva
10. Kriza islamske civilizacije: selefijska i reformistička perspektiva
11. Muslimanski svijet i Zapad: historija susretanja
12. Muslimanski svijet i Zapad: Orientalizam i muslimansko otkriće Evrope
13. Muslimanski i zapadni doprinos svjetskoj civilizaciji
14. Sukob civilizacija?
15. Rezime: Muslimani u eri globalizacije

Nastava / ocjenjivanje

		Opis aktivnosti (%)
Način izvođenja nastave	1. Predavanja	80 %
	2. Prezentacije	20 %
		Učešće u ocjeni (%)
Način vrednovanja znanja	Učešće u nastavi	10 %
	Test	20 %
	Esej / Test	20 %
	Završni ispit	50%

Obavezna literatura

Hrestomatija *Uvod u studije islamske kulture i civilizacije*, ur. Ahmet Alibašić

Dodatna literatura

Lewis, Bernard. "Muslimansko otkriće Evrope: dodir i sudar" u Karić, prir. *Ljudska prava u kontekstu islamsko-zapadne debate*, 43-97.

Lewis, Bernard. "Povijest drugih naroda" u *Islam and the West*. New York: Oxford University Press, 1993, 119-30. (Preveo Fikret ef. Pašanović).

Hodžić, Dževad, ur. *Atlas islamskoga svijeta* (Sarajevo: Udruženje ilmijje IZ u BiH, 2003).

Huntington, Samuel. "Sukob civilizacija" u Enes Karić, ed. *Ljudska prava u kontekstu islamsko-zapadne debate*. Sarajevo: Pravni centar, 1996: 99-129.

Said, Edward W. *Orijentalizam*. Zagreb: Konzor, 1999.

Predmet:	Učenje Kur'ana (Kiraet) III		
Godina:	II	Sati:	2+1
Semestar:	III	ECTS:	5
Program:	Teološki	Status:	Obavezni
Nastavnik:	Doc. dr. Dževad Šošić		

Sadržaj predmeta: U okviru ovog predmeta izučavat će se vrijednosti i adabi učenja Kur'ana, najvažniji termini u kiraetskoj nauci kao i specifičnosti ortografije medinskih mushafa.

Cilj predmetaje:

- da se studenti upoznaju sa ajetima i hadisima koji govore o vrijednostima učenja Kur'ana;
- da teorijski i praktično usvoje pravila bontona prilikom učenja Kur'ana;
- da steknu osnovno znanje iz oblasti kiraetske nauke.

Oblik nastave: 2 sata predavanja, 1 sat vježbi

Obaveze studenata: redovna pohađanja nastave, pripreme za nastavu, pravovremene izrade i odbrane eseja, izrade testa, čitanje zadane literature, vježbanje obrađenih tedžvidskih pravila (čitanje Kur'ana od 14. do 20. džuzua) i memoriranje sura iz 30. džuzua (od *En-Nebe* do *El-Fedžr*).

Način ocjenjivanja i rezultati: Esej čini 20%, test 30%, usmeni 50% ukupne ocjene.

Plan predmeta po sedmicama:

1. Ajeti i hadisi o vrijednosti učenja Kur'ana.
2. Adabi učenja Kur'ana (bonton).
3. Povijesni nastanak i razvoj kiraetske znanosti.
4. Autentični (mutevatir) i neautentični (šazz) kiraeti.
5. Mišljenja pojedinih orijentalista o nastanku i razvoju kira'eta.
6. Kiraetski termini i njihovo značenje.
7. Načini artikulacije hemzeta – tahkik, teshil, ibdal i nakl.
8. Rekapitulacija/test.
9. Imala – definicija i vrste.
10. Dužine (el-mudud) u autentičnim kiraetima.
11. Mali i veliki idgam – komparativni pristup.
12. Krupni i tanki izgovor konsonanata *l* i *r* u Veršovom rivajetu.
13. Morfem *j* na kraju riječi – kiraetski principi i razlike.
14. Medinski i turski mushafi – komparativni pristup.
15. Rekapitulacija svih oblasti.

Obavezna literatura:

1. Jahja b. Šeref en-Nevevi, *Adabi učenja Kur'ana*, El-Kalem, Sarajevo, 1998.
2. Fadil Fazlić, *Komparacija između Hafsovog i Veršovog kiraeta*, El-Kalem i FIN, Sarajevo, 2000.

Dopunska literatura:

1. Dževad Šošić, *Veza između kiraeta i Osmanove ortografije Kur'ana*, FIN i El-Kalem, Sarajevo, 2005.
2. Fadil Fazlić, *Mushaf Fadil-paše Šerifovića*, FIN, Sarajevo, 2004.

Predmet: Arapski jezik III

Godina:	II	Sati:	2+1+1
Semestar:	III	ECTS:	5
Program:	Teološki	Status:	Obavezni
Nastavnik:	Doc.dr. Zehra Alispahić		

Sadržaj predmeta: U sklopu predviđenog plana izučavaju se proširene glagolske vrste; specifičnosti aktiva i pasiva glagola; particip aktivni i pasivni u svim proširenim vrstama; unipersonalni glagoli; polupravilni glagoli, hemzirani glagoli, podvostručeni glagoli; nepravilni glagoli, slični glagoli, šuplji glagoli, krnji glagoli i dvostruko nepravilni glagoli.

Ciljevi predmeta:

- pružiti studentima osnovna znanja iz arapske gramatike;
- osposobiti studente da s razumijevanjem čitaju arapske tekstove.

Oblik nastave: 2 sata predavanja, 1 sat vježbe iz gramatike i rada na tekstovima, 1 sat lektorske vježbe.

Obaveze studenata: Priprema i redovno pohađanje nastave, izrada zadaća i pisanje kraćih eseja, polaganje ispita iz konverzacije sa gostujućim lektorom, izrada semestralnog testa iz gramatike, čitanje primarne (obavezno) i sekundarne literature (poželjno), te polaganje završnog ispita.

Način ocjenjivanja: Ispit iz konverzacije 20%, test 30%, a završni 50% konačne ocjene. Za prolaznu

ocjenu potrebno je ispuniti sve elemente kontinuirane provjere znanja.

Plan predmeta po sedmicama:

1. Glagolska vremena i glagolski načini kroz proširene glagolske vrste.
2. Aktiv i pasiv kroz proširene glagolske vrste, particip aktivni i particip pasivnikroz proširene glagolske vrste
3. Četverokonsonantski glagoli i njihove proširene vrste.
4. Osvrt na podjelu glagola u arapskom jeziku (osnovni i prošireni, potpuni i nepotpuni, pravilni, polupravilni i nepravilni), osobenosti polupravilnih glagola.
5. Podvostručeni glagoli, osobenosti konjugacije u prvoj i kroz proširene glagolske vrste; Derivirane forme podvostručenih glagola.
6. Hemzirani glagoli, osobenosti konjugacije u prvoj i kroz proširene glagolske vrste; Derivirane forme hemziranih glagola; Osvrt na grafiju hemzeta.
7. Uvod u nepravilne glagole; Prijedlozi u arapskom jeziku.
8. Sistematizacija gradiva i izrada semestralnog testa
9. Slični glagoli, fonetske promjene u konjugaciji sličnih glagola u prvoj i u proširenim vrstama; Derivirane forme sličnih glagola.

10. sedmice: Šuplji glagoli, fonetske promjene u konjugaciji šupljih glagola u prvoj i proširenim glagolskim vrstama. Osvrta na glagola *kana*. Derivirane forme šupljih glagola.
11. Krnji glagoli, fonetske promjene u konjugaciji krnjih glagola u prvoj i proširenim glagolskim vrstama. Derivirane forme krnjih glagola.
12. Dvostruko nepravilni glagoli kroz prvu i proširene glagolske vrste. Derivirane forme dvostruko nepravilnih glagola.
13. Pomoćni glagoli karakteristični arapskom jeziku. *Kana* i njemu srodni glagoli i *kada* i njemu srodni glagoli.
14. Prilozi; prilozi za mjesto, vrijeme, mjeru, način. Admirativ.
15. Rekapituliranje gradiva.

Obavezna literatura:

1. Sikirić, Šaćir: Muhamed Pašić, Mehmed Handžić: *Gramatika arapskog jezika*, I-II, Sarajevo, 1936.
2. *Arapski tekstovi* 1. i 2., Priredile: Zehra Alispahić i Amira Trnka, Hrestomatija, Fakultet islamskih nauka, Sarajevo, 2008.

Dopunska literatura:

1. Attar, Samar: *Modern Arabic – Grammar In Context*, Bejrut, 1998.
2. Božović, Dr. Rade: *Učbenik arapskog jezika sa vježbankom i rječnikom*, Sarajevo, 1984.
3. Kico, Mehmed: *Arapska gramatika u vremenu*, Dobra knjiga, Sarajevo, 2013.
4. Kovalev, A. A. – G. Š. Šarbatov: *Učbenik arapskoga jezika*, Moskva, 1969.
5. Muftić, Teufik: *Gramatika arapskog jezika*, Sarajevo, 1998.
6. Tanasković, Darko – Anđelka Mitrović, *Gramatika arapskog jezika*, Beograd, 2005.

Predmet:	Engleski jezik		
Godina:	II	ECTS:	5
Semestar:	III	Status:	Obavezni
Program:	Teološki	Nastavnik:	doc. dr. Selam Đuliman
Sati:	2+1+1		

Sadržaj predmeta: U okviru *Engleskog II* izučavat će se prvenstveno morfologija i sintaksa. Osnova rada su tekstovi općeg sadržaja na kojima će se vježbati osnovne jezičke vještine (čitanje, razumijevanje, pisanje i govor).

Ciljevi predmeta:

Upoznati studente s morfološkim i sintaksičkim odlikama engleskog jezika u poređenju s morfološko sintaksičkim karakteristikama bosanskog jezika kako bi se što lakše shvatila struktura engleske rečenice i razumjelo njeno značenje u odnosu na glagolske oblike u govornom ili pisanom iskazu.

Oblik nastave: ex cathedra, prezentacije i gosti predavači

Obaveze studenata: Prisustvo na nastavi (maksimalno 11% izostanaka, tj. 5 časova od 45), izrada eseja, test, završni ispit.

Način ocjenjivanja i rezultati: Esej čini 20%, test 30%, završni ispit 50% ukupne ocjene.

Plan predmeta po sedmicama:

1. Analiza rezultata s prošlih ispita. Studenti ispravljaju vlastite greške uz nadzor profesora.
2. Naslov teme: "Slava". Present perfekt – njegovo značenje i upotreba. *For, since*. Razlika između engleskog *Present perfekta* i *Preterita*.
3. Rad na tekstu (čitanje, prevođenje, diskusija). Vokabular: imenski, glagolski i pridjevski nastavci. Kratki odgovori: kako proširiti konverzaciju, te učiniti da ovakvi odgovori poprime ton ljubaznosti.
4. "Savjetovanje" kao tema. Izražavanje obaveze/nužnosti te davanjesavjeta na engleskom jeziku uz pomoć glagola *have to, must* i *should*.
5. Rad na tekstu. Vokabular i izgovor: dvije vrste kolokacija (*glagol + imenica* i *imeničke složenice*). Naglasak na riječima u engleskom jeziku (vježbe). Vježba konverzacije na temu "kod doktora" – savjetovanje.
6. „Putovanja“ kao tema. Kondicionalne/uslovne klauze – Prvi tip, tj. realne uslovne klauze za budućnost, njihova tvorba i upotreba. Vremenske klauze koje počinju sa: *while, when, before, until, as soon as, te after*. Glagolske kolokacije s frekventnim glagolima: *make, do, take* i *get*.
7. Rad na tekstu. Audio vježbe. Vježbe konverzacije: opis puta do željenog oređišta.
8. Rekapitulacija/Test.

9. "Stvari koje su promijenile svijet". Stanje glagola – upotreba pasiva (pasivne konstrukcije prezenta prostog, preterita, prezent perfekta i budućnosti izražene uz pomoć glagola *will*). Kolokacije: *glagol + imenica*.
10. Rad na tekstu. Audio vježba: "Stvari koje me iritiraju". Vježbe konverzacije: telefonski razgovori, korisne fraze.
11. "Kad bi ...". Kondicionalne/uslovne klauze - Drugi tip (potencijalne / irealne uslovne klauze za sadašnjost ili budućnost). Upotreba glagola *might* kao izraz nesigurnosti.
12. Rad na tekstu. Uobičajeni frazalni glagoli; idiomatski frazalni glagoli Upotreba *so i such* (uzvici).
13. "Dati sve od sebe" kao tema. Present perfekt trajni. Upotreba glagolabring, take, come i go i razlike između njih.
14. Rad na tekstu. Vježba konverzacije: uobičajene fraze koje se koriste u različitim situacijama na javnim mjestima.
15. Rekapitulacija svih oblasti. Priprema za završni ispit.

Obavezna literatura

John and Liz Soars, *New Headway – Pre-intermediate* (Student's book), the third edition, Oxford University Press.

Dopunska literatura:

1. John and Liz Soars, *New Headway – Pre-intermediate* (Workbook), the third edition, Oxford University Press.
2. Gramatika engleskog jezika.
3. Rječnik englesko-bosanski/bosansko-engleski.

IV SEMESTAR

Predmet:	Uvod u sufizam (Tesavvuf)		
Godina:	II	Sati:	2+1
Semestar:	IV	ECTS:	5
Program:	Teološki	Status:	Obavezni
Nastavnik:	Prof. dr. Rešid Hafizović		

Sadržaj predmeta: U okviru ovog predmeta izučavat će se duhovni fenomen tesavvufa, temeljni pojmovi njegova duhovnog nauka, povijest, osnovni pravci mišljenja, glavne derviške zajednice i njihove institucije.

Ciljevi predmeta:

Studentima ponuditi temeljne obavijesti o ovom nesvakidašnjem duhovnom fenomenu u povijesti muslimanskog mišljenja o njegovu duhovnom utjecaju na svakodnevnu praksu mišljenja i djelovanja muslimana, od njegova nastanka do danas.

Oblik nastave: 2 sata predavanja, 1 sat vježbi

Obaveze studenata: Studenti su dužni redovno prisustvovati nastavi, pisati eseje i seminarske radove, čitati predloženu literaturu i pristupati polaganju završnog ispita.

Način ocjenjivanja: Esej čini 20%, test 30%, završni ispit 50%.

Plan predmeta po sedmicama

1. Definicija i izvori tesavvufa.
2. Teorije o porijeklu tesavvufa.
3. Povijesni razvitak tesavvufa.
4. Jezik tesavvufske literature.
5. Škole tesavvufa.
6. Sayr-i suluk – *scala perfectionis* duhovnog putnika na duhovnoj stazi sufizma.
7. Sufijsko učenje o onostranom.
8. Sufijsko učenje o svijetu.
9. Sufijsko učenje o čovjeku.
10. Sufijsko učenje o spoznaji.
11. Sufijsko učenje o kraju svijeta.
12. Duhovno viteštvo (*futuwwa*) i vodič na putu vlastita sufijskog *mi'raja*.
13. Ciklus *walayata*.
14. Institucionalni ili praktični tesavvuf.
15. Iniciranje u *tariqat*.

Obavezna literatura:

1. Rešid Hafizović, *Temeljni tokovi sufizma*, Bemust, Zenica, 1999.
2. Sejjid Hossein Nasr, *Živi sufizam*, Institut Ibn Sina, Sarajevo, 2007.
3. Džemal Čehajić, *Derviški redovi u Jugoslaviji*, Sarajevo, 1987.

Predmet:	Dimenzije sunneta		
Godina:	II	Sati:	2+1
Semestar:	IV	ECTS:	5
Program:	Teološki	Status:	Obavezni
Nastavnik:	Prof. dr. Zuhdija Hasanović		

Sadržaj predmeta: Predmet obrađuje normativni i povijesni značaj sunneta. Prvi plan podrazumijeva izučavanje sunneta kao norme vjere (*aslud-din*), a drugi kulturološko-civilizacijsku punovažnost sunneta. Kroz navedeni predmet obradile bi se slijedeće teme: važnost i pozicija sunneta u islamu, doktrinarni značaj sunneta, integrativni značaj sunneta, sunnet u pravnoj nauci i zakonodavstvu, sunnet u sferi pozivanja i usmjeravanja, pedagogije, politike i ekonomije, značaj sunneta u svakodnevnom životu muslimana, temeljne karakteristike sunneta, normativnost sunneta te odnos i obaveze muslimana prema sunnetu.

Ciljevi predmeta su:

- produbiti i proširiti znanje studenata o poziciji i značaju sunneta u islamu i njegovoj višedimenzionalnosti
- da studenti dobiju osnovna saznanja o različitoj percepciji važnosti i normativnosti sunneta

Oblik nastave: 2 sata predavanja, jedan sat vježbi

Obaveze studenta: Ispunjavanje elemenata kontinuirane provjere znanja, koja se sastoji od: redovnog pohađanja nastave, pripreme za nastavu, pravovremene izrade i odbrane eseja, izrade testa, čitanja obavezne i dopunske literature i polaganje završnog ispita.

Način ocjenjivanja i rezultati: Esej čini 20%, test 30%, a završni ispit 50% ocjene. Za prolaznu ocjenu nužno je ispuniti sve elemente kontinuirane provjere znanja.

Plan predmeta / predmeta po sedmicama:

1. Definiranje značenja, uloge, vrsta i odnosa prema tradiciji
2. Etimološko i terminološko definiranje sunneta
3. Značaj sunneta u islamu i njegove karakteristike kao životnog programa
4. Obaveze muslimana prema sunnetu i osnovna načela odnosa prema sunnetu
5. Doktrinarni značaj sunneta
6. Sunnet u pravnoj nauci i zakonodavstvu te u sferi pozivanja i usmjeravanja.
7. Rekapitulacija/Test
8. Sunnetske odrednice odgoja
9. Politički principi u sunnetu
10. Sunnetske instrukcije u ekonomiji
11. Normativnost sunneta Božijeg Poslanika, s.a.v.s.

12. Razlikovanje normativnosti u sunnetu Božijeg Poslanika, s.a.v.s., (sunna tešri'ijja i sunna gajru tešri'ijja)
13. Historijsko razumijevanje sunneta
14. Odnos bosanskohercegovačkih autora prema sunnetu
15. Rekapitulacija svih oblasti

Obavezna literatura:

Pristupi sunnetu (hrestomatija), priredio: Zuhdija Hasanović, Fakultet islamskih nauka u Sarajevu, Sarajevo, 2005.

Dopunska literatura:

Gazali (El-) Muhammed, *Vjerovjesnikov sunnet između šerijatskih pravnika i znanstvenika hadisa*, (prijevod s arapskog: Nermin Čanić i dr.), Muftijstvo tuzlansko, Tuzla, 1998.

Gulen M. Fethullah, *Vjerovjesnikov sunnet (važnost i razumijevanje)*, (prijevod: Zuhdija Hasanović), IC El-Kalem, Sarajevo, 2009.

Karadavi (El-) Jusuf, *Razumijevanje sunneta: metodološke smjernice i pravila*, (prijevod s arapskog Ahmet Alibašić), "Bemust", Sarajevo, 2001.

Seid Ismail Ali, Jusuf el-Karadavi i Muhammed Selama Gabari, *Dimenzije sunneta*, (Prijevod: Zuhdija Hasanović), IC El-Kalem i CNS, Sarajevo, 2012.

Predmet:	Metodologija šerijatskog prava (usuli fikh)		
Godina:	II	Sati:	2 +1+1
Semestar:	IV	ECTS:	5
Studijski program:	Islamska teologija	Status:	Obavezni predmet
Nastavnik:	Doc. dr. Nedim Begović		

Sadržaj predmeta: U okviru ovog predmeta izučavaju se osnovni i pomoćni izvori šerijatskog prava, metodi tumačenja prava, teorija norme; razmatraju se pojmovi: zakonodavac, norma, adresat; izučavaju se ciljevi šerijatskog prava i zaštićene vrijednosti; razmatraju se institucije idžtihada i fetve.

Ciljevi predmeta:

- upoznati studente s izvorima islamskog prava, pojmom šerijatskopravne norme, metodama tumačenja i izvođenja normi;
- upoznati studente s ciljevima i zaštićenim vrijednostima u šerijatskom pravu te ih osposobiti za razumijevanje temeljnih šerijatskopравnih pojmova: idžtihad, taklid, fetva.

Oblik nastave: 2 sata predavanja, 1 sat vježbi

Obaveze studenata: Pripreme za nastavu iščitavanjem preporučene literature, redovno pohađanje nastave (90 %), izrada i prezentiranje referata, učešće u radionicama i diskusijama, izrada zadaća i kvizova znanja, polaganje polusemestralnog i završnog ispita.

Način ocjenjivanja:

Redovni studenti

Aktivnost na predavanjima - 10 bodova

Vježbe – 20 bodova

Polusemestralni ispit - 20 bodova (student mora zaraditi minimalno 15 bodova da bi bio oslobođen polaganja dijela gradiva na završnom ispitu)

Završni ispit - 50 bodova (student mora zaraditi minimalno 25 bodova da bi položio završni ispit).

Konačna ocjena formira se sabiranjem rezultata iz svih navedenih oblika provjere znanja.

Vanredni studenti

Vježbe – 20 bodova

Polusemestralni ispit – 30 bodova (student mora zaraditi minimalno 25 bodova da bi bio oslobođen polaganja dijela gradiva na završnom ispitu)

Završni ispit – 50 bodova (student mora zaraditi minimalno 25 bodova da bi položio završni ispit)

Konačna ocjena formira se sabiranjem rezultata iz navedenih oblika provjere znanja.

Položena Metodologija šerijatskog prava (usuli fikh) je uvjet za polaganje predmeta: Islamsko obredoslovlje (ibadat), Šerijatsko personalno pravo, Šerijatsko građansko i krivično pravo i Savremene fikhske teme.

Plan predmeta po sedmicama:

1. Predmet i historijat metodologije šerijatskog prava (usuli-fikh)
2. Šerijatskoppravna norma (el-hukmu-š-šer'ijj): pojam i vrste.
3. Preskriptivna norma (el-hukmu-t-teklifijj).
4. Deskriptivna norma (el-hukmu-l-vad'ijj).
5. Pravni subjekt (mukellef). Pravna i poslovna sposobnost (ehlijje).
6. Ograničenja poslovne sposobnosti ('avaridu-l-ehlijje).
7. Osnovni izvori šerijatskog prava: Kur'an i Sunnet.
8. Priprema za polusemestralni ispit.
9. Idžma' i kijas.
10. Ostali izvori šerijatskog prava.
11. Derogacija (nesh). Ciljevi šerijatskog prava (mekasidu-š-šeri'ah).
12. Samostalno tumačenje prava (idžtihad) i nekritičko slijeđenje pravnih škola (taklid).
13. Fetva i muftija.
14. Prezentacije studenata.
15. Rezime.

Obavezna literatura

1. *Usuli-fikh* (metodologija islamskog prava), priredio dr. Enes Ljevaković, Fakultet islamskih nauka, Sarajevo, 2005.

Dopunska literatura:

1. Mehmed Handžić, *Usuli fikh*, Sabrana djela, Studije iz šerijatskog prava, knjiga 5.
2. Enes Ljevaković, *Analogija (qijas) u teorijskopravnim djelima Mustafe Ejubovića – Šejh Juje*, FIN, 2004.
3. Ibrahim Džananović, *Idžtihad u prva četiri stoljeća islama*, Fakultet islamskih nauka, Sarajevo, 1999.

4. Džasir Avde, *Intencije Šerijata kao filozofija islamskog prava: sistemski pristup*, preveo: Nedim Begović, CNS i El-Kalem, Sarajevo, 2012
5. Ahmed Rejsuni, *Ciljevi šerijata*, CNS – El-Kalem, Sarajevo, 2009.
6. Mohammad Hashim Kamali, *Uvod u šerijatsko pravo*, prevela Azra Mulović, CNS i El-Kalem, Sarajevo, 2015.
7. Nedim Begović, “Kolektivni idžtihad”, *Takvim za 2010.*, Rijaset Islamske zajednice u BiH, Sarajevo, 2009., str. 67-80.

Predmet: Historija islamske civilizacije I

Godina:	II	Semestar:	IV
Program:	Teološki	Sati:	2+1
ECTS:	5	Status:	Obavezni
Nastavnik:	Doc. dr Ahmet Alibašić		

Sadržaj predmeta: U okviru ovog predmeta prati se nastanak, razvoj i transmisija islamske kulture i civilizacije na različitim geografskim prostorima; daje se pregled glavnih kulturnih zona islama sa njihovim karakteristikama i ostvarenjima u različitim segmentima do 18. stoljeća. Posebno se prate kulturni međuticaji, nastanak, glavne karakteristike i historijski razvoj osnovnih političkih, vojnih, pravosudnih, privrednih, obrazovnih i znanstvenih institucija u ovom razdoblju.

Ciljevi predmeta:

- Studente upoznati s glavnim procesima, događajima, ličnostima i institucijama iz historije islamske kulture i civilizacije do perioda kolonijalizma;
- Studente upoznati s glavnim temama iz historije islamske civilizacije ovog perioda koje i danas snažno određuju muslimanski svijet i njegove odnose sa drugim civilizacijama.

Oblik nastave: 2 sata predavanja, 1 sat vježbi

Obaveze studenata:

Za redovne studente: Priprema i redovno pohađanje nastave (min. 90% prisustva), izrada semestralnog ispita, čitanje primarne literature (*obavezno*) i sekundarne literature (*optimalno*), te polaganje završnog ispita.

Za vanredovne studente: Prisustvo konsultativnoj nastavi (*opciono za 1. i 3. susret*), izrada semestralnog ispita, polaganje završnog ispita.

Način ocjenjivanja i rezultati:

Za redovne studente: učešće u nastavi 10%, pravovremena izrada i predaja zadaća, izrada kvizova 20%, semestralnog ispita 20%, i završni ispit 50% konačne ocjene. Probijanje rokova biće sankcionirano oduzimanjem jednog boda za svaki dan kašnjenja. Za prolaznu ocjenu nužno je: a) ispuniti obaveze prisustva, b) na završnom ispitu osvojiti najmanje polovinu maksimalnog broja poena te c) osvojiti minimalno 55 poena u ukupnom zbiru.

Za vanredovne studente: učešće u konsultativnoj nastavi 10%, semestralnog ispita 20%, i završni ispit 70% konačne ocjene. Za prolaznu ocjenu nužno je ispuniti sve elemente kontinuirane provjere znanja. Za prolaznu ocjenu nužno je: a) na završnom ispitu osvojiti najmanje polovinu maksimalnog broja poena te b) osvojiti minimalno 55 poena u ukupnom zbiru.

Plan predmeta po sedmicama:

1. Vrijeme Hulefai rašidina
2. Emevijski period
3. Rane islamske institucije
4. Islamska civilizacija 750-945.
5. Islamska civilizacija 945-1405.
6. Institucije klasičnog doba islamske civilizacije
7. Islam u Španiji i južnoj Italiji
8. Osmanska država 1300-1700.
9. Osmanska država 1300-1700.
10. Klasične osmanske institucije
11. Islam u Iranu od 13-18. st.
12. Islam u južnoj Aziji prije kolonizacije
13. Islam u jugoistočnoj Aziji prije kolonizacije
14. Islam u centralnoj Aziji, Rusiji i Kini do 18. st.
15. Islam u podsaharskoj Africi prije kolonizacije

Primarna literatura:

Hrestomatija *Historija islamske civilizacije 610-1700*, ur. Ahmet Alibašić.

Sekundarna literatura:

Esposito, John L., prir., *Oksfordska historija islama*, Živinice, Selsebil, 2002.

Esposito, John L., prir., *The Oxford Encyclopedia of the Islamic World*, New York, Oxford University Press, 2009 (izbor).

Ihsanoglu, Ekmeleddin, prir., *Historija Osmanske države i civilizacije*, Sarajevo, Orijentalni institut u Sarajevu, 2008.

Lapidus, Ira, *A History of Islamic Societies*, Cambridge: Cambridge University Press, 2002.

Turkiye Diyanet Vakfı, *Islam Ansiklopedisi*, Istanbul, ISAM, 1988-2014, (izbor).

Predmet:	Učenje Kur'ana (Kiraet) IV		
Godina:	II	Sati:	2+1
Semestar:	IV	ECTS:	5
Program:	Teološki	Status:	Obavezni
Nastavnik:	Doc. dr. Dževad Šošić		

Sadržaj predmeta: U okviru ovog predmeta izučavat će se teorijski i praktično tedžvidske i sintaksičke razlike između Hafsovog i Veršovog rivajeta.

Cilj predmeta: osposobiti studenata da znaju čitati Kur'an prema Veršovom rivajetu.

Oblik nastave: 2 sata predavanja, 1 sat vježbi

Obaveze studenata: redovna pohađanja nastave, pripreme za nastavu, pravovremene izrade i odbrane eseja, izrade testa, čitanje zadane literature, naučiti tedžvidska pravila specifična za Veršov rivajet i praktično ih primijeniti u surama iz 29. džuzi, pravilno čitanje Kur'ana (od 21. do 29. džuzi) te memoriranje sura iz 30 džuzi (od *el-Fedžr* do *en-Nas*) uključujući suru *el-Mulk* i pet ašereta po izboru.

Način ocjenjivanja i rezultati: Esej čini 20%, test 30%, usmeni 50% ukupne ocjene.

Plan predmeta po sedmicama:

1. Imam Nafi' i njegov rivajet Verš – biografija. Uvod u metodološke principe Veršovog rivajeta.
2. Učenje *Istiaze*, *Besmele* i *Fatihe* prema Veršovom rivajetu.
3. Pravilo dužine na konsonantu *m* u funkciji plurala (silet mim el-džem').
4. Osnovne i izvedene dužine prema Veršovom rivajetu.
5. Artikulacije hemzeta prema Veršovom rivajetu; teshil, ibdal i nakl.
6. Artikulacija hemzeta u jednoj riječi; artikulacija dva uzastopna hemzeta u jednoj riječi.
7. Artikulacija dva uzastopna hemzeta između dvije riječi. Nakl – prenošenje vokala s hemzeta na prethodni harf.
8. Rekapitulacija/test.
9. Mali idgam u Veršovom rivajetu – uvjeti i pravila.
10. Specifičan izgovor dugog vokala *a* (imala) u Veršovom rivajetu.
11. Artikulacija konsonanta *r* u Veršovom rivajetu (ahkam er-ra).
12. Artikulacija konsonanta *l* u Veršovom rivajetu (ahkam el-lam).
13. Ortografske specifičnosti Veršovog rivajeta. Spojeni i ispušteni konsonant *j* na kraju riječi.
14. Najučestalije sintaksičke odrednice Veršovog rivajeta.
15. Rekapitulacijasioblasti.

Obavezna literatura: Fadil Fazlić, *Komparacija između Hafsovog i Veršovog kiraeta*, El-Kalem i FIN, Sarajevo, 2000.

Predmet: Arapski jezik IV

Godina:	II	Sati:	2+1+1
Semestar:	IV	ECTS:	5
Program:	Teološki	Status:	Obavezni
Nastavnik:	Doc. dr. Zehra Alispahić		

Sadržaj predmeta:

U sklopu predviđenog plana izučavaju se sve vrste pomoćnih glagola; prelazni glagolis jednim, dva ili tri objekta; sve vrste akuzativa u arapskom jeziku, te uz osvrt na osobnosti imenske i glagolske proste, proširene i složene rečenice ostvaruje se uvid u nezavisne složene i zavisne složene rečenice u arapskom jeziku.

Ciljevi predmeta:

- osposobiti studente da čitaju literaturu pisanu arapskim jezikom;
- osposobiti studente da razgovaraju na arapskom jeziku.

Oblik nastave: 2 sata predavanja, 1 sat vježbe iz gramatike i rada na tekstovima, 1 sat lektorske vježbe.

Obaveze studenata: Priprema i redovno pohađanje nastave, izrada zadaća i pisanje kraćih eseja, polaganje ispita iz konverzacije sa gostujućim lektorom, izrada semestralnog testa iz gramatike,

čitanje primarne (obavezno) i sekundarne literature (poželjno), te polaganje završnog ispita.

Način ocjenjivanja: Ispit iz konverzacije 20%, test 30%, a završni 50% konačne ocjene. Za prolaznu

ocjenu potrebno je ispuniti sve elemente kontinuirane provjere znanja.

Plan predmeta po sedmicama:

1. Prijelazni i neprijelazni glagoli; Glagoli prijelazni sa dva i tri objekta.
2. Pregled akuzativa u arapskom jeziku; Predikat glagola *kana* i njemu srodnih glagola; Subjekat čestice *inna* i njoj srodnih čestica; Akuzativ bližeg objekta.
3. Opći akuzativ, osobnosti, vrste, upotreba. Akuzativ mjesta i vremena.
4. Akuzativ uzroka ili svrhe, osobnosti, vrste, upotreba. Socijativni akuzativ.
5. Akuzativ stanja i rečenica stanja. Osobnosti, vrste, upotreba.
6. Akuzativ specifikacije, izražavanje komparativa i superlativa u arapskom jeziku i brojeva većih od 10 kao primjera akuzativa specifikacije.
7. Akuzativ izuzimanja, čestice za izuzimanje, rečenica sa prijedlozima za izuzimanje.
8. Sistematizacija gradiva i izrada semestralnog testa

9. Uvod u sintaksu, podjela rečenice na prostu i složenu; podjela složenih rečenica na nezavisne i zavisne, zavisne složene rečenice; Realna pogodbena rečenica i pogodbeni veznici.
10. Irealna pogodbena rečenica; Deverbalne imenice: imenice mjesta, oruđa i zanimanja.
11. Mjesna rečenica; Vremenska rečenica; Veznici; Rečenica s dvojnim veznicima.
12. Načinska rečenica; Namjerna rečenica.
13. Uzročne rečenice; Uzročni veznici. Uzvici; dopusne rečenice.
14. Odnosna rečenica, *sifa* i *sila*.
15. Rekapituliranje gradiva.

Obavezna literatura:

1. Muftić, Teufik: *Gramatika arapskog jezika*, Sarajevo, 1998.
2. *Arapski tekstovi* 1. i 2., priredile: Zehra Alispahić i Amira Trnka, hrestomatija, Fakultet islamskih nauka, Sarajevo, 2008.

Dopunska literatura:

1. Attar, Samar: *Modern Arabic – Grammar In Context*, Bejrut, 1998.
2. Božović, Rade: *Učbenik arapskog jezika sa vježbankom i rječnikom*, Sarajevo, 1984.
3. Kico, Mehmed: *Arapska gramatika u vremenu*, Dobra knjiga, Sarajevo, 2013.
4. Kovalev, A. A. – G. Š. Šarbatov: *Učbenik arapskog jezika*, Moskva, 1969.
5. Sikirić, Šaćir: Muhamed Pašić, Mehmed Handžić: *Gramatika arapskog jezika*, I-II, Sarajevo, 1936.
6. Tanasković, Darko – Anđelka Mitrović, *Gramatika arapskog jezika*, Beograd, 2005.

V SEMESTAR

Predmet:	Klasične škole tefsira		
Godina:	III	Sati:	2+1+1
Semestar:	V	ECTS:	5
Program:	Teološki	Status:	Obavezni
Nastavnik:	Prof. dr. Džemal Latić		

Sadržaj predmeta: U okviru predmeta *Klasične škole tefsira* studentima će se prezentirati najvažnije tefsirske škole mišljenja od početka tradicionalnog tefsira do predmodernog vremena. Predmet *Klasične škole tefsira* bavi se zaokruženim predstavljanjem unutarnje strukture komentara Kur'ana klasičnog perioda, poglavito od smrti at-Tabarija (923) do “zrelog“ doba kolonijalne uprave u muslimanskim zemljama.

Ciljevi predmeta:

- da studenti ovladaju strukturom klasičnih tefsirskih djela,
- da se studenti upoznaju s unutarnjim planovima velikih klasičnih tefsirskih kompendijuma, te da se klasični tefsirski opusi stave unutar povijesnog konteksta velike interpretativne građe u tumačenju velikih vjerskih djela (iz tradicije Perzije, Irana, Indije, Grčke...).

Oblik nastave: 2 sata predavanja, 1 sat vježbi

Obaveze studenata: uredno pohađanje nastave i vježbi, marljiva izrada i predaja eseja, izrada testa, čitanje primarne literature (*obavezno*) i sekundarne literature (*optimalno*), te polaganje završnog ispita.

Način ocjenjivanja i rezultati: Esej čini 20%, test 30%, a završni ispit 50% konačne ocjene. Za pozitivnu ocjenu student je dužan ispuniti sve navedene elemente kontinuirane provjere znanja.

Plan predmeta po sedmicama:

1. Škola usmenih predanja iz tumačenja Kur'ana, prikaz Ibn 'Abbasove uloge.
2. Pojava djela s područja *Ma'ani l-Kur'ana*, škola tumačenja *Ma'ani l-Kur'ana*.
3. Nastanak historijske škole u tumačenju Kur'ana; at-Taberi.
4. Tipovi *ar-riwayata* (predanja) u klasičnim komentarima Kur'ana.
5. Rane ezoterijske škole u tumačenju Kur'ana.
6. Pojava klasičnih škola tefsira pravne naravi.
7. Egzoterizam u pravnome tefsiru.
8. Pojava dogmatskih škola mišljenja u tefsiru.
9. Razvoj zrelih dogmatskih rasprava u klasičnim dogmatskim komentarima.
10. Pojava tzv. klasične “književne“ škole komentiranja Kur'ana.

11. Pojava zrelih klasičnih sufijskih škola komentara Kur'ana.
12. Al-Gazalijeva škola tumačenja Kur'ana, škola sinteze sufizma i prava.
13. Klasične ši'ijske škole tumačenja Kur'ana, nastanak imamizma.
14. Klasične filozofske škole tumačenja Kur'ana, utjecaj prevodilačkih pokreta.
15. Pojava poznih škola "tefsirskog klasicizma".

Obavezna literatura:

Džemal Latić, *Klasične škole tefsira*, Fakultet islamskih nauka, Sarajevo, 2008.

Dopunska literatura:

1. Džemal Latić, *Stil kur'anskoga izraza*, El-Kalem, Sarajevo, 2001.
2. Džemal Latić, *Jezik Kur'ana*, Biljeg, d.o.o., Sarajevo, 2012.
3. Džemal Latić, "*Sedam harfova*" *Kur'ana*, Biljeg, d.o.o., Sarajevo, 2012.
4. Enes Karić, *Dželaluddin as-Suyuti, život i djelo*, El-Kalem, Sarajevo, 2009.

Predmet:	Hermeneutika hadisa		
Godina:	III	Status:	Obavezni
Semestar:	V	Sati:	2+1
Program:	Teološki	ECTS:	5
Nastavnik:	Prof. dr. Zuhdija Hasanović		

Sadržaj predmeta: U okviru ovog predmeta prvenstveno bi se obradili principi i kriteriji za pravilno razumijevanje hadisa Božijeg Poslanika, s.a.v.s., što podrazumijeva dovođenje sadržaja Poslanikovih, s.a.v.s., uzornih riječi u kontekst kur'anskih intencija, povijesnih, geopolitičkih, ekonomskih i drugih faktora, ali i razotkrivanje višeslojnosti njihovog značenja (fizičkog i metafizičkog; doslovnog i metaforičkog... itd.) te izbor određenog broja hadisa kroz čije bi se tumačenje primijenili navedeni principi, a koji bi obuhvatali temeljna pitanja islamske duhovnosti i prakse.

Ciljevi predmeta su:

- da se studenti upoznaju s osnovnim principima pravilnog razumijevanja hadisa Božijeg Poslanika, s.a.v.s.;
- da se studenti osposobe za ispravno kontekstualiziranje hadiskih tekstova, ali i pronicanje u njihovu univerzalnu poruku.

Oblik nastave: 2 sata predavanja, jedan sat vježbi

Obaveze studenta: ispunjavanje elemenata kontinuirane provjere znanja, koja se sastoji od: redovnog pohađanja nastave, pripreme za nastavu, pravovremene izrade i odbrane eseja, izrade testa, čitanja literature i polaganje završnog ispita.

Način ocjenjivanja i rezultati: Esej čini 20%, test 30%, a završni ispit 50% ocjene. Za prolaznu ocjenu nužno je ispuniti sve elemente kontinuirane provjere znanja.

Plan predmeta / predmeta po sedmicama:

1. Razumijevanje hadisa u svjetlu Kur'ana. Objedinjavanje svih hadisa o jednoj temi.
2. Usklađivanje i preferiranje prividno kontradiktornih hadisa. Razumijevanje hadisa u svjetlu njihovih povoda, intencija i okolnosti u kojima su izrečeni.
3. Razlikovanje promjenljivog sredstva od trajnog cilja u hadisima. Razlikovanje doslovnoga i prenesenog značenja kod razumijevanja hadisa.
4. Razlikovanje pojavnog od izvanpojavnog svijeta u hadiskim tekstovima. Precizno utvrđivanje značenja riječi hadisa.
5. Rekapitulacija/Test
6. Tumačenje hadisa o snazi vjernika i manifestacijama vjerovanja
7. Tumačenje hadisa o Allahu, dž.š., i Njegovim melecima
8. Tumačenje hadisa o poslanicima i objavama
9. Tumačenje hadisa o Sudnjem danu i sudbini

10. Tumačenje hadisa o ljepoti vjerovanja i odnosu prema drugima
11. Tumačenje hadisa o perfektnosti i odnosu prema podređenima
12. Tumačenje hadisa o licemjerstvu i vrijednosti znanja
13. Tumačenje hadisa o tjelesnoj i moralnoj čistoći
14. Tumačenje hadisa o pripremama za obavljanje namaza i namazu
15. Tumačenje hadisa o postu, zekatu i hadžu

Literatura

Nakičević Omer, *Hadisi sa komentarom*, Fakultet islamskih nauka u Sarajevu, 1998.

Silajdžić Adnan, *40 hadisa sa komentarom*, Fakultet islamskih nauka u Sarajevu, Sarajevo, 2005.

Nevevi (En-), *El-Erbein en-Nevevijja*, (komentar: Muhammed Siddik el-Menšavi), Darul-fedila, Kairo, 1997.

Itr Nuruddin, *Fi zilalil-hadis*, (bez izdavača), Damask, 2000.

Sabuni (Es-) Muhammed Ali, *Min kunuzis-sunna*, Mekteba Rehhab, Alžir, 1986.

Predmet:	Teološka epistemologija		
Godina:	III	Sati:	2+1
Semestar:	V	ECTS:	5
Program:	Teološki	Status:	Obavezni
Nastavnik:	Prof. dr. Rešid Hafizović		

Sadržaj predmeta: U okviru ovog predmeta izučavat će se izvori, metode i klasifikacija teološke epistemologije, vrste i dimenzije spoznaje, odnos teološke epistemologije sa drugim znanostima i kritičko promišljanje spoznaje u suodnosu sa društvenom zbiljom i analiza društvenih i odgojno-obrazovnih aspekata teološke spoznaje.

Ciljevi predmeta:

- uvesti studente u temeljne pojmove teološke epistemologije;
- podučiti ih ulozi teološke epistemologije u kontekstu odgojno-obrazovne i općedruštvene prakse.

Oblik nastave: 2 sata predavanja, 1 sat vježbi

Obaveze studenata: Studenti su dužni uredno prisustvovati nastavi, pisati eseje i seminarske radove, čitati predloženu literaturu i pristupati polaganju završnog ispita.

Način ocjenjivanja i rezultati: Esej čini 20%, test 30%, završni ispit 50%.

Plan predmeta po sedmicama

1. Uvod u muslimansku teologiju.
2. Teologija kao znanost o vjeri.
3. Metode u teologiji.
4. Osnovni teološki pojmovi i kvalifikacije.
5. Teološki predmeti.
6. Odnos objave i uma u muslimanskoj teologiji.
7. Zasnivanje teološke epistemologije kod muslimana.
8. Izvori teološke epistemologije.
9. Klasificiranje teološke epistemologije.
10. Ontološka dimenzija spoznaje.
11. Psihološka dimenzija spoznaje.
12. Epistemološka dimenzija spoznaje.
13. Znanje o temeljnim modelima odnosa teologije i drugih znanosti.

14. Znanje i društvena stvarnost.

15. Znanje kao moć i kao najviša odgojno-obrazovna vrijednost.

Obavezna literatura:

Kern-Nieman, *Nauka o teološkoj spoznaji*, Kršćanska sadašnjost, Zagreb, 1988.

Dopunska literatura:

Franz Rosenthal, *The Knowledge Triumphant – the concept of knowledge in medieval islam*, Brill, Leiden-Boston, 2007.

Predmet:	Islamsko obredoslovlje (Ibadat)		
Godina:	III	Sati:	3+1
Semestar:	V	ECTS:	5
Program:	Teološki	Status:	Obavezni
Nastavnik:	Doc. dr. Mustafa Hasani		

Sadržaj predmeta: Ovaj se predmet bavi izučavanjem obreda s religijsko-pravnog aspekta. Izučavaju se koncept ibadata, njegov smisao i ciljevi te utjecaj na ljudsko ponašanje u društvu. Teme uključuju: čistoću, namaz, zekat, post i hadž.

Ciljevi predmetasu:

- da studenti budu upoznati s temeljnim pravilima i terminologijom iz Obredoslovlja i vjerskom praksom;
- da osposobi studente za pravilno izvođenje vjerske prakse.

Oblik nastave: 3 sata predavanja, 1 sat vježbi

Obaveze studenata: Ispunjavanje elemenata kontinuirane provjere znanja koja se sastoji od: redovnog pohađanja nastave, pripreme za nastavu, pravovremene izrade i odbrane eseja, izrade testa, čitanja primarne i sekundarne literature i polaganje završnog ispita.

Način ocjenjivanja i rezultati: Esej čini 20%, test 30%, a završni ispit 50% ocjene. Za prolaznu ocjenu nužno je ispuniti sve elemente kontinuirane provjere znanja.

Plan predmeta po sedmicama:

1. Upoznavanje s predmetom i važnost ibadata; Lična higijena.
2. Prostor, vrijeme i odjeća u kontekstu pripreme za namaz; Namaz – stup vjere.
3. Analiza sastavnih dijelova namaza.
4. Greške klanjača i mogućnosti ispravke (Sehvi sedžda; namaski mekruhi).
5. Obavljanje namaza u zajednici/džematu.
6. Islamski post.
7. Post i posao.
8. Rekapitulacija/Test.
9. Postač i iskupi (Kefaret, fidja i sadekatu'l-fitr); Kurban – pojam žrtve i propisi.
10. Zekat, milostinja i porez; Obračunavanje zekata.
11. Kategorija primalaca zekata.

12. Domaće i međunarodno iskustvo menadžmenta zekata.
13. Hadž i obredi.
14. Problem gužve na hadžu.
15. Rekapitulacija svih oblasti.

Obavezna literatura:

Mustafa Hasani, *Ibadat (Hrestomatija)*, Fakultet islamskih nauka u Sarajevu, Sarajevo, 2009.

Dopunska literatura:

1. Tuhmaz, *Hanefijski fikh*.
2. Sejjid Sabik, *Fikhu'sunneh*.
3. Mustafa Hasani, "Imovina na koju se daje zekat", *Glasnik*, LXV, Rijaset Islamske zajednice u Bosni i Hercegovini, Sarajevo, novembar-decembar 2003, br. 11-12, str. 1029 – 1038.
4. "Modeli organiziranog prikupljanja i distribucije zekata u svijetu", *Glasnik*, LXVI, Rijaset Islamske zajednice u Bosni i Hercegovini, Sarajevo, septembar-oktobar, 2004, br. 9-10, str. 932-948.
5. "Fond zekjata iz Kuvajta – primjer savremene organizacije za prikupljanje i distribuciju zekata", *Zbornik radova FIN-a*, Fakultet islamskih nauka, Sarajevo, 2004, br. 9, str. 149–164.
6. "Problem gužve u Harem-i Šerifu za vrijeme hadždža", *Zbornik radova FIN-a*, Fakultet islamskih nauka, Sarajevo, 2005, br. 10, str. 167-190.
7. "Važnost islamske vlasti u organizaciji i vođenju akcije ubiranja i distribucije zekata sa posebnim osvrtom na Islamsku zajednicu u Bosni i Hercegovini", *Znakovi vremena*, Naučnoistraživački institut "Ibn Sina", Vol. 9, Sarajevo, 2006, br. 31, str. 63-78.
8. "Problem gužve na Mini za vrijeme hadždža", *Zbornik radova FIN-a*, Fakultet islamskih nauka u Sarajevu, XXVI, Sarajevo, 2007, br. 12, str. 139-159.
9. "Sawm - islamski post", u: *Vodič za islamski post "… Mjesec ramazana počinje"*, Tugra, Sarajevo, 2009.
10. Karadavi, *Smisao šerijatskih propisa*, El-Kelimeh, Novi Pazar, 2012.

Predmet:	Kulturna historija Bosne i Hercegovine		
Godina:	III	Sati:	2+1+1
Semestar:	V	ECTS:	5
Program:	Teološki	Status:	Obavezni
Nastavnik:	doc. dr. Asim Zubčević		

Sadržaj predmeta: Studentima sažeto predstaviti bogato kulturno naslijeđe koje baštine narodi Bosne i Hercegovine od najstarijih vremena do danas. Opširnije obraditi utjecaj islama na život i kulturu Bošnjaka kroz osvrte na rad vjersko-prosvjetnih i obrazovnih ustanova. Posebno ukazati na najznačajnija ostvarenja u arhitekturi, nauci, književnosti, umjetnosti i muzici.

Ciljevi predmeta:

Upoznati studente s kulturama koje su se razvijale na prostoru Bosne i Hercegovine od prahistorije do danas i njihovim najreprezentativnijim spomenicima.

Oblik nastave: 2 sata predavanja, 1 sat vježbi

Obaveze studenata: Priprema i redovno pohađanje nastave, pravovremena izrada i predaja eseja, izrada testa, čitanje primarne literature (*obavezno*) i sekundarne literature (*optimalno*), te polaganje završnog ispita.

Način ocjenjivanja i rezultati: Učešće u nastavi 10%, esej 20%, test 20% i završni ispit 50% konačne ocjene. Za prolaznu ocjenu nužno je ispuniti sve elemente kontinuirane provjere znanja.

Plan predmeta po sedmicama:

1. Uvod
2. Prahistorija
3. Antika
4. Srednjovjekovna bosanska država
5. Prihvatanje islama i akulturacija
6. Društvo
7. Institucije
8. Zanatstvo i trgovina
9. Školstvo i obrazovanje
10. Jezik
11. Književnost
12. Nauka
13. Arhitektura
14. Umjetnost
15. Muzika

Obavezna literatura:

Mustafa Imamović, *Historija Bošnjaka*, Sarajevo. KZB Preporod, 1996, str.: 7-53, 59-64, 69-92, 103-225, 290-348, 351-409, 418-432, 456-469, 485-494, 547-550, 562-573.

Dopunska literatura:

1. Mustafa Imamović, *Historija države i prava Bosne i Hercegovine*, izdanje autora, Sarajevo, 1999.
2. Benac A., Čović B., Pašalić E., Basler Đ., Miletić N., Anđelić P., *Kulturna historija Bosne i Hercegovine*, Veselin Masleša, Sarajevo, 1966.
3. Kučukalić Zijo, *The development of Musikal Kulture in Bosnia and Hercegovina*, Sarajevo, 1967.
4. Alojz Benac i dr., *Prahistorija jugoslovenskih zemalja I-V*, ANUBiH – Svjetlost, Sarajevo, 1979.
5. Alojz Benac, *Studije o kamenom i bakarnom dobu u sjeverozapadnom Balkanu*, Veselin Masleša, Sarajevo, 1964.
6. Enver Imamović, *Antički kulturni i votivni spomenici u Bosni i Hercegovini*, Veselin Masleša, Sarajevo, 1977.
7. Šefik Bešlić, *Stećci – kultura i umjetnost*, Veselin Masleša, Sarajevo, 1982.
8. Hamdija Kreševljaković, *Izabrana djela I-IV*, Veselin Masleša, Sarajevo, 1990.
9. Husref Redžić, *Studije o islamskoj arhitektonskoj baštini*, Veselin Masleša, Sarajevo, 1983.
10. Džemal Čelić i Mehmed Mujezinović, *Stari mostovi u Bosni i Hercegovini*, Sarajevo Publishing, Sarajevo, 1998.
11. Džemal Čehajić, *Derviški redovi u jugoslovenskim zemljama*, Orijentalni institut, Sarajevo, 1986.
12. Muhamed Karamehmedović, *Umjetnička obrada metala*, Veselin Masleša, Sarajevo, 1900.
13. Zagorka Janc, *Umjetnost na tlu Jugoslavije: Islamska minijatura*, Jugoslavija/Beograd, Spektar/Zagreb, Prva književna komuna/Mostar, 1985.
14. Andrej Andrejević, *Islamska monumentalna umetnost – Kupolne džamije*, Beograd,
15. Medžida Bećirbegović, *Džamije sa drvenim munarama u Bosni i Hercegovini*, Sarajevo Publishing, Sarajevo.

VI SEMESTAR

Predmet:	Savremene škole tefsira		
Godina:	III	Sati:	2+1
Semestar:	VI	ECTS:	5
Program:	Teološki	Status:	Obavezni
Nastavnik:	Prof. dr. Enes Karić		

Sadržaj predmeta: U okviru predmeta *Savremene škole tefsira* studentima će se prezentirati najvažnije tefsirske škole mišljenja od početka tzv. “modernog“ tefsira do kraja XX stoljeća. Predmet *Savremene škole tefsira* bavi se zaokruženim predstavljanjem unutarnje strukture komentara Kur'ana savremenog perioda, poglavito od pojave Džemaluddina al-Afganija (1839-1897) do kraja XX stoljeća.

Ciljevi predmeta:

- Da studenti ovladaju strukturom savremenih tefsirskih djela i studija,
- da se studente upozna s unutarnjim planovima i glavnim temama velikih savremenih tefsirskih kompendijuma, te da se savremeni tefsirski opusi stave unutar povijesnog konteksta pojave modernosti, sekularizma, svjetovnosti i laicizma.

Oblik nastave: 2 sata predavanja, 1 sat vježbi

Obaveze studenata: uredno pohađanje nastave i vježbi, marljiva izrada i predaja eseja, izrada testa, čitanje primarne literature (*obavezno*) i sekundarne literature (*optimalno*), te polaganje završnog ispita.

Način ocjenjivanja i rezultati: Esej čini 20%, test 30%, a završni ispit 50% konačne ocjene. Za pozitivnu ocjenu student je dužan ispuniti sve navedene elemente kontinuirane provjere znanja.

Plan predmeta po sedmicama:

1. Okolnosti u kojima se javio savremeni tefsir: Ekonomski i vojni uspon Evrope.
2. Džemaluddin Afgani (druga polovina XIX stoljeća), život, djelo, djelovanje.
3. Indijski obnovitelji u komentiranju Kur'ana u XIX stoljeću.
4. Muhamed Abduhu (1849-1905), reformatorske ideje u tefsiru.
5. Egipatska (Kairska) škola savremenog tumačenja Kur'ana i pitanje tradicije.
6. Mahmud Šaltut (um. 1963) i Mustafa al-Maragi, reforma al-Azhara.
7. Savremeni komentari Kur'ana i pitanje mnogolike emancipacije društva.
8. Pitanje emancipiranja žene (Qasim Amin, Nabawiya Musa...)
9. Daljnji razvoj islamskog modernizma u Indiji, pojava Muhameda Iqbala.
10. Obnoviteljske ideje u ostatku Osmanske imperije sprva XX stoljeća.
11. Orijentalističke škole u tumačenju Kur'ana potkraj XIX i početkom XX stoljeća.

12. Novi zamah u tefsiru u drugoj polovini XX stoljeća u arapskom svijetu.
13. Škole i pogledi tefsirskih pisaca savremenog arapskog i bliskoistočnog svijeta.
14. Komentari Kur'ana (teorije i zasebna djela) muslimanskih autora na Zapadu.
15. Politička i ideologijska tumačenja Kur'ana, primijenjena egzegeza Kur'ana.

Obavezna literatura:

Enes Karić (priređio), *Kur'an u savremenom dobu, I – II*, izd. BKC i el-Kalem, Sarajevo, 2000.

Dopunska literatura:

Enes Karić (priređio), *Politička i ideologijska tumačenja Kur'ana*, Bemust, Sarajevo, 2002.

Predmet:	Šerijatsko personalno pravo		
Godina:	III	Sati:	2+1+1
Semestar:	VI	ECTS:	5
Program:	Teološki	Status:	Obavezni
Nastavnik:	Doc. dr. Mustafa Hasani		

Sadržaj predmeta: Predmet uključuje teme o porodici i njenoj strukturi, braku, uvjetima za brak i razvod braka, nasljednom i testamentnom pravu, s naglaskom na savremena pitanja i rješenja, a posebno iz domena naše vjerske prakse.

Ciljevi predmeta su:

- da studenti budu upoznati s temeljnim pravilima i terminologijom iz šerijatskog porodičnog, bračnog, nasljednog i testamentnog prava;
- da osposobi studente za pravilno izvođenje vjerske prakse.

Oblik nastave: 2 sata predavanja, 1 sat vježbi

Obaveze studenata: Ispunjavanje elemenata kontinuirane provjere znanja koja se sastoji od: redovnog pohađanja nastave, pripreme za nastavu, pravovremene izrade i odbrane eseja, izrade testa, čitanja primarne i sekundarne literature i polaganje završnog ispita.

Način ocjenjivanja i rezultati: Esej čini 20%, test 30%, a završni ispit 50% ocjene. Za prolaznu ocjenu nužno je ispuniti sve elemente kontinuirane provjere znanja.

Plan predmeta po sedmicama:

1. Personalno pravo; Porodica i njena struktura.
2. Definicija braka i ciljevi braka u šerijatskom pravu.
3. Uvjeti za brak, Vrste braka (Poligamija; mješoviti brak, fiktivni brak, muta veza).
4. Mehr; Medijacija – rješavanje bračnih nesuglasica.
5. Prekid braka (Vrste: Sudski prekid braka, Sporazumni prekid braka, Lian, Fesh).
6. Talak-repudijacija.
7. Posljedice braka; Iddet .
8. Rekapitulacija/Test.
9. Imovinski izdaci nakon smrti ostavitelja; Dioba imovine
10. Vasijjet – posljednja volja.
11. Specifičnost i važnost nasljednog prava; Predislamski i islamski nasljedni red – reforme.
12. Kategorije nasljednika u šerijatskom pravu; Mogućnosti nasljednika.
13. Naslijeđivanje ženskih lica.
14. Specifični slučajevi naslijeđivanja.
15. Rekapitulacija svih oblasti.

Obavezna literatura:

1. Ibrahim Džananović, Primjena šerijatskog porodičnog prava kroz praksu Vrhovnog šerijatskog suda u sarajevu, Fakultet islamskih nauka u Sarajevu.
2. Mustafa Hasani, *Tumačenje i primjena normi šerijatskog prava o mješovitim brakovima u Bosni i Hercegovini u periodu 1930-1940. godina*, Fakultet islamskih nauka, Sarajevo, neobjavljen doktorski rad.
3. F. Karčić i E. Karić, *Šerijatsko pravo u savremenom dobu*, Pravni centar, Sarajevo, 1998, str. 333-357.
4. Begović Nedim: "Testament u islamskom pravu", *Glasnik*, LXIV/2002, br. 11-12, str. 1147-1158.
5. Mehmed Begović, Šerijatsko bračno pravo.
6. M. A. Ćerimović, Šerijatsko nasljedno pravo.

Dopunska literatura:

1. Tuhmaz, *Hanefijski fikh*, II.
2. Hasib Muratbegović, Tumač šerijatskih propisa hanefijskog mezheba o ženitbi, obitelji i nasljedstvu, ?
3. Džananović Ibrahim, "Odsutnost i nestalost muža kao razlog za rastavu braka", *Takvim* 1997, Udruženje Ilmijje BiH, Sarajevo, 1996, str. 31-43.
4. Hukuki alie karanamesi, *Ženitbeni zakonik*.
5. Abdulah Ajni Bušatlić, *Porodično i nasljedno pravo muslimana*.
6. M. Hasani, "Jedna interesantna vasijetnama iz Gračanice iz 1936. godine", *Takvim za* 2006, Sarajevo, 2005.
7. N. Traljić i S. Babić, *Bračno pravo*.
8. M. Hasani i N. Begović, „Praksa šerijatskih vjenčanja u Islamskoj zajednici u Bosni i Hercegovini“, *Glasnik*, LXXIII, Rijaset IZ u BiH, novembar–decembar 2011, br. 5-6, str. 1124-1137.

Predmet:	Historija islamske civilizacije II		
Godina:	III	Semestar:	VI
Program:	Teološki	Sati:	2+1
ECTS:	5	Status:	Obavezni
Nastavnik:	Doc. dr Ahmet Alibašić		

Sadržaj predmeta: U okviru ovog predmeta prate se procesi slabljenja islamske civilizacije, kolonizacije i dekolonizacije. Posebna pažnja posvećena je misliocima i pokretima obnove, susretu sa zapadno-evropskom civilizacijom i odgovorima na nju, te problemima i mogućnostima islamskog svijeta danas. Pitanja kontinuiteta i promjene u institucijama islamske civilizacije su centralna na ovom predmetu.

Ciljevi predmeta:

- Studente upoznati s glavnim procesima, događajima, ličnostima i institucijama iz historije islamske kulture i civilizacije za vrijeme i nakon kolonijalizma;
- Studente upoznati s glavnim temama iz historije islamske civilizacije ovog perioda koje i danas snažno određuju muslimanski svijet i njegove odnose sa drugim civilizacijama.

Oblik nastave: 2 sata predavanja, 1 sat vježbi

Obaveze studenata

Za redovne studente: Priprema i redovno pohađanje nastave (min. 90% prisustva), pravovremena izrada i predaja eseja (30.4.2016.), izrada testa, čitanje primarne literature (*obavezno*) i sekundarne literature (*optimalno*), te polaganje završnog ispita. Probijanje rokova biće sankcionirano oduzimanjem jednog boda za svaki dan kašnjenja.

Za vanredovne studente: Prisustvo konsultativnoj nastavi (*opciono za 1. i 3. susret*), pravovremena izrada i predaja eseja (*obavezno*, 30.4.2016.), izrada testa, polaganje završnog ispita. Probijanje rokova biće sankcionirano oduzimanjem jednog boda za svaki dan kašnjenja.

Način ocjenjivanja i rezultati

Za redovne studente: učešće u nastavi 10%, esej 20% (na temu odobrenu od asistenta i nastavnika), test 20% (iz gradiva do 88. stranice *Hrestomatije*), i završni ispit 50% konačne ocjene. Za prolaznu ocjenu nužno je ispuniti sve elemente kontinuirane provjere znanja.

Za vanredovne studente: učešće u konsultativnoj nastavi 10%, esej 20% (na temu odobrenu od asistenta i nastavnika), test 20% (iz gradiva do 88. stranice *Hrestomatije*), i završni ispit 50% konačne ocjene. Za prolaznu ocjenu nužno je ispuniti sve elemente kontinuirane provjere znanja.

Plan predmeta po sedmicama:

1. Uspon Evrope i zaostajanje muslimanskog svijeta
2. Evropska kolonizacija muslimanskog svijeta
3. Osmanska država 1700-1922.
4. Osmanske institucije u doba reformi
5. Iran nakon 1700. godine
6. Islam u Južnoj Aziji nakon 1750. godine
7. Islam u JI Aziji i Kini nakon 1700. godine
8. Islam u Centralnoj Aziji, na Kavkazu i Africi nakon 1700. godine
9. Ukidanje hilafeta i obnoviteljski pokreti u 20. stoljeću
10. Dekolonizacija i kolonijalno ideološko i društveno naslijeđe
11. Dekolonizacija i kolonijalno ekonomsko i upravno naslijeđe
12. Povratak islama na javnu scenu u drugoj polovini 20. st.
13. Arapsko proljeće
14. Islam na Balkanu nakon Osmanlija
15. Islam u Evropi i Americi

Primarna literatura:

Hrestomatija *Historija islamske i civilizacije poslije 1700*, ur. Ahmet Alibašić.

Sekundarna literatura:

Esposito, John L., prir., *Oksfordska historija islama*, Živinice, Selsebil, 2002.

Esposito, John L., prir., *The Oxford Encyclopedia of the Islamic World*, New York, Oxford University Press, 2009 (izbor).

Ihsanoglu, Ekmeleddin, prir., *Historija Osmanske države i civilizacije*, Sarajevo, Orijentalni institut u Sarajevu, 2008.

Lapidus, Ira, *A History of Islamic Societies*, Cambridge: Cambridge University Press, 2002.

Turkiye Diyanet Vakfi, *Islam Ansiklopedisi*, Istanbul, ISAM, 1988-2014, (izbor).

Dragoljub R. Živojinović, *Uspon Evrope (1450-1789)*, Matica srpska, 1985.

Predmet: Pedagogija

Godina:	III	Sati:	2+1+1
Semestar:	VI	ECTS:	5
Program:	Teološki	Status:	Obavezni
Nastavnik:	Doc. dr. Dina Sijamhodžić-Nadarević		

Sadržaj predmeta:

Pedagogija, njezin predmet i područje istraživanja; Gnoseološka, teleološka, epistemološka i nomotetička određenja pedagogijske znanosti; Pedagogijska hermeneutika; Pedagogija i komplementarne znanosti: interdisciplinarne i transdisciplinarne relacije pedagogijske znanosti; Pedagoški pojmovi, terminologija i terminološke raznolikosti (pedagoško djelovanje/pedagoški odnos, razvoj čovjeka, odgoj, obrazovanje, izobrazba, socijalizacija, učenje, škola, didaktika, nastava, kurikulum, učitelj, učenik, savjetovanje, pomoć); Povijesna i tradicijska određenja pedagogijske znanosti; Discipline znanosti o odgoju; Temeljni pedagoški procesi; Odgoj kao temeljni pedagoški pojam; Odgojni ideal, cilj i zadaci; Faktori odgojnog rada; Načela odgojnog rada: Metode odgojnog rada; Sredstva odgojnog rada; Obrazovanje i izobrazba; Cjeloživotno obrazovanje; Odgojno-obrazovni i školski sistem.

Ciljevi predmeta:

Student će usvojiti najrelevantniju znanstvenu i stručnu terminologiju iz područja odgoja i obrazovanja, osposobit će se za razumijevanje ciljeva odgoja i obrazovanja i kritičko gledanje na opća pitanja i probleme savremene odgojno-obrazovne teorije i prakse kod nas i u svijetu.

Oblik nastave: 2 sata predavanja, 1 sat vježbi

Obaveze studenata: Priprema i redovno pohađanje nastave, pravovremena izrada i predaja eseja, izrada testa, čitanje primarne literature (*obavezno*) i sekundarne literature (*optimalno*), polaganje završnog ispita.

Način provjere znanja: Ocjena aktivnosti na predavanjima i vježbama (kontinuirano se prati rad i napredovanje studenata – konsultacije i mentorski rad); ocjena analize djela iz navedene literature (napravljeni izvodi, anotacije, rezime, sažeci, kritičke opservacije, seminarski rad i sl.; ocjena analize radova (najmanje tri – vlastiti izbor) iz časopisa (jedan iz stranih časopisa); prezentacije u toku nastave (problemska pitanja, samostalna izlaganja, vježbanja); kolokvij, pismeni i usmeni oblici provjeravanja i ispitivanja u toku nastave; pismeni ispit (ZOT – zadaci objektivnog tipa); sumiranje postignutih rezultata: samoocjenjivanje i međusobno ocjenjivanje.

Plan predmeta po sedmicama:

1. Pedagogija, njezin predmet i područje istraživanja.
2. Gnoseološka, teleološka, epistemološka i nomotetička određenja pedagogijske znanosti.

3. Pedagogijska hermeneutika.
4. Pedagogija i komplementarne znanosti: interdisciplinarne i transdisciplinarne relacije pedagogijske znanosti.
5. Pedagoški pojmovi, terminologija i terminološke raznolikosti (pedagoško djelovanje/pedagoški odnos, razvoj čovjeka, odgoj, obrazovanje, izobrazba, socijalizacija, učenje, škola, didaktika, nastava, kurikulum, učitelj, učenik, savjetovanje, pomoć).
6. Povijesna i tradicijska određenja pedagogijske znanosti.
7. Discipline znanosti o odgoju.
8. Temeljni pedagoški procesi.
9. Osnovne i najjednostavnije pedagoške kategorije.
10. Odgojni ideal, cilj i zadaci.
11. Faktori odgojnog rada.
12. Načela odgojnog rada.
13. Metode i sredstva odgojnog rada.
14. Odgojno-obrazovni i školski sistem.

Obavezna literatura:

Bratanić, Marija (1991), *Mikropedagogija*, Školska knjiga, Zagreb.

Dopunska literatura:

1. Brajša, Pavao (1994), *Pedagoška komunikologija*, "Školske novine", Zagreb.
2. Brajša, P.: (1996), *Umijeće razgovora*, C. A. S. H., Pula.
3. Buzan, Toni (2006), *Brzo čitanje*, VEBLE COMMERCE, ZAGREB.
4. Canvez, P. (1999), *Odgojiti građanina*, Durieux, Zagreb.
5. Covey, Stephen (Kavi S.) (2006) *Sedam navika uspješnih obitelji*, Mozaik knjiga.
6. Cvetković, J. i Majurec A. (1998), *Darovito je, što ću s njim*, Zagreb.
7. Ćorić, Š. (1998), *Psihologija religioznosti*, Jastrebarsko.
8. Delors, J. i drugi (1998), *Učenje blago u nama*, "Educa", Zagreb.
9. Filipović, I. (1994), *Kako biti bolji roditelj*, "Alinea", Zagreb.
10. Glasser, W. (1994), *Kvalitetna škola*, Educa, Zagreb.
11. Goleman, D. (1998), *Emocionalna inteligencija*, "Geopoetika", Beograd.
12. Gone, Ž. (1998), *Obrazovanje i mediji*, Clio, Beograd.
13. Gossen, C.D.: *Restitucija – Preobrazba školske discipline*, Alinea, Zagreb, 1994.
14. Greene, B. (1996), *Noveparadigme*, "Alinea", Zagreb.
15. Gudjons, H. (1994), *Pedagogija - temeljna znanja*, Educa, Zagreb.

16. Hohnjec, N. (1991), *Čovjekkaobićeodnosa*, Glaskoncila, Zagreb.
17. Janković, J. (1996), *Zločesti đaci genijalci*, Zagreb.
18. Juul, Jesper. (1998), *Vaše kompetentno dijete*, Educa, Zagreb.
19. Katz, Lillian G. i McClellan, Diane E. (1997), *Poticanje razvoja dječije socijalne kompetencije*, Educa, Zagreb.
20. Konig / Zedler (2001), *Teorije znanosti o odgoju*, Zagreb.
21. Košiček, Marijan (1986), *Antiroditelji*, Zavod za udžbenike i nastavna sredstva, Beograd.
22. Legrand, L. (1995), *Moralna izobrazba*, Educa, Zagreb.
23. Miller, Alice (1995), *Drama djetinjstva*, Educa, Zagreb.
24. Mougnotte, A. (1995), *Odgajati za demokraciju*, Educa, Zagreb.
25. Neill, S. (1994), *Neverbalnakomunikacijaurazredu*, Zagreb.
26. Peroti, A. (1995), *Interkulturalni odgoj i obrazovanje*, Educa, Zagreb.
27. Pranjić, M. (1996), *Religijskapedagogija*, Katehetskisalezijanskicentar, Zagreb.
28. Pranjić, M., *Pedagogija: Suvremenastremljenja, naglasci, ostvarenja*, Zagreb.
29. Resman, M. (2000), *Savjetodavni rad u vrtiću i školi*, Hrvatsko-pedagoško-književni zbor, Zagreb.
30. Salovey, P. i Sluyter, (1999), *Emocionalni razvoj i emocionalna inteligencija – pedagoške implikacije*, Educa, Zagreb.
31. Savater, F. (1998), *Etika za Amadora*, Educa, Zagreb.
32. Seitz, M. i Hallawachs, U. (1977), *Montessori ili Waldorf?*, Educa, Zagreb.
33. Vukasović, A. (1993), *Pedagogija*, Školska knjiga, Zagreb.
34. Winkel, R. (1996), *Djeca koju je teško odgajati*, Educa, Zagreb.
35. Wood, D. (1995), *Kako djeca misle i uče*, Educa, Zagreb.

Predmet: Klasična islamska filozofija

Godina:	III	Sati:	2+1+1
Semestar:	VI	ECTS:	5
Program:	Teološki	Status:	Obavezni
Nastavnik:	Doc. dr. Orhan Bajraktarević		

Sadržaj predmeta: Ovaj predmet će studente upoznati s nastankom i razvojem islamske filozofije, filozofskom terminologijom, osnovnim pravcima mišljenja, glavnim predstavnicima klasičnog perioda islamske filozofije, temeljnim problemima, literaturom, međusobnim odnosima i uticajima kelama, grčke filozofije i rane judeo-kršćanske skolastike, te značajem klasične islamske filozofije za filozofiju uopće a posebno za evropsko novovjekovlje i renesansu u cjelini.

Ciljevi predmeta:

- studente upoznati s nastankom, i razvojem islamske filozofije;
- studente upoznati sa značajem klasične islamske filozofije za filozofiju uopće a posebno za evropsko novovjekovlje i renesansu u cjelini.

Oblik nastave: 2 sata predavanja, 1 sat vježbi

Obaveze studenata: priprema i redovno pohađanje nastave, pravovremena izrada i predaja eseja, izrada testa, čitanje primarne literature (*obavezno*) i sekundarne literature (*optimalno*), te polaganje završnog ispita.

Način ocjenjivanja i rezultati: Esej čini 20%, test 30%, a završni ispit 50% konačne ocjene. Za prolaznu ocjenu nužno je ispuniti sve elemente kontinuirane provjere znanja.

Plan predmeta po sedmicama:

1. Uvod u islamsku filozofiju, filozofija i religija.
2. Pojava islamske filozofije i njen odnos prema grčkoj filozofiji, prevođenja na arapski jezik, prevodilačke škole i djela.
3. Autohtonost islamske filozofije, odnos Kur'an–kelam–grčka filozofija-indoiranska misao.
4. Definicija, tematski i jezički okviri, arapski jezik, metafizika i teologija, tesavvuf.
5. al-Kindi, ontologija, gnoseologija, terminologija.
6. al-Farabi, jedinstvo filozofije i religije, teorija emanacije, idealna država i teološko-politički traktati.
7. Ibn Sina, učenje o bitku, teorija spoznaje, esencija-egzistencije, istočna filozofija, pjesma o duši.

8. Rekapitulacija/Test.
9. al-Gazali, filozofija-kelam-sufizam, kritika filozofa, etika.
10. al-Maarri, filozofsko-književna poetika i estetika, sumnja i vjerovanje.
11. Ibn Hazm, teološko-književna racionalnost, više pjesništvo i ljubav, filozofija religije i historija.
12. Ibn Tufayl, filozofski roman, identitet i razlika filozofije i religije.
13. Ibn Rušd, ontologija, gnoseologija, hermeneutika, logika, komentari, racionalna metoda i istina, latinski averroizam i Toma Akvinski.
14. Ibn Haldun, filozofija historije, transformacija filozofije i otkrićesociologije, uticaji na evropsko novovjekovlje i renesansu.
15. Rekapitulacija svih oblasti.

Literatura

1. S. Hadžialić, "Arapsko-islamska filozofija, definicija i značaj", *POF*, 24,1974.
2. Matkur, "Islamska filozofija", u djelu: *Arapsko-islamski uticaj na evropsku renesansu*, Sarajevo, 1999.
3. O. Emin, "Filozofija arapskog jezika", *Islamska misao*, br. 67, 1984.
4. H. Corbin, *Historija islamske filozofije*, Svjetlost, Sarajevo, 1987.

Dopunska literatura:

1. Ibn Tufayl, *Živi sin budnoga*, Svjetlost, Sarajevo, 1985.
2. Gazali, *Izbavljenje od zablude*, El-Kalem, Sarajevo, 1989.
3. Ibn Rušd, *Nesuvislost nesuvislosti*, Zagreb, 1988.
4. M. Zakzouk, *Gazalijeva filozofija u usporedbi sa Descartesom*, El-Kalem, Sarajevo, 2000.
5. T. Haverić, *Srednjevijekovno filozofijsko nazivlje u arapskom jeziku*, El-Kalem, Sarajevo, 1991.

VII SEMESTAR

Predmet:	Šiizam		
Godina:	IV	Sati:	2+1
Semestar:	VII	ECTS:	5
Program:	Teološki	Status:	Obavezni
Nastavnik:	Doc. dr. Samir Beglerović		

Sadržaj predmeta: Usvajajući sadržaje ovoga predmeta, studenti će biti u mogućnosti upoznati se s razvojem šiizma kao jedne od ranih interpretacija islama, i osnovnim problemima tretiranim unutar znanosti doktrinarnog šiizma (*kalām ši'ī*), šiitske filozofije i metafizike (*'irfān ši'ī*). Pored toga, studenti će steći uvid u međusobni odnos sunnitskih i šiitskih teologa, kao i u savremenu šiitsku misao.

Ciljevi predmeta:

- studente upoznati s osnovnim učenjima dvanaestoimamskog šiizma (*itnā 'ašariyya*)
- studente upoznati s idejom dijaloga između sunnijskih i šiitskih učenjaka
- studente upoznati s temama tretiranim u savremenoj šiitskoj misli

Oblik nastave: 2 sata predavanja, 1 sat vježbi

Obaveze studenata: priprema i redovno pohađanje nastave, pravovremena izrada i predaja eseja, izrada testa. čitanje primarne literature (*obavezno*) i sekundarne literature (*optimalno*), i polaganje završnog ispita.

Način ocjenjivanja i rezultati: Esej čini 20%, test 30%, a završni ispit 50% konačne ocjene. Za prolaznu ocjenu nužno je ispuniti sve elemente kontinuirane provjere znanja.

Plan predmeta po tematima i sedmicama:

I Temat: Pregled historijskog razvoja šiitske tradicije

1. Predaja na Ġadīr Hum i izbor nasljednika blagoslovljenog poslanika Muhammeda
2. Tragedija na Kerbeli i nastanak interpretativnih tradicija Ahl al-Bayt i Ašhāb al-Ḥadīt
3. Fenomeni *skrivenosti* (*ġayba*) i *povratka* (*raġ'a*)

II Temat: Razvoj šiitske teologije (*kalām*)

4. Duhovne institucije *prijateljavanja* (*walāya*), *vođstva* (*imāma*), i predvodnika zajednice (*marġ'a*)
5. Konceptija Sunneta i nastanak kanonskih zbirki govora blagoslovljenog poslanika Muhammeda (*ḥadīt*)

6. Tradicije skripturalista (*ahbāriyyūn*) i teologa (*uṣūliyyūn*)
7. Izvori šiitskoga *kelâma*

III Temat: Doktrina

8. Božija jednost (*tawhīd*), poslanstvo (*nubuwwa*) i pravičnost ('*adl*)
9. Vodstvo (*imāma*), trud (*ġihād*), i povratak dragome Bogu (*ma'ād*)
10. TEST

IV Temat: Klasična i savremena šiitska misao

11. Šiitska filozofija (*falsafa*) i metafizika ('*irfān*)
12. Koncept vladavine pravnika (*walāyāt-i faqīh*) i milenaristički pokret Sljedbenika Mehdija (*ḥuġatiyya*)

V Temat: Geografija šiizma i odnos sa sunnizmom

13. Rasprostranjenost šiizma u savremenome svijetu
14. Šiizam u Bosni
15. Šiizam i sunnizam: međusobne kritike i dijalog

Primarna literatura (hronologijski, po temama)

1. Syed Husain Mohammad Jafri, „Konceptualne osnove“, u knjizi: *Ishodišta i rani razvoj šiitskog islama*, Sarajevo, vlastita naklada prevodioca Ahmeda Zildžića, 2008., str. 14.-36.
2. Syed Husain Mohammad Jafri, „Ḥusainovo mučeništvo na Karbali“, u knjizi: *Ishodišta i rani razvoj šiitskog islama*, Sarajevo, vlastita naklada prevodioca Ahmeda Zildžića, 2008., str. 201.-223.
3. Syed Husain Mohammad Jafri, „Borba za zakonitost“, u knjizi: *Ishodišta i rani razvoj šiitskog islama*, Sarajevo, vlastita naklada prevodioca Ahmeda Zildžića, 2008., str. 240.-261.
4. Tabataba'i, „Izvor i rast ši'izma“, u knjizi: *Ši'a u islamu*, Zagreb, Mešihat Islamske zajednice u Hrvatskoj, 1996., str. 41.-55.
5. Tabataba'i, „Prijenos hilafeta na Muaviju i njegova transformacija u nasljednu monarhiju“, u knjizi: *Ši'a u islamu*, Zagreb, Mešihat Islamske zajednice u Hrvatskoj, 1996., str. 61.-67.
6. Tabataba'i, „Dvanaesti imam“, u knjizi: *Ši'a u islamu*, Zagreb, Mešihat Islamske zajednice u Hrvatskoj, 1996., str. 206.-211.
7. Henry Corbin, „Profetologija“, *Historija islamske filozofije I i II*, Sarajevo, „Veselin Masleša“, 1987., str. 43.-48.
8. Tabataba'i, „Posebno vođstvo“, u knjizi: *Ši'a u islamu*, Zagreb, Mešihat Islamske zajednice u Hrvatskoj, 1996., str. 136.-138.
9. Tabataba'i, „Hadis“, u knjizi: *Ši'a u islamu*, Zagreb, Mešihat Islamske zajednice u Hrvatskoj, 1996., str. 99.-102.

10. Rešid Hafizović, „Načelo monoteizma (*Tawhīd*)“, u knjizi: *Znakovi šiijske duhovnosti*, Sarajevo, Bosanska knjiga, 1997., str. 29.-40; i 47.-57.
11. Rešid Hafizović, „Zbilja poslanstva (*risālat*)“, u knjizi: *Znakovi šiijske duhovnosti*, Sarajevo, Bosanska knjiga, 1997., str. 77.-84.
12. Rešid Hafizović, „Načelo Božanske pravičnosti (*al-‘adl*)“, u knjizi: *Znakovi šiijske duhovnosti*, Sarajevo, Bosanska knjiga, 1997., str. 107.-117.
13. Rešid Hafizović, „Imamologija i parusijalno vrijeme u šiizmu (*ma ‘ād*)“, u knjizi: *Znakovi šiijske duhovnosti*, Sarajevo, Bosanska knjiga, 1997., str. 119.-127.
14. Henry Corbin, „Suhrawardī i filozofija svjetlosti“, u knjizi: *Historija islamske filozofije I i II*, Sarajevo, „Veselin Masleša“, 1987., str. 182.-190.
15. Henry Corbin, „Mīr Dāmād i škola iz Isfahana“, u knjizi: *Historija islamske filozofije I i II*, Sarajevo, „Veselin Masleša“, 1987., str. 309.-312.
16. Henry Corbin, „Mullā Šadra Šīrāzī i njegovi učenici“, u knjizi: *Historija islamske filozofije I i II*, Sarajevo, „Veselin Masleša“, 1987., str. 313.-315.
17. Imam Homeini, „Kvalifikacija vladara“, u knjizi: *Islamska vlast (velayat-i-faqih)*, Beograd, „Međunarodna politika“, 1991., str. 31.-54.

(Ukupno: 182 str.)

Sekundarna literatura

Henry Corbin, *Islam u Iranu*, Sarajevo, Bemust, 2000., tom I, i IV

Predmet:	Šerijatsko građansko i vakufsko pravo		
Godina:	IV	Sati:	2 +1
Semestar:	VII	ECTS:	5
Program:	Teološki	Status:	Obavezni
Nastavnik:	Prof. dr. Enes Ljevaković		

Sadržaj predmeta:

U okviru ovog predmeta izučavaju se osnovni instituti šerijatskog građanskog prava. Ukazuje se na izvore i najvažnije ustanove šerijatskog imovinskog prava (vlasništvo i ugovori). Posebna pažnja posvećuje se poslovnoj etici, odnosno valjanim te relativno i apsolutno ništavnim vrstama pravnih poslova, ugovora i neprihvatljivih oblika poslovanja. Instituciji vakufa kao važnoj vrsti dobročinog pravnog posla posvetit će se naročita pažnja. Obradit će se definicija, pojam i pravna priroda vakufa. Dat će se historijski pregled nastanka i razvoja institucije vakufa, njena vjerska, socijalna, obrazovna, odgojna i društvena funkcija. Također, dat će se osvrt na uvjete i posljedice uvakufljenja kao i vrste vakufa. Posebno će se obraditi institucija vakufa, nastanak i razvoj u Bosni i Hercegovini.

Ciljevi predmeta:

- upoznati studente s osnovnim institutima šerijatskog građanskog prava (muamelat);
- upoznati studente s historijatom, značajem i osnovnim pojmovima vakufa.

Oblik nastave: 2 sata predavanja, 1 sat vježbi

Obaveze studenata: priprema i redovno pohađanje nastave, pravovremena izrada i predaja eseja, izrada testa, čitanje primarne literature (obavezno) i sekundarne literature (optimalno) te polaganje završnog ispita.

Način ocjenjivanja i rezultati: Esej čini 20%, test 30%, završni ispit 50%.

Za prolaznu ocjenu nužno je ispuniti sve elemente kontinuirane provjere znanja.

Plan predmeta po sedmicama:

1. Uvod: Opći pojam i izvori šerijatskog građanskog prava.
2. Subjekti imovinskopravnog odnosa.
3. Stvarno pravo: Pojam stvari, imovine i svojine u šerijatskom pravu.
4. Obligaciono pravo: pojam, subjekti, nastanak i izvori obligacija.
5. Opći pojam i uvjeti nastanka ugovora.
6. Uvjeti valjanosti ugovora.
7. Prestanak i prijenos obligacija.
8. Test provjere znanja.
9. Institucija vakufa u islamskom pravu: historijat, značaj, definicija i pravna priroda vakufa.

10. Uvjeti vakufa/uvakufljenja (šurutul-vakf).
11. Utvrđivanje i poništenje vakufa, diplomatska analiza vakufname.
12. Raspolaganje vakufskom imovinom, transformacija i zamjena vakufa.
13. Vakufska administracija: mutevelija i nadzornik vakufa (nazirul-vakf).
14. Vakuf u Bosni i Hercegovini: kratak historijski pregled.
15. Rezime kursa.

Obavezna literatura:

1. Subhi Mahmesani, "Pravni poslovi u šerijatu", Glasnik VIS-a, 2/1984, str. 181-199,
2. Ibrahim Džananović, "Pravna i poslovna sposobnost", Zbornik radova FIN-a.
3. Enes Ljevaković, "Teorija zloupotrebe prava u islamskom pravu", Takvim, 2000.
4. Hukić Abdurahman, "Kamata u islamu", Glasnik, 5-6/1981, 453-472, 1/1982, str. 15-23, 2/1982, str. 122-133, 3/1982, str. 279-285.
5. Mehmed Begović, Vakufi u Jugoslaviji.

Dopunska literatura:

1. *Medžellei-ahkami šer'ijjeti* (Otomanski građanski zakonik I-II), Sarajevo, 1906.
2. Muhammad Taqi Usmani, *Uvod u islamske finansije*, Sarajevo, 2002, Edicija "Ekonomska misao u islamu", grupa autora, El-Kalem.
3. Enes Ljevaković, "Ugovor o osiguranju između zabrane i dozvole u islamskom pravu", Takvim, 2002.
4. Mahmud Tuhmaz, *Hanefijski fikh II*, Sarajevo, 2003.
5. Jusuf El-Karedavi, *Halal i Haram u islamu*, Ljiljan, Sarajevo, 1997.
6. Vakufi u Bosni i Hercegovini, Zbornik radova, Sarajevo, 2011.
7. F. Karčić, „Glavne tendencije u pravnom uređenju vakufa u nekim muslimanaksim zemljama 1850-1950.“, u: Karčić, *Studije o šerijatskom pravu i institucijama*, El-Kalem, 2011, str. 356-372.
8. M. A. Čerimović, O vakufu ?
9. F. Karčić, "Vakufi i reprivatizacija", Glasnik, 1991.
10. Enes Ljevaković, "Neopozivost i neotuđivost vakufa", Takvim, 2001.

Predmet:	Islamsko vodstvo i govorništvo (Imamet i hatabet)		
Godina:	IV	Sati:	2+1+1
Semestar:	VII	ECTS:	5
Program:	Teološki	Status:	Obavezni
Nastavnik:	Doc. dr. hfz. Kenan Musić		

Sadržaj predmeta: Unutar ovog predmeta studenti će se upoznati s institucijom imameta i hatabeta, šerijatskim propisima, s kur'ansko-sunnetskim osnovama, vjerskom, misijskom, komunikološkom, edukacijskom i društvenom koncepcijom i značajem službe imameta i hatabeta u radu i djelovanju Islamske zajednice.

Ciljevi predmeta:

- da se studenti uvedu u osnovna teorijska i praktična znanja i iskustva kako bi uspješno obavljali imamsku službu u Islamskoj zajednici u Bosni i Hercegovini;
- da studenti steknu predstavu o značenju i značaju hutbe u islamskom i imamskom djelovanju za vjerski život i za misiju Islamske zajednice;
- da se studenti osposobe za vršenje imamske i hatibske službe.

Oblik nastave: 2 sata predavanja, 1 sat vježbi

Obaveze studenata: Ispunjavanje elemenata kontinuirane provjere znanja, koja se sastoji od: redovnog pohađanja nastave, pripreme za nastavu, održavanja najmanje jedne hutbe u vidu praktikuma, izrade testa, čitanja primarne i sekundarne literature i polaganje završnog ispita.

Način ocjenjivanja i rezultati: Evaluacija vježbi (održavanje hutbe) čini 20%, test 30%, a završni ispit 50% ocjene. Za prolaznu ocjenu nužno je ispuniti sve elemente kontinuirane provjere znanja.

Plan predmeta po sedmicama:

1. Imamet između misije i službe; Šerijatski propisi o imamu.
2. Imam i vođstvo u islamu.
3. Biti imam u različitim društvenim okruženjima (grad, progradska sredina, dijasposra itd.).
4. Imam u strukturi Islamske zajednice.
5. Administrativno vođenje imamskog posla.
6. Odgovornost prema zajednici; Udruženje Ilmije BiH.
7. Test.
8. Hutba, pojam i definicija; Kur'ansko-sunnetske osnove hutbe; Šerijatski propisi o hutbi.
9. Funkcija, uloga i značaj hutbe i hatiba u Islamskoj zajednici.
10. Muslimansko kritičko bavljenje pitanjem hutbe u BiH u 20. stoljeću.
11. Klasični pristupi retorici.

12. Savremeni retorički aspekti hutbe.
13. Savremeni komunikacijski aspekti hutbe.
14. Analiza održanih hutbi i rekapitulacija.
15. Završni test.

Obavezna literatura:

1. *Imamet* (hrestomatija), priredili mr. Mustafa Hasani i mr. Ferid Dautović, Fakultet islamskih nauka u Sarajevu, Sarajevo, 2008.
2. *Hatabet* (hrestomatija), priredili dr. Džemaludin Latić i hfz. Kenan Musić, Fakultet islamskih nauka u Sarajevu, Sarajevo, 2009.

Dopunska literatura:

1. Hisham Altalib, *Vodič za islamsko djelovanje*, prevela Velida Selmanagić, IZ u BiH, Udruženje ilmijje, Sarajevo, 2000, str. 47-127.
2. Pravilnici Islamske zajednice u Bosni i Hercegovini
3. Džemal Salispahić, *Imam*, Medresa “Osman-ef. Redžović”, Visoko, 2004.
4. Meho Šljivo, *Retorički i komunikološki aspekti hutbe kod muslimana BiH*, magistarska radnja (neobjavljeno), Sarajevo, 2009.

Predmet:	Moderna i savremena islamska filozofija		
Godina:	IV	Sati:	2+1+1
Semestar:	VII	ECTS:	5
Program:	Teološki	Status:	Obavezni
Nastavnik:	Doc. dr. Orhan Bajraktarević		

Sadržaj predmeta: U okviru ovog predmeta proučavaju se raznolike oblasti islamskog filozofskog interesa u susretima i prožimanjima s ostalim filozofijama, kulturama, filozofskim teorijama religija, moderne nauke i umjetnosti našeg doba. Pri tome se posebna pažnja poklanja nekim istaknutim misliocima iz pojedinih dijelova savremenog muslimanskog svijeta (Egipat, Maroko, Iran, Turska, Pakistan) ali i muslimanskim misliocima i njihovim djelima iz Evrope (Engleska, Francuska, Njemačka), Balkana i posebno Bosne i Hercegovine, prate raznolika iskustva i tendencije razvoja ove misli, izučavaju veliki predstavnici i protagonisti ove misli u savremenosti kao i njihova glavna djela, tendencije razvoja i uticaja.

Ciljevi predmeta:

- kod studenata proširiti ranije stečena znanja iz najširih područja islamske filozofije i filozofije uopće; predmet ukazuje na položaj, razvoj i značaj savremene i moderne islamske filozofije unutar epohe Moderne;
- upoznati studente s bogatstvom islamskog filozofsko-teološkog naslijeđa i njegove reaktualizacije u savremenosti.

Oblik nastave: 2 sata predavanja, 1 sat vježbi

Plan predmeta po sedmicama:

1. Uvodni dio o islamu i islamskoj misli i kulturi u prošlosti, sadašnjosti i budućnosti kroz neka djele opće historije i filozofije unutar savremenosti.
2. Teološko-mistička misao kasnog srednjeg vijeka, islamska misao ranog novovjekovlja i prvi pokreti za obnovu islamske filozofske misli u savremenosti. Predreformističke kontroverze (kontekstualiziranje: Dante i Božanstvena komedija Horkheimer, Adorno i Dijalektika prosvjetiteljstva).
3. Tendencije obnove islamske misli: sefistička tendencija, Ibn Tejmija, Ibn Kajjim al-Gavzija, M. ibn Abdulvehab, Muhamed as-Senusi, Ali dede Bošnjak, A.Sirijja, djela, studije, ishodišta i uticaji.
4. Obnoviteljska tendencija, shvatanja, teorije i studije, R.Tahtavi, Dž. Afgani, M. Abduhu, A. al-Kevakibi, R. Rida, M.Ikbal, A. ibn Badis i dr.
5. Racionalistička tendencija, studije i djela, A. Emin, A. M. al-Akkad, T. Husein, Malik ibn Nebij i djelo Kur'anski fenomen, E. A. al-Mevdudi i dr.
6. Filozofska tendencija, teorije, djela i studije, M. Abdurrazik, O. Emin, M.al-Behijj, I. Matkur, A.Bedevi, Z.N. Mahmud, M.A. al-Iraki i dr.
7. Orientalistička tendencija: orijent, orijentologija, orijentalna filologija i njeni uticaji na modernu islamsku filozofiju, teologiju i kulturu (E. Renan, A. Farah, Ana M. Šiml).
8. Balkansko-jugoslovenska orijentalistika i orijentalistika u Bosni i Hercegovini (D. Tanasković, S. Grozdanić, E. Duraković i dr), Orientalni institut, djela i časopisi.

9. Druge tendencije moderne islamske filozofije: panislamistička, sekularistička, sufijska, revizionistička, revolucionarna, fundamentalistička, socijalistička, liberalistička, komunistička, predstavnici, djela i uticaji.
10. Sadašnje tendencije islamske misli u islamskom svijetu i kod nas: M.A. al-Džabiri, M. Arkun, M.Ammara, Dž. Anavati, Z. Hudairi, Yohana Qumair, R. Garodi, O. N. Hadžić, S. Bašagić, M. Handžić, djela i uticaji.
11. Bosansko-islamska filozofska misao: S. Kulenović, M. Selimović, H. Đozo, N. Smailagić, H. Sušić, M. Filipović, A. Šarčević, K. Prohić, A. Smajlović, I. Kasumović i dr., nastanak, razvoj, djela i uticaji.
12. Izdvojena djela i studije kao što su: Odgovor materijalistima, Rasprava o islamskom monoteizmu, Obnova vjerske misli u islamu, Živi islam i sl., analiza, temeljne kategorije, jezik, značaj i uticaji.
13. Savremena islamska filozofija između tradicije i modernizma, između panislamizma i panarabizma, odnosi nacija – država – religija (H. Hanefi, R. Garodi, A. Izetbegović, E. Ćimić).
14. Moderni umjetnici, književnici, pjesnici, muzičari, pozorište, film, časopisi kao forme modernog izraza islamske filozofske misli (Um Kulsum, M. Akkad, M. Berber, Z. Džumhur, S. Jelovac).
15. Čitanja pojedinih djela, studija, analiza, hermeneutička analiza, pojedine prezentacije studenata.

Obavezna literatura:

1. Dž. Afgani, *Odgovor materijalistima*, Mudrosti istoka, Mostar, 2009.
2. M. Abduhu, *Rasprava o islamskom monoteizmu*, Sarajevo, El-Kalem, 1990.
3. M. Ikbali, *Obnova vjerske misli u islamu*, Sarajevo, El-Kalem, 1978.
4. R. Garodi, *Živi islam*, Sarajevo, El-Kalem, 2003.
5. M. ibn Nebij, *Kur'anski fenomen*, Sarajevo, El.Kalem, 1992.
6. *Islamski fundamentalizam, šta je to*, simpozij, 1991. Sarajevo (uredili: E. Karić, N. Čančar).

Dopunska literatura:

1. M. Horkheimer, T. Adorno, *Dijalektika prosvjetiteljstva*, Sarajevo, Logos, 1974.
2. H. Džait, *Islam i Evropa*, El-Kalem, Sarajevo, 1987.
3. K. Prohić, *Činiti i biti*, Sarajevo, Polis, 1974.
4. A. Smajlović, djela, studije i članci, *Islamska misao i Preporod*, od 1971. do 1988.
5. H. Đozo, *Islam u vremenu*, Sarajevo, 1982.
6. M. M. Šarif, *Historija islamske filozofije*, II, A. Cesarec, Zagreb, 1988.

Predmet:	Socijalna psihologija		
Godina:	IV	Sati:	2+1
Semestar:	VII	ECTS:	5
Program:	Teološki	Status:	Obavezni
Nastavnik:	Doc. dr. Aid Smajić		

Sadržaj predmeta: U okviru ovog predmeta izučavat će se predmet i metodologija savremene socijalne psihologije, uticaj socijalnih faktora na kognitivne, emocionalne i konativne procese, uticaj osobina ličnosti na društvene tokove, struktura i dinamika grupe, masovna ponašanja, masovni pokreti, stavovi, propaganda, socijalizacija ličnosti, komunikacija i psihosocijalne dimenzije kriminaliteta.

Cilj predmeta:

Cilj ovog predmeta je upoznati studente sa složenim psihosocijalnim procesima koji prate dvosmjernu interakciju između društva i ličnosti u različitim segmentima društvenog života.

Oblik nastave: 2 sata predavanja, 1 sat vježbi

Obaveze studenata: Priprema i redovno pohađanje nastave, pravovremena izrada i predaja eseja, izrada testa, čitanje primarne literature (*obavezno*) i sekundarne literature (*optimalno*), te polaganje završnog ispita.

Način ocjenjivanje i rezultati: Prvi semestralni ispit čini 30%, drugi 20% i završni 50% ukupne ocjene.

Plan predmeta po sedmicama:

1. Uvod u socijalnu psihologiju.
2. Socijalna spoznaja i percepcija.
3. Stavovi.
4. Psihosocijalni aspekt međuetničkih odnosa.
5. Socijalnopsihološki tretman međunarodnih sukoba.
6. Proces socijalizacije ličnosti.
7. Grupna dinamika.
8. Rekapitulacija/Test.
9. Pojedinac i grupa.
10. Psihologija političkog ponašanja.
11. Psihologija komunikacije.
12. Psihosocijalne dimenzije propagande.

13. Pojedinaac i kriminalitet.
14. Primijenjena socijalna psihologija: zdravstvo i okoliš.
15. Rekapitulacija svih oblasti.

Obavezna literatura:

1. Aronson E., Wilson D.T., Akert R.(2005). *Socijalna psihologija*. Zagreb: Mate.
2. Mladen Zvonarević (1985). *Socijalna psihologija*. Školska knjiga, Zagreb.

Dopunska literatura:

1. Kreč D., Kračfeld S.R, Balaki L. I.(1972) *Pojedinac u društvu*. Beograd: Zavod za udžbenike i nastavna sredstva.
2. Baron, R.A. Byrne, D. (1991). *Socijalna psihologija*. Razumijevanje ljudske interakcije, (interni prijevod - Rijeka, 1992-95), Boston: Allyn & Bacon.
3. Nenad Havelka. *Socijalna percepcija*. Beograd: Zavod za udžbenike i nastavna sredstva, 1992.
4. Hewstone, M. i Stroebe, W. *Uvod u socijalnu psihologiju*. Naklada Slap, Jastrebarsko, 2002.
5. Pennington, D.C. *Socijalna psihologija*. Jastrebarsko, Naklada Slap, 1997.
6. Nikola Rot. *Znakovi i značenja: verbalna i neverbalna komunikacija*. Beograd, Plato, 2004.
7. Tijana Mandić. *Komunikologija: psihologija komunikacije*. Beograd, 1998.
8. Ismet Dizdarević. *Agensi socijalizacije ličnosti*. Sarajevo, 2003.
9. Ismet Dizdarević. *Nezaborav usjeklina genocida*. Sarajevo, 2003.
10. Ivan Šiber. *Osnove političke psihologije*. Politička kultura, Zagreb, 1998.

Predmet: Rječnik Kur'ana

Godina:	IV	Sati:	2+1
Semestar:	VII	ECTS:	5
Program:	Teološki	Status:	Obavezni
Nastavnik:	Prof. dr. Enes Karić		

Sadržaj predmeta: U okviru predmeta *Rječnik Kur'ana* studentima će se prezentirati glavne ili ključne riječi Kur'ana iz oblasti koje su se kroz povijest islama zakorjenile kao posebni temati (vjerovanje, obredoslovlje, običaji, institucije vjere, načela morala, kulturni život, zatim flora, fauna, Priroda itd.).

Ciljevi predmeta:

- Da studenti kroz klasična tefsirska djela jezičke provenijencije ovladaju ključnim riječima ("pojmovima") i "imenima" i "jezičkim oblastima" Kur'ana,
- da se studente upozna sa dugom tradicijom i metodologijom pisanja rječnika Kur'ana na klasičnim islamskim učilištima i od strane klasičnih muslimanskih učenjaka.

Oblik nastave: 2 sata predavanja, 1 sat vježbi

Obaveze studenata: uredno pohađanje nastave i vježbi, blagovremena izrada i predaja eseja, izrada testa, čitanje primarne literature (*obavezno*) i sekundarne literature (*optimalno*), te polaganje završnog ispita.

Način ocjenjivanja i rezultati: Esej čini 20%, test 30%, a završni ispit 50% konačne ocjene. Za pozitivnu ocjenu student je dužan ispuniti sve navedene elemente kontinuirane provjere znanja.

Plan predmeta po sedmicama:

1. Uvod u jezik Kur'ana (*lisān 'arabiyy mubin*).
2. Klasična literatura iz leksikografije Kur'ana.
3. Glavni temati Kur'ana i jezik Kur'ana.
4. Bog u Kur'anu (ključna leksika)
5. Leksika duhovnog svijeta Kur'ana, anđeli (*mala'ikah*), sotone (*šayatin*).
6. Leksika Kur'ana na planovima A) minerala, B) flore, C) faune Kur'ana.
7. Leksika o čovjeku (*al-insān*) u Kur'ānu, čovjek kao Adam (*ādam*).
8. Čovječanstvo (*al-alamu, an-nasu*) u Kur'anu: glavna leksika.
9. Leksika monoteizma Kur'āna (*at-tawhīd*) i politeizma Kur'āna (*aš-širk*).
10. Leksika moralnog života Kur'āna, istina (*as-sidq*), laž (*al-kizb*).
11. Leksika vlastitog nazivlja u Kur'ānu, leksika vlastitih imena ljudi.
12. Leksika "geografije Kur'āna", leksika geocentrične "slike" Kur'āna.
13. Leksika historijskih događaja u Kur'ānu, drevni Egipat (*misr*), Rimsko carstvo.
14. Leksika vremena u Kur'ānu, vječno i vremensko u Kur'ānu.

15. Leksika kulture u Kur'ānu.

Obavezna literatura:

Enes Karić (priređio), *Semantika Kur'ana*, Bemust, Sarajevo, 1998.

Dopunska literatura:

1. Enes Karić, objavljene odrednice iz *Enciklopedijskog leksikona Kur'ana* (djelo je u pripremi, pojedine odrednice objavljene u: "Glasniku", "Takvimu", "Muallimu", "Preporodu" – Sarajevo, 2008-2012).
2. Arne A. Ambros (with Stephan Prochazka), *Concise Dictionary of Koranic Arabic*, Reichert Verlag, Wiesbaden, 2004.

VIII SEMESTAR

Predmet:	Islamsko djelovanje (Da'va)		
Godina:	IV	Sati:	2+1
Semestar:	VIII	ECTS:	5
Program:	Teološki	Status:	Obavezni
Nastavnik:	Doc. dr. Aid Smajić		

Sadržaj predmeta: U okviru ovog predmeta izučavat će se optimalni oblici islamskog djelovanja (da've) u uvjetima savremenog društva, ličnost islamskog djelatnika, neophodne komunikacijske i organizacijske vještine, specifičnosti rada u gradskoj i seoskoj sredini, rada s mladom i starom populacijom, mogućnosti djelovanja kroz nevladin sektor, rad u institucionalnom (škola, bolnica, vojska, kazneno-popravne institucije) i vaninstitucionalnom okruženju, rad sa ugroženim i marginaliziranim kategorijama društva (Romi, siromašni, obespravljani, ovisnici, delinkventi), rad u dijaspori te značenju “eksternog” djelovanja u uvjetima multireligijskog društva.

Ciljevi predmeta:

Pripremiti studente za uspješno islamsko djelovanje i poziv u uvjetima savremenog društva, uvažavajući pri tome duh islamske tradicije (Kur'an i Sunnet), zahtjeve današnjice te relevantna znanstvena saznanja o korisnim kompetencijama i metodama.

Oblik nastave: 2 predavanja, 1 sat vježbi, posjete

Obaveze studenata: prisustvo predavanjima i vježbama, polaganje semestralnog/završnog ispita, izrada i prezentacija rezultata grupnih istraživačkih projekata.

Način ocjenjivanje i rezultati: Semestralni ispit čini 30%, grupni istraživački projekat 20%, posjete 10%, završni ispit 40% ukupne ocjene.

Plan predmeta/predmeta po sedmicama:

1. Pojam islamskog djelovanja (*da've*) između tradicije i zahtjeva današnjice.
2. Osnovne značajke savremenog društva.
3. Ličnost islamskog djelatnika (*da'ije*).
4. Komunikacijske i organizacijske vještine.
5. Rad u gradskoj/seoskoj sredini.
6. Da'va i mediji.

7. Islamsko djelovanje kroz nevladin sektor.
8. Rekapitulacija/test.
9. Javno zagovaranje u službi islama.
10. Rad s mladom/starom populacijom.
11. Islamska služba u kazneno-popravnim institucijama.
12. Islamski poziv u vojsci/bolnici.
13. Islamski socijalni rad.
14. "Eksterno" islamsko djelovanje.
15. Rekapitulacija svih oblasti.

Obavezna literatura:

1. Dr. hfz. Fadil Fazlić i hfz. Dževad Šošić, *Da'va (islamska misija)*, FIN, Sarajevo.
2. Hisham Altalib, *Vodič za islamsko djelovanje*, prevela Velida Selmanagić, Udruženje ilmije IZ u BiH, Sarajevo, 2000.
3. Stipe Nimac, *Pastoral grada*, Ravnokotarski cvit, Lepuri, 2008.

Dopunska literatura:

1. Egdunas Racijs, *Multiple Nature of the Islamic Da'wa*, unpublished PhD dissertation, University of Helsinki, 2004.
2. Emir Džambegović, *Kreiranje imidža Islamske zajednice u Bosni i Hercegovini*, neobjavljena doktorska disertacija, Univerzitet u Sarajevu, 2012.
3. Michael Cook, *Commanding Right and Forbidding Wrong in Islamic Thought*, Cambridge University Press, Cambridge, 2004.
4. Muhamed Suvejdani i Fejsal Bašarahil, *Kako izgraditi lidera*, Progres centar, Travnik, 2013.
5. Stephen Lucas, *The Art of Public Speaking*, McGraw Hill, New York, 2001.
6. Trstenjak Anto, *Pastoralna psihologija*, UPT, Đakovo, 1989.
7. Zorica Kuburić i Srđan Sremac, Ur., *Konverzija i kontekst: Teorijski, metodološki i praktični pristupi religijskoj konverziji*, Centar za empirijska istraživanja religije, Novi Sad, 2009.

Predmet: Metodologija hadisa

Godina:	IV	Sati:	2+1
Semestar:	VIII	ECTS:	5
Program:	Teološki	Status:	Obavezni
Nastavnik:	Prof. dr. Zuhdija Hasanović		

Sadržaj predmeta: Studenti bi se u okviru ovog predmeta upoznali s nastajanjem najznačajnijih hadiskih zbirki kroz različite povijesne periode, osnovnim karakteristikama svakog naznačenog perioda, temeljnim osobenostima metodologije koju su primjenjivali hadiski znanstvenici u sačinjavanju svojih zbirki, a posebno bi se studenti uvodili u čitanje klasičnih hadiskih tekstova u okviru kojeg bi se upoznivali s korištenom terminologijom, leksikom te općenito metodologijom svakog od obrađivanih autora.

Ciljevi predmeta su:

- da se studentima ponudi povijesni prikaz nastajanja najznačajnijih hadiskih djela i da se upoznaju s njihovim osnovnim karakteristikama i metodologijom;
- da se studenti kroz čitanje klasičnih hadiskih tekstova upoznaju s osnovnom hadiskom terminologijom, metodologijom hadiskih znanstvenika kojom su se koristili u sačinjavanju svojih djela te specifičnom leksikom koja se može naći u tim djelima kako bi se osposobili za samostalno čitanje i razumijevanje tekstualnih sadržaja hadiskih zbirki bez obzira na vrijeme njihovog nastajanja.

Oblik nastave: 2 sata predavanja, jedan sat vježbi

Obaveze studenta: Ispunjavanje elemenata kontinuirane provjere znanja, koja se sastoji od: redovnog pohađanja nastave, pripreme za nastavu, pravovremene izrade i odbrane eseja, izrade testa, čitanja literature i polaganje završnog ispita.

Način ocjenjivanja i rezultati: Esej čini 20%, test 30%, a završni ispit 50% ocjene. Za prolaznu ocjenu nužno je ispuniti sve elemente kontinuirane provjere znanja.

Plan predmeta / predmeta po sedmicama:

1. Upoznavanje s osnovnim metodama koje su korištene u sačinjavanju hadiskih djela, komentiranju hadisa i ocjeni njegove vjerodostojnosti
2. Hadiske zbirke iz vremena ashaba i tabi'ina
3. Hadiske zbirke iz vremena posttabiina
4. Šest temeljnih hadiskih zbirki
5. Najznačajniji komentari hadiskih zbirki
6. Najznačajniji komentari El-Buharijevog *Sahiha*
7. Rekapitulacija/Test
8. Najznačajniji komentari Muslimovog *Sahiha*
9. Najznačajniji komentari Et-Tirmizijevog *Džamia*
10. Najznačajniji komentari En-Nesaijevog *Sunena*
11. Najznačajniji komentari Ebu Davudovog *Sunena*
12. Najznačajniji komentari Ibn Madžeovog *Sunena*
13. Najznačajnije enciklopedije hadisa
14. Hadiska djela u savremenom dobu

15. Rekapitulacija svih tema

Literatura

Ahmed ibn Muhammed ibn Hanbel, *Musned imama Ahmeda ibn Hanbela*, Dar Sadir, Bejrut, (bez godine izdanja);

Ajni (El-) Ebu Muhammed Bedruddin, *Umdetul-kari šerh Sahihil-Buhari*, Idaretut-tiba'a el-munirijja, Kairo, (bez godine izdanja);

Askalani (El-) Ibn Hadžer, *Fethul-Bari bi šerhi Sahihil-Buhari*, Darul-fikr, Bejrut, 1993.;

Buhari (El-) Muhammed ibn Ismail, *Sahihul-Buhari*, Dar ihjait-turasil-arebi, Bejrut, (bez godine izdanja);

Ibn Madža Ebu Abdullah Muhammed ibn Jezid, *Sunen*, El-Mekteba el-ilmijja, Bejrut, (bez godine izdanja)

Malik ibn Enes, *El-Muvetta*, Muessesa Zajid ibn Sultan, Abu Dabi, 2004.;

Muslim ibn el-Hadždžadž, *Sahih Muslim*, Dar ihjail-kutubil-arebijja“, 1374 h.g.;

Nesai (En-) Ebu Abdurrahman Ahmed ibn Šuajb, *Sunen*, Mekteb el-matbu'atil-islamijja, Halep, 1986.;

Sidžistani (Es-) Ebu Davud, *Es-Sunen*, Darul-kutubil-ilmijja, Bejrut, 1388. h.g.;

Tirmizi (Et-) Ebu Isa, *Džami'us-sahih*, Daru ihjait-turasil-arebi, Bejrut, (bez godine izdanja);

Predmet: Osnovi učenja judaizma i kršćanstva

Godina:	IV	Sati:	2+1+1
Semestar:	VIII	ECTS:	5
Program:	Teološki	Status:	Obavezni
Nastavnik:	Prof. dr. Adnan Silajdžić		

Sadržaj predmeta: Sadržaj ovoga predmeta studentima nudi temeljno upoznavanje s ključnim temama iz oblasti studija judaizma i kršćanstva, i to: pitanje razumijevanja fenomena objave, objavljivanja i predaje, prezentiranje koncepta dragoga Boga u osnovnim izvorima judaizma i kršćanstva, te razumijevanje naravi duhovnih institucija judaizma i kršćanstva.

Ciljevi predmeta:

- da studenti steknu osnovna saznanja iz oblasti komparativnoga izučavanja tradicija judaizma i kršćanstva
- da se studenti upoznaju s djelovanjem osnovnih duhovnih institucija judaizma i kršćanstva

Oblik nastave: 2 sata predavanja, 1 sat vježbi

Obaveze studenata: priprema i redovno pohađanje nastave, pravovremena izrada i predaja eseja, izrada testa. Čitanje primarne literature (*obavezno*) i sekundarne literature (*optimalno*), te polaganje završnog ispita.

Način ocjenjivanja i rezultati: Esej čini 20%, test 30%, a završni ispit 50% konačne ocjene. Za prolaznu ocjenu nužno je ispuniti sve elemente kontinuirane provjere znanja.

Plan predmeta po tematicama i sedmicama:

I Temat: Izučavanje tradicije judaizma

1. Fenomen objave u judaizmu
2. Predaja
3. Koncept dragoga Boga u Starome zavjetu
4. Religijski i etnički identitet Jevreja
5. Veliki blagdani u judaizmu

II Temat: Izučavanje tradicije kršćanstva

6. Fenomen predaje i djelovanje kršćanskih prackava
7. Narav i karakteristike Pisma u kršćanstvu
8. Duhovne institucije kršćanstva
9. Veliki blagdani kršćanstva

10. Test

III Temat: Velike kršćanske denominacije

11. Pravoslavna tradicija kršćanstva
12. Dodirne tačke pravoslavlja i katoličanstva
13. Pokret reformacije i nastanak protestantskih crkava

IV Temat: Tradicija judaizma i kršćanstva u Bosni i Hercegovini

14. Pregled povijesne rasprostranjenosti judaizma i kršćanstva u Bosni
15. Ekumenski dijalog u postratnoj Bosni i Hercegovini

Literatura

Primarna: Hrestomatije – „Judaizam“, „Kršćanstvo“

Sekundarna (na osnovu konsultacija)

Predmet:	Islamska umjetnost		
Godina:	IV	Sati:	2+1
Semestar:	VIII	ECTS:	5
Program:	Teološki	Status:	Obavezni
Nastavnik:	Prof. dr. Nusret Isanović		

Sadržaj predmeta: U okviru ovoga predmeta studenti se upoznaju sa nastankom, razvojem, utjecajima i transmisijom islamske umjetnosti od mašrika do magriba. Studentima se prezentiraju najznačajnija ostvarenja u građevinarstvu, dekorativnoj umjetnosti i umjetnosti knjige, a sve to kroz epohe i stilove. Istovremeno se ukazuje na korištene materijale (kamen, drvo, metal, staklo, tekstil, koža i papir), forme oblikovanja i tehnike izrade. Posebno se osvrće na dimenzije zvuka od kur'anske melodike do univerzalne muzike.

Ciljevi predmeta: Upoznati studente sa izvorštima, karakterom, materijalima, tehnikama, stilovima i najreprezentativnijim ostvarenjima islamske umjetnosti kroz prostor i vrijeme.

Oblik nastave: 2 sata predavanja, 1 sat vježbi

Obaveze studenata: Priprema i redovno pohađanje nastave, pravovremena izrada i predaja eseja, izrada testa, čitanje primarne literature (*obavezno*) i sekundarne literature (*optimalno*), te polaganje završnog ispita.

Način ocjenjivanja i rezultati: Učešće u nastavi 10%, esej 20%, test 20% i završni ispit 50% konačne ocjene. Za prolaznu ocjenu nužno je ispuniti sve elemente kontinuirane provjere znanja.

Plan predmeta po sedmicama:

1. Ideja lijepog u izvorima islama.
2. Emevijski i abasijski hilafet.
3. Aglebije, Fatimije, Ejjubije i Memluci.
4. Od Tunisa do al-Andalusa.
5. Rana carstva Istoka: Gaznevijske i Gurijske.
6. Centralna i Mala Azija.
7. Indija: Od sultanata do mogulskog carstva.
8. Iran: Safevijske i Kadžarijske.
9. Osmansko carstvo.
10. Vrt kao odraz dženneta.
11. Dekorativna umjetnost.

12. Kaligrafija i minijatura.
13. Umjetnost knjige.
14. Dimenzija zvuka.
15. Islamska arhitektura i umjetnost u modernom dobu Dimenzija zvuka.

Obavezna literatura:

Markus Hattstein i Peter Delius, *Islamska umjetnost i arhitektura*, preveli: Fikret Pašanović i drugi, Libris, Sarajevo, 2010.

Dopunska literatura:

1. David Talbot Rice, *Islamska umjetnost*, Izdavački zavod "Jugoslavija", Beograd, 1968.
2. Katarina Oto-Dorn, *Islamska umetnost*, IP Bratstvo jedinstvo, Novi Sad, 1971.
3. *Islamska umjetnost*, Otokar Keršovani, Rijeka,
4. *Svijet islama*, priredio Bernard Levis, Jugoslovenska revija i Vuk Karadžić, Beograd, 1979.
5. Turkiye Diyanet Vakfi, *Islam Ansiklopedisi*, ISAM, Istanbul, 1988.-
6. *Enciklopedija islama*, Nerkez Smailagić, *Leksikon islama*, Svjetlost, Sarajevo, 1990.

Predmet:	Didaktika sa metodikom vjerske nastave		
Godina:	IV	Sati:	2+1+1
Semestar:	VIII	ECTS:	5
Program:	Teološki	Status:	Obavezni
Nastavnik:	Doc. dr. Dina Sijamhodžić-Nadarević		

Sadržaj predmeta: Predmet je koncipiran na način da studentima pruži osnovna saznanja o temeljnim područjima didaktike, teorijskim i praktičnim dostignućima metodike nastavnog rada uopće.

Ciljevi predmeta:

- upoznavanje i razumijevanje temeljnih područja didaktike;
- upoznavanje i osposobljavanje studenata sa savremenim teorijskim i praktičnim dostignućima metodike nastavnog rada uopće i metodike mektske nastave i vjeronauke. Prioritetan je zadatak stručno osposobiti studente za moderno planiranje, izvođenje i valoriziranje nastave islamske vjeronauke u svim odgojno-obrazovnim institucijama te podizanja nastave.

Oblik nastave: 2 sata predavanja, 1 sat vježbi, praktikum

Obaveze studenata: Priprema i redovno pohađanje nastave, pravovremena izrada i predaja eseja, izrada testa, čitanje primarne literature (*obavezno*) i sekundarne literature (*optimalno*), te polaganje završnog ispita.

Način ocjenjivanja i rezultati: Nastavna priprema (pisani rad + ogledni čas) 20%, test 30%, a završni ispit 50% konačne ocjene. Za prolaznu ocjenu nužno je ispuniti sve elemente kontinuirane provjere znanja.

Plan predmeta po sedmicama:

1. Teorijska polazišta i terminologija didaktike.
2. Metode naučnog istraživanja u didaktici.
3. Sadržaji nastave.
4. Dinamika nastave.
5. Didaktički sistemi.
6. Teorijsko određenje metodike; Terminološka razgraničenja; Specifičnosti metodike islamske vjeronauke.
7. Oblici nastave.
8. Tipovi nastavnih sati.
9. Planiranje i priprema i artikulacija/izvedba nastavnog sata.
10. Nastavne metode.
11. Nastavna sredstva i pomagala.
12. Disciplina/držanje učeničke pažnje na nastavnom satu.

13. Hospitacija/Posmatranje stvarnog nastavnog procesa u mektebu i školi.
14. Hospitacija/Ogledni časovi.
15. Vrednovanje i ocjenjivanje učeničkog napretka.

Obavezna literatura:

1. Bognar, L., Matijević, M. (2002), *Didaktika* (II izmijenjeno izdanje).
2. Ćatić, R., & Pehlić, I., *Metodika nastave islamske vjeronauke* (teorijski dio str. 13-107), Islamska pedagoška akademija u Zenici, 2004.

Dopunska literatura:

1. Kyriacou, Chris, *Temeljna nastavna umijeća*, Educa, Zagreb, 1995.
2. Metodika nastave islamske vjeronauke – hrestomatija, priredila Mujesira Zimić-Gljiva, Fakultet islamskih nauka u Sarajevu, 2005. (str 13-30; 59-78; 115-139; 189-192; 245-249; 257-270)
3. Poljak, V. (1991. i kasnije). *Didaktika*. Zagreb: Školska knjiga. (Odabrana poglavlja).

STUDIJSKI PROGRAM ISLAMSKE VJERONAUKA I RELIGIJSKE PEDAGOGIJE**NASTAVNI PLAN I PROGRAM PRVOG CIKLUSA STUDIJA**

Program za islamsku vjeronauku i religijsku pedagogiju na Fakultetu islamskih nauka u Sarajevu koncipiran je na način da se studiju prve dvije godine čvrsto utemelji na teološkim sadržajima potencirajući predmete koji će biti u funkciji osposobljavanja stručnog profila religijskog odgajatelja i vjeroučitelja. Studijski program u trećoj i četvrtoj godini uvodi specijalističke predmete koji strukturom i sadržajem pokrivaju područje religijskog odgoja i vjerske nastave. Uvode se novi predmeti iz domena kur'anskog i sunnetskog koncepta odgoja, religijske pedagogije, religijske psihologije, metodike religijskog odgoja i vjerske nastave, potom predmeti iz područja opće pedagogije, didaktičko-metodički predmeti u cilju razvijanja pedagoško-psiholoških znanja, kompetencija i umijeća svršenika ovog studijskog programa te osposobljavanja za što lakšu i učinkovitiju transmisiju teoloških sadržaja u budućem odgojno-obrazovnom radu. Nakon završenog I ciklusa studenti stižu naziv: bečeler islamske vjeronauke i religijske pedagogije.

Studijski program Islamske vjeronauke i religijske pedagogije

	1. SEMESTAR	Šifra	Sati	ECTS
			20	30
1.	Terminologija tefsira	INTE 2111	2+1	5
2.	Terminologija hadisa	INHA 2111	2+1	5
3.	Osnovi islamskog vjerovanja (usuluddin)	INAK 2111	2+1	5
4.	Uvod u šerijatsko pravo	INFI 2111	2+1	5
5.	Učenje Kur'ana (Kiraet) I	INKI 2111	2+1	5
6.	Arapski jezik I	INAR 2111	2+2+1	5
	2. SEMESTAR		21	30
1.	Teme Kur'ana	INTE 2121	2+1	5
2.	Životopis Muhammeda, a.s. (Sira)	INHA 2121	2+1	5
3.	Uvod u metodologiju istraživanja	INOP 2121	2+1+1	5
4.	Učenje Kur'ana (Kiraet) II	INKI 2121	2+1	5
5.	Arapski jezik II	INAR 2121	2+1+1	5
6.	Engleski jezik	INOP 2122	2+1+1	5
	3. SEMESTAR		20	30
1.	Teološka antropologija	INAK 2211	2+1	5
2.	Uvod u studij islamske civilizacije	INIC 2211	2+1	5
3.	Islamsko obredoslovlje (Ibadat)	INFI 2211	3+1	5

4.	Kur'anska kazivanja	INTE 2211	2+1	5
5.	Učenje Kur'ana (Kiraet) III	INKI 2211	2+1	5
6.	Arapski jezik III	INAR 2211	2+1+1	5
	4. SEMESTAR		21	30
1.	Pregled historije islamske civilizacije	INIC 2221	2+1+1	5
2.	Uvod u studij religije	INAK 2221	2+1	5
3.	Savremene fikske teme	INFI 2221	2+1+1	5
4.	Filozofija moralnog odgoja	INIF 2221	2+1	5
5.	Tematski hadis	INHA 2221	2+1	5
6.	Arapski jezik IV	INAR 2221	2+1+1	5
	5. SEMESTAR		21	30
1.	Kur'anski koncept odgoja	INTE 2311	2+1	5
2.	Pedagogija	INRP 2311	2+1+1	5
3.	Opća psihologija sa psihologijom ličnosti	INRP 2312	2+1+1	5
4.	Teorije odgoja: islamska perspektiva	INRP 2313	2+1	5
5.	Muslimanski doprinos civilizaciji	INIC 2311	2+1+1	5
6.	Izborni predmet		2+1	5
	6. SEMESTAR		20	30
1.	Sunnetski koncept odgoja	INHA 2321	2+1	5
2.	Razvojna psihologija	INRP 2321	2+1	5
3.	Didaktika	INRP 2322	2+1+1	5
4.	Učenje i podučavanje u predškolskom odgoju	INRP 2323	2+1	5
5.	Religijski odgoj i okultna kultura	INAK 2321	2+1	5
6.	Izborni predmet		2+1	5
	7. SEMESTAR		20	30
1.	Kulturna historija Bosne i Hercegovine	INIC 2411	2+1+1	5
2.	Religijska pedagogija	INRP 2411	2+1	5
3.	Psihologija religioznosti	INRP 2412	2+1	5
4.	Porodični odgoj	INRP 2413	2+1	5
5.	Metodika vjerske nastave I	INRP 2414	2+1+1	5
6.	Izborni predmet		2+1	5

	8. SEMESTAR		20	30
1.	Pedagoška psihologija	INRP 2421	2+1	5
2.	Socijalna pedagogija	INRP 2422	2+1	5
3.	Metodika religijskog odgoja	INRP 2423	2+1+1	5
4.	Metodika vjerske nastave II	INRP 2424	2+1+1	5
5.	Izborni predmet		2+1	5
6.	Izborni predmet		2+1	5
	IZBORNI			
1.	Pregled ranog muslimanskog mišljenja	INAK 2301	2+1	5
2.	Učenje judaizma i kršćanstva	INAK 2302	2+1	5
3.	Savremeni religijski pokreti	INAK 2303	2+1	5
4.	Religija i pravo	INFI 2301	2+1	5
5.	Metodologija šerijatskog prava (Usuli fikh)	INFI 2302	2+1	5
6.	Moderna i savremena zapadna filozofija	INIF 2301	2+1	5
7.	Starogrčka i srednjovjekovna filozofija	INIF 2302	2+1	5
8.	Uvod u filozofiju	INIF 2303	2+1	5
9.	Pedagoško djelovanje Muhammeda, a.s	INHA 2301	2+1	5
10.	Tradicijske odgojne teme	INHA 2302	2+1	5
11.	Islamska kultura na Balkanu	INIC 2301	2+1	5
12.	Studije genocida	INIC 2302	2+1	5
13.	Islamske institucije	INIC 2303	2+1	5
14.	Domski odgoj	INRP 2301	2+1	5
15.	Pedagoška komunikologija	INRP 2302	2+1	5
16.	Socijalna psihologija	INRP 2303	2+1	5
17.	Osnovi sociologije obrazovanja	INRP 2304	2+1	5
18.	Školska pedagogija	INRP 2305	2+1	5
19.	Edukometrija	INRP 2306	2+1	5
20.	Historija kur'anskoga teksta	INTE 2301	2+1	5
21.	Povijest tumačenja Kur'ana u BiH	INTE 2302	2+1	5
22.	Kur'anski pravopis	INKI 2301	2+1	5

SILABUSI ZA ISLAMSKU VJERONAUKU I RELIGIJSKU PEDAGOGIJU

I SEMESTAR

Predmet:	Terminologija tefsira		
Godina:	I	Sati:	2+1
Semestar:	I	ECTS:	5
Program:	IVRP	Status:	Obavezni
Nastavnik:	Doc. dr. Almir Fatić		

Sadržaj predmeta: U okviru *Terminologije tefsira* studentima će se prezentirati najvažniji termini iz područja tefsira, te glavne informacije o formi i sadržaju Kur'ana, predočit će im se njihova značenja tefsirske terminologije, te egzegetska uloga u odgonetanju poruke i značenja kur'anskog teksta; studenti će se, također, podučavati glavnim tefsirskim terminima u svome unutarnjem suodnosu, bit će upućivani u sadržaje većine *terminusa technicusa* tefsira i njegovih grana: *te'vila, kešfa, tefhima* itd.

Ciljevi predmeta:

- da studenti pedagoškog smjera ovladaju glavnim terminima tefsirskih disciplina, da ih shvate u svome suodnosu spram cjeline tumačenja kur'anskog teksta;
- da se studenti pedagoškog smjera upoznaju s arapskim definicijama tefsirskih termina, te da se tefsirski termini stave unutar povijesnog konteksta škola tumačenja Kur'ana.

Oblik nastave: 2 sata predavanja, 1 sat vježbi

Obaveze studenata: Uredno pohađanje nastave, marljiva izrada i predaja eseja, izrada testa, čitanje primarne literature (*obavezno*) i sekundarne literature (*optimalno*), te polaganje završnog ispita.

Način ocjenjivanja i rezultati: Esej čini 20%, test 30%, a završni ispit 50% konačne ocjene. Za pozitivnu ocjenu student je dužan ispuniti sve elemente kontinuirane provjere znanja.

Plan predmeta po sedmicama:

1. Opći uvod u područja tefsirskog instrumentarija/*istilahat tafsiriyyah*.
2. Tefsirski pristup razinama svetog/odabranog govora u islamu.
3. Formalni dijelovi Kur'ana: riječ/*kalimah*, rečenica/*ayat*, poglavlje/*surah*.
4. Podjela rečenica/ayata Kur'ana.

5. Počeci sura/*awailu s-suwar*, završeci sura/*hawatimu s-suwar*.
6. Egzegeza/*tafsir*, hermeneutika/*ta'wil*, kontempliranje/*tafhim*.
7. Alegorijsko/*madžaz*, semantičko/*ma'ani*; doslovno/*haqiqi*...
8. Tekst/*nass*, objašnjenje/*šarh*, tumačenje stila/*bayan*, natkomentari/*hawaši*.
9. Iskazi Kur'ana: opći/*'am*, posebni/*hass*, sažeti/*mudžmal*, detaljni/*mufassal*...
10. Vanjski smisao/*zahir*, unutarnje značenje/*batin*, propis, granica/*hadd*...
11. Povodi objave Kur'ana/*asbabu n-nuzul*.
12. Čitanja Kur'ana u tafsiru/qira'atu l-qur'an, odnos značenja i čitanja.
13. Osnovni tipovi tumačenja: tradicionalna i racionalna tumačenja.
14. Pravna, filozofska, mistička, aluzivna tumačenja...
15. Terminologija tefsira kao svojevrsno tumačenje Kur'ana.

Literatura

Džemal Latić, *Terminologija tefsira*, Fakultet islamskih nauka, Sarajevo, 2005.

Sekundarna literatura:

1. Enes Karić, *Uvod u tefsirske znanosti*, Islamski teološki fakultet, Sarajevo, 1988.
2. Enes Karić, *Tefsir*, Bosanska knjiga, Sarajevo, 1995.
3. Dželaluddin Sujuti, *Itqan*, I dio (preveo s arapskog Almir Fatić), Sova Publishing, Sarajevo, 2012.

Predmet:	Terminologija hadisa		
Godina:	I	Sati:	2+1
Semestar:	I	ECTS:	5
Program:	IVRP	Status:	Obavezni predmet
Nastavnik:	Prof. dr. Zuhdija Hasanović		

Sadržaj predmeta: Unutar ovog predmeta studenti će se upoznati s najosnovnijom hadiskom terminologijom kao što su termini: sunnet, hadis, haber, eser, hadisi kuds, metn, sened, ravi i rivaja te više saznati o mjestu hadisa u islamskom učenju i steći uvid u historijski razvoj hadiskih znanosti. Pored navedenog, studenti će dobiti uvid u temeljnu podjelu hadiskih znanosti, predmet i metodologiju njihovih istraživanja, kao i u osnovnu podjelu hadisa po različitim osnovama. Konačno, studenti će moći više saznati o najjemenitijim hadiskim učenicima i njihovim ostvarenjima na polju hadiske znanosti.

Ciljevi predmeta su da:

- studenti budu upoznati s temeljnom hadiskom terminologijom, povijesnim razvojem hadiske znanosti i najrenomiranijim hadiskim znanstvenicima u BiH i svijetu;
- osposobi studente za pravilno razumijevanje i korištenje hadiske terminologije.

Oblik nastave: 2 sata predavanja, jedan sat vježbi

Obaveze studenta: Ispunjavanje elemenata kontinuirane provjere znanja, koja se sastoji od: redovnog pohađanja nastave, pripreme za nastavu, pravovremene izrade i odbrane eseja, izrade testa, čitanja obavezne i dopunske literature i polaganje završnog ispita.

Način ocjenjivanja i rezultati: Esej čini 20%, test 30%, a završni ispit 50% ocjene. Za prolaznu ocjenu nužno je ispuniti sve elemente kontinuirane provjere znanja.

Plan predmeta po sedmicama:

1. Općenito o tradiciji, njenom značaju, pojmovima hadis, sunnet, haber, eser, hadisi kuds. Mjesto hadisa u islamskom učenju.
2. Izučavanje hadisa u vrijeme Božijeg Poslanika, s.a.v.s. Odnos ashaba prema hadisu Božijeg Poslanika. Opreznost ashaba u prihvatanju i prenošenju hadisa.
3. Najpoznatije zbirke hadisa iz vremena ashaba. Hadis u vrijeme tabi'ina i posttabi'ina.
4. Hadis u 3. stoljeću po Hidžri. Hadiske zbirke nastale nakon 3. stoljeća po Hidžri.
5. Putovanja u potrazi za hadisom. Stručne škole za izučavanje hadisa.
6. Metode primopredaje hadisa. Doslovno i prenošenje hadisa po smislu. Zvanja hadiskih znanstvenika.
7. Izučavanje hadisa na našim prostorima.
8. Rekapitulacija/Test
9. Podjele hadiske znanosti. Znanost o pozitivnoj i negativnoj kritici prenosilaca.
10. Znanost o biografijama prenosilaca. Znanost o prividno kontradiktornim hadisima.
11. Znanost o derogaciji u hadisu. Znanost o nepoznatim riječima u hadisu. Znanost o povodima izricanja hadisa. Znanost o skrivenim mahanama u hadisu.

12. Podjela hadisa s obzirom na vjerodostojnost. Slabi hadisi zbog prekinutosti seneda. Slabi hadisi zbog suprotstavljanja vjerodostojnim predajama.
13. Slabi hadisi zbog nepreciznosti prenosilaca. Prenošenje i primjena slabih hadisa. Metruk hadisi i apokrifne predaje. Uzroci apokrifnosti u hadisu. Načini otkrivanja apokrifnosti.
14. Podjela hadisa s obzirom na kraj seneda. Podjela hadisa s obzirom na broj prenosilaca u jednoj generaciji. Hadiski učenjaci.
15. Rekapitulacija svih tema.

Obavezna literatura

Terminologija hadisa (hrestomatija), priredio: hfz. Aid Smajić, Fakultet islamskih nauka u Sarajevu, Sarajevo, 2006.

Dopunska literatura

Handžić Mehmed, *Uvod u tefsirsku i hadisku nauku*, III izdanje, Gazi Husrev-begova medresa, Sarajevo, 1972.

Mahmutović Mirsad, *Povodi nastanka Vjerovjesnikovih hadisa*, II dopunjeno izdanje, IC El-Kalem, Sarajevo, 2011.

Karalić Mahmut, *Hadis i hadiske znanosti*, El-Kelimeh, Novi Pazar, 2010.

Kurdić Šefik, *Velikani hadiskih znanosti*, Islamska pedagoška akademija, Zenica, 2003.

Nakičević Omer, *Arapsko-islamske znanosti i glavne škole od XV do XVII vijeka (Sarajevo, Mostar, Prusac)*, Gazi Husrev-begova biblioteka, Sarajevo, 1988.

, *Uvod u hadiske znanosti: Hadis I*, Islamski teološki fakultet, Sarajevo, 1986.

Okić Muhammed Tajib, *Islamska tradicija: prilog izučavanju izvora šeriatskog prava*, Sarajevo, 1936.

Tufo, Muhammed, "Temelji hadiskih nauka", *Glasnik IVZ*, Sarajevo, 1938., br. 1-8.

Predmet:	Osnovi islamskoga vjerovanja (Usuluddin)		
Godina:	I	Sati:	2+1
Semestar:	I	ECTS:	5
Program:	IVRP	Status:	Obavezni predmet
Nastavnik:	Prof. dr. Rešid Hafizović		

Sadržaj predmeta: U okviru ovog predmeta izučavat će se osnovi i stupovi islamskoga vjerovanja, definicija temeljnih pojmova i ponuditi relevantna teološka analiza svakog od njih.

Cilj predmeta:

- da ponudi studentima potrebna znanja i predodžbe o sadržinskom opsegu islamske vjerujuće tradicije;
- da ponudi punovažne uvide u teološku interpretaciju istih koju je razvilo fundamentalno religijsko mišljenje islama.

Oblik nastave: 2 sata predavanja, 1 sat vježbi

Obaveze studenata: Studenti su dužni redovno prisustvovati nastavi, pisati eseje i seminarske radove, čitati predloženu literaturu i pristupati polaganju završnog ispita.

Način ocjenjivanja i rezultati: Esej čini 20%, test 30%, završni ispit 50%.

Plan predmeta po sedmicama:

1. Sadržaj tradicionalnog obrasca islamskog vjerovanja.
2. Izvori islamskog vjerovanja.
3. Temeljno pojmovlje islamskog vjerovanja.
4. Bog u islamu.
5. Meleki u islamu.
6. Objava u islamu.
7. Poslanstvo u islamu.
8. Eshatologija u islamu.
9. Sloboda volje u islamu.
10. Svjedočanstvo islamskog vjerovanja.
11. Molitva u islamu.
12. Zekat - obavezno udjeljivanje dijela imovine za siromašne i uboge.
13. Post u islamu.

14. Hodočašće i sveta geografija islama.
15. Džihad u islamu.

Literatura

1. Rešid Hafizović, *Teološko razviđanje načela islamskog vjerovanja*, Sarajevo, 1996.
2. _____, *Stubovi islama i džihad*, Sarajevo, 2015.

Sekundarna literatura:

Muhammed Hamidullah, *Uvod u islam*, "El-Kalem", Sarajevo, 1977.

Predmet:	<i>Uvod u šerijatsko pravo</i>		
Godina:	I	Sati:	2+1
Semestar:	I	ECTS:	5
Program:	IVRP	Status:	Obavezni predmet
Nastavnik:	doc. dr. Nedim Begović		

Sadržaj predmeta: Ovaj predmet sintetizira spoznaje historije i metodologije šerijatskog prava. Daje se presjek historije nastanka i razvoja šerijatskog prava. Izučavaju se najvažnije etape objave Šerijata, formiranja islamskoga pravnog sistema i razvoja islamske pravne nauke. Posvetit će se pažnja glavnim fikhskim mezhebima i njihovim osnivačima. Analiziraju se priroda, karakteristike, izvori i ciljevi šerijata. Ukazuju se na pravne maksime u šerijatskom pravu te na odnos Šerijata i temeljnih ljudskih prava.

Ciljevi predmeta:

- upoznati studente s historijskim procesom nastanka i razvoja šerijatskog prava i nauke šerijatskog prava (fikha) kao i glavnim fikhskim mezhebima;
- upoznati studente s osnovnim temama metodologije šerijatskog prava (usulu-l-fikha): pravna norma (hukm šer'ijj), izvori prava (edille šer'ijje), idžtihad, taklid i fetva.

Oblik nastave: 2 sata predavanja, 1 sat vježbi

Obaveze studenata: Pripreme za nastavu iščitavanjem preporučene literature, redovno pohađanje nastave, aktivnost na predavanjima, učešće u aktivnostima na vježbama (pisanje i odbrana prikaza knjiga, sažetaka tekstova, izrada kvizova i dr.), polaganje polusemestralnog i završnog ispita.

Način ocjenjivanja studenata:

Redovni studenti

- Aktivnost na predavanjima - 10 bodova
- Vježbe - 20 bodova
- Polusemestralni ispit - 20 bodova (student mora zaraditi minimalno 15 bodova da bi bio oslobođen polaganja dijela gradiva na završnom ispitu)
- Završni ispit - 50 bodova (student mora zaraditi minimalno 25 bodova da bi položio završni ispit).
- Konačna ocjena formira se sabiranjem rezultata iz svih navedenih oblika provjere znanja.

Vanredni studenti

- Prikaz knjige/sažetak teksta/esej – 20 bodova

- Polusestrialni ispit – 30 bodova (student mora zaraditi minimalno 25 bodova da bi bio oslobođen polaganja dijela gradiva na završnom ispitu)
- Završni ispit – 50 bodova (student mora zaraditi minimalno 25 bodova da bi položio završni ispit)
- Konačna ocjena formira se sabiranjem rezultata iz navedenih oblika provjere znanja.

Položen Uvod u šerijatsko pravo je uvjet za polaganje predmeta: Islamsko obredoslovlje (ibadat) i Savremene fikhske teme.

Plan predmeta:

1. Opće napomene o islamskom pravu, njegovoj prirodi ispecifičnostima.
2. Periodi objave Šerijata i hulefai rašidina.
3. Period ranih škola šerijatskog prava; Imam Ebu Hanife i hanefijski mezheb.
4. Period klasičnih škola šerijatskog prava i imama Malika, Šafije i Ahmeda. Fikh ši'ija i haridžija.
5. Doba zaokruženja pravnog tumačenja i doba slijedenja pravnihškola (taklid).
6. Period recepcije stranih prava i pokušaja obnove islamske pravne misli.
7. Kratak presjek historije šerijatskog prava u Bosni i Hercegovini.
8. Priprema za polusestrialni ispit.
9. Pojam i vrste šerijatskopravne norme.
10. Osnovni izvori šerijatskog prava.
11. Pomoćni izvori šerijatskog prava.
12. Idžtihad, taklid i fetva.
13. Pravne maksime u šerijatskom pravu.
14. Šerijat i temeljna ljudska prava.
15. Rezime.

Obavezna literatura

1. Fikret Karčić, *Historija šerijatskog prava*, Fakultet islamskih nauka, Sarajevo, 2005.
2. *Usuli-fikh(hrestomatija)*, priredio: Enes Ljevaković, Fakultet islamskih nauka, Sarajevo, 2005., str. 27-75, 111-264, 315-337, 347-370.

Dopunska literatura

1. Ibrahim Džananović, *Idžtihad u prva četiri stoljeća islama*, Fakultet islamskih nauka, Sarajevo, 1999.
2. Mohammad Hashim Kamali, *Uvod u šerijatsko pravo*, prevela: Azra Mulović, CNS i El-Kalem, Sarajevo, 2015.

3. Fikret Karčić, *Društvenopravni aspekt islamskog reformizma*, Islamski teološki fakultet, Sarajevo, 1990.
4. Fikret Karčić, *Studije o šerijatskom pravu i institucijama*, El-Kalem i CNS, Sarajevo, 2011.
5. Fikret Karčić, *Šerijatski sudovi u Jugoslaviji 1918-1941.*, El-Kalem, Sarajevo.
6. Džasir Avde, *Intencije Šerijata kao filozofija islamskog prava: sistemski pristup*, preveo: Nedim Begović, CNS i El-Kalem, Sarajevo, 2012.
7. Nedim Begović, „Inkluzivni pristup mezhebima: primjena metoda selekcije (tehajjur) i eklekticizma (telfik) u tumačenju Šerijata”, *Glasnik*, Rijaset Islamske zajednice u BiH, Sarajevo, LXXIII/2011., br. 1-2, str. 33-50.

Predmet:	Učenje Kur'ana (Kiraet) I		
Godina:	I	Sati:	2+1
Semestar:	I	ECTS:	5
Program:	IVRP	Status:	Obavezni predmet
Nastavnik:	Dr. Dževad Šošić, docent		

Sadržaj predmeta: U okviru ovog predmeta izučavat će se definicije tedžvida, ciljevi i zadaci, nastanak i razvoj tedžvidske nauke, artikulacija i svojstva kur'anskih harfova i neka od tedžvidskih pravila kao što su: kalkala, krupni i tanki izgovor, idgam i dr.

Cilj predmeta:

Ponuditi osnovna saznanja o tedžvidskoj nauci, teorijski objasniti tvorbu i svojstva svih kur'anskih harfova te uputiti studente u vještinu njihove pravilne artikulacije.

Oblik nastave: 2 sata predavanja, 1 sat vježbi

Obaveze studenata: redovna pohađanja nastave, pripreme za nastavu, pravovremene izrade i odbrane eseja, izrade testa, čitanje zadane literature, vježbanje obrađenih tedžvidskih pravila (čitanje Kur'ana od 1. do 2. džuzua), memoriranje sura iz 30. džuzua (*oded-Duhadoen-Nas*).

Način ocjenjivanja i rezultati: Esej čini 20%, test 30%, usmeni ispit 50%.

Plan predmeta po sedmicama:

1. Uvod u tedžvidsku nauku (definicija, ciljevi, znanstveno utemeljenje, šerijatski status i tedžvidske oblasti).
2. Melodioznost i ritamski nivoi u kiraetu.
3. Značenje osnovnih termina: kiraet, rivajet, tarik, vedžh i tilavet. Biografija imama Asima b. Ebi en-Nedžuda i Hafsa b. Sulejmana.
4. Kur'anski konsonanti – pravopisni oblici i vokalizacija. Glavni artikulacioni centri i njihova podjela (meharidž el-huruf).
5. Artikulacija konsonanata dužine (huruf el-dževf); artikulacija grlenih konsonanata (huruf el-halk).
6. Artikulacija konsonanata jezičke tvorbe (huruf el-lisan).
7. Konsonanti jezičkog tvorbenog centra (huruf eš-šefetejn). Nazalizacija (el-hajšum), definicija i načini realizacije.
8. Rekapitulacija/Test.
9. Podjela konsonanata prema stalnim svojstvima; zvučni i bezvučni konsonanti.
10. Otvoreni i zatvoreni, krupni i tanki konsonanti.

11. Kalkala – definicija, načini i nivoi artikulacije.
12. Pravila u vezi s krupnim i tankim izgovorom harfova.
13. Pravila u vezi s artikulacijom *lama* i *ra*.
14. Definicija idgama – podjela i vrste; idgam dvaju istih harfova (el-mutemasilan); idgam dvaju srodnih harfova (el-mutedžanisejn).
15. Rekapitulacija svih oblasti.

Literatura

Fadil Fazlić, *Tedžvid I – Pravila o učenju Kur'ana, a. š.*, El-Kalem i FIN, Sarajevo, 1997.

Predmet:	Arapski jezik I		
Godina:	I	Program:	IVRP
Semestar:	I	ECTS:	5
Sati:	2+1+1	Status:	Obavezni predmet
Nastavnik:	Prof. dr. Mehmed Kico		

Sadržaj predmeta: U sklopu predviđenog plana izučavaju se opća obilježja arapskog jezika, pismo i latinična transkripcija, pravopisna pravila; uvod u morfologiju; podjela riječi po vrstama; padeži i njihove funkcije; atributivna sintagma, genitivna veza, prijedlozi i prijedložna sintagma; osobenosti proste imenske rečenice; subjekat i njegovi dodaci;

Ciljevi predmeta: -upoznati studente s osnovama iz historije arapskog jezika;

- pružiti osnovna znanja iz arapske fonetike i morfologije; upoznati studente sa pravilima arapske grafije i naravima arapske leksike;
- konverzionim vježbama poticati studente na samostalno izražavanje u okviru određene tematike (predstavljanje sebe ili svoje porodice, svoga grada, opis stana,...);
- kontinuirano ih pripremati za provjeru, kako iz konverzacije, tako i gramatike;

Oblik nastave: 2 sata predavanja, 1 sat vježbi iz gramatike, 1 sat lektorskih vježbi

Obaveze studenata: Priprema i redovno pohađanje nastave, pravovremena priprema za test iz gramatike i kontinuirana priprema za provjeru konverzacije, čitanje primarne (obavezno) i sekundarne literature (poželjno), te polaganje završnog ispita.

Način ocjenjivanja: konverzacija 20%, test 30%, a završni ispit 50% konačne ocjene. Za prolaznu ocjenu potrebno je ispuniti sve elemente kontinuirane provjere znanja.

Plan predmeta po sedmicama:

1. Osvrt na arapski jezik sa stanovišta lingvistike i različitih tipologizacija.
2. Slog, vrste slogova po različitim kriterijima; Naglasak i mjesto naglašenog sloga u riječi; Pravila pisanja *hemzeta*; Dugi vokali- grafija;
3. Riječi i podjela po vrstama; Određeni i neodređeni vid imena; (*sunčeva imjesečeva* slova);
4. Rod imena: imenice ženskog roda po obliku, značenju i upotrebi; imenice zajedničkog roda;
5. Pridjevi (vrste i funkcije); Atributivna sintagma; Podjela prema tipovima komparacije; Deklinacija (uopće o padežima); Funkcije u rečenici i padežni oblici;
6. Broj imena, dvojina i pravilna množina muškog i ženskog roda i njihova padežna promjena; Nepravilna množina, najfrekventnije paradigme;
7. Prosta imenska rečenica; Neodređeno ime kao subjekat imenske rečenice;

8. Testovi

9. Brojevi (podjela po vrstama); Glavni brojevi do 12, (samo vokabular, bez sintakse);

10. Zamjenice; Lične i pokazne zamjenice; Lične odvojene i spojene - uz imenicu kao ekvivalent prisvojnoj zamjenici; Pokazne zamjenice u sintagmi sa imenicom i kao subjekat imenske rečenice;

11. Pomoćni glagoli *كان/ ليس* u okviru osnovne imenske rečenice i imenske rečenice u inverziji (*šibhu-l-gumla*); Promjena po licu, forma perfekta; Posebno obratiti pažnju na imensku rečenicu uvedenu ovim glagolima čiji je subjek u dualu i množini, muškog i ženskog roda;

12. Genitiv i funkcije genitiva; Genitivna veza; Dijelovi genitivne veze i njihovi dodaci; Imenice produžene deklinacije; Kvazigenitivna veza; Tipične genitivne veze kojima se postiže značenje *neko, neki, cio, svi, svaki*, i slične;

13. Izražavanje glagola *imati*; Prijedlozi *مع، عند، لدى، ل*; Pepoznavanje *milkiije* kao *šibhu-l-gumle*;

14. Glavni i redni brojevi 1-12; Računanje vremena i starosne dobi - uvod; Nazivi dana; Neke upitne zamjenice; Upitna rečenica;

15. Rekapitulacija;

Obavezna literatura

1. Sikirić, Šaćir: Muhamed Pašić, Mehmed Handžić: Gramatika arapskog jezika, I-II, Sarajevo, 1936.
2. Arapski tekstovi 1. i 2., priredile: Zehra Alispahić i Amira Trnka, Hrestomatija, Fakultet islamskih nauka, Sarajevo, 2008.

Dopunska:

1. Attar, Samar: Modern Arabic – Gramamar In Context, Bejrut, 1998.
2. Božović, Rade: Udžbenik arapskog jezika sa vježbankom i rječnikom, Sarajevo, 1984.
3. Kico, Mehmed: Arapska gramatika u vremenu, Dobra knjiga, Sarajevo, 2013.
4. Kovalev, A. A. – G. Š. Šarbatov: Učebnik arapskoga jazika, Moskva, 1969.
5. Muftić, Teufik: Gramatika arapskog jezika, Sarajevo, 1998.
6. Tanasković, Darko – Anđelka Mitrović, Gramatika arapskog jezika, Beograd, 2005.

II SEMESTAR

Predmet:	Teme Kur'ana		
Godina:	I	Sati:	2+1
Semestar:	II	ECTS:	5
Program:	IVRP	Status:	Obavezni predmet
Nastavnik:	Prof. dr. Džemal Latić		

Sadržaj predmeta: U okviru predmeta *Teme Kur'ana* studentima će se prezentirati najvažnije ili glavne teme Kur'ana, uvešće se u metodologiju “tematiziranja“ kur'anskog teksta, upoznat će se s “netematskim“ ustrojstvom Kur'ana i komentatorskom potrebom da iz svoga vremena “tematiziraju Kur'an“.

Ciljevi predmeta:

- da studenti pedagoškog smjera ovladaju glavnim temama Kur'ana;
- da se studenti pedagoškog smjera upoznaju s klasičnim i savremenim načinima “komentatorskog tematiziranja“ Kur'ana.

Oblik nastave: 2 sata predavanja, 1 sat vježbi

Obaveze studenata: Uredno pohađanje nastave, marljiva izrada i predaja eseja, izrada testa, čitanje primarne literature (*obavezno*) i sekundarne literature (*optimalno*), te polaganje završnog ispita.

Način ocjenjivanja i rezultati: Esej čini 20%, test 30%, a završni ispit 50% konačne ocjene. Za pozitivnu ocjenu student je dužan ispuniti sve elemente kontinuirane provjere znanja.

Plan predmeta po sedmicama:

1. Bog kao “tema“ Kur'ana.
2. Svijet i stvaranje svijeta, svjetovi po Kur'anu, vidljivi i nevidljivi svjetovi.
3. Čovjek kao “tema Kur'ana“, čovjek kao pojedinac, čovjek u društvu;
4. Ljudske zajednice u Kur'anu, narodi u Kur'anu, zajednice u Kur'anu.
5. Priroda na stranicama Kur'ana, nebo, zemlja, zvijezde.
6. Mineralni svijet i biljni svijet Kur'ana (*flora*), životinjski svijet Kur'ana.
7. Poslanstvo (*risalat*) i vjerovjesništvo (*nubuwwat*) kao tema Kur'ana.
8. Dobro i zlo kao tema Kur'ana, porijeklo zla i pitanje čovjeka.
9. Čovjek u raju.

10. Čovjek na Ovom svijetu i pitanje odgovornosti.
11. Brak i bračne zajednice, muž i žena kao “tema Kur'ana“.
12. Odnosi među ljudima (poslovanje).
13. Duhovni svjetovi Kur'ana, meleki/anđeli, džini, demoni, sotone.
14. Prolaznost Ovog svijeta, Smak svijeta, Posljednji dan... kao temaKur'ana.
15. Eshatološke teme Kur'ana, Raj i Pakao, Berzah.

Literatura

Fazlur Rahman, *Glavne teme Kur'ana*, El-Kalem, Sarajevo, 2012.

Sekundarna literatura:

Enes Karić (priređio), *Semantika Kur'ana*, Bemust, Sarajevo, 1998.

Predmet:	Životopis Muhammeda, a.s. (Sira)		
Godina:	I	Sati:	2+1
Semestar:	II	ECTS:	5
Program:	IVRP	Status:	Obavezni predmet
Nastavnik:	Doc. dr. hfz. Kenan Musić		

Sadržaj predmeta: U uvodnim predavanjima studenti će se upoznati s najznačajnijim detaljima iz života ranijih Božijih poslanika, a.s., čiji je cilj poslanja bio poučavati i usmjeravati ljude istinskim vrijednostima, navikavati ih na uzornu praksu i odvrćati od poroka i devijantnog ponašanja, a onda posebnu pažnju usmjeriti na život Muhammeda, a.s., koji je za nas mjerodavnog i smjerodavnog karaktera te kroz najvažnije događaje iz tog nenadmašnog načina življenja i djelovanja i rezultate njegovog poslanstva crpiti inspiraciju za naše kvalitetnije življenje i djelovanje danas.

Ciljevi predmeta su da:

- studenti budu upoznati s uzornim životima Božijih poslanika, a.s., od Adema, a.s., do Muhammeda, a.s.
- studenti kroz upoznavanje s besprijerodnim djelovanjem Božijih poslanika, a.s., nastoje u njima otkriti svoje uzore u životu.

Oblik nastave: 2 sata predavanja, jedan sat vježbi

Obaveze studenta: Ispunjavanje elemenata kontinuirane provjere znanja, koja se sastoji od: redovnog pohađanja nastave, pripreme za nastavu, pravovremene izrade i odbrane eseja, izrade testa, čitanja obavezne i dopunske literature i polaganje završnog ispita.

Način ocjenjivanja i rezultati: Esej čini 20%, test 30%, a završni ispit 50% ocjene. Za prolaznu ocjenu nužno je ispuniti sve elemente kontinuirane provjere znanja.

Plan predmeta / predmeta po sedmicama:

1. Definiranje pojma *sira*, izvori životopisa Božijih poslanika, a.s., značaj izučavanja i naš odnos prema Božijim poslanicima
2. Adem, a.s., i njegovi sinovi (Habil i Kabil)
3. Hud, a.s., i Salih, a.s.
4. Idris, a.s., i Nuh, a.s.
5. Ibrahim, a.s. (traganje za istinom, odnos prema roditelju i djetetu)
6. Musa, a.s., i Isa, a.s.
7. Rekapitulacija/Test
8. Rođenje Muhammeda, a.s., njegov odgoj, odrastanje i ženidba
9. Primanje objave i prvi muslimani, iskušenja pozivanja u vjeru, Isra i Miradž,
10. Hidžra (pripreme, tok, poruke)
11. Izgradnja društva i države (gradnja džamije, bratimljenje, Medinska povelja, status žene)
12. Oružane borbe protiv idolopoklonika (Bedr, Uhud, Hendek), Sporazum na Hudejbiji, Oslobođenje Meke, Hunejn
13. Oružane borbe protiv jevreja i kršćana (Benun-Nedir, Benu Kurejza, Mu'ta, Tebuk)
14. Oproštajni hadž i rezultati Muhammedovog, a.s., poslanstva
15. Rekapitulacija svih oblasti.

Literatura

Ramadan Tarik, *Stopama Božijeg Poslanika: pouke iz života Muhammeda, a.s.*, (prijevod s engleskog: Fikret Pašanović), Udruženje ilmije Islamske zajednice u BiH, Sarajevo, 2010;

Dopunska literatura

Armstrong Karen, *Muhammed: Poslanik za naše vrijeme*, (prijevod s engleskog: Mirnes Kovač), Buybook, Sarajevo, 2008.;

Gulen M. Fethullah, *Beskrajna svjetlost: Muhammed, a.s.*, El-Kalem, Sarajevo, 2012., I i II;

Hejkel Muhammed Husejn, *Život Muhammeda, a.s.*, El-Kalem, Sarajevo, 2004.;

Ibn Kesir, *Kazivanja o vjerovjesnicima*, (prijevod s arapskog: Ahmed Adilović), Ilum d.o.o., Bužim, 2007.;

Lings Martin, *Muhammed: život njegov osnovan na vrelima najstarijim*, (prijevod: Rusmir Mahmutćehajić), Oslobođenje International, Sarajevo, 1996.;

Nasr Seyyed Hossein, *Muhammed – čovjek Božiji*, (prijevod s engleskog: Rešid Hafizović), Naučnoistraživački institut Ibn Sina, Sarajevo, 2007.;

Predmet:	Uvod u metodologiju istraživanja		
Godina:	I	ECTS:	5
Semestar:	II	Status:	Obavezni
Program:	IVRP	Broj sati:	2+1+1
Nastavnik:	doc. dr. Asim Zubčević		

Cilj i sadržaj

Ovaj kurs uvodi studente u teoriju i tehniku akademskog istraživanja, s posebnim naglaskom na oblast religijskih studija. Uključuje teme: istraživanje i metoda; najčešće korišćene metode u društvenim naukama i religijskim studijama; istraživanje i teorija: naučne činjenice i naučna teorija; faze istraživačkog procesa: izbor teme, istraživačka pitanja, definiranje hipoteze, sakupljanje podataka, analiza i raspored građe, pisanje istraživačkog izvještaja; redigiranje završne verzije rukopisa; kompozicija različitih pisanih sastava; pisanje eseja, seminarskog i diplomskog rada; pregledni rad i izvorni naučni rad; dokumentarna podloga rukopisa; pravopisna i gramatička korektnost te stilske odlike naučnog rada

Rezultati učenja

Sposobnost pisanja seminarskih radova u islamskim naukama i religijskoj pedagogiji

Osnovne tematske jedinice

1. Uvod: osnovna svojstva naučnoistraživačkog rada i metoda; najčešće korišćene metode u društvenim naukama i religijskim studijama
2. Istraživanje i teorija: naučne činjenice i naučna teorija
3. Faze istraživačkog procesa: izbor teme, izrada plana, definiranje hipoteze, sakupljanje podataka, analiza i raspored građe, pisanje istraživačkog izvještaja
4. Ustaljeni dijelovi naučnog članka (ili radnje): naslov, (predgovor), uvod, razrada, zaključak, (bibliografija), sažetak, (indeks), (dodatak), (sadržaj)
5. Kompozicija različitih pisanih sastava: pisanje stručnih, preglednih i naučnih radova; esej, seminarski i diplomski rad; pisanje teze (magistarske i doktorske)
6. Dokumentarna podloga rukopisa: citati i podnožne napomene; ilustracije
7. Sastavljanje radne bibliografije: za pisanje članka; za pisanje knjige. Priprema konačne bibliografije.
8. Prikupljanje građe; Organizacija i raspored prikupljene građe; Struktura rada: odjeljci, pododjeljci, paragrafi; Označavanje planom predviđenih dijelova rada
9. Redigiranje završne verzije rukopisa
10. Lektura i korektura rukopisa; Pravopisna i gramatička korektnost rukopisa
11. Odlike naučnog stila. Poželjne stilske odlike naučnog rada
12. Forma rada: tehnička obrada i korigiranje rukopisa
13. Usmeno prikazivanje rezultata naučnog rada. Odbrana rada. Odbrana teze. Kritičke primjedbe.
14. Procjena naučnoistraživačkog rada: ocjena eseja, ocjena seminarskog ili diplomskog rada, ocjena teze.
15. Rekapitulacija svih oblasti

Nastava / ocjenjivanje

	<i>Opis aktivnosti (%)</i>	
Način izvođenja nastave	1. Predavanja	80%
	2. Prezentacije	20%
	<i>Učešće u ocjeni (%)</i>	
Način vrednovanja znanja	Učešće u nastavi	10%
	Test	15%
	Esej / Test	35%
	Završni ispit	40%

Obavezna literatura

Srebren Dizdar, *Oblici i umijeća akademskog pisanja*, Sarajevo, University Press, 2015.

Predmet:	Učenje Kur'ana (Kiraet) II		
Godina	I	Sati:	2+1
Semestar:	II	ECTS:	5
Program:	IVRP	Status:	Obavezni predmet
Nastavnik:	Dr. Dževad Šošić, docent		

Sadržaj predmeta: U okviru ovog predmeta izučavat će se pravila u vezi s asimilacijom i nazalizacijom harfova, vokalne dužine, pauzalne i početne forme prilikom učenja Kur'ana, propisi i načini njihove primjene te mushafski znakovi za stajanje.

Cilj predmeta: da se studenti teorijski upoznaju s problematikom pauzalnih i početnih formi u toku učenja Kur'ana te da se osposobe za praktičnu primjenu teorijskih načela.

Oblik nastave: 2 sata predavanja, 1 sat vježbi

Obaveze studenata: redovna pohađanja nastave, pripreme za nastavu, pravovremene izrade i odbrane eseja, izrade testa, čitanje zadane literature, vježbanje obrađenih tedžvidskih pravila (čitanje Kur'ana od 3. do 6. džuzua) i memoriranje sure *Ja-sin*.

Način ocjenjivanja i rezultati: Esej čini 20%, test 30%, usmeni 50%.

Plan predmeta po sedmicama:

1. Pravila idgama – određeni član (lam et-ta'rif); sunčevi konsonanti (eš-šemsijje) i mjesečevi (el-kamerijje).
2. Pravila za *nun sakin* i *tenvin*.
3. Pravila za *mim sakin*.
4. Dužine – definicija i podjela.
5. Specifična pravila/termini u Hafsovom rivajetu – imala, išmam i teshil.
6. Pravila o učenju Istiaze i Besmele.
7. Važnost pauzalne forme (vakf). Podjela pauzalne forme prema mogućnostima i namjeri učača; podjela pauzalne forme prema kriteriju značenja kur'anskog teksta.
8. Rekapitulacija/Test.
9. Izborna, obavezujuća, pokusna i očekivana pauzalna forma.
10. Prikladna, potpuna i obavezna pauzalna forma.
11. Zadovoljavajuća i dobra pauzalna forma.
12. Neprikladne pauzalne forme.
13. Džibrilova pauzalna forma – značenje i ajeti u kojima se nalazi.

14. Sintaksički aspekti pauzalne forme. Znakovi stajanja u Mushafima.
15. Rekapitulacija svih oblasti.

Literatura

Fadil Fazlić, *Tedžvid I – Pravila o učenju Kur'ana*, a. š., El-Kalem i FIN, Sarajevo, 1997.

Predmet: Arapski jezik II

Godina:	I	Sati:	2+1+1
Semestar:	II	ECTS:	5
Program:	IVRP	Status:	Obavezni predmet
Nastavnik:	Doc. dr. Amrudin Hajrić		

Sadržaj predmeta: U sklopu predviđenog plana izučavaju se glagolska vremena prosta i složena; osobenosti glagolske rečenice; glagolski načini prezenta, konjuktiv, jusiv, imperativ, prohibitiv; glagolski participi, aktivni i pasivni; komparacija pridjeva; proširene glagolske vrste; specifična značenja glagolskih vrsta; specifičnosti nepromjenljivih vrsta riječi.

Ciljevi predmeta: - upoznati studente s karakterističnim sintagmama;

- pružiti osnovna znanja iz arapske sintakse.

-konverzacijom i gramatičkim vježbama poticati studente na samostalno izražavanje u okviru određene tematike sa težištem na korištenju glagola i glagolske rečenice;

-kontinuirano ih pripremati za provjeru iz konverzacije i gramatike;

Oblik nastave: 2 sata predavanja, 1 sat vježbi iz gramatike, 1 sat lektorskih vježbi;

Obaveze studenata: Priprema i redovno pohađanje nastave, pravovremena priprema za test iz gramatike i kontinuirana priprema za provjeru konverzacije, čitanje primarne (obavezno) i sekundarne literature (poželjno), te polaganje završnog ispita.

Način ocjenjivanja: Provjera iz konverzacije čini 20%, test 30%, a završni ispit 50% konačne ocjene. Zapolaznu ocjenu potrebno je ispuniti sve elemente kontinuirane provjere znanja.

Plan predmeta po sedmicama:

1. Osnovna imenska rečenica, ponavljanje; Čestice tipa **إِنَّ**;
2. Perfekat; Tvorba i upotreba; Negacija perfekta partikulom **مَا** ;
3. Present glagola; Glagolska rečenica; Glagolsko-imenska rečenica; koroborativi **KULL** كل, **GAMI'** جميع , **NEFS** - نفس
4. Glavni brojevi, ponavljanje; Redni brojevi (1-100)
5. Imperativ; Particip aktivni i particip pasivni; Vokativ;
6. Odnosne zamjenice; Odnosna rečenica; Spojene lične zamjenice uz prijedloge; Zamjenice *svi, svaki*;
7. Glagolski načini; konjunktiv;
8. Testovi

9. Jusiv; Prohibitiv ili izražavanje zabrane;
10. Pasiv perfekta; Pasiv prezenta; Zbirne imenice;
11. Odnosni pridjevi; Deminutiv; Masdar; Apsolutna negacija;
12. Komparacija pridjeva; Komparacija pridjeva oblika أفعال;
13. Izuzimanje - الاستثناء ;
14. Složena glagolska vremena;
15. Rekapitulacija;

Obavezna literatura:

1. Sikirić, Šaćir: Muhamed Pašić, Mehmed Handžić: Gramatika arapskog jezika, I-II, Sarajevo, 1936.
2. Arapski tekstovi 1. i 2., priredile: Zehra Alispahić i Amira Trnka, Hrestomatija, Fakultet islamskih nauka, Sarajevo, 2008.

Dopunska:

1. Attar, Samar: Modern Arabic – Gramamar In Context, Bejrut, 1998.
2. Božović, Rade: Udžbenik arapskog jezika sa vježbankom i rječnikom, Sarajevo, 1984.
3. Kico, Mehmed: Arapska gramatika u vremenu, Dobra knjiga, Sarajevo, 2013.
4. Kovalev, A. A. – G. Š. Šarbatov: Učebnik arabskoga jazika, Moskva, 1969.
5. Muftić, Teufik: Gramatika arapskog jezika, Sarajevo, 1998.
6. Tanasković, Darko – Anđelka Mitrović, Gramatika arapskog jezika, Beograd, 2005.

Predmet:	<i>Engleski jezik</i>		
Godina:	I	Sati:	2+1+1
Semestar:	II	ECTS:	5
Program:	IVRP	Status:	Obavezni predmet
Nastavnik:	doc. dr. Selam Đuliman		

Sadržaj predmeta: U okviru *Engleskog II* izučavat će se prvenstveno morfologija i sintaksa. Osnova rada su tekstovi općeg sadržaja na kojima će se vježbati osnovne jezičke vještine (čitanje, razumijevanje, pisanje i govor).

Ciljevi predmeta:

Upoznati studente s morfološkim i sintaksičkim odlikama engleskog jezika u poređenju sa morfološko sintaksičkim karakteristikama bosanskog jezika kako bi se što lakše shvatila struktura engleske rečenice i razumjelo njeno značenje u odnosu na glagolske oblike u govornom ili pisanom iskazu.

Oblik nastave: Eks katedra, prezentacije i gosti predavači.

Obaveze studenata: Prisustvo na nastavi (maksimalno 11% izostanaka, tj. 5 časova od 45), izrada eseja, test, završni ispit.

Način ocjenjivanja i rezultati: Esej čini 20%, test 30%, završni ispit 50% ukupne ocjene.

Plan predmeta po sedmicama:

1. Analiza rezultata sa prošlih ispita. Studenti ispravljaju vlastite greške uz nadzor profesora.
2. Naslov teme: „Slava“. Present perfekt – njegovo značenje i upotreba. *For, since*. Razlika između engleskog *Present perfekta* i *Preterita*.
3. Rad na tekstu (čitanje, prevođenje, diskusija). Vokabular: imenski, glagolski i pridjevski nastavci. Kratki odgovori: kako proširiti konverzaciju, te učiniti a ovakvi odgovori poprime ton ljubaznosti.
4. „Savjetovanje“ kao tema. Izražavanje obaveze/nužnosti te davanje savjeta na engleskom jeziku uz pomoć glagola *have to, must* i *should*.
5. Rad na tekstu. Vokabular i izgovor: dvije vrste kolokacija (*glagol + imenica* i *imeničke složenice*). Naglasak na riječima u engleskom jeziku (vježbe). Vježba konverzacije na temu „kod doktora“ – savjetovanje.
6. „Putovanja“ kao tema. Kondicionalne/uslovne klauze - PRVI TIP, tj. realne uslovne klauze za budućnost, njihova tvorba i upotreba. Vremenske klauze koje počinju sa: *while, when, before, until, as soon as*, te *after*. Glagolske kolokacije sa frekventnim glagolima: *make, do, take* i *get*.

7. Rad na tekstu. Audio vježbe. Vježbe konverzacije: opis puta doželjenog oređišta.
8. Rekapitulacija/Test
9. „Stvari koje su promijenile svijet“. Stanje glagola – upotreba pasiva(pasivne konstrukcije prezenta prostog, preterita, prezent perfekta i budućnosti izražene uz pomoć glagola will). Kolokacije: *glagol + imenica*.
10. Rad na tekstu. Audio vježba: „Stvari koje me iritiraju“. Vježbe konverzacije: telefonski razgovori, korisne fraze.
11. „Kad bi ...“ Kondicionalne/uslovne klauze - Drugi tip (potencijalne / irealne uslovne klauze za sadašnjost ili budućnost).Upotreba glagola *might* kao izraz nesigurnosti.
12. Rad na tekstu. Uobičajeni frazalni glagoli; idiomatski frazalni glagoli Upotreba *so* i *such* (uzvici).
13. „Dati sve od sebe“ kao tema. Prezent perfekt trajni. Upotreba glagola *bring, take, come* i *go* i razlike između istih.
14. Rad na tekstu. Vježba konverzacije: uobičajene fraze koje se koriste u različitim situacijama na javnim mjestima.
15. Rekapitulacija svih oblasti. Priprema za završni ispit.

Literatura

John and Liz Soars, *New Headway – Pre-intermediate* (Student's book), the third edition, Oxford University Press.

Dopunska literatura:

1. John and Liz Soars, *New Headway – Pre-intermediate* (Workbook), the third edition, Oxford University Press.
2. Gramatika engleskog jezika
3. Rječnik englesko-bosanski/bosansko-engleski.

III SEMESTAR

Predmet:	Teološka antropologija		
Godina:	II	Sati:	2+1
Semestar:	III	ECTS:	5
Program:	IVRP	Status:	Obavezni predmet
Nastavnik:	Doc. dr. Samir Beglerović		

Sadržaj predmeta: Ovaj će predmet studente upoznati s doktrinarnim razumijevanjem čovjeka shodno tretiranju njegove naravi u izvorima islama (Kur'anu i Sunnetu), kao i u ukupnom intelektualnom naslijeđu muslimana. Tradicijsko interpretiranje naravi čovjeka studentima će omogućiti potpunije razumijevanje značenja pojma čovjekovoga dostojanstva, percipiranog kako kroz duhovnu tako i krajnje biološku dimenziju čovjekove egzistencije. Pored ovoga, studenti će biti uvedeni u opći studij antropologije, kao i antropološki studij muslimanskih društava i zajednica.

Ciljevi predmeta:

- stjecanje osnovnih znanja iz antropologije;
- osposobljavanje za potpunije razumijevanje čovjeka i njegove naravi;
- upoznavanje s osnovnim trendovima pozitivističkog izučavanja muslimanskih društava i zajednica.

Oblik nastave: 2 sata predavanja, 1 sat vježbi

Obaveze studenata: Priprema i redovno pohađanje nastave, izrada testa. Čitanje primarne literature (*obavezno*), sekundarne literature (*optimalno*) i polaganje završnog ispita.

Način ocjenjivanja i rezultati: Test čini 40%, a završni ispit 60% od ukupne konačne ocjene. Za prolaznu ocjenu nužno je ispuniti sve elemente kontinuirane provjere znanja.

Plan predmeta po sedmicama:

1. Nastanak znanosti antropologije i njen historijski razvoj.
2. Osnovna terminologija antropološke znanosti i ključni problemi.
3. Koncepti "Islamske antropologije" i "Antropologije islama".
4. Kritika dva dominantna koncepta teološke antropologije islama.
5. Eikono-antropologija: čovjekova *priličnost*.
6. Ontološki, egzistencijalni i finalni vid čovjekove stvorene naravi.

7. Duh i egzistencija duhovnih bića.
8. Potpuno ozbiljeni duhovni čovjek (*al-insān al-kāmil*).
9. Test.
10. Narav čovjekove duše (*nafs insāniyya*).
11. Kategorije čovjekove duše (*al-a'wār as-sab'a*).
12. Seksualni identitet čovjeka u Izvorima i tradiciji.
13. Kriza spolnosti savremenog čovjeka.
14. Pozitivistički pristupi proučavanju muslimanskih društava i zajednica.
15. Savremeni trendovi u izučavanju muslimanskih zajednica na Zapadu.

Literatura

1. Ugo Fabijeti, Roberto Maligeti, Vincenco Matera, *Uvod u antropologiju: Od lokalnog do globalnog*, Beograd, Clio, 2002.
2. Seyyed Hossein Nasr, *Živi sufizam: Oglеди o sufizmu*, Sarajevo, Naučnoistraživački institut "Ibn Sina", 2004.
3. 6. Abd Al-Wahab Bouhdiba, *Vrt milovanja: Fenomen seksualnosti u islamu*, Sarajevo, Ljiljan, 1994.

Sekundarna literatura:

1. Luka Tomašević, "Teološki pogled na dostojanstvo ljudske osobe", *Kačić: Zbornik u čast Emilija Marina*, god. XLI-XLIII, 2009.-2011, str. 1165-1196.
2. *Antropologija, religije i alternativne religije: Kultura identiteta (zbornik radova)*, Beograd, Srpski genealoški centar, 2011.

Predmet:	Uvod u studije islamske civilizacije		
Godina:	II	ECTS:	5
Semestar:	III	Status:	Obavezni
Program:	IVRP	Broj sati sedmično:	2+1
Nastavnik:	doc. dr. Ahmet Alibašić		

Cilj predmeta

Ovaj kurs počinje definicijama pojmova kulture i civilizacije. Nakon kratkih napomena o historiji ljudske civilizacije kurs govori o mjestu islamske civilizacije među drugim civilizacijama, njenoj suštini i stanju muslimanskog svijeta danas. Kurs zatim obrađuje podsisteme islamske civilizacije, te odnose između nje i savremenog Zapada. Cilj predmeta je uvesti studente u glavne teme studija islamske kulture i civilizacije.

Rezultati učenja

Student bi nakon odslušanog predmeta trebao biti sposoban pratiti i konstruktivno učestvovati u razgovorima o islamskoj civilizaciji, njenoj prošlosti, stanju i perspektivama te odnosima među civilizacijama.

Osnovne tematske jedinice

1. Definicije pojmova kultura i civilizacija; Odnos vjere i kulture
2. Mjesto islamske civilizacije među svjetskim civilizacijama
3. Svijet islama danas: pregled osnovnih društvenih pokazatelja
4. Temelji i suština islamske civilizacije
5. Podsistemi islamske civilizacije: političko-administrativni sistem
6. Podsistemi islamske civilizacije: ekonomski sistem
7. Žena u muslimanskim društvima; Nemuslimani u islamskoj civilizaciji
8. Rekapitulacija/Test
9. Kriza islamske civilizacije: tradicionalistička i modernistička perspektiva
10. Kriza islamske civilizacije: selefijska i reformistička perspektiva
11. Muslimanski svijet i Zapad: historija susretanja
12. Muslimanski svijet i Zapad: Orientalizam i muslimansko otkriće Evrope
13. Muslimanski i zapadni doprinos svjetskoj civilizaciji
14. Sukob civilizacija?
15. Rezime: Muslimani u eri globalizacije

Nastava / ocjenjivanje

	Opis aktivnosti (%)	
Način izvođenja nastave	1. Predavanja	80 %
	2. Prezentacije	20 %
	Učešće u ocjeni (%)	
Način vrednovanja znanja	Učešće u nastavi	10 %
	Test	20 %
	Esej / Test	20 %
	Završni ispit	50%

Obavezna literatura

Hrestomatija *Uvod u studije islamske kulture i civilizacije*, ur. Ahmet Alibašić

Dodatna literatura

Lewis, Bernard. "Muslimansko otkriće Evrope: dodir i sudar" u Karić, prir. *Ljudska prava u kontekstu islamsko-zapadne debate*, 43-97.

Lewis, Bernard. "Povijest drugih naroda" u *Islam and the West*. New York: Oxford University Press, 1993, 119-30. (Preveo Fikret ef. Pašanović).

Hodžić, Dževad, ur. *Atlas islamskoga svijeta* (Sarajevo: Udruženje ilmijje IZ u BiH, 2003).

Huntington, Samuel. "Sukob civilizacija" u Enes Karić, ed. *Ljudska prava u kontekstu islamsko-zapadne debate*. Sarajevo: Pravni centar, 1996: 99-129.

Said, Edward W. *Orijentalizam*. Zagreb: Konzor, 1999.

Predmet:	Islamsko obredoslovlje (Ibadat)		
Godina:	II	Sati:	3+1
Semestar:	III	ECTS:	5
Program:	IVRP	Status:	Obavezni predmet
Nastavnik:	Doc. dr. Mustafa Hasani		

Sadržaj predmeta: Ovaj se predmet bavi izučavanjem obreda s religijsko-pravnog aspekta. Izučavaju se koncept ibadata, njegov smisao i ciljevi te utjecaj na ljudsko ponašanje u društvu. Teme uključuju: taharet, namaz, zekat, post i hadž.

Ciljevi predmeta:

- da studenti budu upoznati s temeljnim pravilima i terminologijom iz Obredoslovlja i vjerskom praksom;
- da osposobi studente za pravilno izvođenje vjerske prakse.

Oblik nastave: 3 sata predavanja, 1 sat vježbi

Obaveze studenata: Ispunjavanje elemenata kontinuirane provjere znanja, koja se sastoji od: redovnog pohađanja nastave, pripreme za nastavu, pravovremene izrade i odbrane eseja, izrade testa, čitanja primarne i sekundarne literature i polaganje završnog ispita.

Način ocjenjivanja i rezultati: Esej čini 20%, test 30%, a završni ispit 50% ocjene. Za prolaznu ocjenu nužno je ispuniti sve elemente kontinuirane provjere znanja.

Plan predmeta po sedmicama:

1. Upoznavanje s predmetom i važnost ibadata; Obred u ime Allaha
2. Obredna čistoća i njena nužnost.
3. Namaz – stup vjere.
4. Sastavni dijelovi namaza i njihovi smislovi.
5. Pripadnost zajednici i džematu.
6. Post – sustezanje u ime Allaha.
7. Socijalni aspekti posta (Kefaret, Fidja i sadekatu'l-fitr, adabiposta).
8. Rekapitulacija/Test.
9. Odgojni aspekti posta na ličnost postača.
10. Kurban – pojam žrtve.
11. Musliman čisti i imetak; Zekat i briga za društvene i pojedinačne probleme.
12. Bosanskohercegovačko i međunarodno iskustvo menadžmentazekata.
13. Obredi hadža – smisao i značaj.
14. Hadž - simbol jedinstva i različitosti.
15. Rekapitulacija svih oblasti.

Literatura

Mustafa Hasani, *Ibadat (Hrestomatija)*, Fakultet islamskih nauka u Sarajevu, Sarajevo, 2009.

Sekundarna literatura:

11. Tuhmaz, *Hanefijski fikh*
12. Sejjid Sabik, *Fikhu'sunneh*
13. Mustafa Hasani, "Imovina na koju se daje zekat", *Glasnik*, LXV, Rijaset Islamske zajednice u Bosni i Hercegovini, Sarajevo, novembar-decembar 2003, br. 11-12, str. 1029 – 1038.
14. "Modeli organiziranog prikupljanja i distribucije zekata u svijetu", *Glasnik*, LXVI, Rijaset Islamske zajednice u Bosni i Hercegovini, Sarajevo, septembar-oktobar, 2004, br. 9-10, str. 932-948.
15. "Fond zekjata iz Kuvajta – primjer savremene organizacije za prikupljanje i distribuciju zekata", *Zbornik radova FIN-a*, Fakultet islamskih nauka, Sarajevo, 2004, br. 9, str. 149–164.
16. "Problem gužve u Harem-i Šerifu za vrijeme hadždža", *Zbornik radova FIN-a*, Fakultet islamskih nauka, Sarajevo, 2005, br. 10, str. 167-190.
17. "Važnost islamske vlasti u organizaciji i vođenju akcije ubiranja i distribucije zekata sa posebnim osvrtom na Islamsku zajednicu u Bosni i Hercegovini", *Znakovi vremena*, Naučnoistraživački institut "Ibn Sina", Vol. 9, Sarajevo, 2006, br. 31, str. 63-78.
18. "Problem gužve na Mini za vrijeme hadždža", *Zbornik radova FIN-a*, Fakultet islamskih nauka u Sarajevu, XXVI, Sarajevo, 2007, br. 12, str. 139-159.
19. "Sawm - islamski post", u: *Vodič za islamski post "... Mjesec ramazana počinje"*, Tugra, Sarajevo, 2009.
20. Karadavi, *Smisao šerijatskih propisa*, El-Kelimeh, Novi Pazar, 2012.

Predmet:	Kur'anska kazivanja		
Godina:	II	Sati:	2+1
Semestar:	III	ECTS:	5
Program:	IVRP	Status:	Obavezni predmet
Nastavnik:	Prof. dr. Džemal Latić		

Sadržaj predmeta: U okviru predmeta *Kur'anska kazivanja* studentima pedagoškog smjera će se prezentirati pedagoške poruke kur'anskih kazivanja: likovi, fabule, dijalog, monolog i sl.

Ciljevi predmeta:

- da studenti pedagoškog smjera ovladaju kur'anskom pedagoškom podlogom kao najvažnijim sredstvom u odgajanju svojih odgajanika.
- da se studenti pedagoškog smjera ukratko upoznaju sa narativnim slojem Kur'ana.

Oblik nastave: 2 sata predavanja, 1 sat vježbi

Obaveze studenata: uredno pohađanje nastave, marljiva izrada i predaja eseja, izrada testa, čitanje primarne literature (*obavezno*) i sekundarne literature (*optimalno*), te polaganje završnog ispita.

Način ocjenjivanja i rezultati: Esej čini 20%, test 30%, a završni ispit 50% konačne ocjene. Za pozitivnu ocjenu student je dužan ispuniti sve elemente kontinuirane provjere znanja.

Plan predmeta po sedmicama:

1. Pojam *qissa*; kazivanje ili pripovijedanje; duge i krake prozne forme; ciljevi (*agrad*) kur'anskih kazivanja; poetika kur'anskih kazivanja: fabula data *in continuo*; fabula data u „mozaiku“; ispreturanost vremena; pohvaljeni i prezreni narodi; univerzalni personaliteti; vrste kur'anskih likova: muškarci i žene; ljudi i životinje; melec i džini; parabole; povijesna i umjetnička istina u kazivanjima o *umemu'l-gabire* – narodima koje je prekrila prašina
2. Adem, a.s.: stvaranje; stvaranje Have; drama stvaranja čovjeka; melec i stvaranje čovjeka; Iblis; boravak u Džennetu i izgon iz njega; susret sa Havom na Arefatu; Ademova smrt i oporuka sinu Šitu; kazivanje o Ademu – kazivanje o ljudskoj vrsti
3. Idris, a.s.: prvi mi'radž; Nuh, a.s.: pokvarenost njegova naroda; njegova porodica; njegov post; pripreme za hidžru; Potop; Hud, a.s., i njegov narod; Salih, a.s.: njegov grješni narod; mudžiza sa devom; visoravan Hidžr i Muhammedov, s.a.v.s., prelazak preko nje
4. Ibrahim, a.s.: njegov sukob sa širkom; njegova potraga za Istinom; njegova polemika sa „malim faraonom“; kažnjavanje u ognjenon dolini; Sara i Hadžera; Ismail i Ishak; gradnja Kjabe; „žrtvovani sin“; kurban; Hadžerina dova; njegova dova;
5. Lut, a.s.: njegova veza sa Ibrahimom, a.s.: dolazak meleka; prijetnja kaznom; pokvarenost njegova naroda; ostaci kraj Mrtvog mora;

6. Šuajb, a.s.: njegov Medjen; drumski razbojnici; „trostruka kazna“; Ismail i Ishak, a.s.: islam-kršćanstvo-judaizam o ovim vjerovjensicima; Biblija i Kur'an o njima;
7. Israil (Jakub),a.s.: kur'anski govor o Benu Israilu; Rahela; Jusuf i Benjamin
 - a. Jusuf,a.s.: njegov san, njegova braća, bacanje u bunar, život na dvoru, žensko zavođenje, zatvor, izlazak iz zatvora, oprost braći, veličanstveni epilog;
8. Ejjub,a.s.: njegova kušnja; Rahma; oporavak; Zulkifl i rasprave o njemu; Narodi koji su potpuno uništeni: Ress; narod iz sure Jasina; Junus,a.s.: nesmotreni neposluh Allahu, dž.š.; boravak u tminama Huta; njegova dova i spas; njegova dva naroda;
9. Musa,a.s.: njegovo drmatično rođenje; njegova majka; Faraonova žena-nerotkinja; Musa i Hidr; nehотиčno ubistvo; boravak kod Šuajba; vatra na brdu; Musa i Karun;Faraonova potjera; prelazak preko mora; pred Obećanom zemljom; Tur-i Sina; munadžat; sukob sa bratom Harunom;
10. Jošua, a.s.: njegovo preuzimanje brige o Izraelićanima nakon Musaa i Haruna;Hidr i Ilijas,a.s.
11. Spavači iz Pećine
12. Ilijas, Hezekijel. El-Jese', Samuel, Talut, Džalut i Davud,a.s.
13. Sulejman, a.s.: njegov hram; hudhud; Belkisa; Kur'an ispravlja Bibliju
14. Isa sin Merjemin, a.s.: Imranova porodica; Zekerijja; veličanstvena Merjem;
15. rođenje Isaa, a.s.; sukob sa širkom; njegove mudžize; spuštanje sofre; njegov miradž; Merjadžat; Merjemin miradž (?); povijesna i globalna rasprava o Isau.

Literatura:

Ibn Kesir, *Kazivanja o vjerovjesnicima*, preveo Ahmed Adilović, Zenica 1997.

Sekundarna literatura:

1. Muhamed el-Gazali, *Tematski tefsir kur'anskih sura*, preveli dr. Džemaludin Latić i Zahid Mujkanović, Obzorja, Sarajevo, 2003.
2. Ibn Džuzejj el-Kilbi, *Olakšani komentar Kur'ana*, preveli dr. Almir Fatić i hfz. Nedžad Čeman, I-VI, Libris, Sarajevo, 2014.

Predmet:	Učenje Kur'ana (Kiraet) III		
Godina:	II	Sati:	2+1
Semestar:	III	ECTS:	5
Program:	IVRP	Status:	Obavezni predmet
Nastavnik:	doc. Dr. Dževad Šošić		

Sadržaj predmeta: U okviru ovog predmeta izučavat će se početne forme i načini njihove primjene, mushafski znakovi za stajanje, funkcija i primjena sekte, pravila u vezi sa sedždom-tilaveta, vrijednosti i adabi učenja Kur'ana, najvažniji termini u kiraetskoj nauci kao i specifičnosti medinskih u odnosu na turske mushafe.

Cilj predmeta:

- da se studenti teorijski i praktično upoznaju s problematikom početnih formi u toku učenja Kur'ana;
- da se upoznaju s ajetima i hadisima koji govore o vrijednostima učenja Kur'ana;
- da usvoje pravila bontona prilikom učenja Kur'ana te da steknu osnovno znanje iz oblasti kiraetske nauke.

Oblik nastave: 2 sata predavanja, 1 sat vježbi

Obaveze studenata: redovna pohađanja nastave, pripreme za nastavu, pravovremene izrade i odbrane eseja, izrade testa, čitanje zadane literature, vježbanje obrađenih tedžvidskih pravila (čitanje Kur'anod 6. do 10. džuzua) i memoriranje sura: *er-Rahman, el-Mulk* i *en-Nebe'*.

Način ocjenjivanja i rezultati: Esej čini 20%, test 30%, usmeni 50%.

Plan predmeta po sedmicama:

1. Sekta – funkcija, mjesto i način primjene. Pozicija elifa u pauzalnoj i kontekstualnoj formi.
2. Početne forme – definicije i vrste.
3. Tedžvidska pravila u kur'anskim skraćenicama.
4. Spojeno i rastavljeno hemze.
5. Sedžda- tilavet – uvjeti i sastavni dijelovi sedžde.
6. Ajeti i hadisi o vrijednosti učenja Kur'ana.
7. Adabi učenja Kur'ana (bonton).
8. Rekapitulacija/Test.
9. Povijesni nastanak i razvoj kira'etske znanosti.
10. Autentični (mutevahir) i neautentični (šazz) kiraeti. Mišljenja pojedinih orijentalista o nastanku i razvoju kira'eta.
11. Kiraetski termini i njihovo značenje.
12. Načini artikulacije hemzeta – tahkik, teshil, ibdal i nakl.
13. Dužine, imale i idgami u drugim kiraetima.

14. Kiraetske razlike s pravopisnog aspekta. Medinski i turski mushafi – komparativni pristup.
15. Rekapitulacijasihoblasti.

Literatura

1. Fadil Fazlić, *Tedžvid I – Pravila o učenju Kur'ana*, a. š., El-Kalem i FIN, Sarajevo, 1997.
2. Jahja b. Šeref en-Nevevi, *Adabi učenja Kur'ana*, El-Kalem, Sarajevo, 1998.
3. Dževad Šošić, *Veza između kiraeta i Osmanove ortografije Kur'ana*, FIN i El-Kalem, Sarajevo, 2005.

Predmet: Arapski jezik III

Godina:	II	Sati:	2+1+1
Semestar:	III	ECTS:	5
Program:	IVRP	Status:	Obavezni predmet
Nastavnik:	Doc. dr. Amrudin Hajrić		

Sadržaj predmeta: U sklopu predviđenog plana izučavaju se proširene glagolske vrste; specifičnosti aktiva i pasiva glagola; particip aktivni i pasivni u svim proširenim vrstama; akuzativi, vrste rečenica.

Ciljevi predmeta:

- pružiti studentima osnovna znanja iz arapske gramatike, posebno sintakse glagola (različitih glagolskih vrsta);
- osposobiti studente da čitaju arapske tekstove;
- konverzacionim vježbama poticati na samostalno izražavanje u okviru određene tematike;
- kontinuirano pripremati za provjeru, kako iz konverzacije i gramatike, tako i snalaženja na nepoznatom tekstu;

Oblik nastave: 2 sata predavanja, 1 sat vježbi iz gramatike, 1 sat lektorskih vježbi

Obaveze studenata: Priprema i redovno pohađanje nastave, pravovremena i kontinuirana priprema za provjeru iz konverzacije i gramatike putem testa, čitanje primarne (obavezno) i sekundarne literature (poželjno), te polaganje završnog ispita.

Način ocjenjivanja: Esej čini 20%, test 30%, a završni ispit 50% konačne ocjene. Za prolaznu ocjenu potrebno je ispuniti sve elemente kontinuirane provjere znanja.

Plan predmeta po sedmicama:

1. Ponavljanje I vrste pravilnih glagola kroz sve glagolske oblike obrađene tokom II semestra;
2. Komparacija pridjeva (ponavljanje i proširivanje gradiva komparacijom pridjeva koji imaju formu أفعل);
3. Pasiv glagola I vrste, tvorba, upotreba i značenje;
4. II glagolska vrsta, tvorba, upotreba i značenje ; *Brojevi preko 100*;
5. III glagolska vrsta; *Brojevi*, ponavljanje; *Razlomci* i procenti;

6. IV glagolska vrsta, tvorba, upotreba i značenje; Masdari (مصدر المرة، مصدر النوع، مصدر)
اسم المكان، اسم الآلة، اسم المهنة. اسم الميم ideverbalna imena-

Realna pogodbena rečenica, slaganje vremena unutar složene rečenice; Razlomci i procenti; Genitivna veza, proširivanje;

7. V glagolska vrsta; *Izražavanje starosne dobi i vremena;*

8. Testovi

9. VI glagolska vrsta; Načinske rečenice i karakteristični vezni izrazi načinskih rečenica; Primjeri frekventnih glagola;

10. VII glagolska vrsta; Rečenice s dvojnim veznicima;

11. VIII glagolska vrsta; Vremenske rečenice; Karakteristični vezni izrazi i primjeri;

12. IX i X glagolska vrsta;

13. Prelazni i neprelazni glagoli; Akuzativi – objekat; Četverokonsonantski glagoli;

14. Namjerne rečenice; Karakteristični vezni izrazi; Primjeri;

15. Rekapitulacija.

Literatura

1. Sikirić, Šaćir: Muhamed Pašić, Mehmed Handžić: *Gramatika arapskog jezika*, I-II, Sarajevo, 1936.
2. *Arapski tekstovi 1. i 2.*, priredile: Zehra Alispahić i Amira Trnka, Hrestomatija, Fakultet islamskih nauka, Sarajevo, 2008.

Dopunska literatura:

1. Attar, Samar: *Modern Arabic – Grammar In Context*, Bejrut, 1998.
2. Božović, Rade: *Udžbenik arapskog jezika sa vježbankom i rječnikom*, Sarajevo, 1984.
3. Kico, Mehmed: *Arapska gramatika u vremenu*, Dobra knjiga, Sarajevo, 2013.
4. Kovalev, A. A. – G. Š. Šarbatov: *Učebnik arapskog jezika*, Moskva, 1969.
5. Muftić, Teufik: *Gramatika arapskog jezika*, Sarajevo, 1998.
6. Tanasković, Darko – Anđelka Mitrović, *Gramatika arapskog jezika*, Beograd, 2005.

IV SEMESTAR

Predmet: Pregled historije islamske civilizacije

Godina:	II	Sati:	2+1+1
Semestar:	IV	ECTS:	5
Program:	IVRP	Status:	Obavezni predmet
Nastavnik:	Doc. dr Ahmet Alibašić		

Sadržaj predmeta: U okviru ovog predmeta prati se nastanak, razvoj i transmisija islamske kulture i civilizacije na različitim geografskim prostorima; daje se pregled glavnih kulturnih zona islama sa njihovim karakteristikama i ostvarenjima u različitim segmentima. Posebno se prate kulturni međuuticaji, nastanak, glavne karakteristike i historijski razvoj osnovnih političkih, vojnih, pravosudnih, privrednih, obrazovnih i znanstvenih institucija. U drugoj polovini izučavaju se procesi slabljenja islamske civilizacije, kolonizacije i dekolonizacije. Posebno se tretiraju projekti obnove, susret sa zapadno-evropskom civilizacijom i odgovori na nju, te problemi i mogućnosti islamskog svijeta danas. Pitanja kontinuiteta i promjene u institucijama islamske civilizacije su centralna na ovom predmetu.

Ciljevi predmeta:

- Studente upoznati s glavnim procesima, događajima, ličnostima i institucijama iz historije islamske kulture i civilizacije;
- Studente upoznati s glavnim temama iz historije islamske civilizacije koje i danas snažno određuju muslimanski svijet i njegove odnose sa drugim civilizacijama.

Oblik nastave: 2 sata predavanja, 1 sat vježbi

Obaveze studenata: Priprema i redovno pohađanje nastave (90%), pravovremena izrada i predaja zadaća, izrada kvizova i testa, čitanje primarne literature (*obavezno*) i sekundarne literature (*optimalno*), te polaganje završnog ispita.

Način ocjenjivanja i rezultati: Učešće u nastavi 10%, zadaće i kvizovi 20%, test 20%, i završni ispit 50% konačne ocjene. Za prolaznu ocjenu nužno je: a) ispuniti obaveze prisustva, b) na završnom ispitu osvojiti najmanje polovinu maksimalnog broja poena te c) osvojiti minimalno 55 poena u ukupnom zbiru.

Plan predmeta po sedmicama:

1. Vrijeme hulefai rašidina
2. Islamska civilizacija 661-930.
3. Islamska civilizacija 930-1300.

4. Rane islamske institucije
5. Islam u južnoj Evropi 711-1614.
6. Osmanska država i njene institucije 1300-1700.
7. Osmanska država i njene institucije 1700-1922.
8. Islam u Iranu
9. Islam u južnoj i JI Aziji
10. Islam u centralnoj Aziji, Rusiji i Kini
11. Islam u Africi
12. Dekolonizacija i kolonijalno naslijeđe
13. Ukidanje hilafeta i obnoviteljski pokreti u 20. stoljeću
14. Povratak islama na javnu scenu u drugoj polovini 20. st.
15. Islam u Evropi i Americi

Obavezna literatura:

Hrestomatija *Pregled historije islamske kulture i civilizacije*, ur. A. Alibašić, 2015.

Dodatna literatura:

Esposito, John L., prir., *Oksfordska historija islama*, Živinice, Selsebil, 2002.

Esposito, John L., prir., *The Oxford Encyclopedia of the Islamic World*, New York, Oxford University Press, 2009 (izbor).

Ihsanoglu, Ekmeleddin, prir., *Historija Osmanske države i civilizacije*, Sarajevo, Orijentalni institut u Sarajevu, 2008.

Lapidus, Ira, *A History of Islamic Societies*, Cambridge: Cambridge University Press, 2002.

Turkiye Diyanet Vakfı, *Islam Ansiklopedisi*, Istanbul, ISAM, 1988-2014, (izbor).

Predmet:	Uvod u studij religije		
Godina:	II	Sati:	2+1
Semestar:	IV	ECTS:	5
Program:	IVRP	Status:	Obavezni predmet
Nastavnik:	Prof. dr. Adnan Silajdžić		

Sadržaj predmeta: Prateći sadržaj ovoga predmeta, studenti će se upoznati s osnovnom terminologijom iz oblasti izučavanja religija, poput pojmova: religija, vjera, religioznost, vjerovanje, magija, okultno, mistično i sl. Jednako tako, studenti će se upoznati s osnovnim suvremenim znanstvenim pristupima izučavanju fenomena religije: filozofija religije, teologija religije, fenomenologija religije itd. Stekavši osnovni uvid u znanstveni pristup izučavanju religije i religioznosti, studenti će se potom upoznati i s angažiranim pristupom izučavanju religije, kroz tretiranje pitanja odnosa ideologije i religije, religije i rata, te posljedica krize religijskoga identiteta u suvremenome svijetu.

Ciljevi predmeta:

- da studenti steknu osnovna saznanja iz oblasti znanstvenoga razumijevanja religijskoga fenomena;
- da se studenti osposobe adekvatno prezentirati fenomen religije, napose islama, u suvremenom javnom diskursu.

Oblik nastave: 2 sata predavanja, 1 sat vježbi

Obaveze studenata: priprema i redovno pohađanje nastave, pravovremena izrada i predaja eseja, izrada testa, čitanje primarne literature (*obavezno*) i sekundarne literature (*optimalno*) i polaganje završnog ispita.

Način ocjenjivanja i rezultati: Esej čini 20%, test 30%, a završni ispit 50% konačne ocjene. Za prolaznu ocjenu nužno je ispuniti sve elemente kontinuirane provjere znanja.

Plan predmeta po sedmicama:

1. Znanost o religijama (povijest religija, komparativna povijest religija, fenomenologija religije, filozofija religije, teologija religije)
2. Pojam, definicija i klasifikacija religije
3. Vjera i religija (filozofsko-teološki pristup)
4. Znanstveni pristup porijeklu religije (Mueller, Tylor, J. G. Frazer, Duerkheim, Freud)
5. Univerzalnost i kulturna relevantnost religije
6. Religija i geografija (međusobni utjecaji)
7. Zajedničke dimenzije religija
8. Ideologija i religija, religije i rat
9. Test

10. Osnovne karakteristike dalekoistočnih religija (hinduizam, budizam, konfucijanizam, taoizam)
11. Osnovne karakteristike monoteističkih religija (judaizam, kršćanstvo i islam)
12. Komparativne teme povijesti religija (molitva, knjiga, smrt, reinkarnacija, sveta mjesta, hodočašća)
13. Religija u modernoj i postmodernoj epohi
14. Religioznost New Agea i kriza religijskog identiteta u današnjem svijetu
15. Religije i iskustvo dijaloga

Literatura

1. *Religije svijeta*, KS, Zagreb, 1987.
2. Aldo Natale Terrin, *Uvod u komparativni studij religija*, KS, Zagreb, 2006, str. 15-27; 39-51; 79-87)
3. Hrvoje Lasić, *Fenomenologija i filozofija religije*, Filozofski niz, Zagreb, 2011, str. 23-36.
4. Jakov Jukić, *Lica i maske svetog*, KS, Zagreb, 1997, str. 21-65; 67-159; 197-216; 217-257.
5. Mijo Škvorc, *Vjera i nevjera*, Zagreb, 1982, str. 27-29; 43-57.
6. Hrvoje Lasić, "New Age – Nova religija modernog doba", *Novi religijski pokreti*, Zagreb, 1997, str. 181-200 (priredio M. Nikić).
7. Adnan Silajdžić, *Kriza religijskog identiteta u današnjem svijetu*, Fakultet islamskih nauka, Sarajevo, 2004.

Sekundarna literatura:

1. *Enciklopedija živih religija*, Beograd, 1981.
2. L. Milin, *Naučno opravdanje religije I i II*, Beograd, 1976/7.
3. E.O. James, *Uporedna religija*, Beograd, 1961.

Predmet:	Savremene fikske teme		
Godina:	II	Sati:	2+1+1
Semestar:	IV	ECTS:	5
Program:	IVRP	Status:	Obavezni predmet
Nastavnik:	Doc. dr. Mustafa Hasani		

Sadržaj predmeta: Ovaj kurs bavi se izučavanjem različitih fikshskih tema s religijsko-pravnog aspekta s naglaskom na društvenu angažiranost i prisutnost problema u našem društvu. Izučavaju se koncept porodice i braka te druga pitanja iz domena personalnog prava, zatim različite teme iz savremenog života s ciljem da se ukaže na njihovu društvenu prisutnost ali i utjecaj na ljudsko ponašanje u društvu.

Ciljevi predmeta:

- da studenti budu upoznati s temeljnim pojmovima, znanjima i vjerskom praksom iz različitih savremenih fikshskih tema;
- da osposobi studente za pravilno izvođenje vjerske prakse i nastave.

Oblik nastave: 2 sata predavanja, 1 sat vježbi

Obaveze studenata: Ispunjavanje elemenata kontinuirane provjere znanja, koja se sastoji od: redovnog pohađanja nastave, pripreme za nastavu, pravovremene izrade i odbrane eseja, izrade testa, čitanja primarne i sekundarne literature i polaganje završnog ispita.

Način ocjenjivanja i rezultati: Esej čini 20%, test 30%, a završni ispit 50% ocjene. Za prolaznu ocjenu nužno je ispuniti sve elemente kontinuirane provjere znanja.

Plan predmeta po sedmicama:

1. Pojam i struktura porodice.
2. Planiranje porodice (Pravo na rođenje i abortus).
3. Ciljevi braka u šerijatskom pravu.
4. Da li je institucija braka u krizi?
5. Nasilje u braku (Medijacija).
6. Islamski nasljedni red i zaštita ženskih lica.
7. Testament – posljednja volja.
8. Rekapitulacija/Test.
9. Vakuf – lična odgovornost prema društvu i Islamskoj zajednici.
10. Pitanje halal zarade i potrošnje u savremenim okolnostima.
11. Pitanje ishrane i hrane u savremenom okruženju.
12. Problem siromaštva i socijalne ne/osjetljivosti.
13. Pitanje ekologije.
14. Odnos prema bolesti i bolesniku (Prevenција i liječenje bolesti ušerijatskom pravu; estetska hirurgija; Toksikomanije u savremenom dobu).

15. Rekapitulacija svih oblasti.

Obavezna literatura:

1. Enes Ljevaković, *Savreme fikhske teme (Hrestomatija)*, Fakultet islamskih nauka, Sarajevo, 2008.
2. Mustafa Hasani, *Tumačenje i primjena normi šerijatskog prava o mješovitim brakovima u Bosni i Hercegovini u periodu 1930-1940. godina*, Fakultet islamskih nauka, Sarajevo (neobjavljen doktorski rad).
3. Karčić i E. Karić, *Šerijatsko pravo u savremenom dobu*, Pravni centar, Sarajevo, 1998, str. 333-357.
4. Begović Nedim: "Testament u islamskom pravu", *Glasnik*, LXIV/2002, br. 11-12, str. 1147-1158.

Sekundarna literatura:

1. Ibrahim Džananović, *Primjena šerijatskog porodičnog prava kroz praksu Vrhovnog šerijatskog suda u Sarajevu*, Fakultet islamskih nauka, godina?
2. M. A. Čerimović, *Šerijatsko nasljedno pravo*, godina?
3. M. A. Čerimović, *O vakufu*, ?
4. F. Karčić, "Vakufi i reprivatizacija", *Glasnik*, 1991.
5. M. Hasani, "Jedna interesantna vasijetnama iz Gračanice iz 1936. godine", *Takvim za 2006*, Sarajevo, 2005.
6. M. Hasani i N. Begović, "Praksa šerijatskih vjenčanja u Islamskoj zajednici u Bosni i Hercegovini", *Glasnik*, LXXIII, Rijaset IZ u BiH, novembar-decembar 2011, br. 5-6, str. 1124-1137.

Predmet:	Filozofija moralnog odgoja		
Godina:	II	Sati:	2+1
Semestar:	IV	ECTS:	5
Program:	IVRP	Status:	Obavezni predmet
Nastavnik:	prof. dr. Dževad Hodžić		

Sadržaj predmeta:

U okviru predmeta proučavaju se najvažniji povijesni koncepti filozofije moralnog odgoja, njihovi predstavnici u drevnim, klasičnim i modernim epohama istočnih filozofskih tradicija, grčke filozofije, islamskog klasičnog razdoblja, kršćanskog srednjeg vijeka i modernih i suvremenih odgojnih i obrazovnih kretanja.

Ciljevi predmeta: da se studentima omogući uvid u filozofijsko značenje i značaj moralne dimenzije odgoja i obrazovanja kako bi bili kompetentni da se na temelju tih uvida kritički i kreativno odnose prema moralnim i etičkim izazovima u teorijskom i praktičnom području suvremenih procesa u odgoju i obrazovanju.

Oblik nastave: 2 sata predavanja, 1 sat vježbi

Obaveze studenata: Ispunjavanje elemenata kontinuirane provjere znanja koja se sastoji od: redovnog pohađanja nastave, pripreme za nastavu, pravovremene izrade i odbrane eseja, izrade testa, čitanja primarne i sekundarne literature i polaganje završnog ispita.

Način ocjenjivanja i rezultati: Esej čini 20%, test 30%, a završni ispit 50% ocjene. Za prolaznu ocjenu nužno je ispuniti sve elemente kontinuirane provjere znanja.

Plan predmeta po sedmicama:

1. O pojmu odgoja i obrazovanja; moralna dimenzija odgoja i obrazovanja.
2. Moralni aspekt odgoja u istočnim filozofijama.
3. Moralni odgoj u grčkoj filozofiji.
4. Moralni odgoj u normativnim izvorima islama: etički plan Kur'ana i poslanička moralno-odgojna misija Muhammeda, alejhisselam.
5. Moralni odgoj u islamskoj klasičnoj filozofskoj tradiciji.
6. Gazalijeva filozofija moralnog odgoja: sufijsko uzdizanje duše.
7. Moralni odgoj u srednjovjekovnoj kršćanskoj filozofiji.
8. Rekapitulacija/Test.
9. Rusoova filozofija moralnog odgoja.
10. Kantova filozofija moralnog odgoja.
11. Al-Attasova filozofija moralnog odgoja i obrazovanja.
12. Moral i odgoj u pluralnom društvu.
13. Obrazovanje i moral.
14. Ekološki moralni odgoj i integrativni potencijal bioetike.

15. Moralni odgoj za slobodu i odgovornost.

Obavezna literatura:

1. M. M. Sharif, *Historija islamske filozofije I i II*, Zagreb, 1990.
2. Wan Mohd Nor Wan Daud, *Obrazovna filozofija i praksa Syeda Naquiba Al-Attasa*, Sarajevo, 2010.

Sekundarna literatura:

1. *Etika, uvod u islamsko i zapadno etičko mišljenje* (priređio Dževad Hodžić), Hrestomatija FIN-a, Sarajevo, 2005.
2. Miloš N. Đurić, *Istorija helenske etike*, Beograd, 1997.

Predmet:	Tematski hadis		
Godina:	II	Sati:	2+1
Semestar:	IV	ECTS:	5
Program:	IVRP	Status:	Obavezni predmet
Nastavnik:	Prof. dr. Zuhdija Hasanović		

Ciljevi predmeta su:

- da se studenti upoznaju s osnovnim principima pravilnog razumijevanja hadisa Božijeg Poslanika, s.a.v.s.;
- da se studenti osposobe za ispravno kontekstualiziranje hadiskih tekstova, ali i pronicanje u njihovu univerzalnu poruku.

Rezultati učenja

Apsloviranjem ponuđenog sadržaja studenti će prvenstveno naučiti temeljna pravila za razumijevanje hadisa što podrazumijeva dovođenje sadržaja Poslanikovih, s.a.v.s., uzornih riječi u kontekst kur'anskih intencija, povijesnih, geo-političkih, ekonomskih i drugih faktora, ali i razotkrivanje višeslojnosti njihovog značenja (fizičkog i metafizičkog; doslovnog i metaforičkog... itd.).

Studenti će također kroz memoriranje određenog broja tekstova hadisa steći uvid u njihovu semantičku i leksičku osebnost, ali i biti kompetentni da na osnovu njih imaju pravilan odnos prema Allahu, dž.š., drugim duhovnim bićima i prema drugim fenomenima u pojedinačnom, porodičnom i društvenom životu.

Oblik nastave: 2 sata predavanja, 1 sat vježbi iz gramatike, 1 sat lektorskih vježbi

Obaveze studenata: Priprema i redovno pohađanje nastave, pravovremena izrada eseja, testa, čitanje primarne (obavezno) i sekundarne literature (poželjno), te polaganje završnog ispita.

Način ocjenjivanja: Esej čini 20%, test 30%, a završni ispit 50% konačne ocjene. Za prolaznu ocjenu potrebno je ispuniti sve elemente kontinuirane provjere znanja.

Preduslovni predmeti: *Uvod u hadis, Dimenzije sunneta*

Osnovne tematske jedinice

1. Razumijevanje sunneta u kontekstu kur'anskih ajeta. Ostvarivanje cjelovitog uvida u vjerodostojne hadiske tekstove i autentični sunnet Muhammeda, s.a.v.s.
2. Utvrđivanje univerzalnosti poruke hadisa. Razumijevati sadržaj hadisa u okviru šerijatskih intencija i pravnih pravila.
3. Uvažavanje kosmičkih zakona, historijskih i znanstvenih činjenica.

4. Konsultiranje interpretativne tradicije islama, posebno tradicije prvih generacija. Otkrivanje višeslojnih smislova hadisa (doslovni smisao, preneseno, simboličko i metafizičko značenje)
5. Rekapitulacija/Test
6. Tumačenje hadisa o snazi vjernika i manifestacijama vjerovanja
7. Tumačenje hadisa o Allahu, dž.š., i Njegovim melecima
8. Tumačenje hadisa o poslanicima i objavama
9. Tumačenje hadisa o Sudnjem danu i sudbini
10. Tumačenje hadisa o ljepoti vjerovanja i odnosu prema drugima
11. Tumačenje hadisa o perfektnosti i odnosu prema podređenima
12. Tumačenje hadisa o licemjerstvu i vrijednosti znanja
13. Tumačenje hadisa o tjelesnoj i moralnoj čistoći
14. Tumačenje hadisa o pripremama za obavljanje namaza i namazu
15. Tumačenje hadisa o postu, zekatu i hadžu

Obavezna literatura

Karadavi (El-) Jusuf, *Razumijevanje sunneta: metodološke smjernice i pravila*, (prijevod s arapskog Ahmet Alibašić), "Bemust", Sarajevo, 2001.

Dodatna literatura

Nakičević Omer, *Hadisi sa komentarom*, Fakultet islamskih nauka u Sarajevu, 1998.

Silajdžić Adnan, *40 hadisa sa komentarom*, Fakultet islamskih nauka u Sarajevu, Sarajevo, 2005.

Nevevi (En-), *El-Erbein en-Nevevijja*, (komentar: Muhammed Siddik el-Menšavi), Darul-fedila, Kairo, 1997.

Itr Nuruddin, *Fi zilalil-hadis*, (bez izdavača), Damask, 2000.

Sabuni (Es-) Muhammed Ali, *Min kunuzis-sunna*, Mekteba Rehhab, Alžir, 1986.

Predmet: Arapski jezik IV

Godina:	II	Program:	IVRP
Semestar:	IV	ECTS:	5
Sati:	2+1+1	Status:	Obavezni predmet
Nastavnik:	Doc. dr. Amrudin Hajrić		

Sadržaj predmeta: U sklopu predviđenog plana izučavaju se pomoćni glagoli; prelazni glagoli s jednim, dva ili tri objekta; različiti tipovi akuzativa; polupravilni glagoli, hemzirani i podvostručeni glagoli; nepravilni glagoli, *slični* glagoli, *šuplji* glagoli, *krnji* glagoli i dvostruko nepravilni glagoli akuzativ glagola كان و ليس; rečenice: imenske i glagolske, proste, proširene i složene; rečenica stanja;

Ciljevi predmeta:

- osposobiti studente da čitaju literaturu pisanu arapskim jezikom;
- pripremiti ih na samostalno izražavanje (pismeno i usmeno) u okviru zadanih tema;

Oblik nastave: 2 sata predavanja, 1 sat vježbi iz gramatike, 1 sat lektorskih vježbi

Obaveze studenata: Priprema i redovno pohađanje nastave, pravovremena i kontinuirana priprema za provjeru iz konverzacije i gramatike putem testa, čitanje primarne (obavezno) i sekundarne literature (poželjno), te polaganje završnog ispita.

Način ocjenjivanja: Provjera konverzacije čini 20%, test 30%, a završni ispit 50% konačne ocjene. Za prolaznu ocjenu potrebno je ispuniti sve elemente kontinuirane provjere znanja

Plan predmeta po sedmicama:

1. Modalni i pomoćni glagoli;
2. Nepravilni glagoli – المضاعف ; Primjeri nepravilnih *mudaaf* glagola u rečenicama i najfrekventniji primjeri proširenih vrsta;
3. Polupravilni glagoli-(المهموز);
4. Nepravilni glagoli-(المثال);
5. Nepravilni glagoli – الأجوف ; Primjeri nepravilnih *edʿef* glagola u rečenicama, participi prve vrste i najfrekventniji primjeri proširenih vrsta ovog tipa nepravilnih glagola;
6. Nepravilni glagoli – الناقص; Primjeri nepravilnih *nakis* glagola u rečenicama, forma participa prve vrste i najfrekventniji primjeri proširenih vrsta; Dvostruko nepravilni glagoli اللفيف
7. Glagoli kojima se hvali ili kudi, بئس- نعم; Prijedlozi – pravi i imenički; Sintaksa prijedloga
8. Testovi
9. Prelazni i neprelazni glagoli; Akuzativ objekta (المفعول به)
10. Uzročna rečenica; Akuzativ uzroka للمفعول لأجله; Apsolutni akuzativ(المفعول المطلق) ;
11. Akuzativ stanja (hal); Halija rečenica;

12. Prilozi (akuzativi) mjesta i vremena (ظرف المكان و الزمان) ; Akuzativ specifikacije(التمييز)
13. Irealna pogodbeni i potencijalna rečenica; Akuzativ uz „ve,, (و);
14. Glagoli kojima se iskazuje čuđenje, admirativ, forma – ما أَفْعَلَ ;
15. Rekapitulacija.

Literatura

Muftić, Teufik: *Gramatika arapskog jezika*, Sarajevo, 1998.

Arapski tekstovi 1. i 2., priredile: Zehra Alispahić i Amira Trnka, Hrestomatija, Fakultet islamskih nauka, Sarajevo, 2008.

Dopunska literatura:

- Attar, Samar: *Modern Arabic – Gramamar In Context*, Bejrut, 1998.
- Božović, Rade: *Udžbenik arapskog jezika sa vježbankom i rječnikom*, Sarajevo, 1984.
- Kico, Mehmed: *Arapska gramatika u vremenu*, Dobra knjiga, Sarajevo, 2013.
- Kovalev, A. A. – G. Š. Šarbatov: *Učebnik arapskoga jezika*, Moskva, 1969.
- Sikirić, Šaćir: Muhamed Pašić, Mehmed Handžić: *Gramatika arapskog jezika*, I-II, Sarajevo, 1936.
- Tanasković, Darko – Anđelka Mitrović, *Gramatika arapskog jezika*, Beograd, 2005.

V SEMESTAR

Predmet:	Kur'anski koncept odgoja		
Godina:	III	Sati:	2+1
Semestar:	V	ECTS:	5
Program:	IVRP	Status:	Obavezni predmet
Nastavnik:	Prof. dr. Džemal Latić		

Sadržaj predmeta: U okviru predmeta *Kur'anski koncept odgoja* studentima pedagoškog smjera će se prezentirati glavni planovi etičkih učenja Kur'ana.

Ciljevi predmeta:

- da studenti pedagoškog smjera ovladaju glavnim *etičkim i odgojnim terminima* Kur'ana;
- da se studenti pedagoškog smjera ukratko upoznaju s klasičnim i savremenim djelima iz područja islamskoga odgoja i etičkih vrijednosti islama.

Oblik nastave: 2 sata predavanja, 1 sat vježbi

Obaveze studenata: Uredno pohađanje nastave, marljiva izrada i predaja eseja, izrada testa, čitanje primarne literature (*obavezno*) i sekundarne literature (*optimalno*), te polaganje završnog ispita.

Način ocjenjivanja i rezultati: Esej čini 20%, test 30%, a završni ispit 50% konačne ocjene. Za pozitivnu ocjenu student je dužan ispuniti sve elemente kontinuirane provjere znanja.

Plan predmeta po sedmicama:

1. Čovjek kao biće koje je potrebno da se odgaja.
2. Odgoj po Kur'anu i pitanje dobra (*hayr*) i zla (*šarr*).
3. Bog kao “odgajatelj” po Kur'anu.
4. Kategoriziranje ljudskih djela po Kur'anu.
5. Odgojna uloga porodice po Kur'anu.
6. Znamenite porodice u Kur'anu.
7. Kur'ansko i odgoj vjerske svijesti, odnos nevjerovanja i vjerovanja.
8. Pitanje odgoja u Kur'anu i kategoriziranje ljudi kao grešnika.
9. Pitanje odgoja u Kur'anu i kategoriziranje ljudi kao *mu'mina* (vjernika);
10. Kur'ansko institucionaliziranje *harama* (zabranjenog) i *halala* (dopuštenog).
11. Odgoj po Kur'anu i pitanje *husna* (ljepote) i *su'a* (onog ružnog).

12. Razvijanje odgojne "estetike" po Kur'anu.
13. Odgoj i moral, sloboda i zakon po Kur'anu.
14. Kazna i nagrada kao odgojne "mjere".
15. Odgoj i pitanje lojalnosti, predanost Bogu (islam).

Literatura

Fazlur Rahman, *Glavne teme Kur'ana*, El-Kalem, Sarajevo, 2012.

Sekundarna literatura:

Enes Karić (priređio), *Semantika Kur'ana*, Bemust, Sarajevo, 1998.

Predmet:	Pedagogija		
Godina:	III	Sati:	2+1+1
Semestar:	V	ECTS:	5
Program:	IVRP	Status:	Obavezni predmet
Nastavnik:	Doc dr. Dina Sijamhodžić-Nadarević		

Sadržaj predmeta:

Pedagogija, njezin predmet i područje istraživanja; Gnoseološka, teleološka, epistemološka i nomotetička određenja pedagogijske znanosti; Pedagogijska hermeneutika; Pedagogija i komplementarne znanosti: interdisciplinarne i transdisciplinarne relacije pedagogijske znanosti; Pedagoški pojmovi, terminologija i terminološke raznolikosti (pedagoško djelovanje/pedagoški odnos, razvoj čovjeka, odgoj, obrazovanje, izobrazba, socijalizacija, učenje, škola, didaktika, nastava, kurikulum, učitelj, učenik, savjetovanje, pomoć); Povijesna i tradicijska određenja pedagogijske znanosti; Discipline znanosti o odgoju; Temeljni pedagoški procesi; Odgoj kao temeljni pedagoški pojam; Odgojni ideal, cilj i zadaci; Faktori odgojnog rada; Načela odgojnog rada: Metode odgojnog rada; Sredstva odgojnog rada; Obrazovanje i izobrazba; Cjeloživotno obrazovanje; Odgojno-obrazovni i školski sistem.

Ciljevi predmeta: Student će usvojiti najrelevantniju znanstvenu i stručnu terminologiju iz područja odgoja i obrazovanja, osobit će se za razumijevanje ciljeva odgoja i obrazovanja i kritičko gledanje na opća pitanja i probleme savremene odgojno-obrazovne teorije i prakse kod nas i u svijetu.

Oblik nastave: 2 sata predavanja, 1 sat vježbi

Obaveze studenata: Priprema i redovno pohađanje nastave, pravovremena izrada i predaja eseja, izrada testa, čitanje primarne literature (*obavezno*) i sekundarne literature (*optimalno*), polaganje završnog ispita.

Način provjere znanja: Ocjena aktivnosti na predavanjima i vježbama (kontinuirano se prati rad i napredovanje studenata – konsultacije i mentorski rad); ocjena analize djela iz navedene literature (napravljeni izvodi, anotacije, rezimeji, sažeci, kritičke opservacije, seminarski rad i sl.; ocjena analize radova (najmanje tri – vlastiti izbor) iz časopisa (jedan iz stranih časopisa); prezentacije u toku nastave (problemska pitanja, samostalna izlaganja, vježbanja); kolokvij, pismeni i usmeni oblici provjeravanja i ispitivanja u toku nastave; pismeni ispit (ZOT – zadaci objektivnog tipa); sumiranje postignutih rezultata: samoocjenjivanje i međusobno ocjenjivanje.

Plan predmeta po sedmicama:

1. Pedagogija, njezin predmet i područje istraživanja.
2. Gnoseološka, teleološka, epistemološka i nomotetička određenja pedagogijske znanosti.

3. Pedagogijska hermeneutika.
4. Pedagogija i komplementarne znanosti: interdisciplinarne i transdisciplinarne relacije pedagogijske znanosti.
5. Pedagoški pojmovi, terminologija i terminološke raznolikosti (pedagoško djelovanje/pedagoški odnos, razvoj čovjeka, odgoj, obrazovanje, izobrazba, socijalizacija, učenje, škola, didaktika, nastava, kurikulum, učitelj, učenik, savjetovanje, pomoć).
6. Povijesna i tradicijska određenja pedagogijske znanosti.
7. Discipline znanosti o odgoju.
8. Temeljni pedagoški procesi.
9. Osnovne i najjednostavnije pedagoške kategorije.
10. Odgojni ideal, cilj i zadaci.
11. Faktori odgojnog rada.
12. Načela odgojnog rada.
13. Metode i sredstva odgojnog rada.
14. Odgojno-obrazovni i školski sistem
15. Rekapitulacija

Literatura

1. Gisecke, H. (1993), *Uvod u pedagogiju*, Educa, Zagreb.
2. Gudjons, H. (1994), *Pedagogija - temeljna znanja*, Educa, Zagreb.
3. Lenzen, D. (2002), *Vodič za studij znanosti o odgoju*, Educa, Zagreb.
4. Mijatović, A. (ur.) (1998), *Osnove suvremene pedagogije*, HPKZ, Zagreb.

Sekundarna literatura:

1. König, E.&Zedler, P. (1998), *Teorije znanosti o odgoju*, Educa, Zagreb.
2. Mijatović, A. (2000), *Leksikon temeljnih pedagoških pojmova*, EDIP, Zagreb.
3. Vukasović, A. (2001), *Pedagogija*, HKZ "MI", Zagreb.

Predmet:	Opća psihologija sa psihologijom ličnosti		
Godina:	III	Sati:	2+1+1
Semestar:	V	ECTS:	5
Program:	IVRP	Status:	Obavezni
Nastavnik:	Dr. Aid Smajić, docent		

Sadržaj predmeta: U okviru ovog predmeta izučavat će se opšti psihološki pojmovi sa posebnim osvrtom na njihovo značenje u kontekstu ličnosti kao cjelovitog sistema psihičkog života. Unutar kursa izučavat će se predmet i metodologija savremene psihologije, pojam ličnosti, crte i taksonomije crta ličnosti, razvoj ličnosti, biologija i ličnost, psihoanalitički pristupi ličnosti, motivi i ličnost, kognicije i ličnost, emocije i ličnost, samopoimanje/identitet i ličnost, ličnost i socijalna interakcija, stres i zdravlje, te poremećaji ličnosti.

Ciljevi predmeta: Upoznati studente sa osnovnim pojmovima iz opće psihologije i temeljima psihologije ličnosti kao cjelovitog sistema i žarišnog mjesta u savremenoj psihologiji.

Oblik nastave: 2 sata predavanja, 1 sat vježbi.

Obaveze studenata: Priprema i redovno pohađanje nastave, pravovremena izrada i predaja eseja, izrada testa, čitanje primarne literature (*obavezno*) i sekundarne literature (*optimalno*), te polaganje završnog ispita.

Način ocjenjivanje i rezultati: Prvi semestralni ispit čini 30%, drugi 20%, i završni 50% ukupne ocjene.

Plan predmeta po sedmicama:

16. Predmet opće i psihologije ličnosti
17. Crte i taksonomije crta ličnosti
18. Razvoj ličnosti
19. Biologija i ličnost
20. Psihoanalitički pristupi ličnosti
21. Motivi i ličnost
22. Kognicije i ličnost
23. Rekapitulacija / test
24. Emocije i ličnost
25. Identitet i ličnost
26. Ličnost, kultura i socijalna interakcija

27. Stres i zdravlje
28. Poremećaji ličnosti
29. Islam i ličnost čovjeka
30. Rekapitulacija svih oblasti

Literatura

4. Nikola Rot, *Opšta psihologija*, Zavod za udžbenike i nastavna sredstva, Beograd, 2004.
5. Randy Larsen i David Buss, *Psihologija ličnosti*, preveli Denis Bratko, Ana Butković i Ivana Hromatko, Naklada Slap, Jastrebarsko, 2008.

Sekundarna literatura:

1. Abbas Husein Ali. «Gazalijev doprinos islamskoj koncepciji ličnosti». *Novi muallim*, br. 18 (juni, 2004), str. 22-29;
2. Ante Fulgosi, *Psihologija ličnosti: teorije i istraživanja*, Školska knjiga, Zagreb, 1985.
3. Kelvin Hol i Gardner Lindzi, *Teorije ličnosti*, Nolit, Beograd, 1983.
4. Kaprara, Đ.V. i Danijel Červone, *Ličnost: determinante, dinamika i potencijali*. Dereta, Beograd, 2003.
5. Abraham Maslov, *Motivacija i ličnost*, Nolit, Beograd, 1986.
6. Boris Petz, *Uvod u psihologiju*, Naklada Slap, Jastrebarsko, 2001.
7. Anđelko Domazet, «Teologija i psihologija: mogućnosti i granice dijaloga», *Filozofska istraživanja*, vol. 2 (2007), str. 261-278.
8. Ivan Bezić, «Pastoralna psihologija». *Bogoslovska smotra*, vol. 60 (1990), str. 95-105.

Predmet:	Teorije odgoja: islamska perspektiva		
Godina:	III	ECTS:	5
Semestar:	V	Status:	Obavezni
Program:	IVRP	Broj sati sedmično:	2+1
Nastavnik:	Prof. dr. Nusret Isanović		

Cilj predmeta: Upoznavanje studenata sa najrelevantnijim pitanjima i teorijama odgoja tradicionalnim i modrenim.

Rezultati učenja: Očekuje se da će studenti steći sposobnost razumijevanja značaja, kritički sagledavati, prepoznavati i interpretirati odgojne fenomene kako u kontekstu islamskog mišljenja tako i u kontekstu nekih od najznačajnijih savremenih teorija odgoja.

Osnovne tematske jedinice

1. Uvod u teorije odgoja, pluriperspektivan pristup
2. Pojam i fenom odgoja; odnos odgoja i obrazovanja; odgojne realnosti i misao o odgoju
3. Povijesno-filozofsko i religijsko tematiziranje odgoja
4. Tradicionalne i moderne teorije odgoja
5. Ogoj u izvorima islama; objavljeno iskustvo i poslanički model odgoja
6. Odgoj u tradicionalnom islamskom mišljenju (al-Farabi, Ihvanu-s-saffa, Ibn Sina, Miskavejh, El-Gazali, Suhraverdi)
7. Odgoj kao jedini put do čovjeka (Ž. Ž. Ruso, I. Kant)
8. Provjera znanja
9. Moral, moralne vrijednosti i odgoj
10. Kriza odgoja i kriza porodice –izazovi savremenom teorijsko-odgojnom mišljenju
11. Savremene teorije odgoja; Kritička teorija
12. Kritička znanost o odgoju
13. Znanost o odgoju u horizontu hermeneutike
14. Odgoj u savremenom islamskom mišljenju
15. Postmoderna i karakter teorijsko-odgojnih diskursa; izazovi savremenom religijskom odgoju

Nastava / ocjenjivanje

Opis aktivnosti (%)

Način izvođenja nastave	1. Predavanja
	2. Vježbe/seminar

Učešće u ocjeni (%)

Način vrednovanja znanja	Učešće i aktivnosti u nastavi 20%
	Test 20%

Esej / Test 10%

Završni ispit 50%

Obavezna literatura

Ali Khani, M. F., Fasihizadah, A. R. (2008). *Stavovi islamskih mislilaca o edukaciji i odgoju* (svezak 1). Sarajevo: Fondacija "Mula Sadra". (odbrana poglavlja)

Behešti, M., Dža'feri, M. (2009) *Stavovi islamskih mislilaca o odgoju i obrazovanju* (svezak 2). Sarajevo: Fondacija "Mula Sadra". (odabrana poglavlja)

König, E., Zedler, P. (2001). *Teorije znanosti o odgoju*. Zagreb: Educa.

Gudjons, H. (1994). *Pedagogija - temeljna znanja*. Zagreb: Educa. (odabrana poglavlja)

Lenzen, D. (2002). *Vodič za studij znanosti o odgoju*. Zagreb: Educa. (odabrana poglavlja)

Refi'i, B. (2012). *Stavovi islamskih mislilaca o odgoju i obrazovanju* (svezak 3). Sarajevo: Fondacija "Mula Sadra". (odabrana poglavlja)

Wan Daud, N. Wan M. (2010). *Syed Muhammed Naqubi al-Attas – obrazovna filozofija I praksa: izlaganje originalnog koncepta islamizacije znanja*, Sarajevo: Tugra. (odabrana poglavlja)

Dodatna literatura

Gudjons H. (2002) *Postmoderna i nauka o vaspitanju*. Pedagogija, Beograd 40(3):17- 32.

Liessman, K. P. (2009) *Teorija neobrazovanosti, zablude društva znanja*, Zagreb: Naklada Jesenski i Turk.

Morin, E. (2002) *Odgovori za budućnost: sedam temeljnih spoznaja nužnih u odgoju za budućnost*, Zagreb: Educa.

Nasr, S. H. (1994). *Tradicionalni islam u modernom svijetu*, Sarajevo: El-Kalem. (poglavlja 8 i 9)

Predmet:	Muslimanski doprinos civilizaciji		
Godina:	III	Sati:	2+1+1
Semestar:	VI	ECTS:	5
Program:	IVRP	Status:	Obavezni predmet
Nastavnik:	Doc. dr. Asim Zubčević		

Sadržaj predmeta: Ovaj predmet prati doprinos muslimana svjetskoj civilizacijskoj baštini na raznim poljima, od prirodno-matematičkih nauka preko medicine, farmakologije i obrazovanja do zabave i upravljanja pluralnim društvima. Predmet je dizajniran specifično za buduće učitelje novih generacija koje rijetko imaju priliku čuti ili pročitati neku nepristrasnu prezentaciju na ove teme. Najčešće su izloženi totalnoj negaciji bilo kakvog doprinosa muslimana svjetskoj civilizaciji ili pretjerivanjima kod kojih je teško odvojiti fikciju od realnosti kad je stvarni muslimanski doprinos u pitanju.

Ciljevi predmeta: Studenti bi po završetku ovog predmeta trebali biti u stanju:

- Naučno utemeljeno bez mitologiziranja govoriti o doprinosu nosilaca islamske civilizacije ukupnom svjetskoj civilizacijskoj baštini;
- Svojim učenicima ponuditi muslimanske znanstvenike i umjetnike kao uzor u vlastitom ličnom i profesionalnom razvoju;
- Djelovati kao graditelji mostova među kulturama, prije svega između muslimana i Evropljana drugih svjetonazora.

Oblik nastave: 2 sata predavanja; jedan sat seminara i jedan sat vježbi

Obaveze studenata

Za redovne studente: Priprema i redovno pohađanje nastave (min. 90% prisustva), pravovremena izrada i predaja eseja (30.4.2016.), izrada testa, čitanje primarne literature (*obavezno*) i sekundarne literature (*optimalno*), te polaganje završnog ispita. Probijanje rokova biće sankcionirano oduzimanjem jednog boda za svaki dan kašnjenja.

Za vanredovne studente: Prisustvo konsultativnoj nastavi (*opciono za 1. i 3. susret*), pravovremena izrada i predaja eseja (*obavezno*, 30.4.2016.), izrada testa, polaganje završnog ispita. Probijanje rokova biće sankcionirano oduzimanjem jednog boda za svaki dan kašnjenja.

Način ocjenjivanja i rezultati

Za redovne studente: učešće u nastavi 10%, zadaće u toku semestra 20% (na temu odobrenu od asistenta i nastavnika), test 20%, i završni ispit 50% konačne ocjene. Za prolaznu ocjenu nužno je ispuniti sve elemente kontinuirane provjere znanja.

Za vanredovne studente: učešće u konsultativnoj nastavi 10%, pisane zadaće 20% (na temu odobrenu od asistenta i nastavnika), test 20%, i završni ispit 50% konačne ocjene. Za prolaznu ocjenu nužno je ispuniti sve elemente kontinuirane provjere znanja.

Plan po sedmicama

1. Uloga islama u svjetskoj povijesti
2. Matematika, astronomija, geografija: od algebre do astrolaba
3. Optika i mehanika: muslimani su otkrili kako vidimo (i radi kamera)
4. Hemija i druge znanosti
5. Medicina i farmacija: od sirupa do krvotoka
6. Muslimani i humanizam: ideje koje su promijenile svijet
7. Muslimani i obrazovanje: doprinos razvoju ideje univerziteta
8. Privreda: od upravljanja vodama do dioničkog društva
9. Arhitektura, urbanizam i umjetnost: od luka do planiranja gradova
10. Kultura stanovanja: od kahve do higijene
11. Zabava: od kajdanke do teniskog reketa
12. Prevazilaženje vjersko-sekularne podjele
13. Upravljanje pluralnim društvima: sistem zaštićenih manjina
14. Svijet bez islama?
15. Rekapitulacija

Primarna literatura: *Muslimanski doprinos civilizaciji: hrestomatija*, prir. A. Alibašić.

Sekundarna literatura

Ahmed, M. Basheer, prir., *Muslimanski doprinos svjetskoj civilizaciji*, Sarajevo, El-Kalem i CNS, 2010.

Essa, Ahmed i Othman Ali, *Studies in Islamic Civilization: The Muslim Contribution to the Renaissance*, Herndon, IIIT, 2010.

Fuller, Graham E, *Svijet bez islama*, Sarajevo, Dobra knjiga, 2015.

Makdisi, George, *The Rise of Humanism in Classical Islam and the Christian West*, Edinburgh University Press, 1990.

Makdisi, George, *The Rise of Colleges: Institutions of Learning in Islam and the West*, Edinburgh University Press, 1981.

Michael H. Morgan, *Lost History: The Enduring Legacy of Muslim Scientists Thinkers, and Artists*, Washington, National Geographic, 2007.

Salim T.S. Al-Hassani, *1001 Inventions: The Enduring Legacy of Muslim Civilization*, Washington, National Geographic, 2012.

VI SEMESTAR

Predmet:	Sunnetski koncept odgoja		
Godina:	III	Sati:	2+1
Semestar:	VI	ECTS:	5
Program:	IVRP	Status:	Obavezni predmet
Nastavnik:	Prof. dr. Zuhdija Hasanović		

Sadržaj predmeta: Budući da je teško naći zajednicu koja je bila u tako teškim uvjetima za reformu kao što je bila zajednica Muhammeda, a.s., i da je od nje za svega 23 godine izgradio zdravu, pravednu, humanu, kompaktnu i angažiranu zajednicu nužno je analizirati koji je koncept primijenio Muhammed, a.s., u odgoju i obrazovanju svojih sljedbenika te kojim se metodama i sredstvima koristio u svom djelovanju.

Ciljevi predmeta su:

- upoznati studenti s sunnetskim konceptom odgoja, temeljnim odgojnim područjima te Poslanikovim, s.a.v.s., metodama i sredstvima odgoja;
- osposobiti studente da u odgojnom radu primjenjuju metode i sredstva kojima se koristio Muhammed, a.s.

Oblik nastave: 2 sata predavanja, jedan sat vježbi

Obaveze studenta: Ispunjavanje elemenata kontinuirane provjere znanja, koja se sastoji od: redovnog pohađanja nastave, pripreme za nastavu, pravovremene izrade i odbrane eseja, izrade testa, čitanja obavezne i dopunske literature i polaganje završnog ispita.

Način ocjenjivanja i rezultati: Esej čini 20%, test 30%, a završni ispit 50% ocjene. Za prolaznu ocjenu nužno je ispuniti sve elemente kontinuirane provjere znanja.

Plan predmeta / predmeta po sedmicama:

1. Definiranje sunnetskog koncepta odgoja
2. Temeljna odgojna područja u islamu (duhovni i moralni odgoj)
3. Temeljna odgojna područja u islamu (intelektualni, radni i estetski odgoj)
4. Odgojna uloga ibadeta (namaz, post)
5. Odgojna uloga ibadeta (zekat, hadž)
6. Rekapitulacija/Test
7. Poslaničke metode odgoja
8. Poslanikova, s.a.v.s., metoda poučavanja
9. Savjet – temeljno sredstvo odgoja
10. Poslanikova, s.a.v.s., metoda uvjeravanja
11. Poslanikova, s.a.v.s., metoda navikavanja
12. Poslanikova, s.a.v.s., metoda poticanja

13. Poslanikova, s.a.v.s., metoda sprečavanja
14. Tjelesna kazna
15. Rekapitulacija svih oblasti.

Literatura

- Ali Abdulhalim Mahmud, *Osnovi islamske pedagogije: elementi islamskog pedagoškog tretiranja formativnog perioda djetinjstva i mladosti*, (prijevod s arapskog: Mehmed Kico), Islamski pedagoški fakultet u Zenici, Zenica; El-Kelimeh, Novi Pazar, 2008.
- Bešir Ekrem i Muhammed Rida, *Odgov djece u svjetlu Kur'ana i sunneta (sa praktičnim primjerima za razne uzraste)*, (s engleskog preveo: Amir Mehić), Ilum, Bužim, 2007.
- Kurdić Šefik, *Pedagogija Muhammeda, a.s.: prikaz odgojnih metoda posljednjeg Allahovog Poslanika*, Islamski pedagoški fakultet u Zenici, Zenica, 2011.
- Kutb Muhamed, *Menhedžut-terbijetil-islamijja*, Daruš-šuruk, Bejrut.
- Muhamed Nur ibn Abdilhafiz, *Menhedžut-terbijetin-nebevijja lit-tifl*, Darul-vefa..., El-Mensura, 1993.
- Mursi Muhammed, *Umijeće podizanja djece. Praktična islamska pedagogija za savremeno doba*, Srebreno pero, Sarajevo, 2004.
- Ulvan Abdullah Nasih, *Terbijetul-evlad fil-islam*, Darus-selam, El-Kahira, 1996.

Predmet:	Razvojna psihologija		
Godina:	III	Sati:	2+1
Semestar:	VI	ECTS:	5
Program:	IVRP	Status:	Obavezni
Nastavnik:	Dr. Aid Smajić, docent		

Sadržaj predmeta: U okviru ovog predmeta izučavat će se predmet i metodologija razvojne psihologije, utjecaj nasljednih i okolinskih faktora na razvoj, važnije teorije o različitim aspektima čovjekovog razvoja, periodizacija razvoja, prenatalni razvoj, razvoj u djetinjstvu, adolescenciji i odrasloj dobi.

Ciljevi predmeta: Studente upoznati sa različitim dimenzijama, specifičnostima i «zakovitostima» psihosocijalnog razvoja pojedinca, sa posebnim osvrtom na period djetinjstva i adolescencije.

Oblik nastave: 2 sata predavanja, 1 sat vježbi.

Obaveze studenata: Priprema i redovno pohađanje nastave, pravovremena izrada i predaja eseja, izrada testa, čitanje primarne literature (*obavezno*) i sekundarne literature (*optimalno*), te polaganje završnog ispita.

Način ocjenjivanje i rezultati: Semestralni ispit čini 30%, seminarski rad 20% i završni ispit 50% ukupne ocjene.

Plan predmeta po sedmicama:

1. Uvod u razvojnu psihologiju
2. Utjecaj nasljednih i okolinskih faktora na razvoj
3. Važnije teorije o različitim aspektima čovjekovog razvoja(Erikson, teorija učenja, Piaget)
4. Važnije teorije o različitim aspektima čovjekovog razvoja(Vigotski, Kohlberg, ostale teorije)
5. Periodizacija čovjekovog razvoja; prenatalni razvoj
6. Rođenje
7. Novorođenče i dojenče
8. *Rekapitulacija / Test*
9. Rano djetinjstvo
10. Pripremljenost i zrelost djece za školu
11. Srednje djetinjstvo
12. Pubertet i adolescencija
13. Odraslo doba
14. Smrt i gubitak bližnjeg
15. *Rekapitulacija svih oblasti*

Literatura

Berk, L. (2005). *Psihologija cjeloživotnog razvoja*. Školska knjiga, Zagreb.

Sekundarna literatura:

1. Despot-Lučanin, J. (2003). *Iskustvo starenja*. Naklada Slap, Jastrebarsko.
2. Duran, M. (2004). *Dijete i igra*. Naklada Slap, Jastrebarsko.
3. Lacković-Grgin, K. (1999). *Samopoimanje mladih*. Naklada Slap, Jastrebarsko.
4. Papalia, D.E. i Olds, S.E. (1992). *Human development*. McGraw Hill.
5. Scahie, K.W., Willis, S.L. (2001). *Psihologija zrele dobi i starenja*. Naklada Slap, Jastrebarsko.
6. Vasta, R., Haith, M.M. i Miller, S.A. (1998). *Dječja psihologija*. Naklada Slap, Jastrebarsko.

Predmet:	Didaktika		
Godina:	III	Sati:	2+1+1
Semestar:	VI	ECTS:	5
Program:	IVRP	Status:	Obavezni predmet
Nastavnik:	prof. dr. Hašim Muminović		

Sadržaj predmeta: Predmet je koncipiran na način da studentima pruži osnovna saznanja o temeljnim područjima didaktike.

Ciljevi predmeta:

Upoznavanje i razumijevanje temeljnih područja didaktike; studenti će biti kompetentni analizirati, kritički raspravljati te praktično demonstrirati razumijevanje smisla, suštine i različitih etapa odgoja i obrazovanja u okrilju škole.

Oblik nastave: 2 sata predavanja, 1 sat vježbi

Obaveze studenata: Priprema i redovno pohađanje nastave, pravovremena izrada i predaja eseja, izrada testa, čitanje primarne literature (*obavezno*) i sekundarne literature (*optimalno*), te polaganje završnog ispita.

Način ocjenjivanja i rezultati: Esej (pisani rad + prezentacija) 20%, test 30%, a završni ispit 50% konačne ocjene. Za prolaznu ocjenu nužno je ispuniti sve elemente kontinuirane provjere znanja.

Plan predmeta po sedmicama:

1. Teorijska polazišta i terminologija didaktike.
2. Metode naučnog istraživanja u didaktici.
3. Antropološko-psihološke pretpostavke nastave.
4. Socijalno-kulturalne pretpostavke nastave i odgojno-obrazovni ciljevi i zadaci.
5. Sadržaji nastave.
6. Dinamika nastave.
7. Didaktički sistemi.
8. Sistematizacija/Test.
9. Sociološki oblici aktivnosti u nastavi.
10. Odgojno-obrazovne strategije u nastavi .
11. Školska ekologija.
12. Mediji u nastavnom procesu.
13. Komunikacije u nastavi.
14. Odgojno-obrazovna klima u nastavi.
15. Završna sistematizacija i ispit.

Primarna literatura

1. Bognar, L., Matijević, M. (2002), *Didaktika* (II izmijenjeno izdanje), Školska knjiga, Zagreb.
2. Gudjons, H., (1994). *Pedagogija – temeljna znanja*, Educa, Zagreb (Poglavljja: Učenje i Didaktika, str. 171 - 204).
3. Poljak, V. (1991. i kasnije), *Didaktika*. Zagreb: Školska knjiga. (Odabrana poglavljja)
4. Slatina, M. (2005), *Od individue do ličnosti*, Zenica: Dom štampe (Poglavljja: Učenje/podučavanje i dalje, str. 117–147. i Principi konfluentnog obrazovanja, str. 281–303).
5. Slatina, M. (1998), *Nastavni metod*, Sarajevo: Filozofski fakultet (Poglavljje: Metod vrednovanja nastavnog rada, str. 305–344).

Sekundarna literatura:

1. Bandur, V. (1985), *Učenik u nastavnom procesu*, Veselin Masleša, Sarajevo.
2. Brkić, M. (1999), *Temeljna obilježja i učinkovitost programirane nastave (reprint izdanja 1976)*, Jela commerce, Sarajevo.
3. Desforjes, Ch. (Ured.) (2001), *Uspješno učenje i podučavanje*. Educa, Zagreb.
4. Dryden, G. i Vos, J. (2001), *Revolucija u učenju*, Educa, Zagreb.
5. Glasser, W. (1999), *Nastavnik u kvalitetnoj školi*. Educa, Zagreb.
6. Jensen, E. (2003), *Super-nastava*, Educa, Zagreb.
7. Klafki i dr., (1992.), *Didaktičke teorije*, Educa, Zagreb.
8. Klipert, H. (2001). *Kako uspješno učiti u timu*, Educa, Zagreb.
9. Kyriacou, C. (2001). *Temeljna nastavna umijeća*, Educa, Zagreb.
10. Marcy, P.D. (2005), *Psychology of Learning for Instruction*, Boston: Pearson.
11. Marsh, C.J. (1994), *Kurikulum*, Educa, Zagreb.
12. Meyer, H. (2002), *Didaktika-razredne kvake*, Educa, Zagreb.
13. Muminović, H. (2000), *Mogućnosti efikasnijeg učenja u nastavi*, Sarajevo: DES
14. Neill, S. (1994), *Neverbalna komunikacija u razredu*, Educa, Zagreb.
15. Sternberg, R.J.(1999), *Uspješna inteligencija*, Barka, Zagreb.
16. Terhart, E. (2001), *Metode poučavanja i učenja*, Educa, Zagreb.

Predmet: Učenje i podučavanje u predškolskom odgoju
Godina: III
Semestar: VI
Program: IVRP
Sati: 2+1
ECTS: 5
Status: Obavezni predmet

Nastavnik: Dr. Dina Sijamhodžić-Nadarević, docent

Sadržaj predmeta:

Metode i strategije učenja i podučavanja; Vrste učenja; Pedagoška diferencijacija; Načini oblikovanja kurikuluma (Makro/nadnacionalna/nacionalna; Srednja škola; Mikro/razredna); Temeljni elementi poučavanja; Sudjelovanje (timski rad, timsko poučavanje, pedagoški tim, stilovi vođenja, samousmjeravajuće učenje); Učitelj kao stručnjak (strukovne kompetencije, pedagoške kompetencije, didaktične kompetencije, komunikativne kompetencije, organizacijske kompetencije).

Ciljevi predmeta: student će razumjeti vrste učenja i temeljne elemente poučavanja i moći ih praktično koristiti; student će moći demonstrirati vještine poučavanja i učenja.

Oblik nastave: 2 sata predavanja, 1 sat vježbi

Obaveze studenata: Priprema i redovno pohađanje nastave, pravovremena izrada i predaja eseja, izrada testa, čitanje primarne literature (*obavezno*) i sekundarne literature (*optimalno*), te polaganje završnog ispita.

Način provjere znanja: Ocjena aktivnosti na predavanjima i vježbama (kontinuirano se prati rad i napredovanje studenata -konsultacije i mentorski rad); ocjena analize djela iz navedene literature (napravljeni izvodi, anotacije, rezime, sažeci, kritičke opservacije, seminarski rad i sl.; ocjena analize radova (najmanje tri – vlastiti izbor) iz časopisa (jedan iz stranih časopisa); prezentacije u toku nastave (problemska pitanja, samostalna izlaganja, vježbanja); kolokvij, pismeni i usmeni oblici provjeravanja i ispitivanja u toku nastave; pismeni ispit (ZOT – zadaci objektivnog tipa); sumiranje postignutih rezultata: samoocjenjivanje i međusobno ocjenjivanje

Plan predmeta po sedmicama:

1. Metode i strategije učenja i podučavanja
2. Vrste učenja
3. Pedagoška diferencijacija
4. Načini oblikovanja kurikuluma (Makro/nadnacionalna/nacionalna; Predškolsko obrazovanje; Mikro/razredna)
5. Temeljni elementi poučavanja
6. Temeljni elementi poučavanja
7. Temeljni elementi poučavanja
8. Timski rad
9. Timsko poučavanje i pedagoški tim
10. Stilovi pedagoškog vođenja
11. Samousmjeravajuće učenje

12. Učitelj kao stručnjak (strukovne kompetencije, pedagoške kompetence, didaktične kompetence, komunikativne kompetence, organizacijske kompetence),
13. Profesionalni razvoj
14. Evaluacija sadržaja

Literatura

1. Allport, G.V. (1991), *Sklop i razvoj ličnosti*, Katarina, Bugojno
2. Andrić, V. i Čudina, M. (1985), *Psihologija učenja i nastave*, Školska knjiga, Zagreb
3. Božin, A. A. (2007), *Uvod u psihologiju školskog djetinjstva*, Učiteljski fakultet, Beograd
4. Delors J. i drugi (1998), *Učenje blago u nama*, Educa, Zagreb
5. Dryden, G. i Vos, J. (2001), *Revolucija u učenju: kako promijeniti način na koji svijet uči*, Educa, Zagreb
6. Đorđević, J. (1973), *Različiti metodološki pristupi u proučavanju problema moralnog vaspitanja*, Prosveta, Beograd

Sekundarna literatura:

1. Furlan, I. (1970), *Upoznavanje, ispitivanje i ocjenjivanje učenika*, Pedagoški književni zbor, Zagreb
2. Glasser, W. (1999), *Nastavnik u kvalitetnoj školi*, Educa, Zagreb
3. Goleman, D. (1997), *Emocionalna inteligencija*, Mozaik knjiga, Zagreb
4. Gordon, T. (1998), *Kako biti uspješan nastavnik*, Kreativni centar, Beograd
5. Havelka, N. (2000), *Učenik i nastavnik u obrazovnom procesu*, Zavod za udžbenike i nastavna sredstva, Beograd
6. Humphreys, T. (2003), *Samopouzdanje – ključ djetetova uspjeha u školi*, Mozaik knjiga, Zagreb
7. Rakić, B. (1970), *Motivacija i školsko učenje*, Zavod za izdavanje udžbenika, Sarajevo

Predmet: Religijski odgoj i okultna kultura

Godina:	III	Sati:	2+1
Semestar:	VI	ECTS:	5
Program:	IVRP	Status:	Obavezni predmet
Nastavnik:	Prof. dr. Samir Beglerović		

Sadržaj predmeta: Unutar predmeta razmatraju se osnove savremene ezoterijske ili okultne kulture, te neki njeni ključni izrazi. Potom se analizirani problemi dovode u izravnu vezu sa aktuelnim odgojnim problemima, poput: krize autoriteta, relativizacijr porodičnih vrijednosti, različitih formi ovisnosti, pluralnosti seksualnih identiteta, i sl.

Ciljevi predmeta:

- razumijevanje osnovnih karakteristika ezoterijske kulture
- detektiranje te analiziranje ključnih izazova ezoterijske kulture za religijski odgoj

Oblik nastave: 2 sata predavanja + 1 sat vježbi

Obaveze studenata: Redovno pohađanje nastave (redovni studenti), odnosno kontinuirane konsultacije (vanredni studenti). Priprema seminara (redovni studenti), izrada Testa, čitanje primarne (*obavezno*) i sekundarne (*optimalno*) literature, te polaganje završnog ispita.

Način ocjenjivanja:

Redovni: Seminar (20), test (30), završni ispit (50)

Vanredni: a) Seminar (20), test (30), završni ispit (50); b) Test (30), završni ispit (70)

Napomena: Za prolaznu ocjenu nužno je ispuniti sve elemente kontinuirane provjere znanja.

Plan predmeta po sedmicama:

1. Upoznavanje sa sadržajem predmeta te obavezama nastavnika i studenata

Prvi temat: Religija i kultura u ranoj i ranoj modernoj Evropi (XV-XVIII st.)

2. Kriza identiteta Evrope i pojava renesanse

3. Osnovne teološke karakteristike reformacije i filozofije prosvjetiteljstva

4. Religija, znanost i magija kao moderni kulturni konstrukt

Drugi temat: New Age i Novi religijski pokreti

5. Uzroci nastanka New Agea

6. Religijska sinteza *novoga doba*

7. Nova religioznost i pojava ezoterijskih novih religijskih pokreta

8. Test

Treći temat: Osnovni izrazi ezoterijske i okultne kulture

9. Likovna umjetnost (*slajdovi*)
10. Savremeni ezoterijski muzički izrazi (*clipovi*)
11. Popularni filmovi i igrane serije (*clipovi*)

Četvrti temat: Savremeni problemi religijskog odgoja

12. Kriza braka i relativizacija porodičnih vrijednosti
13. Izazovi različitih oblika ovisnosti (alkohol, narkomanija, konzumerizam i svijet virtualne stvarnosti)
14. Pluralnost seksualnih identitetâ: Analiza dijela udžbenika iz predmeta "Zdravi životni stilovi" – Case Study
15. Rekapitulacija

Literatura

1. Norman Dejvis, *EVROPA, jedna istorija*, str. (2. i 3. predavanje)
2. Adnan Silajdžić, *Islam u otkriću kršćanske Evrope*, str. (2. i 3. predavanje)
3. Jakov Jukić, *Antropologija vjerske ravnodušnosti*, str. 1.-14. (2. i 3. predavanje)
4. Lidija Radulovic, *Okultizam ovde i sad*, str. (4. predavanje)
5. Michel Lacroix, *NEW AGE - Ideologija novog doba*, str. (5. i 6. predavanje)
6. Vladimir Dimitrijević, *Čovek je viši od zvezda: astrologija, okultizam, magija (pravoslavlje i sekte - 6)*, str. (7. predavanje)
7. Jusuf Žiga i Adib Đozić, *Sociologija, "Porodica"*, str. (12. predavanje)
8. Maja Dragun, *Konzumeristička obilježja današnje sinkretičko-eklektičke duhovnosti*, str. 1047.-1068. (13. predavanje)
9. Udžbenik "Zdravi životni stilovi", str. (14. predavanje)110

VII SEMESTAR

Predmet:	Kulturna historija Bosne i Hercegovine		
Godina:	IV	Sati:	2+1+1
Semestar:	VII	ECTS:	5
Program:	IVRP	Status:	Obavezni predmet
Nastavnik:	doc. dr. Asim Zubčević		

Sadržaj i ciljevi predmeta: Studentima sažeto predstaviti bogato kulturno naslijeđe koje baštine narodi Bosne i Hercegovine od najstarijih vremena do danas. Opširnije obraditi utjecaj islama na život i kulturu Bošnjaka kroz osvrt na rad vjersko-prosvjetnih i obrazovnih ustanova. Posebno ukazati na najznačajnija ostvarenja u arhitekturi, nauci, književnosti, umjetnosti i muzici.

Upoznati studente s kulturama koje su se razvijale na prostoru Bosne i Hercegovine od prahistorije do danas i njihovim najreprezentativnijim spomenicima.

Oblik nastave: 2 sata predavanja, 1 sat vježbi

Obaveze studenata: Priprema i redovno pohađanje nastave, pravovremena izrada i predaja eseja, izrada testa, čitanje primarne literature (*obavezno*) i sekundarne literature (*optimalno*), te polaganje završnog ispita.

Način ocjenjivanja i rezultati: Učešće u nastavi 10%, esej 20%, test 20% i završni ispit 50% konačne ocjene. Za prolaznu ocjenu nužno je ispuniti sve elemente kontinuirane provjere znanja.

Plan predmeta po sedmicama:

1. Uvod
2. Prahistorija
3. Antika
4. Srednjovjekovna bosanska država
5. Prihvatanje islama i akulturacija
6. Društvo
7. Institucije
8. Zanatstvo i trgovina
9. Školstvo i obrazovanje
10. Jezik
11. Književnost
12. Nauka
13. Arhitektura
14. Umjetnost
15. Muzika

Obavezna literatura:

Mustafa Imamović, *Historija Bošnjaka*, Sarajevo. KZB Preporod, 1996, str.: 7-53, 59-64, 69-92, 103-225, 290-348, 351-409, 418-432, 456-469, 485-494, 547-550, 562-573.

Dopunska literatura:

1. Mustafa Imamović, *Historija države i prava Bosne i Hercegovine*, izdanje autora, Sarajevo, 1999.
2. Benac A., Čović B., Pašalić E., Basler Đ., Miletić N., Anđelić P., *Kulturna historija Bosne i Hercegovine*, Veselin Masleša, Sarajevo, 1966.
3. Kučukalić Zijo, *The development of Musikal Kulture in Bosnia and Hercegovina*, Sarajevo, 1967.
4. Alojz Benac i dr., *Prahistorija jugoslovenskih zemalja I-V*, ANUBiH – Svjetlost, Sarajevo, 1979.
5. Alojz Benac, *Studije o kamenom i bakarnom dobu u sjeverozapadnom Balkanu*, Veselin Masleša, Sarajevo, 1964.
6. Enver Imamović, *Antički kulturni i votivni spomenici u Bosni i Hercegovini*, Veselin Masleša, Sarajevo, 1977.
7. Šefik Bešlić, *Stećci – kultura i umjetnost*, Veselin Masleša, Sarajevo, 1982.
8. Hamdija Kreševljaković, *Izabrana djela I-IV*, Veselin Masleša, Sarajevo, 1990.
9. Husref Redžić, *Studije o islamskoj arhitektonskoj baštini*, Veselin Masleša, Sarajevo, 1983.
10. Džemal Čelić i Mehmed Mujezinović, *stari mostovi u Bosni i Hercegovini*, Sarajevo Publishing, Sarajevo, 1998.
11. Džemal Čehajić, *Derviški redovi u jugoslovenskim zemljama*, Orijentalni institut, Sarajevo, 1986.
12. Muhamed Karamehmedović, *Umjetnička obrada metala*, Veselin Masleša, Sarajevo, 1900.
13. Zagorka Janc, *Umjetnost na tlu Jugoslavije: Islamska minijatura*, Jugoslavija/Beograd, Spektar/Zagreb, Prva književna komuna/Mostar, 1985.
14. Andrej Andrejević, *Islamska monumentalna umetnost – Kupolne džamije*, Beograd,
15. Medžida Bećirbegović, *Džamije sa drvenim munarama u Bosni i Hercegovini*, Sarajevo Publishing, Sarajevo.

Predmet:	Religijska pedagogija		
Godina:	IV	Sati:	2+1
Semestar:	VII	ECTS:	5
Program:	IVRP	Status:	Obavezni predmet
Nastavnik:	Doc. dr. Dina Sijamhodžić-Nadarević		

Sadržaj predmeta: Predmet je koncipiran na način da studentima predstavi temeljna pitanja religijske pedagogije. Obraduje se pojam, značenje, predmet i epistemološki status religijske pedagogije u interdisciplinarnoj vezi teoloških i odgojnih nauka. Sadržaj predmeta daje i kraću komparativnu analizu perspektiva i pogleda o edukaciji i religijskoj pedagogiji u monoteističkim religijama (judaizam, kršćanstvo, islam). Posebno se produbljuje analiza temeljnih obilježja islamske pedagogije. Koncept islamske pedagogije kritički se razmatra i kroz različite percepcije i akademske pristupe istražujući tradicionalnu i savremenu muslimansku obrazovnu misao. Predmet će dati pogled i na teoriju i praksu religijskog odgoja i vjerske nastave kod nas te u modernom muslimanskom svijetu i muslimanskim zajednicama na Zapadu.

Ciljevi predmeta:

Cilj predmeta je ovladati temeljnim kompetencijama razumijevanja religijske pedagogije općenito. Pružiti studentima uvide u temeljna obilježja islamske pedagogije. Kritički razmotriti različite pristupe u definiranju koncepta islamskog odgoja/obrazovanja. Istražiti glavne obrise obrazovne filozofije u sklopu tradicionalnog i savremenog muslimanskog mišljenja. Analizirati teoriju i praksu religijskog odgoja i obrazovanja.

Obaveze studenata: priprema i redovno pohađanje nastave, pravovremena izrada i predaja eseja, izrada testa, čitanje primarne literature (*obavezno*) i sekundarne literature (*optimalno*), te polaganje završnog ispita.

Način ocjenjivanja i rezultati: Esej čini 20%, test 30%, a završni ispit 50% konačne ocjene. Za prolaznu ocjenu nužno je ispuniti sve elemente kontinuirane provjere znanja.

Plan predmeta po sedmicama:

1. Pojam religije i pedagogije u religijskoj pedagogiji
2. Epistemološki status religijske pedagogije u interdisciplinarnoj vezi teoloških i odgojnih nauka
3. Predmet religijske pedagogije (religijska pedagogija kao teorija religijskog odgoja i obrazovanja, religijskog učenja i poučavanja i kao didaktička teorija vjerske nastave)
4. Muslimanske, jevrejske i kršćanske perspektive i pogledi o edukaciji i religijskoj pedagogiji
5. Formuliranje teorije islamske pedagogije na temelju Kur'ana i Sunneta (epistemologija, izvori iznačenja)
6. Islamski svjetonazor i koncept islamskog odgoja/obrazovanja u tradicionalnom muslimanskom mišljenju (El-Gazali, Burhanuddin Ez-Zernudži...)

7. Islamski svjetonazor i koncept islamskog odgoja/obrazovanja u sklopu savremenog muslimanskog mišljenja (pokret 'islamizacije znanja'; Syed Muhammad Naquib al-Attas; Isma'il Farouqi; Seyyed Husein Nasr; A.H. Abu Sulayman ...)
8. Definiranje i razumijevanje relevantnosti islamske pedagogije (određenja islamske pedagogije - terbijet, edeb, talim; ciljevi i svrha islamskog odgoja/obrazovanja)
9. Temeljna obilježja islamskog odgoja/obrazovanja (Rabbani priroda islamskog obrazovanja, odgoj/obrazovanje svojstveno istinskoj prirodi čovjeka - *fitrah*)
10. Sveobuhvatni karakter islamskog odgoja/obrazovanja (odgoj cjelovite ličnosti, razvoj svih životnih snaga kroz odgoj/obrazovanje u raznim odgojnim područjima; briga o individui i grupi, cjeloživotno učenje)
11. Univerzalni karakter islamskog odgoja/obrazovanja (promoviranje univerzalno važećih vrijednosti u odgoju/obrazovanju; odgoj/obrazovanje za svakog)
12. Teološko, antropološko-pedagoško, povijesno-kulturno i društveno-kulturno utemeljenje religijskog odgoja i vjerske nastave
13. Teorija i praksa religijskog odgoja i obrazovanja u prilikama bosanskohercegovačkih muslimana (religijski odgoj u porodici, mektebska nastava, medrese, religijski odgoj u predškolskim institucijama, školska vjeronauka)
14. Teorija i praksa religijskog odgoja i obrazovanja u modernom muslimanskom svijetu i muslimanskim zajednicama Zapadu
15. Religijski odgoj i vjerska nastava pred savremenim izazovima (odgoj mladih, obrazovanje muslimanske djeca Zapadu...)

Literatura

1. Abd Al-Halim Mahmud, Ali (2008). *Osnovi islamske pedagogije: elementi islamskog pedagoškog tretiranja formativnog perioda djetinjstva i mladosti*. El-Kelimeh.
2. Abu Hamid Al-Gazali. *Ejjuhel veled*.
3. Al-Attas, Syed Muhammed Naquib (1997). *The Concept of Education in Islam: A Framework for an Islamic Philosophy of Education*. Kazi Publications Incorporated.
4. Al-Attas, Syed Muhammed Naquib (2003). *Islam i sekularizam*, Bosančica-print, Sarajevo.
5. Burhanuddin Ez-Zernudži. *Uputa učeniku na putu sticanja znanja. Takvim*
6. Ekram Bešir i Muhammed Rida Bešir (2007). *Odgoj djece u svjetlu Kur'ana i Sunneta*. Ilum, d.o.o. Bužim.
7. Grimmitt, M. (ed.) (2000) *Pedagogies of Religious Education* Great Wakering, Essex, Mc Crimmons
8. Nasr, Seyyed Hossein: *Srce islama* (poglavlja: Samilost i ljubav, mir i dobrota i Etika i duhovna priroda ljudskog života), El-Kalem, Sarajevo, 2002.
9. Nasr, Seyyed Hossein: *Tradicionalni islam u modernom svijetu*, El-Kalem, Sarajevo, 1994.
10. Pranjić, Marko (1996). *Religijska pedagogija*. Naziv, epistemologija, predmet i omeđenje, Biblioteka Školski vjeronauk.
11. Sijamhodžić-Nadarević, Dina. "Pojmovi 'edeb' i 'terbijet' u definiranju islamskog odgoja i obrazovanja", *Novi Muallim / Časopis za odgoj i obrazovanje*, god. IX, br. 35, Sarajevo, 29. septembar 2008., str. 42-48
12. Zahra Al Zeera (2001). *Wholeness and Holiness in Education: An Islamic Perspective*. The International Institute of Islamic Thought, and Biddles Limited, 2001.

Predmet:	Psihologija religioznosti		
Godina:	IV	Sati:	2+1
Semestar:	VII	ECTS:	5
Program:	IVRP	Status:	Obavezni
Nastavnik:	Dr. Aid Smajić, docent		

Sadržaj predmeta: Unutar ovog predmeta studenti će biti upoznati sa karakterističnim socijalno-psihološkim pristupom u izučavanju religioznosti i duhovnosti, psiho-socijalnim značenjima religioznosti u kontekstu ličnosti, razvojnim fazama individualnog razvoja, mentalnog zdravlja, odnosa prema drugom i drugačijem i fenomena religioznog preobraćenja.

Ciljevi predmeta:

- Studente upoznati sa socijalno-psihološkim pristupom fenomenu religioznosti.
- Studente upoznati sa psiho-socijalnim značenjima religioznosti i duhovnosti u kontekstu specifičnih psiholoških temata

Oblik nastave: 2 sata predavanja, 1 sat vježbi

Obaveze studenata: Priprema i redovno pohađanje nastave, pravovremena izrada i predaja eseja, izrada testa, čitanje primarne literature (*obavezno*) i sekundarne literature (*optimalno*), te polaganje završnog ispita.

Način ocjenjivanje i rezultati: Prvi semestralni ispit čini 30%, drugi 20%, i završni 50% ukupne ocjene.

Plan predmeta po sedmicama:

1. Religioznost, duhovnost i moderna nauka.
2. Socio-psihološki pristup religiji i duhovnosti.
3. Čovjekova priroda u religijskim sistemima.
4. Religioznost u vremenu svjetovnosti.
5. Religioznost u kulturalnom kontekstu.
6. Religija, emocije i smisao u vremenu egzistencijalne anksioznosti modernog čovjeka.
7. Religija i duhovnost sa stajališta psihologije ličnosti
8. Psihološke dimenzije religioznosti djece, mladih i odraslih.
9. Test
10. Religioznost i suočavanje s nevoljama
11. Duhovnost i mentalno zdravlje
12. Fenomenologija religijske tolerancije

13. Psihologija religioznog preobraćenja
14. Poimanje zrele religioznosti. Psihologija dušebrižništva.
15. Rekapitulacija svih oblasti

Literatura

1. Šimun Šito Ćorić, *Psihologija religioznosti* (Jastrebarsko, 1998);
2. Yasien Muhammad, *Priroda čovjeka u islamu* (Sarajevo, ?).

Sekundarana literatura:

1. B. Seligman, «Prema fenomenologiji religijske tolerancije», *Forum Bosnae*, br. 9-10 (2000), str. 9-29;
2. B. Seligman, «Tolerancija i tradicija», *Forum Bosnae*, br. 9-10 (2000), str. 31-48;
3. Arnold Gehlen, *Duša u tehničkom dobu: socijalno-psihološki problemi u industrijskom dobu* (Zagreb, 2004);
4. Anthony Giddens, *Modernity and Self-Identity: Self and Society in the Late Modern Age* (Stanford, 1991);
5. Bruno Betelhajm i Viktor Frankl, *Ubijanje duše* (Beograd, 2003);
6. Ernest Gellner, «Religijski fundamentalizam», u knjizi *Postmodernizam, razum i religija* (Zagreb, 2000);
7. Jakov Jukić, «Religija u vremenu krize svjetovnosti», u knjigama *Budućnost religije* (Split, 1991) i *Povratak svetoga* (Split, 1988);
8. Lewis Rambo, *The Psychology of Religious Conversion*, <http://www.religiousfreedom.com/conference/Germany/rambo.htm>;
9. Malcom Hamilton, *Sociologija religije: teorijski i uporedni pristup*, s engleskog Đorđe Trajković (Beograd, 2003);
10. Miro Jakovljević i Mijo Nikić, «Vjera i duševno zdravlje», u Osman Sinanović, Rešid Hafizović i Izet Pajević, *Duhovnost i mentalno zdravlje* (Sarajevo, 2002), str. 31-46;
11. Mounia Lakhdar et al., «Conversion to Islam among French Adolescents and Adults: A Systematic Inventory of Motives», *The International Journal for the psychology of Religion*, 17 (1), str. 1-15;
12. Muhamed Džemaludinović, «Potreba ispitivanja islama», *Takvim* (1979.);
13. Philip Hefner, *The Human Factor: Evolution, Culture, and Religion* (Fortress, 1993);
14. Rešid Hafizović, «Tolerancija i kultura dijaloga u perspektivama islama», *Forum Bosnae*, br. 9-10 (2000), str. 131-158;
15. William James, *The Varieties of Religious Experience* (New York, 1902);
16. William R. Miller, «Spirituality, Religion and Health: An Emerging Research Field», *American Psychologist*, 58, 1 (2003), str. 24-35;
17. William R. Miller (ured.), *Integrating Spirituality into Treatment* (Washington DC, 1999);

Predmet:	Porodični odgoj		
Godina:	IV	Sati:	2+1
Semestar:	VII	ECTS:	5
Program:	IVRP	Status:	Obavezni
Nastavnik:	Doc. dr. Dina Sijamhodžić-Nadarević		

Ciljevi predmeta:

Sticanje najnovijih naučnih saznanja o utjecaju roditelja i cjelokupnog porodičnog okruženja na odgoj i obrazovanje djeteta. Upoznavanje temeljnih principa islamskog porodičnog odgoja. Usvajanje temeljnih pojmova o porodici. Sticanje znanja o različitim teorijskim pristupima u proučavanju odgojne uloge porodice i njene uloge u razvoju društva. Upoznavanje sa karakteristikama, funkcijama i promjenama u savremenoj porodici. Analiza struktura, funkcionalnosti, porodičnih odnosa i tipova porodica. Upoznavanje sa koncepcijama i dimenzijama roditeljstva, ulogama majke i oca u odgoju, odgojnim metodama, principima i propustima u porodičnom odgoju. Sticanje iskustava i saznanja kroz terenski rad u vidu posjete ustanovama čija je djelatnost vezana za rad s porodicama i za rad s djecom bez roditeljskog staranja.

Oblik nastave: 2 sata predavanja, 1 sat vježbi

Obaveze studenata: Priprema i redovno pohađanje nastave, pravovremena izrada i predaja eseja, posjeta ustanovi čija je djelatnost vezana za rad s porodicama i za rad s djecom bez roditeljskog staranja. Na vježbama se koriste filmovi, vode se diskusije, studenti iznose svoje osvrte na pročitane knjige ili dokumente, održavaju prezentaciju na odabranu temu (studiju slučaja, pretraživanje na Internetu, rad na projektu, izradu popisa knjiga namijenjenih radu s roditeljima i samim roditeljima, i sl.), prezentiraju rezultate terenskog rada. Polaganje završnog ispita.

Način ocjenjivanja i rezultati: Predispitne obaveze u toku semestra 50% (kolokviji, prezentacije, projekti, terenski rad), a završni ispit 50% konačne ocjene. Za prolaznu ocjenu nužno je ispuniti sve elemente kontinuirane provjere znanja.

Plan predmeta po sedmicama:

1. Teorijski pristupi u proučavanju porodice
2. Porodica kao odgojna i temeljna društvena zajednica (Pojmovi porodična pedagogija, obitelj, porodica, brak, srodstvo, odnos brak-porodica, porodica-društvo. Značenje porodičnog odgoja za razvoj dječije ličnosti. Kriza porodičnog odgoja u razvijenom svijetu. Prava roditelja i prava djeteta)
3. Temeljni principi islamskog porodičnog odgoja
4. Temeljni principi islamskog porodičnog odgoja
5. Porodica i društvene promjene (Promjene u porodici tokom povijesti. Kriza savremene porodice. Nova uloga žene i muškarca u porodici i društvu. Podruštvljavanje porodičnih uloga. Alternative porodičnog života)

6. Struktura, funkcionalnost i porodični odnosi (Odgojno funkcionalna/disfunkcionalna porodica. Psihodinamika porodičnih odnosa. Porodična klima i njezin utjecaj na razvoj djeteta. Ličnost roditelja, partnerski odnosi, odnos roditelj-dijete. Odgojni stilovi u porodici i ponašanje djeteta - autoritarni, popustljivi i demokratski stil odgoja roditelja. Poželjno ponašanje roditelja – ljubav, privrženost i kontrola. Odgojni postupci roditelja i dob djeteta.
7. Tipovi porodica (Potpune porodice. Porodice s jednim roditeljem. Djeca u porodicama razvedenih roditelja. Smrt roditelja. Odgoj djeteta u jednoroditeljskim porodicama. Rastava braka roditelja i moguće posljedice na dijete. Roditeljstvo usvojene djece)
8. Koncept i dimenzije roditeljstva (Motivacija za roditeljstvo. Osobine roditelja. Pretpostavke uspješnog roditeljstva - znanje, stavovi prema djetetu, porodici, vještine, mreža društvene podrške. Problemi savremenog roditeljstva - siromaštvo, ravnoteža između angažmana u porodici i izvan porodice)
9. Uloge majke i oca u odgoju
10. Metode, sredstva i principi porodičnog odgoja
11. Problemi i greške u porodičnom odgoju
12. Nasilje u porodici
13. Religijske norme u prevenciji porodičnih kriza i disfunkcionalnosti porodice(kriza autoriteta, identiteta, praznina odgojne odlučnosti, mehanizmi prenošenja vrijednosti, međusobni odnosi supružnika, nasilje u porodici, razvodi...)
14. Posjeta ustanovi čija je djelatnost vezana za rad s porodicama i za rad s djecom bez roditeljskog staranja
15. Zaključna razmatranja (Analiza ostvarenog i vrednovanje pojedinih segmenata)

Obavezna literatura

1. Pašalić-Kreso, A. (2012), Koordinate obiteljskog odgoja, Sarajevo: Filozofski fakultet
2. Gordon, T. (1996), Škola roditeljske djelotvornosti, Zagreb: Poduzetništvo Jakić.
3. Ekram Bešir i Muhammed Rida Bešir (2007), Odgoj djece u svjetlu Kur'ana i Sunneta, Bužim:ILUM.
4. Abdulah Nasih Ulvan (2014), Odgoj djece u islamu, Bužim:ILUM.

Dodatna i preporučena literatura:

1. Alić, A. (2012), Struktura i dinamika obiteljske kulture, Sarajevo: CNS
2. Brajša, P. (1995), Očevi, gdje ste? Zagreb: Školske novine.
3. Ekerman, N. (1987), Psihodinamika porodičnog života. Podgorica:Pobjeda
4. Covey, S. R. (1998), 7 navika uspješnih obitelji, Zagreb:Mozaik knjiga
5. Gordon, T. (1997),Umeće roditeljstva -kako podizati odgovornu decu, Beograd: Kreativni centar
6. Grandić, R. (2006), Prilozi porodičnoj pedagogiji. Novi Sad:Savez pedagoških
7. Janković, J. (2004), Pristupanje obitelji. Zagreb: Alinea.
8. Juul, J. (1996), Vaše kompetentno dijete. Zagreb: Educa.
9. Maleš, D. (1988), Obitelj i uloga spolova. Zagreb: Školske novine.
10. Rosić, V., Zloković, J. (2002) Prilozi obiteljskoj pedagogiji. Rijeka: Grafrade Obitelj - škola - društvo (zbornik radova) (1999) Zagreb: HPKZ
11. Ruqayyah Waris Maqsood (2003),*Vodič za muslimanski brak*, Živinice: Selsebil.
12. Ruqayyah Waris Maqsood (2014),*Korisni savjeti roditeljima u odgoju muslimanske omladine*, Bužim: Ilum
13. Stanojlović, B. (1994), Porodica i vaspitanje dece. Beograd: Naučna knjiga
14. Tufekčić, A. (2012), Osnove etnopedagogije, Sarajevo: Dobra knjiga

15. Vilotijević, N. (2002), Porodična pedagogija. Beograd: Učiteljski fakultet. Vršac: Viša škola za obrazovanje vaspitača
16. Vukasović, A. (1994), Obitelj – vrelo i nositeljica života, Zagreb.
17. Winkel, R. (1996), Djeca koju je teško odgajati. Zagreb: Educa.

Predmet:	Metodika vjerske nastave I		
Godina:	IV	Sati:	2+1+1
Semestar:	VII	ECTS:	5
Program:	IVRP	Status:	Obavezni predmet
Nastavnik:	Doc. dr. Dina Sijamhodžić-Nadarević		

Sadržaj predmeta: Predmet je koncipiran na način da studentima pruži osnovna saznanja o temeljnim područjima metodike uopće a posebno metodike u vjerskoj nastavi

Ciljevi predmeta:

Cilj predmeta je upoznavanje studenata sa znanstvenim utemeljenjem metodike, sa didaktičko-metodičkim zakonitostima nastave islamske vjeronauke

Oblik nastave: 2 sata predavanja, 1 sat vježbi, konsultacije, grupni radovi, seminari, istraživanje

Obaveze studenata: Priprema i redovno pohađanje nastave, pravovremena izrada i predaja eseja, izrada testa, čitanje primarne literature (*obavezno*) i sekundarne literature (*optimalno*), te polaganje završnog ispita.

Način ocjenjivanja i rezultati: Esej (pisani rad + prezentacija) 20%, test 30%, a završni ispit 50% konačne ocjene. Za prolaznu ocjenu nužno je ispuniti sve elemente kontinuirane provjere znanja.

Plan predmeta po sedmicama:

1. Teorijsko određenje metodike
2. Terminološka razgraničenja
3. Pojava, razvoj i određenje metodike kao znanstvene discipline
4. Specifičnosti metodike islamske vjeronauke
5. Predmet, sadržaji i zadaci nastave vjeronauke
6. Principi nastave vjeronauke.
7. Aktivno učenje i podučavanje u nastavi vjeronauke
8. Oblici nastave
9. Tipovi nastavnih sati
10. Nastavne metode u vjeronauci
11. Nastavna sredstva i pomagala u vjeronauci
12. Rekapitulacija/Test
13. Vrednovanje i ocjenjivanje učeničkog napretka
14. Osvrt na vlastiti rad
15. Rekapitulacija svih oblasti

Literatura

1. Ćatić, R., & Pehlić, I., Metodika nastave islamske vjeronauke (teorijski dio str. 13-107.), Islamska pedagoška akademija u Zenici, 2004.
2. Pranjić, Marko, Metodika vjeronaučne nastave: teorijske osnove i praktični modeli, Katehetski salezijanski centar, 1997.
3. Sijamhodžić-Nadarević, Dina, Didaktičko-metodičke ideje Burhanudina Ez-Zernudžija, Novi Muallim/Časopis za odgoj i obrazovanje, god. VIII, br. 32, Sarajevo, 29. decembar 2007., str. 80-86.
4. Zimić-Gljiva, Mujesira, Metodika nastave islamske vjeronauke – hrestomatija - Fakultet islamskih nauka u Sarajevu, 2005. (str 13-30; 59-78; 115-139; 189-192; 245-249; 257-270)
5. Zorica Kuburić i Snežana Dačić, Metodika Verske nastave, CEIR, Novi Sad, Čigoja štampa, Beograd, 2004

VIII SEMESTAR

Predmet:	Pedagoška psihologija		
Godina:	IV	Sati:	2+1
Semestar:	VIII	ECTS:	5
Program:	IVRP	Status:	Obavezni predmet
Nastavnik:	Dr. Aid Smajić, docent		

Sadržaj predmeta: U okviru ovog predmeta izučavat će se teme vezane za složene psihosocijalne procese u okviru interakcije između okoline i ličnosti u odgojno-obrazovnom okruženju, uključujući: predmet i metodologija pedagoške psihologije, teorijski pristupi učenju i njihova primjena u razredu, razlike u učenju, motivacijsko-socijalni procesi u školskom kontekstu, važnost interakcije učenik-nastavnik za uspješnost procesa učenja, preveniranje nediscipline i modifikacija nepoželjnih oblika ponašanja u razredu, te rad sa darovitom djecom i djecom sa posebnim potrebama.

Ciljevi predmeta:

Studente osposobiti za primjenu spoznaja psihološke pedagogije odgojno-obrazovnoj praksi, za timski rad u odgoju i obrazovanju, te za primjenu najznačajnijih metoda i tehnika za upoznavanje djeteta.

Oblik nastave: 2 sata predavanja, 1 sat vježbi.

Obaveze studenata: Priprema i redovno pohađanje nastave, pravovremena izrada i predaja eseja, izrada testa, čitanje primarne literature (*obavezno*) i sekundarne literature (*optimalno*), te polaganje završnog ispita.

Način ocjenjivanje i rezultati: Semestralni ispit čini 30%, seminar i prezentacija 20%, završni ispit 50% ukupne ocjene.

Plan predmeta po sedmicama:

1. Uvod u pedagošku psihologiju
2. Metode i tehnike psihologiji odgoja i obrazovanja
3. Proces učenja i pamćenje
4. Pojave koje prate učenje
5. Faktori učenja i pamćenja
6. Razlike u učenju
7. Motivacija
8. *Rekapitulacija / Test*

9. Upravljanje razredom
10. Disciplina u školi
11. Umor i dosada u školi
12. Suradnja s roditeljima
13. Učenici s posebnim potrebama
14. Daroviti učenici
15. *Rekapitulacija svih oblasti*

Literatura

Vizek Vidović, V., Rijavec, M., Vlahović-Štetić, V. i Miljković, D. (2003). *Psihologija obrazovanja*. Zagreb: IEP. (odabrana poglavlja).

Sekundarna literatura:

1. Andrilović, V. i Čudina-Obradović, M. (1996). *Psihologija učenja i nastave*, IV dopunjeno izdanje. Školska knjiga, Zagreb. (odabrana poglavlja)
2. Grgin, T. (1997). *Edukacijska psihologija*, Naklada Slap, Jastrebarsko. (odabrana poglavlja).
3. Andrilović, V. (1991). *Metode i tehnike istraživanja u psihologiji odgoja i obrazovanja*. Školska knjiga, Zagreb.
4. Bošnjak, B. (1985). *Drugo lice škole: istraživanja razredno-nastavnog ozračja*. Alinea, Zagreb.
5. Brdar, I. i Rijavec, M. (1998). *Što učiniti kad dijete dobije lošu ocjenu*. Zagreb: IEP.
6. Kocijan-Hercigonja, D. (1999). *Hiperaktivno dijete: uznemireni roditelji i odgajatelji*. Naklada Slap, Jastrebarsko.
7. Mustić, V. (1996). *Rad sa učenicima s teškoćama u razvoju i osnovnoj školi: priručnik za prosvjetne djelatnike*. Školska knjiga, Zagreb.
8. Neill, S. (1994). *Neverbalna komunikacija u razredu*. Educa, Zagreb.
9. Schachl, H. (1999). *Učenje bez straha: više radosti i uspjeha u školi*. Educa, Zagreb.
10. Zarevski, P. (ur.) (2000). *Učitelji za učitelje: primjeri provedbe načela Aktivne/efikasne škole*. Zagreb:IEP.

Predmet:	<i>Socijalna pedagogija</i>		
Godina:	IV	ECTS:	5
Semestar:	VIII	Status:	Obavezni predmet
Program:	IVRP	Oblik nastave:	2+1
Sati:	2+1		
Nastavnik:	doc. dr. Dina Sijamhodžić-Nadarević		

Sadržaj i ciljevi predmeta:

Studenti će posredstvom sadržaja predmeta Socijalna pedagogija steći uvide u temeljne teorijsko-konceptualne okvire socijalne pedagogije, te razviti senzibilitete za suvremene praktične izazove i mogućnosti socijalne pedagogije. Predmet je zamišljen kao tzv. sociopedagoški spektar unutar kojeg se stiču teorijsko-istraživačka i praktična znanja preventivnog, tretmanskog i resocijalizacijskog djelovanja. Okosnicu sociopedagoškog djelovanja čini socijalni razvoj, pa tako studenti detaljno ovladavaju Selmanovim i Keganovim modelom socijalnog razvoja. Fenomeni kojima će studenti, između ostalog, jesu poremećaji u ponašanju i rizična ponašanja u djetinjstvu i mladosti, maloljetnička delinkvencija, suvremeni oblici ovisnosti.

Ciljevi predmeta su:

- Steći znanja iz suvremene socijalne pedagogije (disciplinarna matrica ovoremene paradigme u socijalnoj pedagogiji)
- Razumjeti probleme i izazove djeteta i mlade osobe iz perspektive sistematičnog znanja socijalne pedagogije
- Ovladati kompetentnošću osmišljavanja realiziranja i evaluiranja sociopedagoških programa kao alata rješavanja problema i izazova pojedinaca i mikrozajednice

Obaveze studenata: Obaveze studenata korespondiraju sa definiranim načinom ocjenjivanja i rezultatima predmeta

Način ocjenjivanja i rezultati: 50% pismeni dio ispita; 25 % usmeni dio ispita; 25 % zadati studentski projektni zadatak. Za prolaznu ocjenu nužno je ispuniti sve elemente kontinuirane provjere znanja.

Plan predmeta po sedmicama:

1. Predmet proučavanja socijalne pedagogije i mjesto u sistemu znanstvenih disciplina: sticanje uvida u dvostruku referentnost socijalne pedagogije, komunitarnu i individualnu. Pozicioniranost unutar Lenzenove i Dietrichove sheme znanosti o odgoju.
2. Razvoj i koncepti u socijalnoj pedagogiji: razvijanje razumijevanja razvoja unutar discipline, sa naglaskom na pomaku od reaktivne ka proaktivnoj emancipatorskoj ulozi u zajednici. Natorpov koncept, Nohlov koncept, psihodinamički koncept, ekološki koncept.

3. Keganov model socijalnog razvoja : reflektivno ja, interesno upravno ja, međuljudsko ja, institucionalno ja, nadindividualno ja. Opis tzv.'zamjenskih pedagoških okruženja' i njihovih funkcija, u situaciji kad je izostala potpora u primarnom okruženju.
4. Selmanov model socijalnog razvoja: objašnjenje koncepta socijalnog razvoja posredstvom sposobnosti 'preuzimanja perspektive'. Egocentrična perspektiva, perspektiva signifikantnog drugog i uopćena perspektiva.
5. Socijalna rekonstrukcija zajednice: posredstvom Teorije socijalnog kapitala, njenih elementa i modelskih pristupa razvoju iznesene su osnovne pretpostavke socijalne rekonstrukcije zajednice, neminovnog procesa u tranzicijskim uvjetima.
6. Pristupi identitetu: psihološki pristup identitetu: paradigma statusa identiteta; sociologijski pristup identitetu: proces individualizacije; razvojni psihološko-sociologijski pristup identitetu: identitet kapital
7. Konstruktivizam u socijalnoj pedagogiji: pokret nastao u socijalnoj psihologiji, a cilj mu je ponuditi kritički pristup u aplikativnim društvenim znanostima pa i u socijalnoj pedagogiji. Socijalni konstruktivizam unosi skeptičnost u uobičajene predstave prema realitetu, senzibilizira prema činjenici da je shvatanje povijesno i kulturno specifično, te potrcrtava svijest o povezanosti spoznavanja i društvenog djelovanja.
8. Razumijevanje sociopedagoških izazova djetinjstva, mladosti, odraslosti i zrelosti: definiraju se osnovni razvojni, istovremeno povijesno i kulturno osjetljivi izazovi, djetinjstva mladosti, odraslosti i starosti. Temeljna prizma njihovog ustanovljavanja je Beckov koncept 'dvostruke socijalizacije'.
9. Pojmovna određenja poremećaja u ponašanju i rizičnih ponašanja: osnovna podjela, eksternalizirani i internalizirani poremećaji, postmoderne klasifikacije, Achenbachova i DSM IV klasifikacija, koje ne insistiraju na zajedničkoj etiologiji, već na vrlo individualnom nastanku i fenomenologiji poremećaja u ponašanju.
10. Suvremeni oblici ovisnosti: kockanje, ovisnost o internetu, koncept razumijevanja nastanka posredstvom kognitivnih distorzija
11. Kažnjavajući, rehabilitacijski i rekonstruktivni pristup maloljetničkoj elinkvenciji: pomak od prioriteta sigurnosti društva preko izolacije počinitelja, prema rehabilitaciji počinitelja i smanjenju mogućnosti recidiva do osobnih interakcija uključenih: počinitelj, oštećeni, stručnjak i zajednica
12. Epidemiološki parametri u socijalnoj pedagogiji: incidencija, prevalencija, morbiditetni rizik, statistička pismenost praćenja epidemioloških parametara
13. Prevencijski koncepti (nagasak na konceptu otpornosti): koncept rizičnih i zaštitnih faktora, koncept razvojnih prednosti, koncept otpornosti (kulturalno relevantna otpornost), koncept promocije mentalnog zdravlja,
14. Sociopedagoški aspekt vrtića i škole: rana intervencija, osnaživanje dgojnih kapaciteta roditelja, socioemocionalno učenje predškolskog i školskog uzrasta, preventivni programi unapređenja socioemocionalnog razvoja djece i mladih: PATHS, Integralna metoda.

15. Sociopedagoški programi: artikulacija odgojnih intervencija kroz program sa neminovnim fazama pripreme, procjene resursa, evaluacije, praksa utemeljena na dokazima (evidence-based).

Literatura:

- Bašić, Ferić, Kranželić (2001): *Od primarne prevencije do ranih intervencija*, Zagreb, ERF
- Bašić, Koller-Trbović, Uzelac (ur.) (2004): *Poremećaji u ponašanju i rizična ponašanja*, Zagreb, ERF
- Marburger, H.(1987): *Razvoj i koncepti socijalne pedagogije*, Zagreb, Fakultet za defektologiju
- Uhlendorf, U. (1997): *Socijalnopedagoške dijagnoze III*, Zagreb, ERF

Sekundarna literatura:

- Beck, U. (1986): *Risikogesellschaft. Auf dem Weg in eine andere Moderne*, Frankfurt/M: Suhrkamp
- Štulhofer, A. (2003): Društveni kapital i njegova važnost, str. 79-98. U: *Socijalna rekonstrukcija zajednice*, Zagreb, Društvo za psihološku pomoć
- Vejo, E. (2013), *Prilozi sociopedagoškom istraživanju identiteta Bošnjaka*, Sarajevo: Dobra knjiga.

Predmet:	Metodika religijskog odgoja		
Godina:	IV	Sati:	2+1+1
Semestar:	VIII	ECTS:	5
Program:	IVRP	Status:	Obavezni predmet
Nastavnik:	Doc. dr. Dina Sijamhodžić-Nadarević		

Sadržaj predmeta: Predmet je koncipiran na način da studentima pruži osnovna saznanja o metodici odgojnog rada uopće te bogatoj tradiciji metodike islamskog odgoja utemeljenoj na kur'anskoj metodologiji i praksi Muhammeda, a.s., relevantnoj zadanašnjeprilike.

Ciljevi predmeta:

- Pojasniti metodiku religijskog odgoja utemeljenu na islamskom svejtonazoru
- Analizirati opće principe religijskog odgojnog rada, područja religijskog odgoja, činitelje odgoja i metode odgoja
- Upoznati studente sa načelima metodike religijskog odgoja karakterističnim za rad sa pojedinim skupinama (predškolska djeca, mladi, odrasle i starije osobe) i u nastavnom radu. Realizirati studentsku praksu na predmetu.
- Osposobiti studente za izradu plana odgojnog rada i provođenja evaluacije odgojnog procesa i učinka.

Oblik nastave: 2 sata predavanja, 1 sat vježbi, konsultacije, studentska praksa

Obaveze studenata: priprema i redovno pohađanje nastave, pravovremena izrada i predaja eseja, konsultacije, praksa, izrada testa, čitanje primarne literature (*obavezno*) i sekundarne literature (*optimalno*), te polaganje završnog ispita.

Način ocjenjivanja i rezultati: Portfolij 20%, test 30%, a završni ispit 50% konačne ocjene. Za prolaznu ocjenu nužno je ispuniti sve elemente kontinuirane provjere znanja.

Plan predmeta po sedmicama:

1. Pojam metodike odgojnog rada
2. Metodika islamskog odgoja utemeljena u Kur'anu
3. Metodika odgojnog rada Muhammeda a.s. kao uzornog odgajatelja (stil, uspjeh, fokus i suština)
4. Stil života i uloga religijskog odgajatelja (predani vjernik, ambasadorislama, zamjenski roditelj, kompetentan pedagog, poznavatelj stručne oblasti)
5. Opći principi religijskog odgojnog rada (princip svrhovitosti, aktivnosti, primjerenosti, individualizacije, socijalizacije, dosljednosti, nenasilne komunikacije, povjerenja, poštovanja, altruizma i empatije, emocionalne uravnoteženosti, objektivnosti, angažovanosti)
6. Područja religijskog odgoja (egzistencijalni odgoj, zdravstveni odgoj, radni, moralni, estetski, ekološki odgoj, socijalni, odgoj za život u zajednici, odgoj za humane odnose među spolovima, odgoj za mir, odgoj za ljudska prava)

7. Činitelji odgoja (porodica, oblici suradnje s roditeljima, utjecajvršnjaka, učenička zajednica, stalne i promjenjive grupe, nastavnik)
8. Opće metode i sredstva odgoja utemeljene u islamskoj tradiciji (dijalog, podsticanje, uvjeravanje, vježbanje i navikavanje, slušanje, razgovor, sprječavanje, preduprjeđivanje...)
9. Metodika religijskog odgoja na predškolskom uzrastu
10. Metodika religijskog odgoja djece i mladih
11. Metodika religijskog odgoja u radu sa odraslim i starijim osobama
12. Individualni i grupni pedagoški savjetodavni rad
13. Religijski odgoj u nastavi i vannastavnim aktivnostima
14. Područje planiranja odgojnog rada i evaluacije odgojnog procesa (odgajani, odgajatelji, evaluacija odgojnog učinka, ispitivanje stavova, upitnici, poticanje, razgovor, samoevaluacija)
15. Studentska praksa (vrtići, medresa...)

Literatura

1. Abd Al-Halim Mahmud, Ali (2008). *Osnovi islamske pedagogije: elementi islamskog pedagoškog tretiranja formativnog perioda djetinjstva i mladosti*. El-Kelimeh.
2. Abdulfettah Ebu Gudde (2003). *Poslanik kao učitelj i njegovi metodi u podučavanju*, El-Kelimeh, Novi Pazar.
3. Amina Ayad. *Zdravlje tijela i duše - vaš vodič ka cjelovitom zdravlju kroz islamska učenja*, Ilum.d.o.o.
4. Abdulghani, Fatima A.H. (1993) *The methodology of religious education in the United Arab Emirates*. Masters thesis, Durham University.
5. Bezić, Ž.: *Zašto i kako odgajati ili Kako biti čovjek*, UPT, Đakovo
6. Bognar, L. (2001). *Metodika odgoja*. Osijek: Pedagoški fakultet.
7. Mandić, P. (1986). *Savjetodavni vaspitni rad sa osnovama metodike vaspitnog rada*, Svjetlost, Sarajevo.
8. Vukasović, A. (2001). *Pedagogija*, Katolički zbor „MI“, Zagreb (poglavlja: Metodika odgojnog rada i Ličnost nastavnika).

Predmet:	Metodika vjerske nastave II	Godina:	IV
Semestar:	VIII	ECTS:	5
Program:	IVRP	Status:	Obavezni predmet
Sati:	2+1+1		
Nastavnik:	Doc. dr. Dina Sijamhodžić-Nadarević		

Sadržaj predmeta: Predmet je koncipiran na način da studentima pruži osnovna saznanja o temeljnim nastavnim umijećima u vjerskoj nastavi, načelima pedagoško-metodičkog rada vjerske nastave u predškolskim institucijama, osnovnim i srednjim školama.

Ciljevi predmeta:

- Ovladavanje temeljnim nastavnim umijećima
- Obučavanje studenata za praćenje i vrednovanje nastave
- Osposobljavanje studenata za planiranje, kvalitetnu i kreativnu izradu nastavne pripremu
- Osposobljavanje studenata za praktičnu izvedbu časa u okviru metodičke prakse u predškolskoj instituciji, osnovnoj i srednjoj školi.

Oblik nastave: 2 sata predavanja, 1 sat vježbi, individualne konsultacije, grupni radovi, seminari, istraživanje, praktikum (vrtići, škole)

Obaveze studenata: priprema i redovno pohađanje nastave, pravovremena izrada i predaja eseja, izrada testa, čitanje primarne literature (*obavezno*) i sekundarne literature (*optimalno*), pisana priprema za nastavni čas + prezentacija i izvedba oglednog časa, dnevnik metodičke prakse, završni ispit - teorijski dio

Način ocjenjivanja i rezultati:

1. a) pisana priprema za nastavni čas + prezentacija i izvedba oglednog časa 40 %
b) aktivnosti u toku nastave (prijevod tekstova 5% i grupni rad 5%)
2. završni ispit - teorijski dio 50% konačne ocjene. Za prolaznu ocjenu nužno je ispuniti sve elemente kontinuirane provjere znanja.

Plan predmeta po sedmicama:

1. Planiranje i priprema nastavnog sata (teorijske postavke)
2. Planiranje i priprema nastavnog sata (analize nastavnih priprema sa studentima)
3. Artikulacija/izvedba nastavnog sata
4. Vođenje i tok nastavnog sata
5. Razredni ugođaj

6. Disciplina/održanje učeničke pažnje na nastavnom satu
7. Ocjenjivanje učeničkog napretka
8. Osvrt i evaluacija vlastitog rada
9. Metodika predškolske vjeronauke (načela i postavke)
10. Hospitacija/Posmatranje stvarnog procesa religijskog odgoja i vjerskenastave u predškolskim institucijama
11. Metodika osnovnoškolske vjeronauke (načela i postavke)
12. Hospitacija/Posmatranje stvarnog procesa religijskog odgoja i vjerskenastave u osnovnoj školi
13. Metodika srednjoškolske vjeronauke (načela i postavke)
14. Hospitacija/Posmatranje stvarnog procesa religijskog odgoja i vjerskenastave u srednjoj školi
15. Ogledni časovi (izvođenje časova od strane studenata u predškolskoj instituciji, osnovnoj i srednjoj školi)

Literatura

1. Annette L. Breaux, L. Susan Brandt (2011). 101 "Answers" for New Teachers & Their Mentors: Effective Teaching Tips for Daily Classroom Use, Eye on Education, Larchmont, NY.
2. Ćatić, R., & Pehlić, I., Metodika nastave islamske vjeronauke (II dio knjige), Islamska pedagoška akademija u Zenici, 2004.
3. Kyriacou, Chris, Temeljna nastavna umijeća, Educa, Zagreb, 1995. (cijela knjiga)
4. Marzano, Robert J. , Debra J. Pickering, Jane E. Pollock (2001). Classroom Instruction That Works: Research-Based Strategies for Increasing Student Achievement. ASCD, VA, USA.
5. Pranjić, Marko, Metodika vjeronaučne nastave: teorijske osnove i praktični modeli, Katehetski salezijanski centar, 1997.

Predmet:	Savremene akademske teme
ECTS:	5
Status:	Izborni
Broj sati:	2P+1V
Nastavnik:	doc. dr. Nedžad Grabus

Cilj predmeta

Upoznatistudentesnekimaktuelnimproblemimas kojima semuslimani danas susreću. Međuostalima, obrađivat će seproblemiipojmova kaoštosu: redukovanareligioznost,pitanje tradicije injenoga odnosa prema modernitetu,uzrociirazvojprocesa sekularizacije,narav i aspekti globalizacije, ključni elementinove religioznosti,novireligijski pokreti, presađivanjeorgana,eutanazijai sl.

Predmeti koji su preduvjet za polaganje: Uvod u nauku akaida, Raneškole akaida,

Osnovnetematskejedinice:

1. „Uvodna razmatranja: Sadržaj naučavanja Savremenih akademskih tema“
2. „Tradicija: Pitanje definiranja“
3. „Fenomen moderne“
4. „Fenomen moderne“
5. „Fenomen sekularizacije“
6. „Idea sekularizacijekod muslimanskih teologa“
7. „New Agei novireligijski pokreti“
8. „Fenomenglobalizacije“
9. „Međureligijski dijalog“
10. TEST/REKAPITULACIJA
11. „Integrativnabioetika i teologija“
12. „Pojam okolišau muslimansko-teološkoj refleksiji“
13. „Zoetičkaproblematika u muslimansko-teološkom diskursu“
14. „Zdravljeivjera“
15. „Rekapitulacija svihoblasti“

Nastava/ocjenjivanje

Opis aktivnosti (%)

2.1. Način izvođenja nastave	1. eks katedra	35 %
	2. workshops	30 %

Učešćeuocjeni (%)

2.2.1. Način ocjenjivanja studenata (Smjer zaimame, hatibei mu'allime, redovni)	1. aktivnost na času (esej, projekat + prezentacija)	30 %
	2. test	20 %
	3. završni ispit	50 %
2.2.2. Način ocjenjivanja studenata (Smjer zaimame, hatibei mu'allime, vanredni)	1. mogućnost: završni ispit	100 %
	2. mogućnost (<i>neobavezno</i>):	
	- esej (dogovorena tema)	30 %
	- završni ispit	70 %

Obavezna literatura

- Hrestomatija tekstova *Savremene akaiidske teme I*, Sarajevo, Fakultet islamskih nauka, 2007.
- Samir Beglerović, »Savremeno muslimansko mišljenje pred izazovima ekološke krize«, *Novi Muallim*, Sarajevo, 2008., vol.9., br. 35, str. 70.-77.
- Samir Beglerović, »Tradicionalni i moderni pristupi fenomenima smrti i umiranja«, *Znakovi Vremena*, Sarajevo, 2011., vol. 14, br. 52/53, str. 67.-82.
- Annemarie Schimmel, »Islam i čudesnosti stvorenja: Životinjsko carstvo«, *Novi Muallim* Sarajevo, 2014., vol. 15. br. 58., str. 45-58.
- Ante Čović, »Pojmovna razgraničenja: moral, etika, medicinska etika, bioetika, integrativna bioetika«, u: *Bioetika i dijete. Moralne dileme u pedijatriji*, ur. Ante Čović i Marija Radonić, Pergamena, Zagreb, 2011, str. 11-24.

Dodatna literatura

- Abū Ḥamid el-Ġazālī, *Znamenja o Allahovim stvorenjima*, Ljiljan, Ljubljana, 1994.
- Jusuf Žiga, *Zemljoradnici vremena*, Bosanski kulturni centari Bosanska knjiga, Sarajevo, 1998.
- Nikola Visković, *Kulturna zoologija*, Naklada Jesenski i Turk, Zagreb, 2009.
- Gordana Pelčić, *Donacija organa i vjernici*, Medicinski fakultet u Rijeci, Rijeka, 2006.
- Tomislav Krznar, *Znanje i destrukcija, Integrativna bioetika i problemi zaštite okoliša*, Pergamena, Učiteljski fakultet Sveučilišta u Zagrebu, Zagreb, 2011.
- Ihan Ilkilić, Hakan Ertin, »Etički aspekti istraživanja ljudskih embrionalnih matičnih ćelija u islamskom svijetu: stavovi i razmišljanja«, *Znakovi vremena*, Sarajevo, vol. 17., br. 63., str. 109-132.
- Amir Muzur, Iva Rinčić, »Hospital/hospicij u islamskoj kulturi«, *Znakovi vremena*, Sarajevo, vol. 17., br. 63., str. 133-138.
- Željko Kaluđerović, »Kontroverze oko GM ili transgenih organizama«, *Arhe*, Novi Sad, vol. 6., br. 12, 2009, str. 159-172.

Predmet: Savremeni religijski pokreti

ECTS:	5
Status:	Izborni
Broj sati:	2P+1V
Nastavnik:	prof.dr. Samir Beglerović

Cilj predmeta

Upoznati studente s temeljnim karakteristikama nove religioznosti, oblicima alternativne religioznosti, te karakteristikom djelovanja i učenja novih religijskih pokreta

Predmeti koji su preduslov za polaganje: Osnovi islamskog vjerovanja, Uvod u studij religije, Rane škole kelama, Učenje judaizma i kršćanstva

Osnovne tematske jedinice koje se obrađuju

1. „Uvodna razmatranja: Značaj izučavanja fenomena novih religijskih pokreta“
2. „Mladi između tradicije i nove religioznosti“
3. Rasprava
4. „New Age i Next Age“
5. Rasprava
6. „Vjerovanje Novih religijskih pokreta“
7. Rasprava
8. Semestralni test
9. „Razlozi uspjeha Novih religijskih pokreta“
10. Rasprava
11. „Oblici alternativne religioznosti i popularna religioznost muslimana“
12. Rasprava
13. Alternativna religioznost i iscjeliteljstvo (video projekcija)
14. Rasprava
15. Rekapitulacija

Nastava/ocjenjivanje

	Opis aktivnosti (%)	
2.1. Način izvođenja nastave	1. eks katedra	35 %
	2. workshops	30 %
	3. prezentacije	35 %
	Učešće u ocjeni (%)	
2.2.1. Način ocjenjivanja studenata (redovni studenti)	1. aktivnost na času (prisustvovanje, esej/projekat/prezentacija)	20 %
	2. Semestralni test	30 %

2.2.2. Način ocjenjivanja studenata (vanredni studenti)	4. Završni ispit	50 %
	1. mogućnost:	
	- semestralni test	30 %
	- završni ispit	70 %
	2. mogućnost (<i>neobavezno</i>):	
	- esej (dogovorena tema)	20 %
- semestralni test	30 %	
- završni ispit	50 %	

Obavezna literatura

1. Adnan Silajdžić, „Krizna religijskog identiteta u današnjem svijetu“
2. Mijo Nikić, „Izazov nove religioznosti: Vjerske sljedbe i novi religijski pokreti“
3. Mijo Nikić, „Mladi između Crkve i sekte“
4. Mijo Nikić, „Krizna New Agea“
5. Tomislav Ivančić, „Credo novih religioznih pokreta“
6. Tonči Trstenjak, „Metode propagande i uzroci uspjeha novih religioznih pokreta“
7. Gordan Črpić, Jakov Jukić, „Alternativna religioznost“

NB: *Svi su tekstovi dostupni „zapakovani“ (zip) u pdf-u na: www.mega.co.nz; prijava: samir.akaid@yahoo.com šifra: teologija*

Dodatna literatura

Novi religiozni pokreti: Zbornik radova sa znanstvenog simpozija Filozofskog fakulteta Družbe Isusove o novim religioznim pokretima, Zagreb, Filozofsko-teološki institut Družbe Isusove, 1997.

Predmet:	Uvod u arabistiku
ECTS kredita:	5
Status:	izborni
Broj sati:	2 + 1
Nastavnik:	Prof. dr. Mehmed Kico

Cilj predmeta

Cilj predmeta *Uvod u arabistiku* je da polazniku nastave pruži uvide u nastanak i pregled razvoja arabistike kod nas, u bližem i daljem okruženju, kako bi mu se omogućilo da ovlada širom teorijsko-metodološkom osnovom za produbljenije izučavanje te zanimljive moderne discipline, koja može pružiti dobre podsticaje izučavanju temeljnih islamskih nauka.

Predavanja iz ovog predmeta se zasnivaju prvenstveno na razmatranju pitanja koja je njegov nosilac istraživački zahvatao u nizu objavljenih radova i dvjemaknjigama (*Arabistika u Prilozima za orijentalnu filologiju od 1950. do 1975. godine*, Sarajevo, 20011.; *Islamska književnost između arabizma i arabistike*, Sarajevo, 2015), gdje su osvjetljene naravi, pravci razvoja, dometi i uloga arabistike, odnedavno izdiferencirane nauke koja se teorijski bavi pitanjima vezanim poglavito uz arapski jezik i arapsku književnost, a u širem smislu obuhvata i cjelokupnu pismenost razvijanu u okrilju arapskog jezika. Uz autorove objavljene uratke, predavanjima su obuhvaćena i djela brojnih arabista iz bližega i daljeg okruženja. Osnovna pitanja iz središta posmatranja, tiču se nazivnoga definisanja, metodološkoga konstituisanja i predmetnoga opsega i pozicioniranosti ove moderne nauke u sklopu kompleksne orijentalistike, na jednoj strani, te naspram iranistike, turkologije i temeljnih islamskih nauka, na drugoj strani.

Osnovne tematske jedinice

1. Definisane pojma *arabistika*
2. Sličnosti i razlike u značenjima pojmova *arabistika*, *arabizam* i *arabizacija*
3. Prednjačenje *arabistike* u sklopu *orijentalne filologije*
4. *Okcidentologija* kao pandan *arabistici*
5. Hronologija razvoja *arabistike* u Bosni i Hercegovini
6. Specifična obilježja i posebni zadaci *arabistike* u Bosni i Hercegovini
7. *Arabistika* i razvoj arapske lingvistike kod nas
8. *Arabistika* i uvidi u arapsku književnost kod nas
9. Pogled u udžbeničke i arabističke priručnike kod nas
10. Sastavljanje arapskih rječnika
11. Besplodnost polemika vođenih oko pisanja udžbenika u jugoslovenskom razdoblju
12. Bosanskohercegovačka iskustva iz prevođenja s arapskog jezika
13. Arabički rukopisi kod nas i zbirke

14. Položaj arapskog jezika kod nas i perspektive

15. Rekapituliranje

Nastava / ocjenjivanje

Obavezna literatura

Bajraktarević, Fehim (prikazuje): Besim Korkut, *Gramatika arapskog jezika za I i II razred klasične gimnazije*, u: *Prilozi za orijentalnu filologiju*, III-IV/1952-53., Sarajevo, 1953., str. 640-643.

Grozđanić, Sulejman: „Arabistika u Socijalističkoj Jugoslaviji 1945-1975.“, *Orientalistika*, I, Ljubljana, 1977., str. 36-41.

Kico, Mehmed: *Arabistika u Prilozima za orijentalnu filologiju od 1950. do 1975. godine*, El-Kalem, Sarajevo, 20011.

Kico, Mehmed: *Islamska književnost između arabizma i arabistike*, Kikmet, Sarajevo, 2015.

Tanasković, Darko: „Koji arapski jezik učiti?“, *Filološki pregled*, XVIII, br. 1-4., Beograd, 1980., str. 63-71.

Dodatna literatura

Bučan, Daniel: *Poimanje arabizma*, Mladost, Zagreb, 1980.

Gabrieli, Francesco: *Istorija arapske književnosti*, Svjetlost, Sarajevo, 1985.

Kico, Mehmed: „Arabizacija i okcidentologija u teoriji i praksi“, *Zbornik radova* Fakulteta islamskih nauka, br. 18., Sarajevo, 2015., str. 145-158.

Kico, Mehmed: „Arabizam i arabistika“, *Zbornik radova* Fakulteta islamskih nauka, br. 16., Sarajevo, 2013., str. 183-198.

Kico, Mehmed: „Bosanskohercegovačka arabistika između bošnjačkog okrilja i jugoslovenskog pokroviteljstva“, *Zbornik radova* Fakulteta islamskih nauka, br. 8., Sarajevo, 2002., str. 275-289.

Kico, Mehmed: „Lingvističko djelo prof. dr. Teufika Muftića (1918-2003)“, *Zbornik radova* Islamske pedagoške akademije, br. 2., Zenica, 2004., str. 147-166.

Kico, Mehmed: „Prevođenje u razvoju arabistike - prema zapažanjima Ahmeda Smajlovića u djelu *Falsafatu l-istišraqi wa asaruha fi l-adabi l-`arabiyyi l-mu`asiri*“, *Znakovi vremena* Instituta Ibn Sina, br. 50., Sarajevo, 2011., str. 255-269.

Šabanović, Hazim: *Književnost Muslimana Bosne i Hercegovine na orijentalnim jezicima*, Svjetlost, Sarajevo, 1973.

Predmet:	Konverzacija na arapskom jeziku
ECTS:	5
Status:	Izborni
Broj sati sedmično:	2+1
Nastavnik:	Doc. dr. Zehra Alispahić

Cilj predmeta

Usvajanje neophodnih jezičkih obrazaca i osposobljavanje kandidata za uspostavljanje svakodnevne komunikacije na arapskom jeziku kroz vještine slušanja, razumijevanja, govora, čitanja i pisanja.

Rezultati učenja

Ovladavanje leksičkim fondom od 1000 riječi i mogućnost razumijevanja i uspostavljanja svakodnevne komunikacije

Preduslovan predmet: Fonetika i morfologija arapskog jezika, Sintaksa arapskog jezika, Arapski tekstovi

Osnovne tematske jedinice

1. Upoznavanje i biografija
2. Porodica, porodični ambijent i relacije i rodbina
3. Stanovanje, stambeni prostor, uređenje stana
4. Na fakultetu
5. Škola i školske aktivnosti
6. Zdrava hrana, hrana, piće, posjeta restoranu
7. Priroda i prirodni okoliš, u parku i šetnji, na izletu
8. Arapski jezik i njegova važnost, izučavanje arapskog jezika u BiH
9. Rekapitulacija i provjera znanja
10. Bosna i Hercegovina, Sarajevo, geografske, povijesne i kulturološke osobnosti
11. Naša islamska zajednica – struktura i kontinuitet postojanja
12. Posao i profesija, posao imama i muallima
13. Vrijeme i klimatske promjene
14. Putovanja, sveta mjesta Mekka, Medina, Medinetu-l Kuds
15. Zdravlje

Nastava / ocjenjivanje

	<i>Opis aktivnosti (%)</i>	
Način izvođenja nastave	Eks katedra	20%
	Prezentacije i eseji	40%
	Gostujući profesori	40%
	<i>Učešće u ocjeni (%)</i>	
Način vrednovanja znanja	1. esej (prezentacija)	30%
	2. test	30%
	3. završni ispit (konverzacija)	40%

Obavezna literatura

Hasan bin Muhammad Al Musaid al-Šamarani: *Al-Arabiyya li-l Alem*, Silsila fi talim al-luga al arabiyya linatiqin bilugat al-uhra, I, Gamia al-Malik Suud, al-Mamlaka al-Arabiyya al-Suudiyya, al-Riyad 2012.

Dodatna literatura

Al-Arabiyya bayna yadayk, I, Silsila fi talimi al-luga al-arabiyya li-gayri al-natiqin biha, magmua min al-muallifin, al-Mamlaka al-Arabiyya al-Suudiyya, al-Riyad, 2005.

Predmet: **Religija i pravo**
Sati: 2 P + 1 V
ECTS: 5
Status: Izborni predmet
Nastavnik: Doc. dr. Nedim Begović

Sadržaj i cilj predmeta: Definiranje religije u pravu; Historijski razvoj ideje slobode religije; Međunarodna i domaća zaštita slobode religije; Modeli odnosa države i religije u komparativnom ustavnom pravu; Islam i zapadnoevropski modeli odnosa države i religije; Sloboda vjerovanja i vjerskog govora; Iskazivanje religije i njena dopuštena ograničenja; Individualna savjest i država; Odnos slobode religije i drugih ljudskih prava; Religijska autonomija; Saradnja države i religijskih zajednica; Religijsko obrazovanje u javnim školama; Religija i politika.

Ovaj predmet istražuje religijsku dimenziju prava i pravnu dimenziju religije, kao i uzajamne odnose religije i prava. Razmatraju se poimanje religije u pravu, historijski razvoj ideje slobode religije, međunarodni i domaći sistem zaštite prava na slobodu religije, odnosi države i religije u komparativnom ustavnom pravu i odnosi prava na slobodu religije i drugih temeljnih ljudskih prava.

Oblik nastave: 2 sata predavanja, 1 sat vježbi, seminari, individualni projekti, konsultacije, istraživački zadaci/analize.

Obaveze studenata: priprema i redovno pohađanje nastave, aktivnost na predavanjima (razgovor, diskusije, radionice i sl.), pravovremena izrada i predaja seminarskog rada, te polaganje polusestrialnog i završnog ispita.

Način ocjenjivanja i rezultati:

Redovni studenti

- Aktivnost na predavanjima - 10 bodova
- Seminarski rad – 20 bodova
- Polusestrialni ispit - 20 bodova (student mora zaraditi minimalno 15 bodova da bi bio oslobođen polaganja dijela gradiva na završnom ispitu)
- Završni ispit - 50 bodova (student mora zaraditi minimalno 25 bodova da bi položio završni ispit).
- Konačna ocjena formira se sabiranjem rezultata iz svih navedenih oblika provjere znanja.

Vanredni studenti

- Seminarski rad – 20 bodova
- Polusestrialni ispit – 30 bodova (student mora zaraditi minimalno 25 bodova da bi bio oslobođen polaganja dijela gradiva na završnom ispitu)
- Završni ispit – 50 bodova (student mora zaraditi minimalno 25 bodova da bi položio završni ispit)
- Konačna ocjena formira se sabiranjem rezultata iz navedenih oblika provjere znanja.

Plan predmeta po sedmicama:

1. Definiranje religije u pravu
2. Historijski razvoj ideje slobode religije
3. Međunarodna i domaća zaštita slobode religije
4. Modeli odnosa države i religije u komparativnom ustavnom pravu
5. Islam i zapadnoevropski modeli odnosa države i religije
6. Sloboda vjerovanja i vjerskog govora
7. Iskazivanje religije i njena dopuštena ograničenja
8. Priprema za polusemestralni ispit
9. Individualna savjest i država
10. Odnos slobode religije i drugih ljudskih prava
11. Religijska autonomija
12. Saradnja države i religijskih zajednica
13. Religijsko obrazovanje u javnim školama
14. Religija i politika
15. Rezime

Obavezna literatura:

1. Fikret Karčić, *Religija i pravo: kratak uvod*, Connectum, Sarajevo, 2011.
2. „Ustavni okvir i Zakon o slobodi vjere i pravnom položaju crkava i vjerskih zajednica u BiH”, u: Edin Šarčević i Drago Bojić (ur.), *Sekularnost i religija: BiH i regija*, Fondacija Centar za javno pravo, Sarajevo, 2015., str. 71-98.
3. Emir Kovačević, *Sloboda vjere u praksi Evropskog suda za ljudska prava*.

Dopunska:

1. *Religija i pravo: hrestomatija*, priredio: Fikret Karčić, Fakultet islamskih nauka u Sarajevu, Sarajevo, 2004.
2. *Sloboda vjere ili uvjerenja: priručnik*, ur. Tore Lindholm (i dr.), prijevod: Nedim Begović i Azra Mulović, CNS, Sarajevo, 2015.
3. *Religija i sekularna država*, urednik: Ahmet Alibašić, Fondacija Konrad Adenauer, European Abrahamic Forum i Međureligijski institut u BiH, Sarajevo, 2007.
4. Zakon o slobodi vjere i pravnom položaju crkava i vjerskih zajednica u BiH, *Službeni glasnik BiH*, br. 5/04.
5. Temeljni ugovor između Svete Stolice i Bosne i Hercegovine.
6. Emir Kovačević, *Sloboda vjere na radnom mjestu u SAD*, CNS, Sarajevo, 2015.
7. Nedim Begović, „Iskazivanje vjere na radnom mjestu: presude Evropskog suda za ljudska prava o predstavkama muslimanskih apelanata“, *Context*, I/2014., br. 2, str. 21-38.
8. Nedim Begović, „Definiranje slobode religije u savremenoj islamskoj misli“, *Zbornik radova*, Univerzitet u Sarajevu - Fakultet islamskih nauka, Sarajevo, 2015., br. 18/2014., str. 133-142.
9. Nedim Begović, „Institucionalizacija islama iz perspektive evropskih standarda o autonomiji vjerskih zajednica“, *Novi Muallim*, Udruženje ilmije Islamske zajednice u BiH, Sarajevo, XVI/2015, br. 63, str. 22-29.

10. Nedim Begović, „Vjerski simboli u javnoj sferi: uporednopravna perspektiva”, *Novi Muallim*, Udruženje ilmijje Islamske zajednice u Bosni i Hercegovini, Sarajevo, XII/2011., br. 45, str. 43-50.

Predmet:	Filozofija kulture
ECTS:	5
Status:	Izborni
Broj sati sedmično:	2P+1V
Nastavnik:	Prof. dr. Nusret Isanović

Cilj predmeta

Pružanje znanja o filozofiji kulture i sticanje pojmovnih osnova za interdisciplinarni rad; pružanje uvida u filozofske teorije kultura, povijest pojma i njegovu primjenu kroz povijest. Sticanje distinktivnih znanja o pojmovnim parovima: kultura/priroda, kultura/civilizacija, kultura/društvo, kultura/religija, kultura/identitet, filozofija kulture/filozofija medija (mediologija) kako bi se dobili uvidi u bit, smisao, strukturu i forme culture I otkrivala njihova filozofska značenja.

Rezultati učenja

Očekuje se da će studenti steći sposobnosti da razumijevaju temeljna značenja, pojmove i definicije filozofije kulture; distinktivno, analitički i kritički pristupati kulturno-filozofskim fenomenima, događajima i temama, posebno onim koji su vezane za islamsku kulturu, te razaznavati njihova duhovno-povijesna pojavljivanja u različitim epohama; otkrivati smisao metamorfoze kultura u dobu kraja moderne; interpretirati iz horizonta filozofije kulturne fenomene i dominantne kulturne forme današnjice; razumijevati tokove i najnosivije oblike savremene islamske kulture.

Osnovne tematske jedinice

1. Uvod u filozofiju kulture; zasnivanje i temeljni pojmovi; interdisciplinarna narav filozofije kulture
2. Razumijevanje pojmova kultura i civilizacija; kulturna fenomenologija
3. Osobenost islamske kulture; fenomenologija islamske kulture – filozofska značenja
4. Interdisciplinarni pristupi razumijevanju kulture
5. Spor između tradicionalne i moderne kulture
6. Orijeentalizacija islamske kulture; imperijalizam, postkolonijalizam i hegemonizam
7. Kultura pamćenja; Bošnjaci i suspenzija kulture pamćenja
8. Test
9. Kultura i religija; kultura i islam
10. Kulturne vrijednosti; humanizam kulture
11. Kultura, znanost i tehnika
12. Filozofiji kulture u 20. st. (O. Spengler, K. Jaspers, E. Cassierer, A. Gehlen, H. Plessner, K. R. Popper, H. Marcuse, P. Theillard de Chardin, Benjamin, H. G. Gadamer)
13. Filozofija kulture i biotehnologijske znanosti

14. Situacija kulture u postmodernom dobu; metamorfoza kulture: desemantizacija pojma; diseminacija smisla kulture

15. Recentni pluriperspektivni kulturno- povijesni koncepti u horizontu savremenog filozofskog diskursa; kultura u savremenom muslimanskom diskursu

NASTAVA / OCJENJIVANJE

Opis aktivnosti (%)

Način izvođenja nastave

Predavanja

Vježbe/seminar

Učešće u ocjeni (%)

Način vrednovanja znanja

Učešće i aktivnosti u nastavi
20%

Test 20%

Esej / Test 10%

Završni ispit 50%

Obavezna literatura

Assmann, Jan. *Kulturno pamćenje*, Zenica, 2005.

Cassirer, E., *Ogled o čovjeku*, Naprijed, Zagreb, 1978.

Eagleton, T., *Ideja kulture*. Jesenski i Turk, Zagreb 2002.

Horkheimer, M./Adorno, Th. W., *Dijalektika prosvjetiteljstva*, V. Masleša, Sarajevo, 1976.

Matulić, T., *Metamorfoza kulture*, Glas koncila, Zagreb, 2009.

Said, E., *Orijentalizam*, Konzor, Zagreb 1999.

Serdar, Z., *Orientalism*, Open University Press, Buckingham, Philadelphia, 1999.

Simmel, G., *Kontrapunkti kulture*, Jesenski i Turk, Zagreb, 2001.

Dodatna literatura

Elias, N., *O procesu civilizacije*, Antibarbarus, Zagreb, 1999.

El-Mesawi, M. T., *Religion, Society, and Culture in Malik Bennabi's Thought*, u: *The Blackwell Companion to Contemporary Islamic Thought* (Edited by I. M. Sbu-Rabi', Blackwell Publishing, Malden, 2006.

Lepenis, V., *Kultura i politika*, Geopoetika, Beograd, 2009.

Puhovski, Ž., *Kontekst kulture*, Kulturni radnik, Zagreb, 1979.

Predmet: Starogrčka i srednjovjekovna filozofija

Sati: 2+1

ECTS: 5

Status: Izborni predmet

Nastavnik: prof. dr. Dževad Hodžić

Cilj predmeta:

- Upoznavanje s historijom grčke i klasične kršćanske filozofije preko pitanja i odgovora kao momenata historije misli i oblika višeg mišljenja, koji su istovremeno momenti historije bivstvovanja koje se otkriva u svjetlu transcendencije i historije velikana, kao što su Platon i Aristotel, koji su obilježili vrhunce ljudskih uzleta u znanju i samosaznanju a koji su poticali i potiču na vlastito kreativno mišljenje.
- Uvođenje u teme historije grčke i klasične kršćanske filozofije u kojima se pokazuje kako glavni povijesni tok filozofskog mišljenja tako i povijest sadržaja i likova koji zauzimaju važna mjesta u historiji muslimanske teološke i filozofske misli.

Oblik nastave: Predavanja i razgovori o predavanjima i esejima studenata.

Obaveze studenata: Pisanje eseja i učešće u razgovorima.

Način ocjenjivanja i rezultati: Esej čini 20%, prva pismena provjera 30%, druga provjera 50%.

Plan po sedmicama:

1. Ime i pojam filozofije.
2. Pojam historije filozofije.
3. Podjela filozofije i njezine povijesti.
4. Kosmološko razdoblje grčke filozofije.
5. Pojmovi bitka, događanja i spoznavanja u predsokratovskoj misli Grka.
6. Antropološko razdoblje grčke filozofije i problem ćudorednosti.
7. Sokratov prinos ustanovljenju pojmovnog mišljenja kao znanosti.
8. Sistemsko razdoblje grčke filozofije i problem saznanja kod Platona.
9. Platonovo učenje o idejama.
10. Aristotelova logika.
11. Aristotelova metafizika.
12. Filon i jevrejsko-helenistička filozofija.
13. Plotin i neoplatonizam.
14. Kršćanska misao, gnosticizam i grčka filozofija u periodu patristike.
15. Augustin i metafizika unutarnjeg iskustva.

Obavezna literatura

Wilhelm Windelband, *Povijest filozofije*, knjiga prva, Zagreb, 1990.

Dopunska literatura:

G.V.F.Hegel, *Istorija filozofije*, svezak I i III (fragmenti), Beograd, 1970;

Bertrand Rasel, *Istorija zapadne filozofije* (fragmenti), Beograd, 1998;

Frederik Koplston, *Istorija filozofije. Srednjovekovna filozofija* (fragment), Beograd, 1989.

Predmet: Moderna i suvremena zapadna filozofija

Sati: 2+1

ECTS: 5

Status: Izborni predmet

Nastavnik: prof. dr. Dževad Hodžić

Cilj predmeta:

- Upoznavanje s historijskim temama moderne i savremene zapadne filozofije u mišljenjima filozofa koji su obilježili "unutarnju" i "vanjsku povijest filozofije", njezin razvitak u sopstvenom uvidu i normiranju i u idejama, odnosima i zadacima orijentira koje dijeli s religijom, znanošću, umjetnošću. To su teme historije filozofije kao reprezentativni izrazi uzdizanja misli u povijesti i povijesti koja prati misao u njezinim višim oblicima i strukturama.
- uvođenje u modernu i savremenu zapadnu filozofiju kao razučeno područje i raznoliko manifestiranje historije filozofije kao primjera "prolaznog pojavljivanja vječnog", kao novo staro nastojanje da se u medijumu mišljenja postiže ono što se u religiji ima putem objave.

Oblik nastave: Predavanja i razgovori o predavanjima i esejima studenata.

Obaveze studenata: Pisanje eseja i učešće u razgovorima.

Način ocjenjivanja i rezultati: Esej čini 20%, prva pismena provjera 30% i druga provjera 50% ukupne ocjene.

Plan po sedmicama:

1. Toma Akvinski i obrat u srednjovjekovnoj kršćanskoj filozofiji.
2. Pico della Mirandola i filozofija prosvjetiteljstva.
3. Descartes, "logika uma" i racionalizam; Pascal, "logika srca" i egzistencijalizam.
4. Locke i engleski empirizam.
5. Rousseau i francusko prosvjetiteljstvo.
6. Njemačko prosvjetiteljstvo i Kantovo obilježavanje granica napodručju saznanja.
7. Test.
8. Schelling i njemački romantizam.
9. Hegel i njemački idealizam.
10. Kierkegaard, filozofija egzistencije i odgovornosti čovjeka za vlastiti život.
11. Nietzsche i filozofija proročkog duha koji sve poriče,
12. Whitehead i systemska metafizika kao sistem "iza" moderne nauke i logike.
13. Wittgenstein i filozofsko utvrđivanje granice izražavanju misli.
14. Heidegger i zaborav bitka.
15. Završni test.

Literatura

Wilhelm Windelband, *Povijest filozofije*, knjiga prva, Zagreb, 1990.

Dopunska literatura:

1. G.V.F.Hegel, *Istorija filozofije*, svezak I, II i III (fragmenti), Beograd, 1970.
2. Bertrand Rasel, *Istorija zapadne filozofije* (fragmenti), Beograd, 1998.

Predmet:	Hadiski tekstovi
Sati:	2+1
ECTS:	5
Status:	Izborni predmet
Nastavnik:	Prof. dr. Zuhdija Hasanović

Sadržaj i ciljevi predmeta:

- Studenti bi se kroz čitanje klasičnih hadiskih tekstova upoznavali s korištenom terminologijom, leksikom, metodologijom najpoznatijih hadiskih znanstvenika, ali prije svega s načinom na koji su temeljna doktrinarna, moralna i šerijatskoppravna pitanja razmatrana u hadisima Božijeg Poslanika, s.a.v.s., sve s ciljem duhovnog, moralnog i intelektualnog formiranja studenata.
- da se studenti upoznaju na koji način Božiji Poslanik, s.a.v.s., govori o temeljnim doktrinarnim, moralnim i šerijatskoppravnim pitanjima kako bi se i sami duhovno, moralno i intelektualno izgrađivali;
- da se studenti osposobe za samostalno čitanje i razumijevanje klasičnih hadiskih tekstova.

Oblik nastave: 2 sata predavanja, jedan sat vježbi

Obaveze studenta: Ispunjavanje elemenata kontinuirane provjere znanja, koja se sastoji od: redovnog pohađanja nastave, pripreme za nastavu, pravovremene izrade i odbrane eseja, izrade testa, čitanja literature i polaganje završnog ispita.

Način ocjenjivanja i rezultati: Esej čini 20%, test 30%, a završni ispit 50% ocjene. Za prolaznu ocjenu nužno je ispuniti sve elemente kontinuirane provjere znanja.

Plan predmeta po sedmicama:

1. Upoznavanje s osnovnom terminologijom, leksikom i metodologijom koju su koristili hadiski znanstvenici u sačinjavanju svojih djela
2. Poglavlje o vjerovanju iz djela *Sahihu Muslim bi šerh en-Nevevi*
3. Objašnjenje pojmova *iman, islam i ihsan*
4. Temelji islama
5. Namaz kao temelj islama
6. Vjerovanje koje uvodi u Džennet
7. Rekapitulacija / Test
8. Poglavlje o samokontroli (*murakabi*) iz djela *Nuzhetul-muttekin šerh Rijadis-salihin*
9. Poglavlje o svjesnosti Allaha, dž.š.
10. Poglavlje o oslanjanju na Allaha, dž.š.
11. Poglavlje o istrajnosti
12. Poglavlje o znanju iz djela *Fethul-Bari bi šerh Sahih el-Buhari*
13. Poglavlje o moralu iz djela *Subulus-selam šerh Bulugil-meram*
14. Poglavlje o namazu iz djela *Subulus-selam šerh Bulugil-meram*
15. Rekapitulacija svih tema

Literatura

Hadiski tekstovi, (prir. Zuhdija Hasanović), Fakultet islamskih nauka u Sarajevu, 2013.

Predmet:	Metodologija pronalaženja i evaluacije hadisa (tahridžul-ehadis)
Sati:	2+1
ECTS:	5
Status:	Izborni predmet
Nastavnik:	Prof. dr. Zuhdija Hasanović

Sadržaj i cilj predmeta:

Predmet podrazumijeva uvid u značaj, ciljeve i definiranje predmeta istraživanja te razvoj metodologije pronalaženja i evaluacije hadisa kao znanosti. Posebna pažnja će se posvetiti pronalaženju pojedinačnih predaja (hadisa) prema:

1. imenu prvog prenosioca;
2. prvoj riječi u tekstu hadisa;
3. bilo kojoj riječi u tekstu hadisa;
4. temama sadržaja hadisa.

Osim toga studenti će se upoznati s temeljnom literaturom iz ove hadiske naučne discipline, kao i sa softverskim programima i elektronskim bazama hadisa koji omogućavaju pronalaženje hadisa.

Ciljevi predmeta su da:

- studenti budu upoznati s metodologijom pronalaženja i evaluacije hadisa;
- osposobi studente da samostalno mogu pronaći hadis u izvornim zbirkama te utvrditi njegov stupanj vjerodostojnosti.

Oblik nastave: 2 sata predavanja, jedan sat vježbi

Obaveze studenta: Ispunjavanje elemenata kontinuirane provjere znanja, koja se sastoji od: redovnog pohađanja nastave, pripreme za nastavu, pravovremene izrade i odbrane eseja, izrade testa, čitanja obavezne i dopunske literature i polaganje završnog ispita.

Način ocjenjivanja i rezultati: Esej čini 20%, test 30%, a završni ispit 50% ocjene. Za prolaznu ocjenu nužno je ispuniti sve elemente kontinuirane provjere znanja.

Plan predmeta po sedmicama:

1. Leksička i terminološka definicija *tahridža*, ukazivanje na njegovu važnosti koristi.
2. Kratak osvrt na historijski razvoj *tahridža*.
3. Prva djela koja su napisana o *tahridžu*. Podaci koji se žele postići *tahridžom*.
4. Osnovne karakteristike pet metodologija koje se primjenjuju kod *tahridža*.
5. Struktura metodologije pisanja hadiskih djela. Hadiska djela tematske prirode: *džami'*, *sunen*, *musannef*, *muvetta'*,
6. *Medžami'*, *zeva'id*, *mustedrek*, *mustahredž* i *džuz*. Hadiska djela u kojima su hadisi poredani po prenosiocima (*ravijama*): *musned-mesaniid*, *mu'džem – me'adžim* i *ta'raf – atraf*. Hadiska djela u kojima su hadisi poredani elifbaom.
7. Pronalaženje hadisa (*tahridž*) prema početku hadisa. Podobnosti i poteškoće ove metode.

8. Rekapitulacija/Test
9. Pronalaženje hadisa na osnovu riječi navedene u dotičnom hadisu. Odlike i mahane ovog metoda.
10. Pronalaženje hadisa (*tahridž*) na osnovu prvog prenosioca (*ravije*) u nizu prenosilaca. Odlike i mahane ove metode.
11. Pronalaženje hadisa na osnovu teme dotičnog hadisa. Odlike i mahane ove metode.
12. Pronalaženje hadisa (*tahridž*) na osnovu očite osobine bilo u nizu prenosilaca ili tekstu jednog hadisa. Odlike i mahane ove metode.
13. Brojnost djela na koja se može primijeniti ova metoda.
14. Najpoznatiji softverski programi i elektronske baze hadisa koji omogućavaju pronalaženje hadisa.
15. Rekapitulacija svih tema.

Literatura

- Abdulmehdi ibn Abdulkadir ibnAbdulhadi, *Muhadarat fit-tahridž*, Džami'atul-Ezher,1987.
- Tahhan (Et-) Mahmud, *Usulut-tahridž ve dirasetul-esanid*, Mektebetul-me'arif, Bejrut,1981.
- Beka'i 'Ali Najif, *Tahridžul-hadisiš-šerif*, Darul-bešair el-islami, Bejrut, 1921.

Predmet: Pedagoško djelovanje Muhammeda, a.s.

Sati: 2+1

ECTS: 5

Status: Izborni predmet

Nastavnik: Prof. dr. Zuhdija Hasanović

Sadržaj i cilj predmeta:

Unutar ovog predmeta studenti će se upoznati s glavnim pretpostavkama koje su omogućile briljantan uspjeh Božijeg Poslanika, s.a.v.s., u odgoju i obrazovanju svojih sljedbenika. Prvenstveno će se govoriti o glavnim faktorima odgoja, na koji način je Muhammed, a.s., utjecao na njih i kakve su rezultate polučili još u vrijeme Muhammeda, a.s.

Ciljevi predmeta su da:

- studenti budu upoznati s glavnim faktorima odgoja u uzornom životu Muhammeda, a.s.
- osposobi studente da na pozitivan način djeluju na izgrađivanje odgojnih faktora u svojim sredinama

Oblik nastave: 2 sata predavanja, jedan sat vježbi

Obaveze studenta: Ispunjavanje elemenata kontinuirane provjere znanja, koja se sastoji od: redovnog pohađanja nastave, pripreme za nastavu, pravovremene izrade i odbrane eseja, izrade testa, čitanja obavezne i dopunske literature i polaganje završnog ispita.

Način ocjenjivanja i rezultati: Esej čini 20%, test 30%, a završni ispit 50% ocjene. Za prolaznu ocjenu nužno je ispuniti sve elemente kontinuirane provjere znanja.

Plan predmeta / predmeta po sedmicama:

1. Pedagoška dimenzija Poslanikove, s.a.v.s., ličnosti
2. Poslanikovo, s.a.v.s., formiranje pozitivnih faktora odgoja
3. Izgrađivanje budućih roditelja kao odgajatelja
4. Izgrađivanje harmonične porodice kao bitnog odgojnog faktora
5. Izgrađivanje zajednice
6. Izgrađivanje odgojno-obrazovnih institucija
7. Poimanje slobodnog vremena
8. Permanentni odgoj (odgoj odraslih)
9. Rekapitulacija / Test
10. Načela Poslanikovog, s.a.v.s., odgojnog rada. Načelo svrsishodnosti
11. Načelo aktivnosti i pozitivne orijentacije
12. Načelo mnogostranosti i primjerenosti
13. Načelo individualizacije i socijalizacije
14. Načelo jedinstvenosti i dosljednosti
15. Rekapitulacija svih tema.

Literatura

Abduldževad es-Sejjid Bekr, *Felsefetut-terbijetil-islamijja fil-hadisiš-šerif*, Darul-fikril-‘arebi.

Ali Abdulhalim Mahmud, *Osnovi islamske pedagogije: elementi islamskog pedagoškog tretiranja formativnog perioda djetinjstva i mladosti*, (prijevod s arapskog: Mehmed Kico), Islamski pedagoški fakultet u Zenici, Zenica; El-Kelimeh, Novi Pazar, 2008.

Bešir Ekrem i Muhammed Rida, *Odgoj djece u svjetlu Kur'ana i sunneta (sa praktičnim primjerima za razne uzraste)*, (s engleskog preveo: Amir Mehić), Ilum, Bužim, 2007.

Jusuf Hattar Muhammed, *Et-Terbijja el-imanijja ven-nefsijja lil-evlad fi dav'i ilmin-nefs veš-šeriatil-islamijja*, El-Hadžerul-esved, Damask, 2002.

Kurdić Šefik, *Pedagogija Muhammeda, a.s.: prikaz odgojnih metoda posljednjeg Allahovog Poslanika*, Islamski pedagoški fakultet u Zenici, Zenica, 2011.

Kutb Muhamed, *Menhedžut-terbijjetil-islamijja*, Daruš-šuruk, Bejrut.

Muhamed Nur ibn Abdilhafiz, *Menhedžut-terbijjetin-nebevijja lit-tifl*, Darul-vefa..., El-Mensura, 1993.

Mursi Muhammed, *Umijeće podizanja djece. Praktična islamska pedagogija za savremeno doba*, (Srebreno pero, Sarajevo, 2004.

Ulvan Abdullah Nasih, *Terbijjetul-evlad fil-islam*, Darus-selam, El-Kahira, 1996.

Vukasović Ante, *Pedagogija*, Zagreb, 1991.

Predmet: Historija Osmanske države

Sati: 2+1

ECTS: 5

Status: Izborni predmet

Nastavnik: doc. dr. Ahmet Alibašić

Sadržaj i ciljevi predmeta:

Ovaj predmet nudi uvid u uspon, razvoj, pad te unutarnju organizaciju i funkcioniranje Osmanske države. Posebna pažnja posvećena je osmanskim stavovima prema Evropi, evropskoj renesansi, znanstvenoj i tehnološkoj revoluciji, pokušajima reforme države, ulozi evropskih sila u dezintegraciji Osmanske države, položaju nemuslimana i osmanskom naslijeđu u Evropi. Pitanja uzajamnih predstava i predrasuda između Evropljana i Osmanlija tokom različitih stoljeća bit će posebno fokusirana.

Predmet ima za cilj proširiti i produbiti studentsko razumijevanje osmanske historije i naslijeđa.

Oblik nastave: 2 sata predavanja, 1 sat vježbi

Obaveze studenata: Priprema i redovno pohađanje nastave, pravovremena izrada i predaja eseja, izrada testa, čitanje primarne literature (*obavezno*) i sekundarne literature (*optimalno*), te polaganje završnog ispita.

Način ocjenjivanja i rezultati: Učešće u nastavi 10%, esej 20%, test 20%, i završni ispit 50% konačne ocjene. Za prolaznu ocjenu nužno je ispuniti sve elemente kontinuirane provjere znanja.

Plan predmeta po sedmicama:

1. Od osnivanja do Kučuk Kajnardže: nastanak i razvoj
2. Od osnivanja do Kučuk Kajnardže: vrhunac
3. Od osnivanja do Kučuk Kajnardže: poljuljana moć
4. Od Kučuk Kajnardže do propasti: početak dugoga kraja
5. Od Kučuk Kajnardže do propasti: reforme
6. Od Kučuk Kajnardže do propasti: godine raspada
7. Unutrašnje uređenje: država i dvor
8. Unutrašnje uređenje: centralna i pokrajinska uprava
9. Privredni život
10. Društveni život
11. Religija i kultura
12. Osmanska kultura suživota
13. Osmanska kultura suživota
14. Osmansko otkriće evrope
15. Evropske predstave o osmanskome carstvu i društvu

Primarna literatura

Hrestomatija *Historija Osmanske države*, ur. Ahmet Alibašić (FIN, 2005).

Sekundarna literatura:

Ihsanoglu, Ekmeleddin, prir., *Historija Osmanske države i civilizacije*, Sarajevo, Orijentalni institut u Sarajevu, 2008.

Halil Inalcik, *An Economic and Social History of the Ottoman Empire*

Netin Heper, *Historical Dictionary of Turkey*

Daniel Goffman et al., *The Ottoman Empire and Early Europe*

Cemal Kafadar, *Between Two World: The Construction*

Bernard Lewis, *The Emergence of Modern Turkey*

Asl Crakman, *From "Terror of the World" to the "Sick Man of Europe": European Images of Ottoman Empire*

Donald Quataert et al, *The Ottoman Empire 1700-1922*

Kemal Karpat, *The Politicization of Islam: Reconstructing Identity, State, Faith, and Community in the Late Ottoman State*

Heath W. Lowry, *The Nature of the Early Ottoman State*

Kate Fleet and David Morgan, *European and Islamic Trade in the Early Ottoman State: The Merchants of Genoa and Turkey*

Benjamin C. Fortna, *Imperial Classroom: Islam, the State and Education in the Late Ottoman Empire*

Karen Barkey, *Bandits and Bureaucrats: The Ottoman Route to State Centralization*

Dietrich Jung, *Turkey at the Cross Roads: Ottoman Legacies and a Greater Middle East*

Predmet: Islamska kultura na Balkanu

ECTS: 5

Status: Izborni

Broj sati: 2P+1V

Nastavnik: doc. dr. Asim Zubčević

Cilj predmeta

Upoznati studente sa mogućim dodirima stanovnika jugoistočne Evrope sa islamom i islamskom kulturom u predosmanskom periodu; prikazati ekspanziju Osmanlija na Balkan, prihvatanje islama od strane različitih etničkih skupina, njihovu akulturalizaciju i institucije. Poseban akcent dati na kulturu Bošnjaka i njihovo kulturno naslijeđe.

Osnovne tematske jedinice

1. Predosmanski period: Prvi dodiri Balkana sa islamskom kulturom i civilizacijom
2. Osmanski period: Trajno prisustvo islama i islamske kulture na Balkanu
3. Prihvatanje islama
4. Razvoj gradova: Uloga države i vakufa
5. Razvoj gradova: Uloga derviša
6. Kultura suživota: Osmanski *millet* sistem
7. Muslimanske etničke skupine na Balkanu
8. Rekapitulacija/Test
9. Bosanski pašaluk
10. Islamske obrazovne institucije u Bosanskom pašaluku
11. Knjige i biblioteke
12. Znanosti kod Bošnjaka
13. Islamska arhitektura i umjetnost u Bosni i Hercegovini
14. Muzička kultura
15. Rekapitulacija svih oblasti

Nastava/ocjenjivanje

	<i>Opis aktivnosti (%)</i>	
2.1. Način izvođenja nastave	1. eks katedra	80 %
	2. prezentacije	10 %
	3. gosti predavači	10 %
	<i>Učešće u ocjeni (%)</i>	
2.2. Način ocjenjivanja studenata	1. esej (pisani rad + prezentacija)	20 %
	2. test	30 %
	3. završni ispit	50 %

Obavezna literatura

Ismet Bušatlić, *Islamska kultura i civilizacija na Balkanu (Hrestomatija)*, Fakultet islamskih nauka u Sarajevu, Sarajevo, 2006.

Dodatna literatura

Muhamed Hadžijahić, *Porijeklo bosanskohercegovačkih muslimana*, Sarajevo, 1990.

N. Filipović, *Islamizacija u Bosni i Hercegovini*, Centar za kulturu i obrazovanje Tešanj, Tešanj, 2005.

Dž. Čehajić, *Derviški redovi u Jugoslovenskim zemljama*, Orijemntalni institut u Sarajevu, Sarajevo, 1986.

Kasumović, *Školstvo i obrazovanje u Bosanskom ejaletu za vrijeme osmanske uprave*, Islamski kulturni centar Mostar, Mostar, 1999.

Ljubović – S. Grozdanić, *Prozna književnost Bosne i Hercegovine na orijentalnim jezicima*, Orijetalni institut u Sarajevu, Sarajevo, 1995.

H. Redžić, *Islamska umjetnost u Bosni i Hercegovini*, Prva književna komuna, Mostar, 198?

S. Balić, *Kultura Bošnjaka, muslimanska komponenta*, Izdavačko prometno preduzeće «R&R» Tuzla, drugo izdanje, Zagreb, 1994.

Predmet:	Islamske institucije
ECTS:	5
Status:	Izborni
Broj sati sedmično:	2P+1V
Nastavnik:	doc. dr. Ahmet Alibašić i doc. dr. Asim Zubčević

Cilj predmeta

Ovaj predmet ima za cilj upoznati studente sa kur'ansko-sunnetskim osnovama islamskih institucija, njihovim nastankom, glavnim karakteristikama i historijskim razvojem kroz predstavljanje osnovnih političkih, vojnih, pravosudnih, privrednih, obrazovnih i znanstvenih

Osnovne tematske jedinice

1. Kur'ansko-sunnetski koncept islam. Institucija
2. Poslanik i poslanikova džamija
3. Islamski grad (medina) i njegove institucije
4. Islamska država i njene institucije
5. Upravne institucije
6. Vojne institucije
7. Pravosudne institucije
8. Rekapitulacija/Test
9. Institucije kontrole i nadzora
10. Privredne, fiskalne i esnafske institucije
11. Obrazovne i znanstvene institucije
12. Bosanski divan
13. Sarajevski kadija i bosanski munla
14. Institucije muslimana u dijaspori
15. Rekapitulacija svih oblasti

Nastava/ocjenjivanje

	<i>Opis aktivnosti (%)</i>	
2.1. Način izvođenja nastave	1. eks katedra	80 %
	2. prezentacije	10 %
	3. gosti predavači	10 %
	<i>Učešće u ocjeni (%)</i>	
2.2. Način ocjenjivanja studenata	1. esej (pisani rad + prezentacija)	20 %
	2. test	30 %
	3. završni ispit	50 %

Obavezna literatura

Islamske institucije: hrestomatija, prir. Dr. Ahmet Alibašić, Sarajevo, 2016.

Dodatna literatura

Enciklopedija islama, Sarajevo, 2007.

Nerkez Smailagić, *Leksikon islama*, Svjetlost, Sarajavo, 1990.

The Encyclopaedia of Islam, Leiden, Brill.

Predmet:	Studije genocida
ECTS kredita:	5
Status:	Izborni
Broj sati:	2P+1V
Nastavnik:	dr. Ahmet Alibašić

Cilj predmeta

Ovaj predmet ima cilj da studente upozna sa pojmom, definicijom, historijom, okolnostima i posljedicama fenomena genocida u njegovim najrazličitijim oblicima s naglaskom na moderno doba. U tom kontekstu bit će obrađeni karakteristični primjeri genocida u Svijetu. Posebna pažnja bit će posvećena agresiji na Bosnu i Hercegovinu 1992-1995 i istovremenom genocidu nad Bošnjacima, posebno u pogledu motiva (historijska pozadina i korijeni mržnje, neposredni uzroci genocida, uloga ideologije, propagande), sredstava (organiziranje i izvršenje genocida, identificiranje žrtava, psihologija ubica, uloga posmatrača), međunarodnog odgovora (Šta se znalo? Šta je učinjeno? Šta je moglo biti učinjeno? Koja je odgovornost međunarodne zajednice?) i savremenih posljedica (procesuiranja zločina genocida, reparacija, restitucije, predstavljanja u umjetnosti i književnosti, sjećanja, suočavanja sa individualnom i kolektivnom prošlošću, pomirenjem). Predmet također teži da razvije sposobnost studenata za suočavanje sa ovim fenomenom bez zapadanja u pojednostavljena objašnjenja i rješenja temeljena na mržnji, te da doprinese razvoju kritičke historijske svijesti i daljem uvažavanju različitosti i kompleksnost ljudskog iskustva.

Osnovne tematske jedinice

1. Uvod: definicija; kako izučavati genocid: mikro i makro plan; komparacije
2. Genocid prije 20. st.: Korijeni savremenog genocida;
3. Genocid u 20. stoljeću I: Ekstremni genocid - Holokaust
4. Genocid u 20. stoljeću II: Genocid na kraju 20. st.: Bosna i Ruanda
5. Motivi, historijska podloga i neposredni faktori koji kulminiraju u genocidu – slučaj BiH
6. Sredstva: organizovanje genocida, identifikovanje žrtve, psihologija počinioca i uloga pasivnih posmatrača – slučaj BiH
7. Implementacija: Ubijanja, deportiranje, logori, silovanje; Kulturocid / Duhovni genocid
8. Revizija i test
9. Vjera i genocide; Zločini na prostoru HZ Herceg Bosne; Bošnjačka odgovornost
10. Šta je učinjeno i šta je moglo biti učinjeno? – slučaj BiH: Odgovornost međunarodne zajednice za intervenciju; Embargo
11. Posljedice i suočavanje s njima: Krivica; Suđenje državama i pojedincima: Njemačka i Japan, Kambodža, MKSJ, MKS
12. Reparacije: Jevreji, Romi, BiH; Restitucija: Njemačka, Japan, BiH; Sjećanje
13. Pomirenje, praštanje i vjerske zajednice: Njemačka i Japan, BiH; Predstavljanje: film, muzeji, memorijali, literatura
14. Poricanje i skrivanje; Dobri ljudi u zlim vremenima: pravednici
15. Rekapitulacija svih oblasti

Nastava/ocjenjivanje

Opis aktivnosti (%)

2.1. Način izvođenja nastave	1. Eks katedra	60 %
	2. Prezentacije	15 %
	3. Video projekcije	15 %
	4. Radionice	10 %

Učešće u ocjeni (%)

2.2. Način ocjenjivanja studenata	Učešće u nastavi	10 %
	Seminarski	20 %
	Parcijalni ispit	20%
	Završni ispit	50%

Obavezna literatura

Hrestomatija *Studije genocida*, ur. Ahmet Alibašić (*N.B.: Hrestomatija se ažurira svake godine. Molimo studente da se na početku semestra obrate aisistentici ili nastavniku za posljednje izdanje*).

Dodatna literatura

Balić, Smail, „Međuvjersko pomirenje“, *Most*, vol. 26, br. 128-29 (39-40) (juli-aug. 2000).

Čekić, Smail, *Agresijana Republiku Bosnu i Hercegovinu: planiranje, priprema, izvođenje*, Sarajevo, Institut za istraživanje zločina i Kult B, 2004, 2 toma.

Klakić, Slobodan, *Zločin bez kazne: genocid nad Srbima: dokumenti o progonu i teroru, svedočanstva o žrtvama, vremenu, mestu i sredstvima zločina*, Beograd: Litera, 1991.

Kurdulija, Strahinja, *Atlas ustaškog genocida nad Srbima 1941-1945*, Beograd: Europublic, 1994.

Mihrović, Azher i drugi, ur., *Žrtve srebreničke apokalipse*, Tuzla, Organizacija demobilisanih boraca općine Srebrenica, 2002, 97-100.

Mihrović, Azher, *Nacionalno mitomansko prokletstvo*, Sarajevo, Kaligraf, 2002, 227-43.

Mileusnić, Slobodan, *Duhovni genocid 1991-1995*. Beograd: Muzej Srpske pravoslavne crkve, 1996.

Minić, Miloš, *Pregovori između Miloševića i Tuđmana o podeli Bosne i Hercegovine u Karađorđevu marta 1991.*, Beograd, Društvo za istinu o antifašističkoj NOB u Jugoslaviji (1941-45), 1998.

Nikčević, Vojislav P., *Istraga poturica: mit ili stvarnost*, Podgorica, Almanah, 2001.

Opačić, Petar i drugi, ur., *Genocid nad Srbima u dvadesetom veku*, Beograd: IDD Grafopublik, 1992.

Popović, Miodrag, *Vidovdan i časni krst*, Slavoljublje, Beograd, 1976.

Predmet: Domski odgoj

Sati: 2+1

ECTS: 5

Status: Izborni predmet

Nastavnik: doc. dr. Dina Sijamhodžuić-Nadarević

Sadržaj i ciljevi predmeta:

Predmet je koncipiran na način da studentima pruži osnovna saznanja o specifičnostima i zakonitostima odgojno-obrazovnog rada u domskim (internatskim) uslovima života, o vrstama domova i mogućnostima djelovanja religijskog odgajatelja u domovima.

Ciljevi predmeta:

- Usvajanje znanja o predmetu, zadacima i svrsi domske pedagogije
- Klasificirati različite vrste domova prema različitim kriterijima
- Analizirati moguće sadržaje odgojno obrazovnog rada za konkretni dom
- Razvijati kompetencije studenata kao budućih religijskih odgajatelja za mogućnosti rada u domovima

Oblik nastave: 2 sata predavanja, 1 sat vježbi

Obaveze studenata: priprema i redovno pohađanje nastave, pravovremena izrada i predaja eseja, izrada testa, čitanje primarne literature (*obavezno*) i sekundarne literature (*optimalno*), te polaganje završnog ispita.

Način ocjenjivanja i rezultati: Esej čini 20%, test 30%, a završni ispit 50% konačne ocjene. Za prolaznu ocjenu nužno je ispuniti sve elemente kontinuirane provjere znanja.

Plan predmeta po sedmicama:

1. Domska pedagogija kao naučno-nastavna disciplina;
2. Temelji domskog odgoja, povijesna i savremena određenja
3. Mjesto, uloga i zadaci domova u obrazovno-obrazovnom sistemu
4. Oblici i sadržaji odgojno-obrazovnog rada u domovima
5. Organizacija života i rada u domovima
6. Mogućnosti djelovanja religijskog odgajatelja u domovima
7. Vrste domova (prema namjeni, prema dobi odgajanika, trajanju boravka, stepenu otvorenosti, prema spolu, kapacitetu)
8. Učenički domovi/internati u sistemu odgoja i obrazovanja BiH (medrese, koledži...)
9. Dječiji domovi (za djecu bez roditeljskog staranja, SOS dječija sela)
10. Specijalni domovi
11. Studentski domovi
12. Domovi za preodgoj

13. Domovi za privremeni smještaj
14. Domovi za stare i iznemogle osobe
15. Planiranje, programiranje, izvođenje i evaluacija odgojno-obrazovnog rada u domovima

Literatura

1. Klapan, A. (1996) Učenje u učeničkom domu, Rijeka, Pedagoški fakultet u Rijeci;
2. Hrvatić, N. (2002.), Domska pedagogija: od teorije do odgojne prakse, Zbornik radova: odnos pedagoškijske teorije i pedagoške prakse. Rijeka: Filozofski fakultet u Rijeci
3. Mehringer, A., (2003): Mala specijalna pedagogija, Educa, Zagreb; Rosić, V.,(1996): Odgojno-obrazovni rad u učeničkom domu, Pedagoški fakultet u Rijeci, Rijeka.
4. Rosić, V. (2001) Domski odgoj, Grafrade, Rijeka; Hrvatić, N. (2002) Domska pedagogija: od teorije do odgojne prakse, Zbornik radova: odnos pedagoškijske teorije i pedagoške prakse, Filozofski fakultet u Rijeci, Rijeka;
5. Vaspitni rad u domovima učenika, Zbornik radova, (1997), Savez pedagoških društava Vojvodine, Novi Sad;
6. Oto, V. (1971): Odgojni domovi juče, danas, sutra, Beograd.
Vukasović, A., (2001): Pedagogija (Poglavlje VI – odgoj u domovima) HKZ, "MI", Zagreb;
7. Sijamhodžić-Nadarević D. (2009). *Samovrednovanje odgojno-obrazovnog rada u medresama*. Magistarski rad.

Predmet: Pedagoška komunikologija
Sati: 2+1
ECTS: 5
Status: izborni
Nastavnik: doc. dr. Dina Sijamhodžić-Nadarević

Cilj predmeta:

Osnovni cilj ove naučne discipline je uvesti studente u područje komunikacijskih procesa i odnosa te im razviti sposobnost komuniciranja i komunikativnog djelovanja. Zato je neophodno da student sagledava važnosti komunikativnog djelovanja u procesu odgoja i obrazovanja i da interpersonalno komuniciranje shvati kao razvojni pedagoški proces.

Plan po sedmicama

1. Osnovni komunikološki pojmovi; Informacija i značenje;
2. Oblikovanje poruka; Unutarnja i vanjska pravila komuniciranja;
3. Kognitivne i bihevioralne vještine komuniciranja;
4. Komunikacijska kompetencija;
5. Interakcija, komunikacija i kooperacija;
6. Konverzacija i persuazija;
7. Sposobnosti, umijeća i vještine pedagoškog komunikativnog djelovanja;
8. Verbalno i neverbalno komuniciranje;
9. Interpersonalno i intrapersonalno komuniciranje;
10. Uočavanje veze između emocija i razvoja sposobnosti komuniciranja;
11. Razvoj osjetljivosti i tolerancije prema različitim komunikativnim izvorima;
12. Razvoj osjetljivosti za standarde i pravila komuniciranja;
13. Mijenjanje osjećanja i raspoloženja u procesu komuniciranja i otklon smetnji uspješnog komunikativnog djelovanja;
14. Stilovi komunikativnog djelovanja;
15. Upravljanje komunikacijskim procesom.

Način provjere znanja: Nastava će se izvoditi u obliku konsultativnog i mentorskog vođenja, interaktivnog rada (samostalni zadaci upućeni na korištenje Interneta) i izrada istraživačkog i/ili esejskog rada (obima između 5000 - 7000 riječi) i usmenog prezentiranja rezultata do kojih se došlo. Studenti su obavezni analizirati djelo autora Brajša, P. (1994), *Pedagoška komunikologija*, (2. prošireno izdanje), Zagreb, »Školske novine« i sačiniti izvode u vidu anotacija, rezimea, sažetaka ili kritičkih opservacija. U toku izrade eseja kontinuirano se prati rad i napredovanje studenata kroz oblike praćenja, evidentiranja, provjeravanja i ispitivanja.

U toku godine, na satima predavanja i vježbi, studenti se upoznaju s novo- pojavljenim naslovima koji su značajni za predmet Pedagoška komunikologija.

Literatura:

1. Brajša, P. (1994), *Pedagoška komunikologija*, (2. prošireno izdanje), Zagreb, »Školske novine«
2. Goleman, D. (2007), *Socijalna inteligencija – Nova nauka o ljudskim odnosima*, Beograd, »Geopoetika«
3. Kathleen K. Reardon (1998), *Interpersonalna komunikacija*, »Alinea«, Zagreb.
4. Lilian G. Katz, i D. McClellan (1999), *Poticanje razvoja dječje socijalne kompetencije*, Zagreb.
5. Neill, S. (1994), *Neverbalna komunikacija*, Zagreb, »Educa«. Posljednja promjena nastavnog programa: 01.02.2010.

Predmet:	Psihologija komunikacija
ECTS:	5
Status:	Izborni
Broj sati:	2P+1V
Nastavnik:	prof. Dr. Mujo Hasković

Cilj predmeta

U okviru planiranog gradiva, predviđeno je, upoznavanje studenata sa osnovama psihologije komunikacija, razvojem ove zasebne psihološke discipline kroz historiju, značaju uspješne komunikacije u svakodnevnom životu, sa posebnim osvrtom na značaj za poslove pedagoga - predavača. Cilj je takođe upoznati ih sa osnovnim principima komunikacije: poštivanje drugih, uvjerenje, sposobnost slušanja drugih, angažovanost, samopouzdanje, borbenost, prilagodljivost itd., zatim vrstama i oblicima komunikacije (pisana, verbalna, neverbalna, komunikacija na daljinu), jer, uspješno komunicirati, izvlačeći maksimum od svog ličnog potencijala, znači biti uspješan, pa je komunikacija danas postala predmet proučavanja velikog broja stručnjaka. Pseban značaj ova oblast ima za proces obrazovanja i vaspitanja.

Predmeti koji su preduslov za polaganje: Opća psihologija; Psihologija ličnosti; Razvojna psihologija

Osnovne tematske jedinice

1. Šta je komunikacija?
2. Sistem komunikacija
3. Komunikacijska sredstva
4. Vrste komunikacije
5. Verbalna komunikacija
6. Neverbalna komunikacija
7. Neverbalna komunikacija u razredu
8. Razvoj neverbalnih sposobnosti kod djece
9. Znakovi nadmoći i nesigurnosti
10. Pokazivanje zanimanja i prijateljstva
11. Međusobna razdaljina i raspored razreda
12. Razlike među skupinama
13. Trema i kako je prevazići
14. Efikasna riječ, govornički stilovi
15. Rekapitulacija svih oblasti

Nastava/ocjenjivanje

	<i>Opis aktivnosti (%)</i>	
2.1. Način izvođenja nastave	1. eks katedra	80 %
	2. prezentacije	10 %
	3. gosti predavači	10 %
	<i>Učešće u ocjeni (%)</i>	
2.2. Način ocjenjivanja studenata	1. esej (pisani rad + prezentacija)	20 %
	2. test	30 %
	3. završni ispit	50 %

Obavezna literatura

1. Ismet Dizdarević, *Psihologija masovnih komunikacija*, Humanitarno udruženje građana, ŽENA 21, Sarajevo, 1997.
2. Lionel Bellenger, *Umijeće komuniciranja*, IP »SVJETLOST« DD Zavod za udžbenike i nastavna sredstva, Sarajevo.
3. Maks Tušak, *Risanje v psihodijagnostiki I*, Znanstveni inštitut Filozofske fakultete, Ljubljana, 1995.
4. Sean Neill, *Neverbalna komunikacija u razredu*, EDUCA, Zagreb, 1994.

Dodatna literatura

1. David Robinson, *Poslovni bonton*, Biblioteka menadžment praksa, Beograd, 1998.
2. Mihael Kline, Marko Polič, Vlasta Zabukovec, *Javnost in nesreče, obveščanje, opozarjanje, vplivanje*, Znanstveni inštitut Filozofske fakultete, Ljubljana, 1998.
3. Mladen Zvonarević, *Socijalna psihologija*, Školska knjiga, Zagreb, 1985.
4. Radojko Milovanović, *Policijska psihologija*, Policijska akademija, Beograd, 1998.

Predmet: Povijest tumačenja Kur'ana u BiH

ECTS: 5

Status: Izborni

Broj sati: 2 P+1V

Nastavnik: Prof. dr. Enes Karić

Cilj predmeta

Predmet izborne naravi. Bavi se klasičnim i savremenim tefsirskim misliocima koji su porijeklom iz Bosne te tefsirskim katedrama ustanovljenim u Bosni i Hercegovini i tefsirskim djelima izučavanim, napisanim ili prepisanim u Bosni i Hercegovini. Poseban naglasak u ovom predmetu dat je tumačenju Kur'ana u Bosni i Hercegovini od 1878. god. do danas.

Predmeti koji su preduslov za polaganje: Terminologija tefsira, Metodologija tefsira

Osnovne tematske jedinice

1. Historijski kontekst; epohe Bosne i Hercegovine; koncept medresa u Osmanskom carstvu (1463.-1878.) i tumačenje Kur'ana; Predmet *tafsira* u bosanskim medresama u doba Osmanskog carstva; Uloga komentatorskog nasljeđa trojice komentatora Kur'ana: az-Zamahšarija, al-Baydawija i an-Nasafija.
2. Znameniti bosanski komentatori Kur'ana u doba Osmanskog carstva, Abdullah Bošnjak, Allamek, Šejh Jujo, Ibrahim Opijač... Ahli-Sunijska tradicija u bosanskim medresama, sufijska tradicija u bosanskim medresama u tumačenju Kur'ana. Dolazak Austrougarskog carstva (1878), povlačenje bosanskih medresa u sebe, pokušaji austrougarskih reformi i odbrana konzervativizma u bosanskim medresama, preliminarna pitanja o prevođenju Kur'ana na bosanski (srpski, hrvatski). Uloga Safvet-bega Bašagića (1870 – 1934) u reformatorskom pokretu bosanskohercegovačkih muslimana.
3. Opća pitanja u tumačenju islama u periodu Austrougarskog carstva u Bosni (1878.-1908.): Kakvu školu imati? Kakvu odjeću nositi? Kakvu kapu na glavu stavljati? Smije li musliman nositi šešir? Da li žena muslimanka može otkriti svoje lice i odbaciti feredžu i zar? Da li imati savremene škole? Da li žensku djecu slati u savremene škole? Smije li muslimanka biti društveno angažirana? Da li imati samostalnu (i od Istanbula i Porte nezavisnu) Islamsku zajednicu?
4. Organizacijska pitanja osnivanja Islamske zajednice u Bosni i Hercegovini; osnivanje i uspostava Rijaset Islamske zajednice u Bosni i Hercegovini 1882. godine; Opća pitanja u tumačenju islama: Smiju li se muslimani iseljavati u Tursku i da li se to može tumačiti islamskom hidžrom; Šta je sa starim muslimanskim grobljima u Bosni i da li se mogu iskorištavati za stanogradnju, parkove, puteve; Da li služiti u austrougarskoj vojsci i da li je to "islamski" dopušteno; Kako urediti sistem vakufa.
5. Prodor reformatorskih ideja iz Kaira i Carigrada/Istanbula, nastanak svjetovnih listova *Bošnjaka* (1891) i *Behara* (1900), razvoj koncepta islama kao vjere, kulture i

civilizacije, kritika koncepcija koje tvrde da je islam državna ili imperijalna ideologija; potrebe novih pristupa Kur'anu; koncepcije o Kur'anu kao "vjerskoj knjizi" islama; Pojava prijevoda Kur'ana Miće Ljubibratića (1895); Pojava Mehmedbega Kapetanovića Ljubušaka (um. 1902) i njegov rad na reformi; rane bosanskomuslimanske koncepcije o Evropi; pitanja uvođenja bosanskog jezika kao medija na kojem se tumači Kur'an i islam.

6. Dolazak Mehmeda Džemaludina Čauševića (1870-1938) na ulemansku i intelektualnu scenu Bosne i Hercegovine; rad na reformi pisma; uvođenje latinice u vjersku štampu; promoviranje komentara Kur'ana *al-Manar*; promoviranje reformatorskih ideja Muhammeda 'Abduha i Rešida Ridaa; Pojava *arebice* (modificirano arapsko pismo, da se njime piše na bosanskom jeziku); uloga *arebice* u pojavi prvih vjerskih časopisa i kalendara (*Mekteb, Tarik, Muallim...*); tretman Kur'ana na stranicama tih časopisa.

7. Prevođenje reformskih autora s arapskog i turskog; prvi prijevodi dijelova komentara Kur'ana *al-Manar* na bosanski i uloga Šukrije Alagića i Mehmeda Džemaludina Čauševića; pojava rasprava o Kur'anu kao knjizi koja podržava "progres" i "napredak"; pojava panislamističkih ideja u tumačenju islama i Kur'ana u Bosni; uloga mostarskog časopisa *Biser*.

8. Daljnji razvoj rasprava u Bosni i Hercegovini i pitanje koncepcija islama: Islam i Evropa; islam i kultura; islam i nauka; mjesto Kur'ana u svjetovnom društvu; pitanje ukidanja hilafeta; kakvu vlast Kur'an anticipira; da li je bankovna kamata isto što i *al-riba* o kojoj Kur'an govori; smije li musliman poslovati preko banke; da li je hilafet ukinut zastalno i trebaju li muslimani imati halifu.

9. Kratka povijest prevođenja Kur'ana na bosanski (srpski, hrvatski) jezik; Prijevodi Kur'ana: Mićo Ljubibratić (Hercegovac), Beograd 1895; Mehmed Džemaludin Čaušević – hfz. Muhamed Pandža 1937; Ali Riza Karabeg, Mostar, 1937; Prijevod Kur'ana s komentarom (tzv. Džuzovi VIS-a), 1966, 1967. i 1967. (Husein Dozo, Abdurahman Hukić, reisululema Sulejman Kemura); Besim Korkut, Sarajevo, 1977; Mustafa Mlivo, Bugojno, 1994.; Esad Duraković, Sarajevo, 2004.

10. Razvoj islamskog mišljenja i tumačenja Kur'ana u Bosni i Hercegovini od 1930-1945. godine; Uloga Mehmeda Džemaludina Čauševića u razvoju Kur'anskih studija u periodu 1930-1938 godine; početak novih polemika oko prevođenja Kur'ana; glavni protagonisti polemika u sarajevskim i tuzlanskim muslimanskim i islamskim časopisima.

11. Pojava tradicionalnih islamskih časopisa u Bosni i Hercegovini, *Hikmet* u Tuzli (1929-1936), *el-Hidaje* u Sarajevu (1936-1945), tretman Kur'ana na stranicama ovih časopisa; Uloga Mehmeda Handžića (1906 – 1944) u oživljavanju tradicionalnih islamskih studija u Bosni i Hercegovini; tretman Kur'ana u Handžićevim tekstovima; pojava ideja *al-Ikhwān al-Muslimūn* u Bosni, Kur'an u knjizi "Islam u svjetlu istine" dr Mehmedalije Metiljevića, glavne islamske i komentatorske rasprave pred Drugi svjetski rat; Adem Bise i rasprave o Kur'anu; Pojava časopisa "Glasnik IVZ-a" (1933.) i tretman Kur'ana na njegovim stranicama.

12. Sumarni pregled bosanskomuslimanskih pogleda na prevođenje Kur'ana na bosanski (i uopće, na druge jezike) od kraja XIX do kraja XX stoljeća, glavna pitanja: Da li je prijevod Kur'ana obavezan prenijeti riječi originala; Da li je prijevod Kur'ana obavezan prenijeti ideje originala; Da li prijevod Kur'ana valja čitati i kao original; Da li prijevod Kur'ana valja čitati kao prijevod; Da li prijevod Kur'ana mora odražavati i da li može odražavati stil Kur'ana; Da li prijevod Kur'ana mora izraziti stil prevodioca; Da li prijevod

Kur'ana valja čitati kao savremen originalu; Da li prijevod Kur'ana valja čitati kao savremen prevodiocu; Da li Kur'an prevoditi prozom; Da li Kur'an prevoditi poezijom.

13. Doba nakon Drugog svjetskog rata i prilagođavanje diskursa o islamu općem socijalističkom trendu; ukidanje i zatvaranje medresa; ukidanje vakufskih zaklada; marginaliziranje islamskih studija; pregled rijetkih knjiga i brošura koje su se pojavile u ovo vrijeme (1945.-1960.).

14. Pojava Huseina Đoze (1912.-1982.), oživljavanje ideja komentatorske škole *al-Manar*; glavna Đozina djela; Kur'an i tumačenje Kur'ana u djelima Huseina Đoze; Uloga Đoze u prevođenju Kur'ana na bosanski jezik; interpretacije islama: islam kao vjera koja je "u skladu sa" socijalizmom; osnivanje Islamskog teološkog fakulteta 1977. godine i razvoj tumačenja Kur'ana u Bosni i Hercegovini; Uloga Nerkeza Smailagića, Ibrahima Hodžića, Vehbije Hodžića, Kasima Dobrače, Ibrahima Trebinjca... u razvoju Kur'anskih studija.

15. Tumačenje Kur'ana u Bosni i Hercegovini od 1975. do 1995. godine; Pokretanje lista "Preporod" (1971); Uloga dr Ahmeda Smajlovića u razvoju Kur'anskih studija u Bosni i Hercegovini; Pojava časopisa "Islamska misao"; Prevodilački koraci u islamskim studijama u Bosni i Hercegovini od 1975-1995; Muhammed Iqbal, Henry Corbin, M.M. Sharif; Annemarie Schimmel, Fazlur Rahman...

Nastava/ocjenjivanje

Opis aktivnosti (%)

	1. eks katedra	80 %
2.1. Način izvođenja nastave	2. prezentacije	10 %
	3. gosti predavači	10 %

Učešće u ocjeni (%)

	1. esej (pisani rad + prezentacija)	20 %
2.2. Način ocjenjivanja studenata	2. test	30 %
	3. završni ipit	50 %

Obavezna literatura

Karić Enes, *Tumačenje Kur'ana i ideologije XX stoljeća*, Sarajevo, 2002.

Dodatna literatura

Đozo Husein, *Izabrana djela*, El-Kalem i Fakultet islamskih nauka u Sarajevu, Sarajevo, 2006.

Karčić Fikret, *Društveno-pravni aspekt islamskog reformizma*, Islamski teološki fakultet, Sarajevo, 1990.

Predmet: Historija kur'anskoga teksta

Sati: 2+1

Sati: 2 + 1

ECTS: 5

Nastavnik: Prof. dr Almir Fatić

Status: Izborni predmet

Sadržaj i ciljevi predmeta:

Obaveze studenata: uredno pohađanje nastave i vježbi, marljiva izrada i predaja eseja, izrada testa, čitanje primarne literature (*obavezno*) i sekundarne literature (*optimalno*), te polaganje završnog ispita.

Način ocjenjivanja i rezultati: Esej čini 20%, test 30%, a završni ispit 50% konačne ocjene. Za pozitivnu ocjenu student je dužan ispuniti sve navedene elemente kontinuirane provjere znanja.

Plan predmeta po sedmicama:

1. historija arapske paleografije: rani arapski zapisi; veza između nabatejskog i arapskog pisma; arapski kao semitski jezik
2. memorisanje Kur'ana; Poslanik i ashabi (Drugovi) kao učitelji Kur'ana; obrazovna politika u mekkanskom periodu islama; dijalekti u Poslanikovom područavanju Kur'anu u Mekki i Medini; *huffāzu'l-Qur'ān*
3. zapisivanje Kur'ana; pisari Objave; aranžiranje ajeta unutar sura; aranžiranje sura
4. pisana kompilacija Kur'ana / Mushafa u vrijeme Abu Bakra; Zaid ibn Thābit kao kompilator Mushafa
5. 'Uthmānov Mushaf (Imām-i Mushaf) i njegove kopije
6. ortografija Imām-i Mushafa
7. mushafi koji se pripisuju 'Uthmānu: taškentski, topkapijski, mešhedski, mushaf u Muzeju Turk ve Islam Eserleri, mushaf u Institutu za orijentalne studije
8. vjerodostojne varijante „učenja“ (recitiranja) Kur'ana
9. muslimanska obrazovna metodologija
10. zaštićenost Kur'ana od krivotvorenja
11. isnād i transmisija Kur'ana; utjecaj hadiske metodologije na vjerodostjnost, čuvanje i širenje Kur'ana
12. Tzv. Ibn Mas'udovi mushafi
13. kratka historija biblijskoga teksta
14. orijentalistički pogledi na historiju kur'anskoga teksta
15. kritička analiza mushafskih fragmenata iz San'e

Literatura: Muhammad Mustafa al-A'ZAMI, *Historija kur'anskoga teksta – od objavljivanja do kompilacije*, Riyadh, drugo izdanje, 2008.

Predmet: Kur'anski pravopis

Sati: 2+1

Oblik nastave: 2+1

ECTS: 5

Nastavnik: Doc. dr. Dževad Šošić

Sadržaj i ciljevi predmeta:

U okviru ovog predmeta izučavat će se historijat mushafskog pravopisa te vrste, pravila i specifičnosti kur'anske ortografije. Ciljevi predmeta su: da studenti steknu najvažnija saznanja o povijesti nastanka nauke o mushafskom pravopisu, da se teoretski i praktično upoznaju sa specifičnosti kur'anskoga pravopisa te da se osposobe za komparativnu analizu aktuelnih mushafskih izdanja.

Obaveze studenata: redovna pohađanja nastave, pripreme za nastavu, pravovremene izrade i odbrane eseja, izrade testa, čitanje zadane literature, vježbanje obrađenih nastavnih jedinica.

Način ocjenjivanja i rezultati: esej (pisani rad + prezentacija) 20%; test 30%; usmeni 50%.

Plan predmeta/predmeta po sedmicama

1. Nastanak i razvoj nauke o kur'anskom pravopisu.
2. Pisanje Kur'ana u vrijeme Poslanika, s.a.v.s.
3. Kodifikacija Mushafa za vrijeme halife Ebu Bekra.
4. Kodifikacija Mushafa u vrijeme halife Osmana.
5. Pobljšanja i standardizacija kur'anskog pravopisa.
6. Glavni predstavnici nauke o kur'anskoj ortografiji.
7. Vrste i pravila kur'anskog pravopisa.
8. Rekapitulacija/test.
9. Pitanje obaveznosti primjene Osmanove ortografije.
10. Veza između kiraeta i kur'anskog pravopisa.
11. Mišljenja pojedinih orijentalista o vezi između kira'eta i kur'anskog pravopisa.
12. Pravopisni simboli u medinskim mushafima.
13. Komparacija između turskih i medinskih mushafa.
14. Evidencija kiraeta na mushafskim marginama.
15. Rekapitulacija svih oblasti.

Literatura:

1. Dževad Šošić: *Veza između kiraeta i Osmanove ortografije Kur'ana*, El-Kalem i FIN, Sarajevo, 2005. (205 stranica)
2. Fadil Fazlić: *Mushaf Fadil-paše Šerifovića*, FIN, Sarajevo, 2004. (od 46. – 58. str.)
3. Teufik Muftić: *Arapsko pismo*, Orijentalni institut, Sarajevo, 1982. (od 76 – 100 str.)

SILABUSI ZA IZBORNE PREDMETE
ISLAMSKA VJERONAUKA I RELIGIJSKA PEDAGOGIJA

Predmet:	Pregled ranog muslimanskog mišljenja
ECTS:	5
Status:	Izborni predmet
Broj sati sedmicno:	2+1
Nastavnik:	doc. dr Samir Beglerović

Cilj predmeta:

- Studente upoznati s ranim i prvim razvijenim školama teologije, tesavvufa i filozofije muslimana
- studente upoznati s najistaknutijim ličnostima, učiteljima u oblasti teologije, tesavvufa i islamske filozofije
- studentima predstaviti osnovne teološke probleme prvih muslimanskih intelektualnih škola

Osnovne tematske jedinice

1. „Uvodna razmatranja: Upoznavanje s problemom predmeta te metodologijom rada (*obaveze nastavnika i studenata*)“
2. „Rane teološke škole (I/VII i II/VIII st.)(haridžije, kaderiti, džebrijje, murdžije, sifatijje)“
3. „Pravnici četiri pravne škole i „njihova“ *creda* (II/VIII i III/IX st.)“
4. „Uporedni razvoj dvije rane tradicije – Ehlul bejt i ashabul hadis (I/VII st.)“
5. „Prva sistematska teološka škola – mu'tezile“
6. „Eš'arijska teološka škola i maturidijska teološka škola“
7. „Komparacija Eš'ari-Maturidi“
8. Semestralni test
9. „Asketska forma tesavvufa(Hasan Basri, Rabija Adevija, Muhasibi, Ibn Ebi Dun'ja, Maruf Kerhi, Džunejd Bagdadi, Sirri Sekati, Ebu Talib Meki, Sehl Tustari, Ebu Bekr Šibli)“
10. „Ekstatični tesavvuf(Bajezid Bistami i Mensur Halladž)“
11. „Sistematizacija tesavvufa i institucionalni tesavvuf(Ebu Hamid el-Gazali, i Abdul Kadir Gejlani)“
12. „Sistematska filozofija(Kindi, i Ebu Bekr Razi)“
13. „Neoplatonizam i neopitagorejstvo, i škola iluminacije(Farabi, Ibn Sina, Ihvanu safa, i Suhraverdi)“
14. „Peripatetička filozofija u Španiji(Ibn Massara, Ibn Hazm, Ibn Badže, Ibn Tufejl, Ibn Rušd)“

15. Rekapitulacija

Nastava/ocjenjivanje

	Opis aktivnosti (%)	
2.1. Način izvođenja nastave	1. eks katedra	25 %
	2. workshops	30 %
	3. prezentacije	45 %
	Učešće u ocjeni (%)	
2.2.1. Način ocjenjivanja studenata (redovni studenti)	1. aktivnost na času (prisustvo, esej/projekat/prezentacija)	
	2. Semestralni test	15 %
	4. Završni ispit	35 %
		50 %
2.2.2. Način ocjenjivanja studenata (vanredni studenti)	1. mogućnost:	
	- semestralni test	35 %
	- završni ispit	65 %
	2. mogućnost (<i>neobavezno</i>):	
	- esej (dogovorena tema)	15 %
	- semestralni test	35 %
- završni ispit	50 %	

Obavezna literatura

1. Adnan Silajdžić, „Uvod“, u Hrestomatiji: *Rane škole kelama*, Sarajevo, Fakultet islamskih nauka u Sarajevu, 2004., str. 7.-16.
2. M. Abdel Haleem, „Rani kelam (definicija i historijski razvoj)“, u Hrestomatiji: *Rane škole kelama*, Sarajevo, Fakultet islamskih nauka u Sarajevu, 2004., str. 17.-35.
3. Isma'il R. al-Faruqi, Lois Lamya al-Faruqi, „Kelam (teologija)“, u Hrestomatiji: *Rane škole kelama*, Sarajevo, Fakultet islamskih nauka u Sarajevu, 2004., str. 37.-52.
4. Tabataba'i, „Izvor i rast ši'izma“, u knjizi: *Ši'a u islamu*, Zagreb, Mešihat Islamske zajednice u Hrvatskoj, 1996., str. 41.-55.
5. Adnan Silajdžić, „Život i djelo Abu Al-Hasana Al-Aš'arija 873.-935.“, u Hrestomatiji: *Rane škole kelama*, Sarajevo, Fakultet islamskih nauka u Sarajevu, 2004., str. 125.-135.
6. M. M. Sharif, „Maturidizam“, u Hrestomatiji: *Rane škole kelama*, Sarajevo, Fakultet islamskih nauka u Sarajevu, 2004., str. 259.-274.
7. Abdul Kadir Isa, *Istine o tesawwufu*, Tuzla, Nakšibendijska tekija „Šejh Ahmed Nuruddin“ (Katedra Mesnevije)-Odbor Islamske zajednice Tuzla, 1998., str. 53.-60.; 216.-219.; i 234.-251.

8. M. M. Sharif, *Historija islamske filozofije*, Zagreb, August Cesarec, tom I, str.: 440.-454. (Razi)

9. Henry Corbin, *Istorija islamske filozofije*, Sarajevo, „Veselin Masleša“, 1987., str.: 140.-143. (Kindi); 151.-157. (Ibn Sina); 123.-125. (Ihvanus-safa); 182.-195. (Suhreverdi); 143.-149. (Farabi), i 196.-219. (Ibn Masarra, Ibn Hazm, Ibn Badže, Ibn Tufejl, Ibn Ružd)

Dodatna literatura

Po izboru ali obavezno uz konsultiranje s predmetnim nastavnikom.

Predmet:	Tradicijske odgojne teme
Sati:	2+1
ECTS:	5
Status:	Izborni predmet
Oblik nastave:	2+1
Nastavnik:	Prof. dr. Zuhdija Hasanović

Sadržaj i cilj predmeta:

U okviru predmeta studenti bi se, kroz korektno čitanje i pravilno razumijevanje odabranih hadiskih tekstova, upoznali s temeljnim načelima islamskoga vjerovanja, njihovim moralnim dimenzijama i univerzalnim moralnim principima i normama kako bi se utjecalo na duhovno, moralno i intelektualno formiranje studenta.

Ciljevi predmeta su da:

- studenti budu upoznati s temeljnom terminologijom, leksikom i metodologijom koja je zastupljena u hadiskim zbirkama u kojima se obrađuje odgojne teme te na koji način Božiji Poslanik, s.a.v.s., govori o moralnim principima i normama i kako ih pretače u konkretne modalitete življenja
- ugledajući se na Poslanikove, s.a.v.s., nenadmašne riječi i njegovu uzornu praksu izgrađuje kod studenta najviše duhovne, moralne i intelektualne kvalitete.

Obaveze studenta: Ispunjavanje elemenata kontinuirane provjere znanja, koja se sastoji od: redovnog pohađanja nastave, pripreme za nastavu, pravovremene izrade i odbrane eseja, izrade testa, čitanja obavezne i dopunske literature i polaganje završnog ispita.

Način ocjenjivanja i rezultati: Esej čini 20%, test 30%, a završni ispit 50% ocjene. Za prolaznu ocjenu nužno je ispuniti sve elemente kontinuirane provjere znanja.

Plan predmeta po sedmicama:

1. Općenito o odgoju i moralu kroz termine (*edeb, huluk*) koji se koriste u hadiskim zbirkama
2. Poglavlje o iskrenosti i pokajanju
3. Poglavlje o strpljivosti i samokontroli
4. Poglavlje o svjesnosti Allaha, dž.š., i pouzdanju
5. Poglavlje o umjerenosti i istrajnosti
6. Rekapitulacija / Test
7. Poglavlje o poticanju na dobro i sprečavanju negativnosti
8. Poglavlje o natjecanju i potpomaganju u dobru
9. Poglavlje o međusobnom poštivanju i uvažavanju drugih
10. Poglavlje o uspostavljanju dobrih međuljudskih odnosa
11. Poglavlje o samilosti i potpomaganju ugroženih kategorija društva
12. Poglavlje o izražavanju posebne pažnje prema ženi
13. Poglavlje o pažnji i samilosti prema roditeljima
14. Poglavlje o podršci i poticaju mladih
15. Rekapitulacija svih oblasti.

Literatura

Mustafa Seid el-Hin i dr., *Nuzhetul-muttekin šerh Rijadis-salihin*, Mu'essesetur-risala, Bejrut, 1977.

Predmet: Osnovi sociologije obrazovanja

Sati: 2+1

ECTS: 5

Status: Izborni predmet

Nastavnik: prof. dr. Jusuf Žiga

Sadržaj i ciljevi predmeta:

Uvođenje u sociologiju obrazovanja kao disciplinu sociološke nauke, koja se normira kao središnja društvena nauka i kao središnji zastupnik naučne racionalizacije života savremenih društava i upoznavanje s osnovnim sociološkim konceptima i reprezentativnim sociološkim temama obrazovanja i obrazovnih sistema današnjeg svijeta.

Cilj predmeta je razumijevanje osnovnih intelektualnih i društvenih pretpostavki, ciljeva i postignuća sociologije uopće i sociologije obrazovanja kao sociološke discipline ili grane koja izučava i interpretira procese i sisteme obrazovanja u njihovim društvenim uslovljenostima i učincima.

Oblik nastave: Predavanja i razgovori o predavanjima i esejima studenata.

Obaveze studenata: Pisanje eseja i učešće u razgovorima.

Način ocjenjivanja i rezultati: Esej čini 20%, prva pismena provjera 30% i druga provjera 50% ukupne ocjene.

Plan predmeta po sedmicama:

1. Uvod u razloge i ciljeve kursa.
2. Filozofske i sociokulturne odrednice nastanka sociologije. Sociologija: nauka koja hoće da razumije i tumači društveno djelovanje.
3. Uspon i struktura društvenog: zajednica i društvo.
4. Društvena samokarakterizacija: kultura i civilizacija.
5. Religiozno i društveno: religijski fenomen i društvenazamagljenja granice između religije i nereligije; sociološko i politetičko definiranje religije.
6. Religija i procesi savremenog svijeta: izgradnja Evrope i kršćanstvo, muslimanska društva i izazovi evropeizacije i amerikanizacije, religijski fundamentalizmi, stereotipi o islamu i muslimanske tjeskobe.
7. Test
8. Sociološki pristup obrazovanju; obrazovanje i pitanje svjesnogdruštvenog opstojanja.
9. Obrazovanje kao modus socio-kulturne reprodukcije i vezeizmeđu pojedinca i društva u sociološkom pristupu funkcionalizma i liberalizma.

10. Povezanost razvoja modernog sistema obrazovanja i procesa industrijalizacije u zapadnoevropskim društvima; društveni elitizam tradicionalne i demokratski univerzalizam moderne ekonomije znanja u obrazovanju.
11. Savremeno sociološko tematiziranje usklađenosti individualnog društvenog interesa u školskim sistemima obrazovanja. Problemi i raspuća obrazovanja kao osposobljavanja za život u društvu, kao prilike za bolji život i kao samosvrhovitog stjecanja znanja.
12. Obrazovanje u vremenu nove komunikacijske tehnologije i uspostavljanja informacijskog društva kao globalnog civilizacijskog poretka; globalizacija, lokalizacija i provincijalizacija obrazovanja.
13. Aktualni prijepori demokratije i prava na jednak tretman spolnih, etničkih, klasnih, religijskih razlika i prava na identitet u sistemima i procesima obrazovanja. Obrazovanje za multikulturalnost i multikulturalno obrazovanje.
14. Kulturno-povijesna obilježja klasičnog sistema islamskog obrazovanja, njegove moderne reforme i aktualni problemi islamskog obrazovanja muslimana na Zapadu.
15. Završni test.

Literatura

1. *Sociološke teme i perspektive/ Hrestomatija*, priredio Hilmo Neimarlija, Fakultet islamskih nauka, Sarajevo 2005.
2. *Religija i društvo/ Hrestomatija*, priredio Hilmo Neimarlija, Fakultet islamskih nauka, Sarajevo, 2006.
3. Entoni Gidens, *Sociologija (poglavlje o obrazovanju)*, Beograd, 2003.
4. Michael Haralambos i Robin Heald, *Uvod u sociologiju (poglavlje o obrazovanju)*, Zagreb, 1989.
5. Brian Bary, *Kultura i jednakost (poglavlje o obrazovanju)*, Zagreb, 2006.
6. Hilmo Neimarlija, *Klasično islamsko obrazovanje*, u: *...Ka obnovi islamske misli. Bošnjačko razumijevanje islama u 20. stoljeću*, Sarajevo, 2009.
7. Karl Manhajm, *Dijagnoza našeg vremena (poglavlje o obrazovanju)*, Novi Sad, 2009.
8. Tarik Ramadan, *Evro-američki muslimani i budućnost islama (poglavlje o obrazovanju)*, Sarajevo, 2007.

Sekundarna:

1. Đ. Nadrljanski, M. Nadrljanski i M. Tomašević, *Digitalni mediji u obrazovanju – pregled međunarodnih iskustava*, INFUTURE 2007: "Digital Information and Heritage", Split, 2007.
2. Max Weber, *Metodologija društvenih nauka*, Zagreb, 1989.
3. Emile Durkheim, *Pravila sociološke metode*, Zagreb, 1999.
4. Jon Elster, *Uvod u društvene znanosti*, Zagreb, 2000.
5. Ibn Haldun, *Mukaddima*, Sarajevo, 2007.
6. Entoni Gidens, *Sociologija*, Beograd 2003;

7. Keit Doubt, *Sociologija nakon Bosne*, Sarajevo, 2003.
8. Malkolm Hamilton, *Sociologija religije*, Beograd, 2003.
9. Hubert Knoblauch, *Sociologija religije*, Zabreb, 2004.
10. Jakov Jukić, *Budućnost religije*, Split, 1991.
11. Ivan Ilić, *Dole škole*, Beograd, 1980.
12. Muhidin Džanko, *Provincijalizacija obrazovnog sistema*, Muallimbr. 2, Sarajevo, 2000.

Predmet:	Školska pedagogija
Sati:	2+1
ECTS:	5
Status:	Izborni
Broj sati:	2+1
Nastavnik:	doc. dr. Dina Sijamhodžić-Nadarević

Sadržaj i cilj predmeta:

Predmet je koncipiran na način da studentima pruži osnovna saznanja o odgoju/obrazovanju u školskom prostoru, teorijama škole, vrijednostima škole, školskoj kulturi, faktorima škole..

Ciljevi predmeta: osposobiti studente za kompetentno djelovanje u školskom prostoru; upoznati ih sa temeljnim kretanjima savremene teorije i prakse škole, te ih osposobiti da budu akteri savremenih razvojnih događanja u školi. Posebno ih opskrbiti kompetencijama odgojnog djelovanja u školi.

Oblik nastave: predavanja, vježbe, seminari, praktikum, individualni projekti, konsultacije, istraživački zadaci/analize, multimedija, internet

Obaveze studenata: priprema i redovno pohađanje nastave, pravovremena izrada i predaja eseja, izrada testa, čitanje primarne literature (*obavezno*) i sekundarne literature (*optimalno*), te polaganje završnog ispita.

Način ocjenjivanja i rezultati: Esej čini 20%, test 30%, a završni ispit 50% konačne ocjene. Za prolaznu ocjenu nužno je ispuniti sve elemente kontinuirane provjere znanja.

Plan predmeta po sedmicama:

1. Škola kao društveno povijesni fenomen
2. Transformacija škole u reformskim pravcima pedagogije
3. Škola kao socijalizacijska ustanova
4. Škola kao sistem i organizacija (teorijsko-metodološki problemi proučavanja sustava i organizacije: pojmovno šarenilo, različiti pristupi, različiti modeli , projiciranje hipotetičkih modela škole, zakonska regulativa rada škole)
5. Škola i društveno okruženje
6. Školska kultura i dominantne vrijednosti
7. Faktori škole
8. Dominantne teorije škole; stara škola
9. Reformske teorije škole i savremene teorije

10. Duhovnoznanstvena teorija škole
11. Deskolarizacija škole – radikalne teorije škole
12. Nastava i razvojnost učenika
13. Sistem usavršavanja nastavnika i saradnika škole
14. Partnerstvo porodice i škole
15. Dokimološki aspekt djelovanja škole

Literatura

1. Bognar, L., Štumpf, B. (1998.), Model osnovne škole. Zagreb: Udruga roditelja Korak po korak.
2. Glasser, W. (1999), Nastavnik u kvalitetnoj školi. Zagreb: Educa.
3. Glasser, W. (1994), Kvalitetna škola. Zagreb: Educa.
4. Gossen, D., Anderson, J. (1996.), Stvaranje uvjeta za kvalitetne škole. Zagreb: Alineja.
5. Henting, F. (2000), Humana škola. Zagreb: Educa.
6. Janković, P., Rodić, R. (2002.), Školskapedagogija. Sombor: Učiteljskifakultet.
7. Lavrnja, I. (1983), Položaj učenika u odgojno-obrazovnom procesu (grupi). Rijeka: ICR
8. Ledić, J. (1999), Škola i vrijednosti. Rijeka: Filozofski fakultet u Rijeci.
9. Madelin, M. (1991), Osloboditi školu. Zagreb: Educa,
10. Matijević, M. (2001), Alternativne škole. Zagreb: Tipex
11. Pivac, J. (1995.), Škola u svijetu promjena. Zagreb: Institut za pedagojska istraživanja Filozofskog fakulteta.
12. Prilozi sa Interneta, TV i radio emisije.
13. Vrcelj, S. (1996), Kontinuitet u vrednovanju učenikova uspjeha. Rijeka, Pedagoški fakultet u Rijeci.
14. Vrcelj, S. (2000), Školska pedagogija. Rijeka: Filozofski fakultet u Rijeci.
15. Zloković, J. (1998), Školski neuspjeh- problem učenika, roditelja i nastavnika. Rijeka: Filozofski fakultet.

Predmet:	Edukometrija
Sati:	2+1
ECTS:	5
Status:	Izborni
Nastavnik:	Dod. dr. Dina Sijamhodžić-Nadarević

Cilj predmeta:

Cilj ovog kursa je da studente uvede u načine mjerenja i vrednovanja edukacijskih postignuća i ishoda te da ih osposobi za ispitivanja i istraživanja u području odgoja, obrazovanja kao i da osposobi studente za samostalno konstruiranje i primjenu mjernih instrumenata.

Oblik nastave: Predavanja; Seminari i radionice; Vježbe; Samostalni zadaci; Interne; Konsultacije; Mentorski rad; Istraživanje; Praktični rad.

Sadržaj predmeta: Epistemološke karakteristike mjerenja; Mjerenje kao integralni dio svake naučne djelatnosti. Smisao i funkcija mjerenja u odgoju i obrazovanju; Mogućnosti mjerenja (obim, smjer, intenzitet, kontinuum, učestalost, relativnu postojanost, polarnost, saržaj, kvalitet odgojno-obrazovnog fenomena) Pojam i vrste mjerenja; Nominalno mjerenje i nominalne skale; Ordinalno mjerenje i ordinalne skale; Intervalno mjerenje i intervalne skale; Omjernomjerenje i omjerske skale; Mjerni instrumenti u odgoju i obrazovanju; Vrste edukometrijskih testova; Metrijske karakteristike mjernih instrumenata; Konstrukcija mjernih instrumenata; Mjerenje stavova i ponašanja; Metode i tehnike edukometrijskog istraživanja; Tehnike sređivanja i prikazivanja podataka

Obaveze studenata: priprema i redovno pohađanje nastave, pravovremena izrada i predaja pilot istraživanja, izrada testa, čitanje primarne literature (*obavezno*) i sekundarne literature (*optimalno*), te polaganje završnog ispita.

Način provjere znanja: ocjena aktivnosti na predavanjima i vježbama (kontinuirano se prati rad i napredovanje studenata -konsultacije i mentorski rad); ocjena analize djela iz navedene literature (napravljene izvodi, anotacije, rezime i sažeci, kritičke opservacije, seminarski rad i sl.; ocjena izrađenih mjernih instrumenata; prezentacije u toku nastave (problemska pitanja, samostalna izlaganja, vježbanja); kolokvij, pismeni i usmeni oblici provjeravanja i ispitivanja u toku nastave; pismeni ispit (ZOT – zadaci objektivnog tipa); sumiranje postignutih rezultata: samoocjenjivanje i međusobno ocjenjivanje.

Plan predmeta po sedmicama:

1. Epistemološke karakteristike mjerenja
2. Mjerenje kao integralni dio svake naučne djelatnosti. Smisao i funkcija mjerenja u odgoju i obrazovanju
3. Mogućnosti mjerenja (obim, smjer, intenzitet, kontinuum, učestalost, relativnu postojanost, polarnost, saržaj, kvalitet odgojno-obrazovnog fenomena)

4. Pojam i vrste mjerenja
5. Nominalno mjerenje i nominalne skale
6. Ordinalno mjerenje i ordinalne skale
7. Intervalno mjerenje i intervalne skale
8. Omjerno mjerenje i omjerske skale
9. Mjerni instrumenti u odgoju/obrazovanju
10. Vrste edukometrijskih testova
11. Metrijske karakteristike mjernih instrumenata
12. Konstrukcije mjernih instrumenata
13. Mjerenje stavova i ponašanja
14. Metode i tehnike edukometrijskog istraživanja
15. Tehnike sređivanja i prikazivanja podataka

Literatura

1. Jordan, A.M.(1966), Merenje u pedagogiji, Beograd: Vuk Karadžić.
2. Standardi za pedagoško i psihološko testiranje, Educa, Zagreb, 1992.
3. Slatina, M. Edukometrija (Skripte)

Sekundarna literatura:

1. Komisija za izradu standarda za pedagoško i psihološko testiranje APA (2005). Standardi za pedagoško i psihološko testiranje. Jastrebarsko: Naklada Slap, Jastrebarsko.
2. Jackson, C. (2000). Psihologijsko testiranje. Jastrebarsko: Naklada Slap.
3. Bukvić, A. (1982). Načela izrade psiholoških testova. Beograd: ZINUS.